

I

(Νομοθετικές πράξεις)

ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΙ

ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ (ΕΕ) 2021/695 ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

της 28ης Απριλίου 2021

για τη θέσπιση του προγράμματος-πλαisiού έρευνας και καινοτομίας «Ορίζων Ευρώπη», τον καθορισμό των κανόνων συμμετοχής και διάδοσής του, και για την κατάργηση των κανονισμών (ΕΕ) αριθ. 1290/2013 και (ΕΕ) αριθ. 1291/2013

(Κείμενο που παρουσιάζει ενδιαφέρον για τον ΕΟΧ)

ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ ΚΑΙ ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ,

Έχοντας υπόψη τη Συνθήκη για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, και ιδίως το άρθρο 173 παράγραφος 3, το άρθρο 182 παράγραφος 1, το άρθρο 183 και το άρθρο 188 δεύτερο εδάφιο,

Έχοντας υπόψη την πρόταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής,

Κατόπιν διαβίβασης του σχεδίου νομοθετικής πράξης στα εθνικά κοινοβούλια,

Έχοντας υπόψη τις γνώμες της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής ⁽¹⁾,

Έχοντας υπόψη τη γνώμη της Επιτροπής των Περιφερειών ⁽²⁾,

Αποφασίζοντας σύμφωνα με τη συνήθη νομοθετική διαδικασία ⁽³⁾,

Εκτιμώντας τα ακόλουθα:

- (1) Στόχος της Ένωσης είναι να ενισχύσει την επιστημονική και τεχνολογική βάση της με την ενδυνάμωση του ευρωπαϊκού χώρου έρευνας (ΕΧΕ) στον οποίο οι ερευνητές, οι επιστημονικές γνώσεις και η τεχνολογία κυκλοφορούν ελεύθερα και με προώθηση της ανταγωνιστικότητάς της, συμπεριλαμβανομένης της ανταγωνιστικότητας της βιομηχανίας της, και, παράλληλα, να προωθήσει όλες τις δραστηριότητες έρευνας και καινοτομίας (Ε&Κ) για την υλοποίηση των στρατηγικών προτεραιοτήτων και δεσμεύσεων της Ένωσης, οι οποίες αποσκοπούν μακροπρόθεσμα στην προαγωγή της ειρήνης, των αξιών της Ένωσης και της ευημερίας των λαών της.
- (2) Για την επίτευξη επιστημονικού, τεχνολογικού, οικονομικού, περιβαλλοντικού και κοινωνικού αντικτύπου κατά την επιδίωξη του γενικού αυτού στόχου και για τη μεγιστοποίηση της προστιθέμενης αξίας της Ένωσης στις επενδύσεις της στον τομέα της Ε&Κ, η Ένωση θα πρέπει να επενδύσει στην Ε&Κ μέσω του προγράμματος «Ορίζων Ευρώπη» — το πρόγραμμα-πλαίσιο για την έρευνα και την καινοτομία για την περίοδο 2021-2027 (το «πρόγραμμα»). Το πρόγραμμα θα πρέπει να στηρίζει τη δημιουργία, την καλύτερη διάδοση και μεταφορά υψηλής ποιότητας και άριστων γνώσεων και τεχνολογιών υψηλής ποιότητας στην Ένωση, την προσέλκυση ταλέντων σε όλα τα επίπεδα και τη συμβολή στην πλήρη συμμετοχή της δεξαμενής ταλέντων της Ένωσης, τη διευκόλυνση των συνεργατικών δεσμών και την ενίσχυση του αντικτύπου της Ε&Κ στην ανάπτυξη, τη στήριξη και την εφαρμογή των πολιτικών της Ένωσης και την υποστήριξη και ενίσχυση της αξιοποίησης και της ανάπτυξης καινοτόμων και βιώσιμων λύσεων στην οικονομία της Ένωσης, ιδίως στις μικρές και μεσαίου μεγέθους επιχειρήσεις (ΜΜΕ) και στην κοινωνία, για την αντιμετώπιση των παγκόσμιων προκλήσεων, συμπεριλαμβανομένης της κλιματικής αλλαγής και των στόχων βιώσιμης ανάπτυξης των Ηνωμένων Εθνών (ΣΒΑ), για τη δημιουργία θέσεων εργασίας, την τόνωση της οικονομικής ανάπτυξης, την προώθηση της βιομηχανικής ανταγωνιστικότητας και την τόνωση της ελκυστικότητας της Ένωσης στον τομέα της Ε&Κ. Το πρόγραμμα θα πρέπει να προωθήσει όλες τις μορφές καινοτομίας, συμπεριλαμβανομένης της ρηξικέλευθης καινοτομίας, καθώς και τη διείσδυση καινοτόμων λύσεων στην αγορά και να βελτιστοποιήσει την υλοποίηση τέτοιων επενδύσεων για μεγαλύτερο αντίκτυπο στο πλαίσιο του ενισχυμένου ΕΧΕ.

⁽¹⁾ ΕΕ C 62 της 15.2.2019, σ. 33 και ΕΕ C 364 της 28.10.2020, σ. 124.

⁽²⁾ ΕΕ C 461 της 21.12.2018, σ. 79.

⁽³⁾ Θέση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου της 17ης Απριλίου 2019 (δεν έχει ακόμη δημοσιευθεί στην Επίσημη Εφημερίδα) και θέση του Συμβουλίου σε πρώτη ανάγνωση της 16ης Μαρτίου 2021 (δεν έχει ακόμη δημοσιευθεί στην Επίσημη Εφημερίδα). Θέση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου της ... (δεν έχει ακόμη δημοσιευθεί στην Επίσημη Εφημερίδα).

- (3) Το πρόγραμμα θα πρέπει να θεσπιστεί για την περίοδο που θα διαρκέσει το πολυετές δημοσιονομικό πλαίσιο (ΠΔΠ) 2021-2027, όπως ορίζεται στον κανονισμό (ΕΕ, Ευρατόμ) 2020/2093 του Συμβουλίου (*), με την επιφύλαξη των χρονικών ορίων που καθορίζονται στον κανονισμό (ΕΕ) 2020/2094 του Συμβουλίου (†).
- (4) Το πρόγραμμα θα πρέπει να συνεισφέρει στην αύξηση των δημόσιων και ιδιωτικών επενδύσεων στην Ε&Κ στα κράτη μέλη, ώστε να συμβάλει με τον τρόπο αυτό στην επίτευξη του στόχου συνολικών επενδύσεων στην έρευνα και την ανάπτυξη που θα αντιστοιχούν στο 3 % τουλάχιστον του ακαθάριστου εγχώριου προϊόντος (ΑΕγχΠ) της Ένωσης. Η επίτευξη του εν λόγω στόχου θα απαιτούσε τα κράτη μέλη και ο ιδιωτικός τομέας να συμπληρώσουν το πρόγραμμα με τις δικές τους ενισχυμένες επενδυτικές δράσεις στον τομέα της έρευνας, της ανάπτυξης και της καινοτομίας.
- (5) Με γνώμονα την επίτευξη των στόχων του προγράμματος και με σεβασμό προς την αρχή της αριστείας, το πρόγραμμα θα πρέπει να επιδιώκει να ενισχύσει, μεταξύ άλλων πραγμάτων, τους δεσμούς συνεργασίας στην Ευρώπη και με τον τρόπο αυτόν να συμβάλει στη μείωση του χάσματος στον τομέα της Ε&Κ.
- (6) Για να συμβάλουν στην επίτευξη των στόχων πολιτικής της Ένωσης, οι δραστηριότητες που υποστηρίζονται στο πλαίσιο αυτού του προγράμματος θα πρέπει, κατά περίπτωση, να επωφελούνται από κανονιστικές ρυθμίσεις που ευνοούν την καινοτομία και να εμπνέουν την εφαρμογή τέτοιων ρυθμίσεων, σύμφωνα με την αρχή της καινοτομίας, με στόχο τη στήριξη ταχύτερου και εντατικότερου μετασχηματισμού των σημαντικών γνώσεων της Ένωσης σε καινοτομίες.
- (7) Οι έννοιες της «ανοικτής επιστήμης», της «ανοικτής καινοτομίας» και του «ανοίγματος στον κόσμο» θα πρέπει να εξασφαλίζουν την αριστεία και τον αντίκτυπο της επένδυσης της Ένωσης στην Ε&Κ, με διαφύλαξη των συμφερόντων της Ένωσης.
- (8) Η ανοικτή επιστήμη, συμπεριλαμβανομένης της ανοικτής πρόσβασης σε επιστημονικές εκδόσεις και ερευνητικά δεδομένα, καθώς και της βέλτιστης διάδοσης και εκμετάλλευσης της γνώσης, έχει τη δυνατότητα να βελτιώσει την ποιότητα, τον αντίκτυπο και τα οφέλη της επιστήμης. Έχει επίσης τη δυνατότητα να επιταχύνει την επέκταση των γνώσεων, καθιστώντας τις περισσότερο αξιόπιστες, αποδοτικές και ακριβείς, περισσότερο εύληπτες από την κοινωνία και ανταποκρινόμενες στις κοινωνικές προκλήσεις. Θα πρέπει να θεσπιστούν διατάξεις που θα διασφαλίζουν ότι οι δικαιούχοι παρέχουν ανοικτή πρόσβαση σε επιστημονικές δημοσιεύσεις αξιολογημένες από ομοτίμους. Ομοίως, θα πρέπει να διασφαλιστεί ότι οι δικαιούχοι θα παρέχουν ανοικτή πρόσβαση σε ερευνητικά δεδομένα σύμφωνα με την αρχή «ανοικτή στο μέτρο του δυνατού, κλειστή στο μέτρο του αναγκαίου» εξασφαλίζοντας τη δυνατότητα παροχής εξαιρέσεων, λαμβάνοντας υπόψη τα έννομα συμφέροντα των δικαιούχων. Θα πρέπει ειδικότερα να δοθεί μεγαλύτερη έμφαση στην υπεύθυνη διαχείριση των ερευνητικών δεδομένων, τα οποία θα πρέπει να συμμορφώνονται με τις αρχές της «ευρεσιμότητας», της «προσβασιμότητας», της «διαλειτουργικότητας» και της «δυνατότητας επαναχρησιμοποίησης» («αρχές FAIR»), ιδίως μέσω της ενσωμάτωσης των σχεδίων διαχείρισης δεδομένων. Κατά περίπτωση, οι δικαιούχοι θα πρέπει να αξιοποιούν τις δυνατότητες που προσφέρονται από το ευρωπαϊκό νέφος ανοικτής επιστήμης (ENAE) και την ευρωπαϊκή υποδομή δεδομένων και να συμμορφώνονται περαιτέρω με τις αρχές και πρακτικές της ανοικτής επιστήμης. Θα πρέπει να ενθαρρύνεται η αμοιβαιότητα στην ανοικτή επιστήμη σε όλες τις συμφωνίες σύνδεσης και συνεργασίας με τρίτες χώρες.
- (9) Οι δικαιούχοι του προγράμματος, ιδίως οι ΜΜΕ, πρέπει να ενθαρρυνθούν να χρησιμοποιούν τα σχετικά υφιστάμενα μέσα της Ένωσης, όπως το Ευρωπαϊκό Γραφείο Υποστήριξης της Διανοητικής Ιδιοκτησίας («EU IP Helpdesk») το οποίο στηρίζει τις ΜΜΕ και άλλους συμμετέχοντες στο πρόγραμμα τόσο στην προστασία όσο και στην πραγμάτωση των οικείων δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας.
- (10) Η σύλληψη και ο σχεδιασμός του προγράμματος θα πρέπει να ανταποκρίνονται στην ανάγκη δημιουργίας κρίσιμης μάζας υποστηριζόμενων δραστηριοτήτων σε ολόκληρη την Ένωση, στις οποίες να ενθαρρύνεται η συμμετοχή όλων των κρατών μελών με βάση την αριστεία, και με την αξιοποίηση της διεθνούς συνεργασίας, σύμφωνα με την Ατζέντα του 2030 των Ηνωμένων Εθνών για τη βιώσιμη ανάπτυξη («Ατζέντα του 2030»), τους ΣΒΑ της και τη συμφωνία του Παρισιού για την κλιματική αλλαγή (‡) («συμφωνία του Παρισιού»). Η υλοποίηση του προγράμματος θα πρέπει να ενισχύσει την επιδίωξη των εν λόγω ΣΒΑ και τη δέσμευση της Ένωσης και των κρατών μελών της να εφαρμόσουν την Ατζέντα του 2030 να επιτύχουν τις τρεις διαστάσεις της –οικονομική, κοινωνική και περιβαλλοντική– με συνεκτικό και ολοκληρωμένο τρόπο.
- (11) Οι δραστηριότητες που υποστηρίζονται από το πρόγραμμα θα πρέπει να συμβάλλουν στην επίτευξη των στόχων, προτεραιοτήτων και διεθνών δεσμεύσεων της Ένωσης.

(*) Κανονισμός (ΕΕ, Ευρατόμ) 2020/2093 του Συμβουλίου, της 17ης Δεκεμβρίου 2020, για τον καθορισμό του πολυετούς δημοσιονομικού πλαισίου για τα έτη 2021 έως 2027 (ΕΕ L 433 I της 22.12.2020, σ. 11).

(†) Κανονισμός (ΕΕ) 2020/2094 του Συμβουλίου, της 14ης Δεκεμβρίου 2020, σχετικά με τη θέσπιση Μέσου Ανάκαμψης της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τη στήριξη της ανάκαμψης μετά την κρίση της νόσου COVID-19 (ΕΕ L 433 I της 22.12.2020, σ. 23).

(‡) ΕΕ L 282 της 19.10.2016, σ. 4.

- (12) Το πρόγραμμα θα πρέπει να επωφελείται από τη συμπληρωματικότητα με τους υφιστάμενους σχετικούς ευρωπαϊκούς χάρτες πορείας και στρατηγικές στον τομέα της Ε&Κ, καθώς και με σημαντικά έργα κοινού ευρωπαϊκού ενδιαφέροντος (ΣΕΚΕΕ), κατά περίπτωση, υπό την προϋπόθεση ότι οι σχετικές ανάγκες Ε&Κ προσδιορίζονται στον στρατηγικό σχεδιασμό του προγράμματος.
- (13) Το πρόγραμμα θα πρέπει να εξασφαλίζει τη διαφάνεια και λογοδοσία της δημόσιας χρηματοδότησης σε έργα Ε&Κ και, ως εκ τούτου, να προασπίζει το δημόσιο συμφέρον.
- (14) Το πρόγραμμα θα πρέπει να υποστηρίζει τις δραστηριότητες Ε&Κ στον τομέα των κοινωνικών και ανθρωπιστικών επιστημών. Αυτό συνεπάγεται την προώθηση της επιστημονικής γνώσης στον εν λόγω τομέα, και την αξιοποίηση των γνώσεων και της προόδου από τις κοινωνικές και ανθρωπιστικές επιστήμες για την αύξηση του οικονομικού και κοινωνικού αντικτύπου του προγράμματος. Στο πλαίσιο του πυλώνα «παγκόσμιες προκλήσεις και ευρωπαϊκή βιομηχανική ανταγωνιστικότητα», οι κοινωνικές και ανθρωπιστικές επιστήμες θα πρέπει να είναι πλήρως ενσωματωμένες σε όλα τα συνεργατικά σχήματα. Πέρα από την προώθηση των κοινωνικών και ανθρωπιστικών επιστημών στα έργα, η ενσωμάτωση των κοινωνικών και των ανθρωπιστικών επιστημών θα πρέπει επίσης να υποστηρίζεται μέσω της ένταξης, όποτε κρίνεται σκόπιμο, ανεξάρτητων εξωτερικών εμπειρογνομόνων από τους τομείς των κοινωνικών και ανθρωπιστικών επιστημών στις επιτροπές εμπειρογνομόνων και τις ομάδες αξιολόγησης, καθώς και μέσω της έγκαιρης παρακολούθησης και υποβολής εκθέσεων για τις κοινωνικές και ανθρωπιστικές επιστήμες στις χρηματοδοτούμενες ερευνητικές δράσεις. Ειδικότερα, στο πλαίσιο του προγράμματος θα πρέπει να παρακολουθείται το επίπεδο ενσωμάτωσης των κοινωνικών και ανθρωπιστικών επιστημών.
- (15) Το πρόγραμμα θα πρέπει να διατηρεί μια ισορροπημένη προσέγγιση μεταξύ της έρευνας, αφενός, και της καινοτομίας, αφετέρου, καθώς και μεταξύ των χρηματοδοτήσεων από τη βάση προς την κορυφή (κατευθυνόμενων από φορείς έρευνας ή καινοτομίας) και των χρηματοδοτήσεων από την κορυφή προς τη βάση (καθοριζόμενων βάσει στρατηγικών προτεραιοτήτων), με βάση τη φύση των κοινοτήτων Ε&Κ που συμμετέχουν σε ολόκληρη την Ένωση, τον τύπο και τον σκοπό των δραστηριοτήτων που υλοποιούνται και τον επιδιωκόμενο αντίκτυπο. Το μείγμα των εν λόγω παραγόντων θα πρέπει να καθορίζει την επιλογή της προσέγγισης για τα οικεία μέρη του προγράμματος, τα οποία συμβάλλουν συνολικά σε όλους τους γενικούς και τους ειδικούς στόχους του προγράμματος.
- (16) Ο συνολικός προϋπολογισμός για τη συνιστώσα «Διεύρυνση της συμμετοχής και διάδοση της αριστείας» του μέρους «Διεύρυνση της συμμετοχής και ενίσχυση του ΕΧΕ» του προγράμματος θα πρέπει να ανέρχεται τουλάχιστον στο 3,3 % του συνολικού προϋπολογισμού του προγράμματος και από τον οποίο θα πρέπει να ωφελούνται κυρίως νομικές οντότητες που είναι εγκατεστημένες στις χώρες της διεύρυνσης.
- (17) Οι πρωτοβουλίες αριστείας θα πρέπει να αποσκοπούν στην ενίσχυση της αριστείας στον τομέα Ε&Κ στις επιλέξιμες χώρες, με την υποστήριξη της κατάρτισης για τη βελτίωση των δεξιοτήτων διαχείρισης της Ε&Κ, την απονομή βραβείων, την ενίσχυση των οικοσυστημάτων καινοτομίας, καθώς και τη δημιουργία δικτύων Ε&Κ, μεταξύ άλλων βάσει ερευνητικών υποδομών που χρηματοδοτούνται από την Ένωση. Οι αιτούντες θα πρέπει να καταδεικνύουν σαφώς ότι τα έργα συνδέονται με εθνικές ή/και περιφερειακές στρατηγικές Ε&Κ ώστε να είναι επιλέξιμοι να αιτηθούν κονδύλια στο πλαίσιο της συνιστώσας «Διεύρυνση της συμμετοχής και διάδοση της αριστείας» του μέρους «Διεύρυνση της συμμετοχής και ενίσχυση του ΕΧΕ» του προγράμματος.
- (18) Θα πρέπει να είναι δυνατόν να εφαρμοστεί ταχεία διαδικασία Ε&Κ, όπου ο απαιτούμενος χρόνος μέχρι την επιχορήγηση δεν θα πρέπει να υπερβαίνει τους έξι μήνες, για να επιτραπεί η ταχύτερη, από τη βάση προς την κορυφή, πρόσβαση σε κονδύλια για μικρές συνεργατικές κοινοπραξίες (consortia) που καλύπτουν δράσεις από τη βασική έρευνα έως την εφαρμογή στην αγορά.
- (19) Το πρόγραμμα θα πρέπει να στηρίζει όλα τα στάδια της Ε&Κ, ιδίως στο πλαίσιο συνεργατικών έργων και σε αποστολές και ευρωπαϊκές συμπράξεις, ανάλογα με την περίπτωση. Η βασική έρευνα αποτελεί κεφαλαιώδες στοιχείο και σημαντική προϋπόθεση για την αύξηση της ικανότητας της Ένωσης να προσελκύει τους καλύτερους επιστήμονες προκειμένου να καταστεί παγκόσμιος κόμβος αριστείας. Θα πρέπει να εξασφαλίζεται ισορροπία μεταξύ βασικής και εφαρμοσμένης έρευνας στο πρόγραμμα. Σε συνδυασμό με την καινοτομία, με την εν λόγω ισορροπία θα στηριχθεί η οικονομική ανταγωνιστικότητα, η ανάπτυξη και η απασχόληση στην Ένωση.
- (20) Τα στοιχεία δείχνουν ότι η υιοθέτηση της πολυμορφίας, καθ' όλες τις έννοιες, είναι κείριας σημασίας για την επίτευξη καλής επιστήμης, καθώς η επιστήμη επωφελείται από την πολυμορφία. Η πολυμορφία και η συμμετοχικότητα συμβάλλουν στην αριστεία στη συνεργατική Ε&Κ: η συνεργασία σε όλους τους κλάδους, τους τομείς και σε ολόκληρο τον ΕΧΕ για τη βελτίωση της έρευνας και την υποβολή προτάσεων έργων υψηλότερης ποιότητας μπορεί να οδηγήσει σε υψηλότερα ποσοστά κοινωνικής αποδοχής και να ενισχύσει τα οφέλη της καινοτομίας, δίνοντας ώθηση στην Ευρώπη.
- (21) Για να μεγιστοποιηθεί ο αντίκτυπος του προγράμματος, θα πρέπει να ληφθούν ιδιαίτερως υπόψη πολυεπιστημονικές, διεπιστημονικές και υπερτομεακές προσεγγίσεις ως βασικά στοιχεία για την υλοποίηση μειζόνων επιστημονικών επιτευγμάτων.

- (22) Οι δραστηριότητες έρευνας που διεξάγονται στο πλαίσιο του πυλώνα «Επιστήμη αριστείας» θα πρέπει να καθορίζονται σύμφωνα με τις ανάγκες και τις συγκυρίες της επιστήμης και θα πρέπει να προωθούν την επιστημονική αριστεία. Η θεματολογία της έρευνας θα πρέπει να καθορίζεται σε στενή συνεργασία με την επιστημονική κοινότητα και να περιλαμβάνει την έμφαση στην προσέλκυση νέων ταλέντων Ε&Κ και ερευνητών αρχικού σταδίου, με παράλληλη ενίσχυση του ΕΧΕ, αποτροπή της διαρροής εγκεφάλων και προώθηση της κυκλοφορίας των εγκεφάλων.
- (23) Το πρόγραμμα θα πρέπει να στηρίζει την Ένωση και τα κράτη μέλη της στην προσέλκυση των καλύτερων ταλέντων και δεξιοτήτων, λαμβάνοντας υπόψη την πραγματικότητα του πολύ έντονου διεθνούς ανταγωνισμού.
- (24) Ο πυλώνας «Παγκόσμιες προκλήσεις και ευρωπαϊκή βιομηχανική ανταγωνιστικότητα» θα πρέπει να συγκροτηθεί σε ομάδες δραστηριοτήτων Ε&Κ, με στόχο τη μεγιστοποίηση της ενσωμάτωσης στους αντίστοιχους θεματικούς τομείς, εξασφαλίζοντας ταυτόχρονα υψηλά και σταθερά επίπεδα αντίκτυπου για την Ένωση σε σχέση με τους πόρους που δαπανώνται. Θα ενθάρρυνε τη διεπιστημονική, διατομεακή, διαπολιτική και διασυνοριακή συνεργασία, με στόχο την επίτευξη των ΣΒΑ σύμφωνα με τις αρχές της Ατζέντας του 2030, της συμφωνίας του Παρισιού και της ανταγωνιστικότητας των βιομηχανιών της Ένωσης. Η οργάνωση πρωτοβουλιών μεγάλης φιλοδοξίας και ευρείας κλίμακας με τη μορφή αποστολών Ε&Κ θα επέτρεπαν στο πρόγραμμα να επιτύχει έναν μετασχηματιστικό και συστημικό αντίκτυπο για την κοινωνία προς υποστήριξη των ΣΒΑ, μεταξύ άλλων μέσω της διεθνούς συνεργασίας και της επιστημονικής διπλωματίας. Οι δραστηριότητες στο πλαίσιο του εν λόγω πυλώνα θα πρέπει να καλύπτουν ολόκληρο το εύρος των δραστηριοτήτων Ε&Κ, ώστε να διασφαλιστεί ότι η Ένωση θα συνεχίσει να έχει πρωτοποριακό ρόλο στην έρευνα όσον αφορά στρατηγικά καθορισμένες προτεραιότητες.
- (25) Η ομάδα «Πολιτισμός, δημιουργικότητα και κοινωνία χωρίς αποκλεισμούς» θα πρέπει να συμβάλει σημαντικά στην έρευνα στους τομείς του πολιτισμού και της δημιουργίας, συμπεριλαμβανομένης της πολιτιστικής κληρονομιάς της Ένωσης και να επιτρέπει ιδίως τη δημιουργία ενός ευρωπαϊκού χώρου συνεργασίας στον τομέα της πολιτιστικής κληρονομιάς.
- (26) Η πλήρης και έγκαιρη συμμετοχή όλων των κατηγοριών βιομηχανίας στο πρόγραμμα, από τους μεμονωμένους επιχειρηματίες και τις ΜΜΕ έως τις επιχειρήσεις μεγάλης κλίμακας, αναμένεται να συμβάλει ουσιαστικά στην υλοποίηση των στόχων του προγράμματος και ιδιαίτερα για τη δημιουργία βιώσιμης απασχόλησης και ανάπτυξης στην Ένωση. Η εν λόγω συμμετοχή της βιομηχανίας στις δράσεις θα πρέπει να στηρίζεται σε επίπεδα τουλάχιστον αντίστοιχα του προγράμματος-πλαisiού «Ορίζων 2020» που θεσπίστηκε με τον κανονισμό (ΕΕ) αριθ. 1291/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου (*) («Ορίζων 2020»).
- (27) Οι δράσεις του προγράμματος θα μπορούσαν να συνεισφέρουν σημαντικά στην αξιοποίηση του δυναμικού των στρατηγικών τομέων της Ένωσης, συμπεριλαμβανομένων των βασικών τεχνολογιών γενικής εφαρμογής που αντανακλούν τους στόχους της στρατηγικής για τη βιομηχανική πολιτική της Ένωσης.
- (28) Οι διαβουλεύσεις με πλειάδα ενδιαφερομένων, συμπεριλαμβανομένης της κοινωνίας των πολιτών και της βιομηχανίας, αναμένεται να συμβάλουν στις προοπτικές και τις προτεραιότητες που καθορίζονται μέσω του στρατηγικού σχεδιασμού. Από αυτές αναμένεται να προκύψουν περιοδικά στρατηγικά σχέδια Ε&Κ που θα εγκρίνονται μέσω εκτελεστικών πράξεων για την προετοιμασία του περιεχομένου των προγραμμάτων εργασιών.
- (29) Για κάθε συγκεκριμένη δράση που πρόκειται να χρηματοδοτηθεί, στο πρόγραμμα εργασιών θα πρέπει να συνεκτιμώνται τα αποτελέσματα συγκεκριμένων προγενέστερων έργων καθώς και η κατάσταση της επιστήμης, της τεχνολογίας και της καινοτομίας σε εθνικό, ενωσιακό και διεθνές επίπεδο, καθώς και οι συναφείς εξελίξεις ως προς την σχετική πολιτική, την αγορά και την κοινωνία.
- (30) Είναι σημαντικό να υποστηριχθεί η ενωσιακή βιομηχανία ώστε να διατηρήσει ή να αναλάβει ηγετικό ρόλο σε παγκόσμιο επίπεδο στους τομείς της καινοτομίας, της ψηφιοποίησης και της κλιματικής ουδετερότητας, ιδίως μέσω επενδύσεων σε βασικές τεχνολογίες γενικής εφαρμογής που θα στηρίζουν τις επιχειρήσεις του μέλλοντος. Οι δράσεις του προγράμματος θα πρέπει να αντιμετωπίζουν ελλείψεις της αγοράς ή ανεπαρκείς επενδύσεις, να προωθούν τις επενδύσεις κατά τρόπο αναλογικό και διαφανή, χωρίς να επικαλύπτεται ή να παραγκωνίζεται η ιδιωτική χρηματοδότηση, και θα πρέπει να αποφέρουν σαφή ευρωπαϊκή προστιθέμενη αξία και δημόσια απόδοση των επενδύσεων. Με αυτόν τον τρόπο, θα διασφαλιστεί η συνέπεια μεταξύ των δράσεων του προγράμματος και των κανόνων της Ένωσης για τις κρατικές ενισχύσεις, προκειμένου να δοθούν κίνητρα για την καινοτομία και να αποφευχθούν οι αδικαιολόγητες στρεβλώσεις του ανταγωνισμού στην εσωτερική αγορά.

(*) Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 1291/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 11ης Δεκεμβρίου 2013, για τη θέσπιση του προγράμματος-πλαisiού «Ορίζων 2020» για την έρευνα και την καινοτομία (2014-2020) και την κατάργηση της απόφασης αριθ. 1982/2006/ΕΚ (ΕΕ L 347 της 20.12.2013, σ. 104).

- (31) Το πρόγραμμα θα πρέπει να στηρίζει την Ε&Κ με ενιαίο τρόπο, τηρώντας όλες τις σχετικές διατάξεις στο πλαίσιο του Παγκόσμιου Οργανισμού Εμπορίου. Η έννοια της έρευνας, συμπεριλαμβανομένης της πειραματικής ανάπτυξης, θα πρέπει να ερμηνεύεται σύμφωνα με το εγχειρίδιο Frascati του Οργανισμού Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης (ΟΟΣΑ), ενώ η έννοια της καινοτομίας θα πρέπει να ερμηνεύεται σύμφωνα με το εγχειρίδιο του Όσλο του ΟΟΣΑ και της Eurostat, το οποίο ακολουθεί ευρεία προσέγγιση που καλύπτει την κοινωνική καινοτομία και τον σχεδιασμό. Όπως στο πρόγραμμα «Ορίζων 2020», θα πρέπει να συνεχίσουν να λαμβάνονται υπόψη οι ορισμοί του ΟΟΣΑ για το επίπεδο τεχνολογικής ετοιμότητας κατά την ταξινόμηση των δραστηριοτήτων τεχνολογικής έρευνας, ανάπτυξης προϊόντων και επίδειξης, όπως και στον ορισμό των τύπων δράσης που διατίθενται στις προσκλήσεις υποβολής προτάσεων. Δεν θα πρέπει να χορηγούνται επιχορηγήσεις σε δράσεις των οποίων οι δραστηριότητες υπερβαίνουν το επίπεδο τεχνολογικής ετοιμότητας 8. Θα πρέπει να είναι δυνατό το πρόγραμμα εργασιών να προβλέπει επιχορηγήσεις για μεγάλης κλίμακας επικύρωση προϊόντος και πρώτη εμπορική εφαρμογή για δεδομένη πρόσκληση του πυλώνα «Παγκόσμιες προκλήσεις και ευρωπαϊκή βιομηχανική ανταγωνιστικότητα».
- (32) Το πρόγραμμα θα πρέπει να συμβάλει στους στόχους για το διάστημα σε επίπεδο δαπανών τουλάχιστον ανάλογο με αυτό του προγράμματος «Ορίζων 2020»
- (33) Στην ανακοίνωση της Επιτροπής της 11ης Ιανουαρίου 2018 με τίτλο «Ενδιάμεση αξιολόγηση του προγράμματος «Ορίζων 2020»: μεγιστοποίηση του αντικτύπου της έρευνας και της καινοτομίας της ΕΕ», στο ψήφισμα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου της 13ης Ιουνίου 2017 σχετικά με την αξιολόγηση της υλοποίησης του προγράμματος «Ορίζων 2020» με γνώμονα την ενδιάμεση αξιολόγησή της και την πρόταση για το ένατο πρόγραμμα πλαίσιο (*), και στα συμπεράσματα του Συμβουλίου της 1ης Δεκεμβρίου 2017 με τίτλο «Από την ενδιάμεση αξιολόγηση του προγράμματος «Ορίζων 2020» προς το ένατο πρόγραμμα-πλαίσιο», παρέχεται δέσμη συστάσεων για το πρόγραμμα, συμπεριλαμβανομένων των κανόνων συμμετοχής και διάδοσής του. Οι εν λόγω συστάσεις βασίζονται στα διδάγματα που αντλήθηκαν από το πρόγραμμα Ορίζων 2020, καθώς και παρατηρήσεις από τα θεσμικά όργανα της Ένωσης και τα ενδιαφερόμενα μέρη. Οι εν λόγω συστάσεις περιλαμβάνουν πρόταση μέτρων για την προώθηση της κυκλοφορίας των εγκεφάλων και τη διευκόλυνση του ανοίγματος των δικτύων Ε&Κ για την πραγματοποίηση πιο φιλόδοξων επενδύσεων με σκοπό την επίτευξη κρίσιμης μάζας και τη μεγιστοποίηση του αντικτύπου για την υποστήριξη της ρηξικέλευθης καινοτομίας για την κατά προτεραιότητα ιεράρχηση των ενωσιακών επενδύσεων στην Ε&Κ σε τομείς με υψηλή προστιθέμενη αξία, ιδίως μέσω του προσανατολισμού στις αποστολές, της πλήρους, συνειδητής και έγκαιρης συμμετοχής των πολιτών και της ευρείας επικοινωνίας για τον εξορθολογισμό του χρηματοδοτικού περιβάλλοντος της Ένωσης προκειμένου να αξιοποιηθεί πλήρως το δυναμικό Ε&Κ της Ένωσης, όπως με την απλούστευση του εύρους πρωτοβουλιών ευρωπαϊκής σύμπραξης και συστημάτων συγχρηματοδότησης για την ανάπτυξη περισσότερων και συγκεκριμένων συνεργειών μεταξύ των διαφόρων χρηματοδοτικών μέσων της Ένωσης, ιδίως μέσω της υπέρβασης των μη συμπληρωματικών λογικών παρέμβασης και της πολυπλοκότητας των διαφόρων χρηματοδοτήσεων και λοιπών κανονισμών, καθώς και με στόχο τη συμβολή στην κινητοποίηση των ανεκμετάλλετων δυνατοτήτων Ε&Κ ανά την Ένωση για την ενίσχυση της διεθνούς συνεργασίας και περαιτέρω άνοιγμα στη συμμετοχή τρίτων χωρών και για τη συνέχιση της απλούστευσης με βάση την εμπειρία από την υλοποίηση του προγράμματος «Ορίζων 2020».
- (34) Λόγω της ιδιαίτερης προσοχής που πρέπει να δοθεί στον συντονισμό και τη συμπληρωματικότητα μεταξύ των διαφόρων πολιτικών της Ένωσης, το πρόγραμμα θα πρέπει να επιδιώκει συνέργειες με άλλα προγράμματα της Ένωσης, από τον σχεδιασμό και τον στρατηγικό προγραμματισμό έως την επιλογή έργων, τη διαχείριση, την επικοινωνία, τη διάδοση και την εκμετάλλευση αποτελεσμάτων, την παρακολούθηση, τους λογιστικούς ελέγχους και τη διακυβέρνηση. Σε ό,τι αφορά τη χρηματοδότηση δραστηριοτήτων Ε&Κ, οι συνέργειες θα πρέπει να επιτρέπουν όσο το δυνατό περισσότερο την εναρμόνιση των κανόνων, συμπεριλαμβανομένων των κανόνων επιλεξιμότητας των δαπανών. Με στόχο την αποφυγή αλληλοεπικαλύψεων και επαναλήψεων και την αύξηση της κινητοποίησης ενωσιακής χρηματοδότησης και τη μείωση του διοικητικού φόρτου για αιτούντες και δικαιούχους, θα πρέπει να μπορούν να προωθηθούν συνέργειες, ιδίως μέσω εναλλακτικής, συνδυασμένης και σωρευτικής χρηματοδότησης και μεταφορών πόρων.
- (35) Σύμφωνα με τον κανονισμό (ΕΕ) 2020/2094 και εντός των ορίων των πόρων που διατίθενται βάσει αυτού, τα μέτρα ανάκαμψης και ανθεκτικότητας στο πλαίσιο του προγράμματος θα πρέπει να λαμβάνονται για την αντιμετώπιση των άνευ προηγουμένου συνεπειών της κρίσης της COVID-19. Οι εν λόγω πρόσθετοι πόροι θα πρέπει να χρησιμοποιούνται με τρόπο ώστε να εξασφαλίζεται η συμμόρφωση με τα χρονικά όρια που προβλέπονται στον κανονισμό (ΕΕ) 2020/2094. Οι εν λόγω πρόσθετοι πόροι θα πρέπει να διατίθενται αποκλειστικά σε δράσεις Ε&Κ που αποσκοπούν στην αντιμετώπιση των συνεπειών της κρίσης της COVID-19 και, ιδίως των οικονομικών και κοινωνικών συνεπειών της αλλά και των επιπτώσεων στην κοινωνία.
- (36) Για να έχει η χρηματοδότηση της Ένωσης τον μεγαλύτερο δυνατό αντίκτυπο και την αποτελεσματικότερη δυνατή συμβολή στους στόχους πολιτικής και στις δεσμεύσεις της Ένωσης, η Ένωση θα πρέπει να μπορεί να συνάπτει ευρωπαϊκές συμπράξεις με εταίρους του ιδιωτικού ή/και του δημόσιου τομέα. Στους εταίρους αυτούς περιλαμβάνονται η βιομηχανία, μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις, πανεπιστήμια, ερευνητικοί οργανισμοί, φορείς επιφορτισμένοι με την παροχή δημόσιας υπηρεσίας σε τοπικό, περιφερειακό, εθνικό ή διεθνές επίπεδο και οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών, όπως ιδρύματα και μη κυβερνητικές οργανώσεις (ΜΚΟ) που υποστηρίζουν ή/και διεξάγουν δραστηριότητες Ε&Κ, υπό την προϋπόθεση ότι ο προσδοκώμενος αντίκτυπος μπορεί να επιτευχθεί πιο αποτελεσματικά μέσω σύμπραξης απ' ό,τι μόνο από την Ένωση.

(*) ΕΕ C 331 της 18.9.2018, σ. 30.

- (37) Θα πρέπει να είναι δυνατόν, ανάλογα με την απόφαση του κράτους μέλους, οι συνεισφορές από προγράμματα που συγχρηματοδοτούνται από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ), το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο+ (ΕΚΤ+), το Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας, Αλιείας και Υδατοκαλλιέργειας (ΕΤΘΑΥ) και το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης (ΕΓΤΑΑ) να θεωρούνται συνεισφορά του συμμετέχοντος κράτους μέλους σε ευρωπαϊκές συμπράξεις στο πλαίσιο του προγράμματος. Η εν λόγω δυνατότητα, ωστόσο, θα πρέπει να υφίσταται με την επιφύλαξη της ανάγκης συμμόρφωσης με όλες τις διατάξεις που ισχύουν για τις εν λόγω συνεισφορές ως έχουν σε κανονισμό του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για τον καθορισμό κοινών διατάξεων για το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης, το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο+, το Ταμείο Συνοχής, το Ταμείο Δίκαιης Μετάβασης και το Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας, Αλιείας και Υδατοκαλλιέργειας, και δημοσιονομικών κανόνων για τα εν λόγω Ταμεία και για το Ταμείο Ασύλου, Μετανάστευσης και ενσωμάτωσης, το Ταμείο Εσωτερικής Ασφάλειας και το Μέσο χρηματοδοτικής στήριξης για τη Διαχείριση των Συνόρων και των Θεωρήσεων («κανονισμός περί κοινών διατάξεων για το 2021-2027») και στους κανονισμούς που αφορούν το κάθε ταμείο.
- (38) Το πρόγραμμα θα πρέπει να ενισχύει τη συνεργασία μεταξύ ευρωπαϊκών συμπράξεων και εταιρών του ιδιωτικού ή/και του δημόσιου τομέα σε διεθνές επίπεδο, μεταξύ άλλων με τη συγχώνευση προγραμμάτων Ε&Κ και διασυνοριακών επενδύσεων στην Ε&Κ που αποφέρουν αμοιβαία οφέλη για τους πολίτες και τις επιχειρήσεις, μεριμνώντας παράλληλα ώστε η Ένωση να μπορεί να προασπίζει τα συμφέροντά της σε στρατηγικούς τομείς.
- (39) Έχει αποδειχθεί ότι οι «μελλοντικές και αναδυόμενες τεχνολογίες (MAT/FET)» αποτελούν ένα αποτελεσματικό και αποδοτικό μέσο, καθώς παρέχουν οφέλη στην κοινωνία μέσω μιας κοινής, συντονισμένης προσπάθειας από μέρους της Ένωσης και των κρατών μελών της. Δραστηριότητες που διενεργούνται στο πλαίσιο των εμβληματικών MAT/FET «Γραφένιο», «Ανθρώπινος εγκέφαλος» και «Κβαντικές τεχνολογίες», οι οποίες υποστηρίζονται στο πλαίσιο του προγράμματος «Ορίζων 2020», θα συνεχίσουν να υποστηρίζονται στο πλαίσιο του προγράμματος μέσω προσκλήσεων υποβολής προτάσεων, οι οποίες περιλαμβάνονται στο πρόγραμμα εργασιών. Προπαρασκευαστικές ενέργειες που υποστηρίζονται στο πλαίσιο του μέρους του προγράμματος «Ορίζων 2020» για τις εμβληματικές MAT/FET θα συμβάλουν στο στρατηγικό σχεδιασμό του προγράμματος και στη διαμόρφωση των εργασιών που αφορούν τις αποστολές, τις συγχρηματοδοτούμενες συμπράξεις και/ή τις ευρωπαϊκές συμπράξεις κοινού προγραμματισμού και τις τακτικές προσκλήσεις υποβολής προτάσεων.
- (40) Το Κοινό Κέντρο Ερευνών (ΚΚΕρ) θα πρέπει να συνεχίσει να παρέχει ανεξάρτητα επιστημονικά στοιχεία με βάση τις ανάγκες των πελατών και τεχνική υποστήριξη για τις πολιτικές της Ένωσης καθ' όλη τη διάρκεια του κύκλου πολιτικής. Οι άμεσες δράσεις του ΚΚΕρ θα πρέπει να υλοποιούνται με ευελιξία, αποτελεσματικότητα και διαφάνεια, λαμβάνοντας υπόψη τις ανάγκες των πολιτικών της Ένωσης και τις σχετικές ανάγκες των χρηστών του ΚΚΕρ, διασφαλίζοντας παράλληλα την προστασία των οικονομικών συμφερόντων της Ένωσης. Το ΚΚΕρ θα πρέπει να συνεχίσει να αποδίδει πρόσθετους πόρους.
- (41) Ο πυλώνας «Καινοτόμος Ευρώπη» θα πρέπει να θεσπίσει σειρά μέτρων με στόχο την παροχή ολοκληρωμένης υποστήριξης ώστε να ανταποκρίνονται στις ανάγκες των επιχειρηματιών και της επιχειρηματικότητας με στόχο την υλοποίηση και την επιτάχυνση ρηξικέλευθων καινοτομιών για ταχεία ανάπτυξη της αγοράς καθώς και την προώθηση της στρατηγικής αυτονομίας της Ένωσης, διατηρώντας παράλληλα μια ανοικτή οικονομία. Θα πρέπει να παρέχει «υπηρεσία μίας στάσης» για την προσέλκυση και τη στήριξη όλων των τύπων φορέων καινοτομίας και καινοτόμων εταιρειών, όπως οι ΜΜΕ, συμπεριλαμβανομένων των νεοφυών επιχειρήσεων και, σε εξαιρετικές περιπτώσεις, των μικρών επιχειρήσεων μεσαίας κεφαλαιοποίησης, με δυνατότητα επέκτασης σε επίπεδο Ένωσης και σε διεθνές επίπεδο. Ο πυλώνας θα πρέπει να προσφέρει γρήγορες, ευέλικτες επιχορηγήσεις και συνεπενδύσεις, μεταξύ άλλων και με ιδιώτες επενδυτές. Στην επίτευξη των εν λόγω στόχων αναμένεται ότι θα συμβάλει η δημιουργία Ευρωπαϊκού Συμβουλίου Καινοτομίας (ΕΣΚ). Ο πυλώνας θα πρέπει επίσης να υποστηρίξει το Ευρωπαϊκό Ινστιτούτο Καινοτομίας και Τεχνολογίας (ΕΙΤ) και τα ευρωπαϊκά οικοσυστήματα καινοτομίας εν γένει, ιδίως μέσω ευρωπαϊκών συμπράξεων με εθνικούς και περιφερειακούς φορείς στήριξης της καινοτομίας.
- (42) Για τον σκοπό του παρόντος κανονισμού και ιδίως για τις δραστηριότητες που διεξάγονται στο πλαίσιο του ΕΣΚ, ως «νεοφυής επιχείρηση» θα πρέπει να νοείται ΜΜΕ σε πρώιμο στάδιο του κύκλου ζωής της, (συμπεριλαμβανομένων εκείνων που δημιουργούνται ως τεχνολογικοί πανεπιστημιακών ερευνητικών δραστηριοτήτων), η οποία στοχεύει στην εύρεση καινοτόμων λύσεων και κλιμακούμενων επιχειρηματικών μοντέλων, είναι δε αυτόνομη κατά την έννοια του άρθρου 3 του παραρτήματος της σύστασης 2003/361/ΕΚ της Επιτροπής (*) ως «εταιρεία μεσαίας κεφαλαιοποίησης» θα πρέπει να νοείται μια επιχείρηση που δεν είναι ΜΜΕ και διαθέτει από 250 έως 3 000 απασχολούμενους, όταν ο αριθμός απασχολούμενων υπολογίζεται σύμφωνα με τα άρθρα 3 έως 6 του τίτλου Ι του παραρτήματος της εν λόγω σύστασης και «μικρή επιχείρηση μεσαίας κεφαλαιοποίησης» θα πρέπει να νοείται μια επιχείρηση μεσαίας κεφαλαιοποίησης η οποία διαθέτει έως 499 απασχολούμενους.

(*) Σύσταση 2003/361/ΕΚ της Επιτροπής, της 6ης Μαΐου 2003, σχετικά με τον ορισμό των πολύ μικρών, των μικρών και των μεσαίων επιχειρήσεων (ΕΕ L 124 της 20.5.2003, σ. 36).

- (43) Οι στόχοι πολιτικής του προγράμματος θα καλυφθούν επίσης μέσω χρηματοδοτικών μέσων και της εγγύησης από τον προϋπολογισμό του προγράμματος InvestEU, προωθώντας με αυτόν τον τρόπο συνέργειες μεταξύ των δύο προγραμμάτων.
- (44) Το ΕΣΚ, μαζί με άλλες συνιστώσες του προγράμματος, θα πρέπει να δίνει ώθηση σε όλες τις μορφές καινοτομίας, από την επαυξητική καινοτομία έως τη ρηξικέλευθη και ανατρεπτική καινοτομία, με στόχο ιδίως την καινοτομία που δημιουργεί αγορές. Αξιοποιώντας τα μέσα του, όπως το μέσο Pathfinder και το μέσο Accelerator, το ΕΣΚ θα πρέπει να επιδιώκει τον εντοπισμό, την ανάπτυξη και την υλοποίηση κάθε είδους καινοτομιών υψηλού κινδύνου, συμπεριλαμβανομένων των επαυξητικών καινοτομιών, εστιάζοντας κυρίως σε ρηξικέλυτες, ανατρεπτικές και υπερπροηγμένες καινοτομίες που έχουν τη δυναμική να καταστούν καινοτομίες που δημιουργούν αγορές. Μέσω της συνεκτικής και εξορθολογισμένης στήριξης, το ΕΣΚ αναμένεται ότι θα συμβάλει στην αντιμετώπιση του κενού που παρατηρείται σήμερα όσον αφορά τη δημόσια στήριξη και τις ιδιωτικές επενδύσεις για ρηξικέλυτες καινοτομίες. Τα μέσα του ΕΣΚ απαιτούν πρόβλεψη ειδικών νομικών και διαχειριστικών χαρακτηριστικών προκειμένου να αντικατοπτρίζουν τους στόχους του, και ιδίως τη δράση διείσδυσης στην αγορά.
- (45) Το μέσο Accelerator προσδοκείται ότι θα αποκαταστήσει τη «νεκρή ζώνη» μεταξύ της έρευνας, της φάσης πριν από τη μαζική διάθεση στην αγορά και της επέκτασης των εταιρειών. Το μέσο Accelerator θα παρέχει στήριξη σε δραστηριότητες υψηλού δυναμικού που παρουσιάζουν κινδύνους στους τομείς της τεχνολογίας, της επιστήμης, της χρηματοδότησης, της διαχείρισης ή της αγοράς που δεν έχουν ακόμη θεωρηθεί ότι πληρούν τις προϋποθέσεις τραπεζικής χρηματοδότησης και, ως εκ τούτου, δεν μπορούν να μοχλεύσουν σημαντικές επενδύσεις από την αγορά, συμπληρώνοντας, ως εκ τούτου, το πρόγραμμα InvestEU.
- (46) Σε στενή συνέργεια με το πρόγραμμα InvestEU, το μέσο Accelerator, στις μορφές του μεικτής χρηματοδότησης και χρηματοδοτικής στήριξης μετοχικού κεφαλαίου, θα πρέπει να χρηματοδοτεί έργα που υλοποιούνται από ΜΜΕ, συμπεριλαμβανομένων νεοφυών επιχειρήσεων και σε εξαιρετικές περιπτώσεις μικρών επιχειρήσεων μεσαίας κεφαλαιοποίησης, οι οποίες δεν είναι ακόμα σε θέση να παραγάγουν έσοδα ή δεν είναι ακόμα κερδοφόρες ή δεν είναι ακόμα σε θέση να προσελκύσουν επαρκείς επενδύσεις για την πλήρη υλοποίηση του επιχειρηματικού σχεδίου των έργων τους. Αυτές οι επιλέξιμες οντότητες δεν θα μπορούσαν να θεωρούνται τραπεζικά ελκυστικές, και παράλληλα μέρος των επενδυτικών τους αναγκών θα μπορούσε να καλύπτεται ή να έχει ήδη καλυφθεί από έναν ή περισσότερους επενδυτές, λόγω χάρη από μια ιδιωτική ή δημόσια τράπεζα, ένα γραφείο διαχείρισης οικογενειακής περιουσίας, μια εταιρεία επιχειρηματικού κεφαλαίου ή έναν επιχειρηματικό άγγελο. Με τον τρόπο αυτό το μέσο Accelerator αναμένεται να αντιμετωπίζει μια ανεπάρκεια της αγοράς και να χρηματοδοτεί οντότητες οι οποίες είναι μεν υποσχόμενες, αλλά δεν είναι ακόμη ελκυστικές από άποψη τραπεζικής χρηματοδότησης και οι οποίες δραστηριοποιούνται σε έργα ρηξικέλευθης καινοτομίας που δημιουργούν αγορές. Μόλις οι εν λόγω οντότητες καταστούν ελκυστικές από άποψη τραπεζικής χρηματοδότησης, τα έργα αυτά θα μπορούν να χρηματοδοτηθούν στο πλαίσιο του προγράμματος InvestEU.
- (47) Μολονότι ο προϋπολογισμός του μέσου Accelerator θα πρέπει να χρησιμοποιείται κυρίως για μεικτή χρηματοδότηση, για τους σκοπούς του άρθρου 48, η στήριξη αποκλειστικά με τη μορφή επιχορηγήσεων σε ΜΜΕ, συμπεριλαμβανομένων νεοφυών επιχειρήσεων, θα πρέπει να είναι αντιστοιχη με εκείνη που προβλεπόταν στον προϋπολογισμό του μέσου για τις ΜΜΕ του προγράμματος «Ορίζων 2020».
- (48) Το ΕΙΤ, κυρίως μέσω των οικείων κοινοτήτων γνώσης και καινοτομίας (ΚΓΚ) και μέσω της επέκτασης του Σχεδίου Περιφερειακής Καινοτομίας του , θα πρέπει να επιδιώκει την ενίσχυση των οικοσυστημάτων καινοτομίας που αντιμετωπίζουν τις παγκόσμιες προκλήσεις. Αυτό θα πρέπει να επιτευχθεί με την προώθηση της ενσωμάτωσης της καινοτομίας, της έρευνας, της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και της επιχειρηματικότητας. Σύμφωνα με κανονισμό του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για το Ευρωπαϊκό Ινστιτούτο Καινοτομίας και Τεχνολογίας («κανονισμός ΕΙΤ») και το στρατηγικό θεματολόγιο καινοτομίας του όπως αναφέρεται σε απόφαση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με το στρατηγικό θεματολόγιο καινοτομίας του Ευρωπαϊκού Ινστιτούτου Καινοτομίας και Τεχνολογίας (ΕΙΤ) 2021-2027, το ΕΙΤ θα πρέπει να ενθαρρύνει την καινοτομία μέσω των δραστηριοτήτων του και να στηρίζει κατά πολύ περισσότερο την ενοποίηση της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης με το οικοσύστημα καινοτομίας, ιδίως με την ώθηση της επιχειρηματικής εκπαίδευσης, την ενθάρρυνση ισχυρής μη επιστημονικού χαρακτήρα συνεργασίας μεταξύ της βιομηχανίας και της πανεπιστημιακής κοινότητας και τον καθορισμό των προσδοκώμενων δεξιοτήτων των μελλοντικών φορέων καινοτομίας, όπως, για παράδειγμα, προηγμένες ψηφιακές δεξιότητες και δεξιότητες καινοτομίας. Τα προγράμματα στήριξης που προσφέρει το ΕΙΤ θα πρέπει να απευθύνονται σε δικαιούχους του ΕΣΚ, ενώ οι νεοφυείς εταιρείες που προκύπτουν από τις ΚΓΚ του ΕΙΤ θα πρέπει να έχουν πρόσβαση σε δράσεις του ΕΣΚ. Αν και η εστίαση του ΕΙΤ στα οικοσυστήματα καινοτομίας θα πρέπει να ενταχθεί στο πλαίσιο του πύλωνα «Καινοτόμος Ευρώπη», θα πρέπει επίσης να στηρίζει και τους άλλους πύλones, κατά περίπτωση. Θα πρέπει να αποφεύγονται οι περιττές επικαλύψεις μεταξύ των ΚΓΚ και άλλων μέσων στον ίδιο τομέα, ιδίως άλλων ευρωπαϊκών συμπράξεων.
- (49) Οι ισότιμοι όροι ανταγωνισμού για τις ανταγωνιστικές εταιρείες σε μια δεδομένη αγορά θα πρέπει να εξασφαλίζονται και να διαφυλάσσονται, εφόσον αποτελούν βασική απαίτηση για όλα τα είδη καινοτομίας, συμπεριλαμβανομένης της άνθησης της ρηξικέλευθης, της ανατρεπτικής και της επαυξητικής καινοτομίας, ώστε να μπορεί ιδίως ένας μεγάλος αριθμός φορέων καινοτομίας μικρού και μεσαίου μεγέθους να αναπτύξουν τις ικανότητες έρευνας και καινοτομίας που διαθέτουν, να δρέψουν τα οφέλη της επένδυσής τους και να κατακτήσουν μερίδιο της αγοράς.

- (50) Το πρόγραμμα θα πρέπει να προωθεί και να ενσωματώνει τη συνεργασία με τρίτες χώρες και διεθνείς οργανώσεις και πρωτοβουλίες με βάση τα συμφέροντα της Ένωσης, τα αμοιβαία οφέλη, τις διεθνείς δεσμεύσεις, την επιστημονική διπλωματία και, κατά το δυνατόν, την αμοιβαιότητα. Η διεθνής συνεργασία θα πρέπει να αποσκοπεί στην ενίσχυση της αριστείας στον τομέα της Ε&Κ, της ελκυστικότητας, της ικανότητας διατήρησης των καλύτερων ταλέντων και της οικονομικής και βιομηχανικής ανταγωνιστικότητας της Ένωσης, με σκοπό την αντιμετώπιση των παγκόσμιων προκλήσεων, συμπεριλαμβανομένων των ΣΒΑ, σύμφωνα με τις αρχές της Ατζέντας του 2030 και της συμφωνίας του Παρισιού, και συνάμα στην υποστήριξη των εξωτερικών πολιτικών της Ένωσης. Θα πρέπει να ακολουθείται προσέγγιση γενικού ανοικτού χαρακτήρα σε διεθνείς συνεργασίες και στοχευμένες δράσεις διεθνούς συνεργασίας, μεταξύ άλλων με κατάλληλη επιλεξιμότητα για τη χρηματοδότηση οντοτήτων που είναι εγκατεστημένες σε χώρες χαμηλού και μεσαίου εισοδήματος. Η Ένωση θα πρέπει να στοχεύει στη σύναψη διεθνών συμφωνιών συνεργασίας στον τομέα της Ε&Κ με τρίτες χώρες. Ταυτόχρονα, θα πρέπει να προωθηθεί η σύνδεση των τρίτων χωρών με το πρόγραμμα, ιδίως των συνεργατικών μερών, σύμφωνα με τις συμφωνίες σύνδεσης και με έμφαση στην προστιθέμενη αξία για την Ένωση. Κατά τη διάθεση των χρηματοδοτικών συνεισφορών συνδεδεμένων χωρών στο πρόγραμμα, η Επιτροπή θα πρέπει να λαμβάνει υπόψη το επίπεδο συμμετοχής νομικών οντοτήτων των εν λόγω τρίτων χωρών στα διάφορα μέρη του προγράμματος.
- (51) Με στόχο την εμβάθυνση της σχέσης μεταξύ επιστήμης και κοινωνίας και τη μεγιστοποίηση των οφελών από την αλληλεπίδρασή τους, το πρόγραμμα θα πρέπει να εξασφαλίζει τη δέσμευση και τη συμμετοχή όλων των κοινωνικών παραγόντων, όπως οι πολίτες και οι οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών στον κοινό σχεδιασμό και τη συνδημιουργία θεματολογίων και περιεχομένου στον τομέα της υπεύθυνης έρευνας και καινοτομίας (ΥΕΚ) και μέσω διαδικασιών που ανταποκρίνονται στις ανησυχίες, τις ανάγκες και τις προσδοκίες των πολιτών και της κοινωνίας των πολιτών, την προαγωγή της επιστημονικής εκπαίδευσης, την παροχή πρόσβασης του κοινού στην επιστημονική γνώση, καθώς και τη διευκόλυνση της συμμετοχής των πολιτών και των οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών στις δραστηριότητες του προγράμματος. Αυτό θα πρέπει να επιδιωχθεί σε όλο το εύρος του προγράμματος και μέσω ειδικών δραστηριοτήτων στο μέρος «Διεύρυνση της συμμετοχής και ενίσχυση του ΕΧΕ». Η συμμετοχή των πολιτών και της κοινωνίας των πολιτών στον τομέα της Ε&Κ θα πρέπει να συνοδεύεται από δραστηριότητες ευαισθητοποίησης του κοινού ώστε να επιτευχθεί και να διατηρηθεί η στήριξη του προγράμματος από το ευρύ κοινό. Το πρόγραμμα θα πρέπει επίσης να επιδιώκει την άρση εμποδίων και την προώθηση συνεργειών μεταξύ της επιστήμης, της τεχνολογίας, του πολιτισμού και των τεχνών, με στόχο την επίτευξη μιας νέας ποιότητας βιώσιμης καινοτομίας. Θα πρέπει να παρακολουθούνται τα μέτρα που λαμβάνονται για τη βελτίωση της συμμετοχής των πολιτών και της κοινωνίας των πολιτών στα υποστηριζόμενα σχέδια.
- (52) Κατά περίπτωση, το πρόγραμμα θα πρέπει να λαμβάνει υπόψη τα ειδικά χαρακτηριστικά των εξόχως απόκεντρων περιοχών όπως προσδιορίζονται στο άρθρο 349 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΣΛΕΕ) και σύμφωνα με την ανακοίνωση της Επιτροπής της 24ης Οκτωβρίου 2017 με τίτλο «Ισχυρότερη και ανανεωμένη στρατηγική εταιρική σχέση με τις εξόχως απόκεντρες περιοχές της ΕΕ», την οποία χαιρετίζει το Συμβούλιο.
- (53) Οι δραστηριότητες που αναπτύσσονται στο πλαίσιο του προγράμματος θα πρέπει να στοχεύουν στην εξάλειψη των προκαταλήψεων λόγω φύλου και των ανισοτήτων μεταξύ των φύλων, στη βελτίωση της εξισορρόπησης της επαγγελματικής με την προσωπική ζωή και στην προώθηση της ισότητας ανδρών και γυναικών στον τομέα της Ε&Κ, συμπεριλαμβανομένης της αρχής της ισότητας της αμοιβής χωρίς διακρίσεις λόγω φύλου, όπως προβλέπεται στα άρθρα 2 και 3 της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση (ΣΕΕ) και στα άρθρα 8 και 157 ΣΛΕΕ. Η διάσταση του φύλου θα πρέπει να ενσωματώνεται στο περιεχόμενο της Ε&Κ και να εφαρμόζεται σε όλα τα στάδια του ερευνητικού κύκλου. Επιπλέον, οι δραστηριότητες στο πλαίσιο του προγράμματος θα πρέπει να αποσκοπούν στην εξάλειψη των ανισοτήτων και την προώθηση της ισότητας και της πολυμορφίας σε όλες τις πτυχές της Ε&Κ όσον αφορά την ηλικία, την αναπηρία, τη φυλή και την εθνότητα, τη θρησκεία ή τις πεποιθήσεις και τον σεξουαλικό προσανατολισμό.
- (54) Ενόψει των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών του τομέα της άμυνας, οι λεπτομερείς διατάξεις για την ενωσιακή χρηματοδότηση ερευνητικών έργων στον τομέα της άμυνας θα πρέπει να καθοριστούν στον κανονισμό (ΕΕ) 2021/697 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου⁽¹⁰⁾ («Ευρωπαϊκό Ταμείο Άμυνας») στον οποίο προβλέπονται οι κανόνες συμμετοχής για τη διεξαγωγή έρευνας στον τομέα της άμυνας. Οι δραστηριότητες προς διεξαγωγή στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Ταμείου Άμυνας θα πρέπει να επικεντρώνονται αποκλειστικά στην έρευνα και ανάπτυξη στον τομέα της άμυνας, οι δε δραστηριότητες που διεξάγονται στο πλαίσιο του ειδικού προγράμματος που θεσπίστηκε με την απόφαση (ΕΕ) 2021/764 του Συμβουλίου⁽¹¹⁾ («ειδικό πρόγραμμα») και του ΕΙΤ θα πρέπει να επικεντρώνονται αποκλειστικά στις μη στρατιωτικές εφαρμογές. Οι περιττές επικαλύψεις θα πρέπει να αποφεύγονται.

⁽¹⁰⁾ Κανονισμός (ΕΕ) 2021/697 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 29ης Απριλίου 2021, για τη σύσταση του Ευρωπαϊκού Ταμείου Άμυνας και την κατάργηση του κανονισμού (ΕΕ) 2018/1092 (βλέπε σελίδα 149 της παρούσας Επίσημης Εφημερίδας).

⁽¹¹⁾ Απόφαση (ΕΕ) 2021/764 του Συμβουλίου, της 10ης Μαΐου 2021, για τη θέσπιση του ειδικού προγράμματος υλοποίησης του προγράμματος Ορίζων Ευρώπη — Πρόγραμμα-πλαίσιο έρευνας και καινοτομίας, και την κατάργηση της απόφασης 2011/229/ΕΕ (ΕΕ L167 της 12.5.2021, σ. 1).

- (55) Ο παρών κανονισμός προβλέπει χρηματοδοτικό κονδύλιο για τη συνολική διάρκεια του προγράμματος που θα αποτελεί το ποσό προνομιακής αναφοράς, κατά την έννοια του σημείου 18 της διοργανικής συμφωνίας της 16ης Δεκεμβρίου 2020 μεταξύ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, του Συμβουλίου και της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για τη δημοσιονομική πειθαρχία, τη συνεργασία σε δημοσιονομικά θέματα και τη χρηστή δημοσιονομική διαχείριση, καθώς και τους νέους ιδίους πόρους, συμπεριλαμβανομένου ενός οδικού χάρτη για την εισαγωγή νέων ιδίων πόρων ⁽¹²⁾ για το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο κατά την ετήσια διαδικασία του προϋπολογισμού. Το εν λόγω χρηματοδοτικό κονδύλιο περιλαμβάνει ποσό ύψους 580 000 000 EUR σε τρέχουσες τιμές για το ειδικό πρόγραμμα που θεσπίστηκε με την απόφαση (ΕΕ) 2021/764 και για το ΕΙΤ, σύμφωνα με την κοινή δήλωση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, του Συμβουλίου και της Επιτροπής της 16ης Δεκεμβρίου 2020 σχετικά με την ενίσχυση των ειδικών προγραμμάτων και την προσαρμογή των βασικών πράξεων ⁽¹³⁾.
- (56) Ο κανονισμός (ΕΕ, Ευρατόμ) αριθ. 2018/1046 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου ⁽¹⁴⁾ («δημοσιονομικός κανονισμός») εφαρμόζεται στο παρόν πρόγραμμα. Ο δημοσιονομικός κανονισμός θεσπίζει κανόνες για την εκτέλεση του προϋπολογισμού της Ένωσης, μεταξύ των οποίων κανόνες για τις επιχορηγήσεις, τα βραβεία, τις προμήθειες, την έμμεση διαχείριση, τα χρηματοδοτικά μέσα, τις εγγυήσεις από τον προϋπολογισμό, τη χρηματοδοτική συνδρομή και την αμοιβή εξωτερικών εμπειρογνομόνων.
- (57) Σύμφωνα με το άρθρο 193 παράγραφος 2 του δημοσιονομικού κανονισμού, μπορεί να χορηγηθεί επιχορήγηση για ενέργεια που έχει ήδη αρχίσει, υπό την προϋπόθεση ότι ο αιτών μπορεί να αποδείξει την ανάγκη έναρξης της ενέργειας πριν από την υπογραφή της συμφωνίας επιχορήγησης. Ωστόσο, οι δαπάνες που πραγματοποιήθηκαν πριν από την ημερομηνία υποβολής της αίτησης επιχορήγησης δεν είναι επιλέξιμες, εκτός από δεόντως αιτιολογημένες εξαιρετικές περιπτώσεις. Προκειμένου να αποφευχθεί οποιαδήποτε διακοπή της ενωσιακής στήριξης που θα μπορούσε να είναι επιζήμια για τα συμφέροντα της Ένωσης, θα πρέπει να είναι δυνατόν να προβλέπεται στην απόφαση χρηματοδότησης, για περιορισμένο χρονικό διάστημα στην αρχή του ΠΔΠ 2021-2027, και μόνο σε δεόντως αιτιολογημένες περιπτώσεις, η επιλεξιμότητα των δραστηριοτήτων και των δαπανών από την αρχή του οικονομικού έτους 2021, ακόμη και αν αυτές υλοποιήθηκαν και πραγματοποιήθηκαν πριν από την υποβολή της αίτησης επιχορήγησης.
- (58) Η διοικητική απλούστευση, και ιδίως η μείωση του διοικητικού φόρτου για τους δικαιούχους, θα πρέπει να επιδιώκεται συνεχώς καθ' όλη τη διάρκεια του προγράμματος. Η Επιτροπή θα πρέπει να απλουστεύσει περαιτέρω τα εργαλεία και τις κατευθυντήριες γραμμές της κατά τρόπο ώστε να συνεπάγονται ελάχιστο φόρτο για τους δικαιούχους. Ειδικότερα, η Επιτροπή θα πρέπει να εξετάσει το ενδεχόμενο να εκδώσει τις κατευθυντήριες γραμμές και σε συνοπτική μορφή.
- (59) Η ολοκλήρωση της ψηφιακής ενιαίας αγοράς και οι αυξανόμενες ευκαιρίες που απορρέουν από τη σύγκλιση των ψηφιακών και υλικών τεχνολογιών απαιτούν αύξηση των επενδύσεων. Το πρόγραμμα θα πρέπει να συμβάλει στις εν λόγω προσπάθειες με σημαντική αύξηση των δαπανών στο πλαίσιο των κύριων δραστηριοτήτων ψηφιακής Ε&Κ σε σύγκριση με το πρόγραμμα «Ορίζων 2020» ⁽¹⁵⁾. Αυτό αναμένεται να διασφαλίσει ότι η Ευρώπη παραμένει πρωτοπόρος της παγκόσμιας Ε&Κ στον ψηφιακό τομέα.
- (60) Θα πρέπει να δοθεί προτεραιότητα στην κβαντική έρευνα εντός της ομάδας «Ψηφιακές τεχνολογίες, βιομηχανία και διάστημα» στον πυλώνα II, δεδομένου του κείριου ρόλου της στην ψηφιακή μετάβαση, συγκεκριμένα με την επέκταση της ευρωπαϊκής επιστημονικής υπεροχής και αριστείας στις κβαντικές τεχνολογίες, ώστε να καταστεί δυνατή η επίτευξη του προβλεπόμενου προϋπολογισμού που καθορίστηκε το 2018.

⁽¹²⁾ ΕΕ L 433I της 22.12.2020, σ. 28.

⁽¹³⁾ ΕΕ C 444I της 22.12.2020, σ. 1.

⁽¹⁴⁾ Κανονισμός (ΕΕ, Ευρατόμ) 2018/1046 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 18ης Ιουλίου 2018, σχετικά με τους δημοσιονομικούς κανόνες που εφαρμόζονται στον γενικό προϋπολογισμό της Ένωσης, την τροποποίηση των κανονισμών (ΕΕ) αριθ. 1296/2013, (ΕΕ) αριθ. 1301/2013, (ΕΕ) αριθ. 1303/2013, (ΕΕ) αριθ. 1304/2013, (ΕΕ) αριθ. 1309/2013, (ΕΕ) αριθ. 1316/2013, (ΕΕ) αριθ. 223/2014, (ΕΕ) αριθ. 283/2014 και της απόφασης αριθ. 541/2014/ΕΕ και για την κατάργηση του κανονισμού (ΕΕ, Ευρατόμ) αριθ. 966/2012 (ΕΕ L 193 της 30.7.2018, σ. 1).

⁽¹⁵⁾ Η ανακοίνωση της Επιτροπής της 14ης Φεβρουαρίου 2018 με τίτλο «Ένα νέο, σύγχρονο πολυετές δημοσιονομικό πλαίσιο για μια Ευρωπαϊκή Ένωση που ανταποκρίνεται αποτελεσματικά στις προτεραιότητές της μετά το 2020» αναφέρει ότι 13 δισεκατομμύρια EUR δαπανήθηκαν σε κύριες ψηφιακές δραστηριότητες βάσει του προγράμματος πλαισίου έρευνας και καινοτομίας «Ορίζων 2020».

- (61) Σύμφωνα με τον δημοσιονομικό κανονισμό, τον κανονισμό (ΕΕ, Ευρατόμ) αριθ. 883/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου ⁽¹⁶⁾ και τους κανονισμούς (ΕΚ, Ευρατόμ) αριθ. 2988/95 ⁽¹⁷⁾, (Ευρατόμ, ΕΚ) αριθ. 2185/96 ⁽¹⁸⁾ και (ΕΕ) αριθ. 2017/1939 ⁽¹⁹⁾ του Συμβουλίου, τα οικονομικά συμφέροντα της Ένωσης πρέπει να προστατεύονται μέσω αναλογικών μέτρων, συμπεριλαμβανομένων μέτρων σχετικά με την πρόληψη, τον εντοπισμό, τη διόρθωση και τη διερεύνηση παρατυπιών, μεταξύ των οποίων απάτες, την ανάκτηση των απολεσθέντων, αχρεωστήτως καταβληθέντων ή μη ορθώς χρησιμοποιηθέντων κονδυλίων και, όταν χρειάζεται, την επιβολή διοικητικών κυρώσεων.

Ειδικότερα, σύμφωνα με τον κανονισμό (Ευρατόμ, ΕΚ) αριθ. 2185/96 και τον κανονισμό (ΕΕ, Ευρατόμ) αριθ. 883/2013, η Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Καταπολέμησης της Απάτης (OLAF) έχει την εξουσία να διενεργεί διοικητικές έρευνες, μεταξύ των οποίων και επιτόπιους ελέγχους και εξακριβώσεις, με σκοπό να διαπιστώνεται αν υπάρχει απάτη, διαφθορά ή άλλη παράνομη δραστηριότητα εις βάρος των οικονομικών συμφερόντων της Ένωσης. Η Ευρωπαϊκή Εισαγγελία έχει την εξουσία, σύμφωνα με τον κανονισμό (ΕΕ) αριθ. 2017/1939 να διερευνά και να διώκει αξιόποινες πράξεις που θίγουν τα οικονομικά συμφέροντα της Ένωσης κατά τα οριζόμενα στην οδηγία (ΕΕ) 2017/1371 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου ⁽²⁰⁾. Σύμφωνα με τον δημοσιονομικό κανονισμό, κάθε πρόσωπο ή οντότητα που είναι αποδέκτης κονδυλίων της Ένωσης οφείλει να συνεργάζεται πλήρως για την προστασία των οικονομικών συμφερόντων της Ένωσης, να παρέχει τα αναγκαία δικαιώματα και πρόσβαση στην Επιτροπή, την OLAF, το Ελεγκτικό Συνέδριο και, όσον αφορά τα κράτη μέλη που συμμετέχουν στην ενισχυμένη συνεργασία σύμφωνα με τον κανονισμό (ΕΕ) 2017/1939, την Ευρωπαϊκή Εισαγγελία, και να μεριμνά ώστε τυχόν τρίτοι που συμμετέχουν στην εκτέλεση των κονδυλίων της Ένωσης να εκχωρούν ισοδύναμα δικαιώματα.

- (62) Τρίτες χώρες που είναι μέλη του Ευρωπαϊκού Οικονομικού Χώρου (ΕΟΧ) μπορούν να συμμετέχουν σε ενωσιακά προγράμματα στο πλαίσιο της συνεργασίας που εγκαθιδρύεται δυνάμει της συμφωνίας για τον Ευρωπαϊκό Οικονομικό Χώρο ⁽²¹⁾, η οποία προβλέπει την υλοποίηση των προγραμμάτων με απόφαση που λαμβάνεται βάσει της εν λόγω συμφωνίας. Τρίτες χώρες μπορούν επίσης να συμμετέχουν βάσει άλλων νομικών πράξεων. Θα πρέπει να εισαχθεί ειδική διάταξη στον παρόντα κανονισμό με την οποία θα απαιτείται από τις τρίτες χώρες να παρέχουν τα αναγκαία δικαιώματα και την απαιτούμενη πρόσβαση στον αρμόδιο διατάκτη, στην Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Καταπολέμησης της Απάτης (OLAF) και στο Ελεγκτικό Συνέδριο, ώστε να μπορούν να ασκούν πλήρως τις οικείες αρμοδιότητές τους.
- (63) Σύμφωνα με το άρθρο 94 της απόφασης 2013/755/ΕΕ του Συμβουλίου ⁽²²⁾, τα πρόσωπα και οι οντότητες που είναι εγκατεστημένα σε υπερπόντιες χώρες ή εδάφη είναι επιλέξιμα για χρηματοδότηση, με την επιφύλαξη των κανόνων και στόχων του προγράμματος και των ενδεχόμενων ρυθμίσεων που ισχύουν στο κράτος μέλος με το οποίο είναι συνδεδεμένη η υπερπόντια χώρα ή το έδαφος.
- (64) Σύμφωνα με τις παραγράφους 22 και 23 της διοργανικής συμφωνίας της 13ης Απριλίου 2016 για τη βελτίωση του νομοθετικού έργου ⁽²³⁾, το παρόν πρόγραμμα θα πρέπει να αξιολογείται με βάση πληροφορίες που συλλέγονται σύμφωνα με ειδικές απαιτήσεις υποβολής εκθέσεων και παρακολούθησης, αποφεύγοντας, ωστόσο, τις υπέρμετρες ρυθμίσεις και τον διοικητικό φόρτο, ιδίως στα κράτη μέλη και τους δικαιούχους του προγράμματος. Κατά περίπτωση, οι εν λόγω απαιτήσεις μπορεί να περιλαμβάνουν μετρήσιμους δείκτες ως βάση για την αξιολόγηση των επιπτώσεων του προγράμματος στην πράξη.

⁽¹⁶⁾ Κανονισμός (ΕΕ, Ευρατόμ) αριθ. 883/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 11ης Σεπτεμβρίου 2013, σχετικά με τις έρευνες που πραγματοποιούνται από την Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Καταπολέμησης της Απάτης (OLAF) και την κατάργηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1073/1999 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου και του κανονισμού (Ευρατόμ) αριθ. 1074/1999 του Συμβουλίου (ΕΕ L 248 της 18.9.2013, σ. 1).

⁽¹⁷⁾ Κανονισμός (ΕΚ, Ευρατόμ) αριθ. 2988/95 του Συμβουλίου, της 18ης Δεκεμβρίου 1995, σχετικά με την προστασία των οικονομικών συμφερόντων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων (ΕΕ L 312 της 23.12.1995, σ. 1).

⁽¹⁸⁾ Κανονισμός (Ευρατόμ, ΕΚ) αριθ. 2185/96 του Συμβουλίου, της 11ης Νοεμβρίου 1996, σχετικά με τους ελέγχους και εξακριβώσεις που διεξάγει επιτόπιως η Επιτροπή με σκοπό την προστασία των οικονομικών συμφερόντων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων από απάτες και λοιπές παρατυπίες (ΕΕ L 292 της 15.11.1996, σ. 2).

⁽¹⁹⁾ Κανονισμός (ΕΕ) 2017/1939 του Συμβουλίου, της 12ης Οκτωβρίου 2017, σχετικά με την εφαρμογή ενισχυμένης συνεργασίας για τη σύσταση της Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας (ΕΕ L 283 της 31.10.2017, σ. 1).

⁽²⁰⁾ Οδηγία (ΕΕ) 2017/1371 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 5ης Ιουλίου 2017, σχετικά με την καταπολέμηση, μέσω του ποινικού δικαίου, της απάτης εις βάρος των οικονομικών συμφερόντων της Ένωσης (ΕΕ L 198 της 28.7.2017, σ. 29).

⁽²¹⁾ ΕΕ L 1 της 3.1.1994, σ. 3.

⁽²²⁾ Απόφαση 2013/755/ΕΕ του Συμβουλίου, της 25ης Νοεμβρίου 2013, για τη σύνδεση των υπερπόντιων χωρών και εδαφών με την Ευρωπαϊκή Ένωση («απόφαση για τη σύνδεση ΥΧΕ-ΕΕ») (ΕΕ L 344 της 19.12.2013, σ. 1).

⁽²³⁾ ΕΕ L 123 της 12.5.2016, σ. 1.

- (65) Για να εξασφαλιστεί η αποτελεσματική αξιολόγηση της προόδου του προγράμματος όσον αφορά την επίτευξη των στόχων του, θα πρέπει να ανατεθεί στην Επιτροπή η εξουσία έκδοσης πράξεων σύμφωνα με το άρθρο 290 ΣΛΕΕ για την τροποποίηση του παραρτήματος V ως προς τους δείκτες κατεύθυνσης αντικτύπου, όταν κρίνεται αναγκαίο, και τη συμπλήρωση του παρόντος κανονισμού με διατάξεις σχετικά με τη θέσπιση πλαισίου παρακολούθησης και αξιολόγησης. Είναι ιδιαίτερα σημαντικό να διενεργεί η Επιτροπή κατάλληλες διαβουλεύσεις κατά τις προπαρασκευαστικές εργασίες της, μεταξύ άλλων, σε επίπεδο εμπειρογνομόνων και οι εν λόγω διαβουλεύσεις να διενεργούνται σύμφωνα με τις αρχές που προβλέπονται στη διοργανική συμφωνία της 13ης Απριλίου 2016 για τη βελτίωση του νομοθετικού έργου. Πιο συγκεκριμένα, προκειμένου να εξασφαλιστεί η ίση συμμετοχή στην προετοιμασία των κατ' εξουσιοδότηση πράξεων, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο λαμβάνουν όλα τα έγγραφα κατά τον ίδιο χρόνο με τους εμπειρογνώμονες των κρατών μελών, και οι εμπειρογνώμονές τους έχουν συστηματικά πρόσβαση στις συνεδριάσεις των ομάδων εμπειρογνομόνων της Επιτροπής που ασχολούνται με την προετοιμασία κατ' εξουσιοδότηση πράξεων.
- (66) Η συνοχή και οι συνέργειες μεταξύ του προγράμματος και του διαστημικού προγράμματος της Ένωσης θα δημιουργήσουν ευνοϊκές συνθήκες για τη δημιουργία παγκοσμίως ανταγωνιστικού και καινοτόμου ευρωπαϊκού διαστημικού τομέα, θα ενισχύσουν την αυτονομία της Ευρώπης όσον αφορά την πρόσβαση στο διάστημα και τη χρήση αυτού με ασφαλή τρόπο και θα ενισχύσουν τον ρόλο της Ευρώπης ως παγκόσμιου παράγοντα. Η αριστεία στην έρευνα, οι ρηξικέλευθες λύσεις και οι μεταγενέστεροι χρήστες στο πλαίσιο του προγράμματος θα υποστηρίζονται από δεδομένα και υπηρεσίες που θα διατίθενται από το διαστημικό πρόγραμμα της Ένωσης.
- (67) Η συνοχή και οι συνέργειες μεταξύ του προγράμματος και του Erasmus+ θα προωθήσουν την αξιοποίηση των ερευνητικών αποτελεσμάτων μέσω δραστηριοτήτων κατάρτισης, διάχυτου πνεύματος καινοτομίας στο εκπαιδευτικό σύστημα, ενώ θα διασφαλίσουν ότι οι δραστηριότητες εκπαίδευσης και κατάρτισης θα βασίζονται στις πλέον επικαιροποιημένες δραστηριότητες E&K. Εν προκειμένω, μετά τις πιλοτικές δράσεις που δρομολογήθηκαν στο πλαίσιο του Erasmus+ 2014-2020 σχετικά με τα ευρωπαϊκά πανεπιστήμια, το πρόγραμμα θα συμπληρώνει, κατά περίπτωση, με συνεργικό τρόπο την υποστήριξη που παρέχεται από το Erasmus+ στα ευρωπαϊκά πανεπιστήμια.
- (68) Προκειμένου να αυξηθεί ο αντίκτυπος του προγράμματος ώστε να ανταποκρίνεται στις προτεραιότητες της Ένωσης, θα πρέπει να ενθαρρύνονται και να επιδιώκονται συνέργειες με προγράμματα και μέσα που έχουν ως στόχο την αντιμετώπιση των αναδυόμενων αναγκών της Ένωσης, μεταξύ άλλων με τον Μηχανισμό Δίκαιης Μετάβασης, τον Μηχανισμό Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας και το Πρόγραμμα «η ΕΕ για την υγεία» (EU4Health).
- (69) Οι κανόνες συμμετοχής και διάδοσης θα πρέπει να αντιστοιχούν ικανοποιητικά στις ανάγκες του προγράμματος, συνεκτιμώντας τις ανησυχίες και τις συστάσεις των διαφόρων ενδιαφερόμενων μερών, μεταξύ άλλων και στο πλαίσιο της ενδιάμεσης αξιολόγησης του προγράμματος «Ορίζων 2020» με τη συνδρομή ανεξάρτητων εξωτερικών εμπειρογνομόνων.
- (70) Θα πρέπει να εφαρμόζονται κοινοί κανόνες στο σύνολο του προγράμματος με σκοπό την εξασφάλιση συνεκτικού πλαισίου το οποίο θα διευκολύνει τη συμμετοχή σε προγράμματα χρηματοδοτούμενα από τον προϋπολογισμό του προγράμματος, περιλαμβανομένης της συμμετοχής σε προγράμματα υπό τη διαχείριση φορέων χρηματοδότησης, όπως το ΕΙΤ, κοινές επιχειρήσεις ή άλλα σχήματα δυνάμει του άρθρου 187 ΣΛΕΕ ή της συμμετοχής σε προγράμματα αναλαμβανόμενα από κράτη μέλη δυνάμει του άρθρου 185 ΣΛΕΕ. Θα πρέπει να είναι δυνατή η έγκριση συγκεκριμένων κανόνων, αλλά οι εξαιρέσεις αυτές πρέπει να περιορίζονται στο απολύτως αναγκαίο και να αιτιολογούνται δεόντως.
- (71) Δράσεις που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του προγράμματος θα πρέπει να σέβονται τα θεμελιώδη δικαιώματα και να τηρούν τις αρχές που αναγνωρίζονται μεταξύ άλλων από τον Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ο «Χάρτης»). Οι εν λόγω δράσεις θα πρέπει να συνάδουν με τυχόν νομικές υποχρεώσεις, όπως το διεθνές δίκαιο, με τυχόν σχετικές αποφάσεις της Επιτροπής, όπως η ανακοίνωση της Επιτροπής της 28ης Ιουνίου 2013⁽²⁴⁾, καθώς και με αρχές δεοντολογίας, όπως, μεταξύ άλλων, η αποφυγή παραβιάσεων της ακεραιότητας της έρευνας. Οι γνωμοδοτήσεις της Ευρωπαϊκής ομάδας για τη δεοντολογία της επιστήμης και των νέων τεχνολογιών, του Οργανισμού Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης και του Ευρωπαϊού Επόπτη Προστασίας Δεδομένων θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη, όπου αρμόζει. Κατά τις ερευνητικές δραστηριότητες θα πρέπει επίσης να λαμβάνεται υπόψη το άρθρο 13 ΣΛΕΕ και να περιορίζεται η χρήση ζώων στην έρευνα και τις δοκιμές, με απώτερο στόχο την αντικατάσταση της χρήσης ζώων.
- (72) Προκειμένου να διασφαλιστεί η επιστημονική αριστεία, και σύμφωνα με το άρθρο 13 του Χάρτη, το πρόγραμμα θα πρέπει να προωθεί τον σεβασμό της ακαδημαϊκής ελευθερίας σε όλες τις χώρες που επωφελούνται από τα κονδύλιά του.

(24) EE C 205 της 19.7.2013, σ. 9.

- (73) Σύμφωνα με τους στόχους διεθνούς συνεργασίας κατά τα άρθρα 180 και 186 ΣΛΕΕ, θα πρέπει να προωθείται η συμμετοχή νομικών οντοτήτων εγκατεστημένων σε τρίτες χώρες καθώς και διεθνών οργανισμών, με βάση τα αμοιβαία οφέλη και τα συμφέροντα της Ένωσης. Η υλοποίηση του προγράμματος θα πρέπει να συμμορφώνεται προς τα μέτρα που θεσπίζονται με βάση τα άρθρα 75 και 215 ΣΛΕΕ και να τηρεί το διεθνές δίκαιο. Για δράσεις που αφορούν στρατηγικούς πόρους, συμφέροντα, την αυτονομία ή την ασφάλεια της Ένωσης, θα πρέπει να υπάρχει η δυνατότητα να περιορίζεται η συμμετοχής σε συγκεκριμένες δράσεις του προγράμματος σε νομικές οντότητες που είναι εγκατεστημένες μόνο σε κράτη μέλη ή σε νομικές οντότητες που είναι εγκατεστημένες σε συγκεκριμένες συνδεδεμένες ή άλλες τρίτες χώρες, πέραν των οντοτήτων που είναι εγκατεστημένες σε κράτη μέλη.] Για οποιονδήποτε αποκλεισμό νομικών οντοτήτων εγκατεστημένων στην Ένωση ή σε συνδεδεμένες χώρες που ελέγχονται άμεσα ή έμμεσα από μη συνδεδεμένες τρίτες χώρες ή από νομικές οντότητες μη συνδεδεμένων τρίτων χωρών, θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη αφενός οι κίνδυνοι που θα εκπροσωπούσε η συμπερίληψη των εν λόγω οντοτήτων και αφετέρου τα οφέλη που θα δημιουργούσε η συμμετοχή τους.
- (74) Το πρόγραμμα αναγνωρίζει την κλιματική αλλαγή ως μία από τις μεγαλύτερες παγκόσμιες και κοινωνικές προκλήσεις και λαμβάνει υπόψη τη σημασία της αντιμετώπισης της αλλαγής του κλίματος, σύμφωνα με τις δεσμεύσεις της Ένωσης για την εφαρμογή της συμφωνίας του Παρισιού και τους ΣΒΑ. Αντίστοιχα, το πρόγραμμα θα πρέπει να συμβάλει στην ενσωμάτωση των δράσεων για το κλίμα καθώς και στην επίτευξη ενός γενικού στόχου που συνίσταται στο να διατεθεί το 30 % των δαπανών του προϋπολογισμού της Ένωσης σε στόχους που αφορούν το κλίμα. Η διάσταση του κλίματος θα πρέπει να ενσωματώνεται δεόντως στο περιεχόμενο της Ε&Κ και εφαρμόζεται σε όλα τα στάδια του ερευνητικού κύκλου.
- (75) Στο πλαίσιο της κατεύθυνσης αντικτύπου όσον αφορά το κλίμα, η Επιτροπή θα πρέπει να υποβάλλει εκθέσεις σχετικά με τα αποτελέσματα, τις καινοτομίες και τον συνολικό εκτιμώμενο αντίκτυπο των έργων που συνδέονται με το κλίμα, μεταξύ άλλων ανά μέρος του προγράμματος και ανά τρόπο υλοποίησης. Κατά την διεξαγωγή της ανάλυσής της, η Επιτροπή θα πρέπει να λαμβάνει υπόψη το μακροπρόθεσμο οικονομικό, κοινωνικό και περιβαλλοντικό κόστος και όφελος για τους πολίτες της Ένωσης από δραστηριότητες στο πλαίσιο του προγράμματος, μεταξύ άλλων από την υιοθέτηση καινοτόμων λύσεων μετριασμού της κλιματικής αλλαγής και προσαρμογής σε αυτή, τον εκτιμώμενο αντίκτυπο στην απασχόληση και τη δημιουργία επιχειρήσεων, την οικονομική ανάπτυξη και την ανταγωνιστικότητα, την καθαρή ενέργεια, την υγεία και την ευημερία, συμπεριλαμβανομένης της ποιότητας του αέρα, του εδάφους και των υδάτων. Τα αποτελέσματα της εν λόγω ανάλυσης αντικτύπου θα πρέπει να δημοσιοποιούνται, να εκτιμώνται στο πλαίσιο των στόχων της Ένωσης για το κλίμα και την ενέργεια και θα πρέπει να συμβάλουν στον επακόλουθο στρατηγικό σχεδιασμό και σε μελλοντικά προγράμματα εργασιών.
- (76) Αποτυπώνοντας τη σημασία της αντιμετώπισης της δραματικής απώλειας βιοποικιλότητας, οι δραστηριότητες Ε&Κ στο πλαίσιο του προγράμματος θα πρέπει να συμβάλουν στη διατήρηση και την αποκατάσταση της βιοποικιλότητας και στην επίτευξη της συνολικής φιλοδοξίας να διατεθεί το 7,5 % των ετήσιων δαπανών στο πλαίσιο του ΠΔΠ σε στόχους βιοποικιλότητας το 2024 και το 10 % των ετήσιων δαπανών στο πλαίσιο του ΠΔΠ σε στόχους βιοποικιλότητας το 2026 και το 2027, λαμβάνοντας παράλληλα υπόψη τις υφιστάμενες αλληλεπικαλύψεις μεταξύ των στόχων για το κλίμα και τη βιοποικιλότητα σύμφωνα με τη διοργανική συμφωνία της 16ης Δεκεμβρίου 2020 μεταξύ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης και της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για τη δημοσιονομική πειθαρχία, τη συνεργασία σε δημοσιονομικά θέματα και τη χρηστή δημοσιονομική διαχείριση, καθώς και τους νέους ιδίους πόρους, συμπεριλαμβανομένου ενός οδικού χάρτη για την εισαγωγή νέων ιδίων πόρων.
- (77) Οι οριζόντιοι δημοσιονομικοί κανόνες που εγκρίθηκαν από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και από το Συμβούλιο βάσει του άρθρου 322 ΣΛΕΕ έχουν εφαρμογή στον παρόντα κανονισμό. Οι εν λόγω κανόνες θεσπίζονται στον δημοσιονομικό κανονισμό και καθορίζουν ιδίως τη διαδικασία κατάρτισης και εκτέλεσης του προϋπολογισμού μέσω επιχορηγήσεων, προμηθειών, βραβείων, και έμμεσης εκτέλεσης, προβλέπουν δε ελέγχους της ευθύνης των οικονομικών φορέων. Οι κανόνες που θεσπίζονται βάσει του άρθρου 322 ΣΛΕΕ περιλαμβάνουν επίσης γενικό καθεστώς αιρεσιμότητας για την προστασία του προϋπολογισμού της Ένωσης.
- (78) Είναι πιθανό η χρήση ευαίσθητων προϋπαρχόντων στοιχείων ή η πρόσβαση μη εξουσιοδοτημένων ατόμων σε ευαίσθητα αποτελέσματα να έχει δυσμενείς επιπτώσεις στα συμφέροντα της Ένωσης ή ενός ή περισσότερων εκ των κρατών μελών. Ως εκ τούτου, ο χειρισμός εμπιστευτικών δεδομένων και διαβαθμισμένων πληροφοριών θα πρέπει να διέπεται από ολόκληρη τη σχετική νομοθεσία της Ένωσης, συμπεριλαμβανομένων των εσωτερικών κανονισμών των θεσμικών οργάνων, όπως η απόφαση (ΕΕ, Ευρατόμ) 2015/444 της Επιτροπής ⁽²⁵⁾.

⁽²⁵⁾ Απόφαση (ΕΕ, Ευρατόμ) 2015/444 της Επιτροπής, της 13ης Μαρτίου 2015, σχετικά με τους κανόνες ασφαλείας για την προστασία των διαβαθμισμένων πληροφοριών της ΕΕ (ΕΕ L 72 της 17.3.2015, σ. 53).

- (79) Είναι ανάγκη να θεσπιστούν οι ελάχιστες προϋποθέσεις συμμετοχής, τόσο ως γενικός κανόνας ότι σε μία κοινοπραξία (consortium) θα πρέπει να περιλαμβάνεται τουλάχιστον μία νομική οντότητα από κράτος μέλος, όσο και ως προς τα ειδικά χαρακτηριστικά συγκεκριμένων τύπων δράσης στο πλαίσιο του προγράμματος.
- (80) Είναι αναγκαίος ο καθορισμός των όρων και προϋποθέσεων για τη χορήγηση ενωσιακής χρηματοδότησης σε συμμετέχοντες σε δράσεις στο πλαίσιο του προγράμματος. Οι επιχορηγήσεις θα πρέπει να συνιστούν την κύρια μορφή στήριξης στο πρόγραμμα. Θα πρέπει να υλοποιούνται λαμβάνοντας υπόψη όλες τις μορφές συνεισφοράς που προβλέπονται στον δημοσιονομικό κανονισμό, όπως εφάπαξ ποσά, σταθεροί συντελεστές ή μοναδιαίες δαπάνες, με στόχο την περαιτέρω απλούστευση. Η συμφωνία επιχορήγησης θα πρέπει να καθορίζει τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις των δικαιούχων, συμπεριλαμβανομένου του ρόλου και των καθηκόντων του συντονιστή, κατά περίπτωση. Θα πρέπει να εξασφαλιστεί στενή συνεργασία με τους εμπειρογνώμονες των κρατών μελών κατά την εκπόνηση των πρότυπων συμφωνιών επιχορήγησης και οποιαδήποτε ουσιαστική τροποποίηση σε αυτές, με στόχο, μεταξύ άλλων, τις περαιτέρω απλουστεύσεις για τους δικαιούχους.
- (81) Τα ποσοστά χρηματοδότησης στον παρόντα κανονισμό αναφέρονται ως ανώτατα όρια προκειμένου να τηρείται η αρχή της συγχρηματοδότησης.
- (82) Σε συμφωνία με τον δημοσιονομικό κανονισμό, το πρόγραμμα θα πρέπει να αποτελεί τη βάση για ευρύτερη αποδοχή των συνήθων πρακτικών κοστολόγησης που εφαρμόζουν οι δικαιούχοι στις δαπάνες προσωπικού και τις μοναδιαίες δαπάνες για αγαθά και υπηρεσίες που τιμολογούνται εσωτερικά, μεταξύ άλλων και για μεγάλες ερευνητικές υποδομές, κατά την έννοια του προγράμματος «Ορίζων 2020». Η χρήση μοναδιαίου κόστους για αγαθά και υπηρεσίες που τιμολογούνται εσωτερικά, η οποία υπολογίζεται σύμφωνα με τις συνήθεις πρακτικές κοστολόγησης των δικαιούχων και συνδυάζει πραγματικές άμεσες δαπάνες και έμμεσες δαπάνες, θα πρέπει να αποτελεί επιλογή που θα μπορούσε να επιλέγεται από όλους τους δικαιούχους. Στο πλαίσιο αυτό, οι δικαιούχοι θα πρέπει να είναι σε θέση να συμπεριλαμβάνουν τις πραγματικές έμμεσες δαπάνες, οι οποίες υπολογίζονται βάσει κλειδών κατανομής, στις εν λόγω μοναδιαίες δαπάνες για αγαθά και υπηρεσίες που τιμολογούνται εσωτερικά.
- (83) Το ισχύον σύστημα επιστροφής των πραγματικών δαπανών προσωπικού θα πρέπει να απλουστευθεί ακόμη περισσότερο, με την αξιοποίηση της προσέγγισης αμοιβής βάσει έργου, η οποία αναπτύχθηκε στο πλαίσιο του προγράμματος «Ορίζων 2020», και είναι πιο εναρμονισμένη με τον δημοσιονομικό κανονισμό, με στόχο να μειωθεί το χάσμα αμοιβών μεταξύ ερευνητών της Ένωσης που συμμετέχουν στο πρόγραμμα.
- (84) Το Ταμείο Εγγυήσεων των Συμμετεχόντων, που συστάθηκε δυνάμει του προγράμματος «Ορίζων 2020» και τελεί υπό τη διαχείριση της Επιτροπής, αναδείχθηκε σε σημαντικό μηχανισμό διασφαλίσεων ο οποίος μετριάξει τους κινδύνους που συνδέονται με τα οφειλόμενα ποσά που δεν επιστρέφονται από συμμετέχοντες που αθετούν τις υποχρεώσεις τους. Επομένως, το Ταμείο Εγγυήσεων των Συμμετεχόντων, το οποίο μετονομάζεται σε μηχανισμό αλληλασφάλισης («ο μηχανισμός») θα πρέπει να συνεχιστεί και να επεκταθεί σε άλλους φορείς χρηματοδότησης και, συγκεκριμένα, σε πρωτοβουλίες δυνάμει του άρθρου 185 ΣΛΕΕ. Θα πρέπει να είναι δυνατό να επεκταθεί ο μηχανισμός σε δικαιούχους οποιουδήποτε άλλου προγράμματος της Ένωσης υπό την άμεση διαχείρισή της. Βάσει προσεκτικής παρακολούθησης των πιθανών αρνητικών αποδόσεων των επενδύσεων που πραγματοποιεί ο μηχανισμός, η Επιτροπή θα πρέπει να λάβει τα κατάλληλα μέτρα μετριασμού, ώστε να μπορέσει ο μηχανισμός να συνεχίσει τις παρεμβάσεις του για την προστασία των οικονομικών συμφερόντων της Ένωσης και να επιστρέψει τις συνεισφορές στους δικαιούχους κατά την πληρωμή του υπολοίπου.
- (85) Θα πρέπει να θεσπιστούν κανόνες που να διέπουν την εκμετάλλευση και τη διάδοση των αποτελεσμάτων, ώστε να διασφαλίζεται ότι οι δικαιούχοι προστατεύουν, εκμεταλλεύονται, διαδίδουν και παρέχουν πρόσβαση σε αυτά τα αποτελέσματα, κατά περίπτωση. Θα πρέπει να δοθεί μεγαλύτερη έμφαση στην εκμετάλλευση των εν λόγω αποτελεσμάτων και η Επιτροπή θα πρέπει να προσδιορίσει και να βοηθήσει στη μεγιστοποίηση των ευκαιριών για τους δικαιούχους ώστε να αξιοποιήσουν τα αποτελέσματα, ιδίως στην Ένωση. Η εκμετάλλευση των αποτελεσμάτων θα πρέπει να λαμβάνει υπόψη τις αρχές του προγράμματος, μεταξύ άλλων και την προώθηση της καινοτομίας στην Ένωση και την ενίσχυση του Ευρωπαϊκού Χώρου Έρευνας.
- (86) Θα πρέπει να διατηρηθούν τα βασικά στοιχεία του συστήματος αξιολόγησης και επιλογής προτάσεων του προγράμματος «Ορίζων 2020» με την ιδιαίτερη έμφασή του στην αριστεία και, κατά περίπτωση, στον «αντίκτυπο» και την «ποιότητα και αποδοτικότητα της υλοποίησης». Οι προτάσεις θα πρέπει να συνεχίσουν να επιλέγονται με βάση την αξιολόγηση που διενεργείται από ανεξάρτητους εξωτερικούς εμπειρογνώμονες. Η διαδικασία αξιολόγησης θα πρέπει να σχεδιάζεται κατά τέτοιο τρόπο ώστε να αποφεύγεται οποιαδήποτε σύγκρουση συμφερόντων και μεροληψία. Θα πρέπει να λαμβάνεται υπόψη η δυνατότητα διαδικασίας υποβολής σε δύο στάδια και, όπου αρμόζει, να αξιολογούνται ανωνυμοποιημένες προτάσεις κατά το πρώτο στάδιο της αξιολόγησης. Η Επιτροπή θα πρέπει να συνεχίσει να συμπεριλαμβάνει ανεξάρτητους παρατηρητές στη διαδικασία αξιολόγησης, κατά περίπτωση. Για τις δραστηριότητες του μέσου Pathfinder, τις αποστολές και σε άλλες δεόντως αιτιολογημένες περιπτώσεις, όπως ορίζεται στο πρόγραμμα εργασιών, μπορεί να ληφθεί υπόψη η ανάγκη να διασφαλιστεί η συνολική συνοχή του χαρτοφυλακίου έργων, υπό την προϋπόθεση ότι οι προτάσεις έχουν υπερβεί τα εφαρμοστέα όρια. Οι προς τούτο στόχοι και διαδικασίες θα πρέπει να δημοσιεύονται εκ των προτέρων. Σύμφωνα με το άρθρο 200 παράγραφος 7 του δημοσιονομικού κανονισμού, οι αιτούντες θα πρέπει να λαμβάνουν παρατηρήσεις σχετικά με την αξιολόγηση της πρότασής τους, συμπεριλαμβανομένων, ειδικότερα, κατά περίπτωση, των λόγων της απόρριψης.

- (87) Θα πρέπει σε όλα τα τμήματα του προγράμματος να εφαρμόζεται, κατά περίπτωση, σύμφωνα με το άρθρο 126 και το άρθρο 127 του δημοσιονομικού κανονισμού, συστηματική αμοιβαία εμπιστοσύνη σε λογιστικούς ελέγχους και αξιολογήσεις με άλλα ενωσιακά προγράμματα, με στόχο την ελάφρυνση του διοικητικού φόρτου για τους δικαιούχους κονδυλίων της Ένωσης. Η αμοιβαία εμπιστοσύνη θα πρέπει να θεσπίζεται ρητώς σε συνδυασμό και με άλλα στοιχεία διασφάλισης όπως οι λογιστικοί έλεγχοι συστημάτων και διαδικασιών.
- (88) Οι ειδικές προκλήσεις στους τομείς της Ε&Κ θα πρέπει να αντιμετωπίζονται μέσω βραβείων, συμπεριλαμβανομένων κοινών βραβείων, κατά περίπτωση, τα οποία διοργανώνονται από την Επιτροπή ή τον σχετικό φορέα χρηματοδότησης σε συνεργασία με άλλα όργανα της Ένωσης, συνδεδεμένες χώρες, άλλες τρίτες χώρες, διεθνείς οργανισμούς ή μη κερδοσκοπικές νομικές οντότητες. Τα βραβεία θα πρέπει να υποστηρίζουν την επίτευξη των στόχων του προγράμματος.
- (89) Τα είδη χρηματοδότησης και οι μέθοδοι εφαρμογής βάσει του παρόντος κανονισμού θα πρέπει να επιλέγονται με βάση τη δυνατότητά τους να συμβάλουν στην επίτευξη των συγκεκριμένων στόχων των δράσεων και να αποφέρουν αποτελέσματα, λαμβανομένων υπόψη, ιδίως, του κόστους των ελέγχων, του διοικητικού φόρτου και του αναμενόμενου κινδύνου μη συμμόρφωσης. Τούτο θα πρέπει να συνυπολογίζει τη χρήση εφάπαξ ποσών, σταθερών συντελεστών ή κλιμάκων μοναδιαίων δαπανών.
- (90) Προκειμένου να διασφαλιστεί η συνέχεια στην παροχή στήριξης στον σχετικό τομέα πολιτικής και να καταστεί δυνατή η υλοποίηση από την έναρξη του ΠΔΠ 2021-2027, ο παρών κανονισμός θα πρέπει να τεθεί σε ισχύ επειγόντως και θα πρέπει να εφαρμοστεί με αναδρομική ισχύ από την 1η Ιανουαρίου 2021.
- (91) Δεδομένου ότι οι στόχοι του παρόντος κανονισμού δεν είναι δυνατόν να επιτευχθούν ικανοποιητικά από τα κράτη μέλη, μπορούν όμως, για την αποφυγή αλληλοεπικαλύψεων, για την επίτευξη κρίσιμης μάζας σε βασικούς τομείς και για τη μεγιστοποίηση της προστιθέμενης αξίας της Ένωσης, να επιτευχθούν καλύτερα σε ενωσιακό επίπεδο, η Ένωση μπορεί να λάβει μέτρα, σύμφωνα με την αρχή της επικουρικότητας όπως ορίζεται στο άρθρο 5 ΣΕΕ. Σύμφωνα με την αρχή της αναλογικότητας, όπως ορίζεται στο ίδιο άρθρο, ο παρών κανονισμός δεν υπερβαίνει τα απαιτούμενα για την επίτευξη των εν λόγω στόχων.
- (92) Ο κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 1290/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου⁽²⁶⁾ και ο κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 1291/2013 θα πρέπει συνεπώς να καταργηθούν,

ΕΞΕΔΩΣΑΝ ΤΟΝ ΠΑΡΟΝΤΑ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟ:

ΤΙΤΛΟΣ I

ΓΕΝΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Άρθρο 1

Αντικείμενο

1. Με τον παρόντα κανονισμό θεσπίζεται το πρόγραμμα-πλαίσιο έρευνας και καινοτομίας «Ορίζων Ευρώπη» (το «πρόγραμμα») για την περίοδο που θα διαρκέσει το ΠΔΠ 2021-2027, καθορίζονται οι κανόνες συμμετοχής σχετικά με έμμεσες δράσεις του προγράμματος και διάδοσης αυτών και προσδιορίζεται το πλαίσιο που διέπει την ενωσιακή στήριξη για δραστηριότητες Ε&Κ για την ίδια περίοδο.

Ο παρών κανονισμός καθορίζει τους στόχους του προγράμματος, τον προϋπολογισμό για την περίοδο 2021 έως 2027, τις μορφές χρηματοδότησης από την Ένωση και τους κανόνες για την παροχή της εν λόγω χρηματοδότησης.

2. Το πρόγραμμα υλοποιείται με:

- α) το ειδικό πρόγραμμα που θεσπίζεται με την απόφαση (ΕΕ) 2021/764·
- β) χρηματοδοτική συνεισφορά προς το Ευρωπαϊκό Ινστιτούτο Καινοτομίας και Τεχνολογίας (ΕΙΤ) που ιδρύθηκε με τον κανονισμό για το ΕΙΤ·

⁽²⁶⁾ Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 1290/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 11ης Δεκεμβρίου 2013 σχετικά με τη θέσπιση των κανόνων συμμετοχής και διάδοσης του «Ορίζων 2020 – Πρόγραμμα-πλαίσιο έρευνας και καινοτομίας (2014-2020)» και την κατάργηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1906/2006 (ΕΕ L 347 της 20.12.2013, σ. 81).

γ) το ειδικό πρόγραμμα για την έρευνα στον τομέα της άμυνας που θεσπίζεται με τον κανονισμό (ΕΕ) 2021/697.

3. Ο παρών κανονισμός δεν εφαρμόζεται στο ειδικό πρόγραμμα για την έρευνα στον τομέα της άμυνας που αναφέρεται στο παρόν άρθρο παράγραφος 2 στοιχείο γ), με εξαίρεση το άρθρο 1, το άρθρο 5, το άρθρο 7 παράγραφος 1 και το άρθρο 12 παράγραφος 1.

4. Οι όροι «Ορίζων Ευρώπη», «το πρόγραμμα» και «το ειδικό πρόγραμμα» που χρησιμοποιούνται στον παρόντα κανονισμό αναφέρονται μόνο σε θέματα σχετικά με το ειδικό πρόγραμμα που αναφέρεται στην παράγραφο 2 στοιχείο α), εκτός εάν ορίζεται διαφορετικά.

5. Το ΕΙΤ εφαρμόζει το πρόγραμμα σύμφωνα με τους στρατηγικούς του στόχους για την περίοδο 2021 έως 2027, όπως ορίζονται στο στρατηγικό θεματολόγιο καινοτομίας του ΕΙΤ, λαμβανομένου υπόψη του στρατηγικού σχεδιασμού που αναφέρεται στο άρθρο 6 και στο ειδικό πρόγραμμα που αναφέρεται στο παρόν άρθρο παράγραφος 2 στοιχείο α).

Άρθρο 2

Ορισμοί

Για τους σκοπούς του παρόντος κανονισμού, ισχύουν οι ακόλουθοι ορισμοί:

- 1) «ερευνητικές υποδομές»: εγκαταστάσεις που παρέχουν πόρους και υπηρεσίες προς χρήση από τις ερευνητικές κοινότητες για τη διενέργεια έρευνας και την προώθηση της καινοτομίας στο αντίστοιχο πεδίο τους, συμπεριλαμβανομένων των αντίστοιχων ανθρωπίνων πόρων, του βασικού εξοπλισμού ή των βασικών οργάνων και εργαλείων· εγκαταστάσεις σχετιζόμενες με τη γνώση, όπως συλλογές, αρχεία ή υποδομές επιστημονικών δεδομένων· υπολογιστικά συστήματα, δίκτυα επικοινωνιών και κάθε άλλη υποδομή μοναδικού χαρακτήρα και ανοικτή σε εξωτερικούς χρήστες, που είναι κείρας σημασίας για την επίτευξη αριστείας στον τομέα της Ε&Κ· ανάλογα με την περίπτωση, μπορούν να χρησιμοποιούνται για σκοπούς πέραν της έρευνας, για παράδειγμα, για την παροχή εκπαιδευτικών ή δημόσιων υπηρεσιών και μπορούν να είναι 'ενιαίας θέσης', 'εικονικές' ή 'κατανεμημένες'·
- 2) «στρατηγική έξυπνης εξειδίκευσης»: εθνικές ή περιφερειακές στρατηγικές καινοτομίας που θέτουν προτεραιότητες με στόχο τη δημιουργία ανταγωνιστικού πλεονεκτήματος, μέσω της ανάπτυξης και αντιστοίχισης των ισχυρών σημείων της Ε&Κ με τις ανάγκες των επιχειρήσεων, για την αξιοποίηση νέων ευκαιριών και των εξελίξεων της αγοράς με τρόπο συνεκτικό, αποφεύγοντας την επανάληψη και τον κατακερματισμό των προσπαθειών· συμπεριλαμβανομένων εκείνων που έχουν λάβει τη μορφή ενός εθνικού ή περιφερειακού στρατηγικού πλαισίου πολιτικής Ε&Κ ή περιλαμβάνονται σε αυτό και πληρώνονται τους ευνοϊκούς όρους που καθορίζονται στις οικείες διατάξεις του κανονισμού περί κοινών διατάξεων για το 2021-2027·
- 3) «ευρωπαϊκή σύμπραξη»: πρωτοβουλία προετοιμασμένη με την έγκαιρη συμμετοχή κρατών μελών και συνδεδεμένων χωρών, στην οποία η Ένωση και εταίροι από τον ιδιωτικό και/ή τον δημόσιο τομέα (π.χ. βιομηχανία, πανεπιστήμια, ερευνητικοί οργανισμοί, οργανισμοί με αποστολή δημόσιας υπηρεσίας σε τοπικό, περιφερειακό, εθνικό ή διεθνές επίπεδο ή οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών, συμπεριλαμβανομένων των ιδρυμάτων και των ΜΚΟ) δεσμεύονται να υποστηρίζουν από κοινού την ανάπτυξη και την υλοποίηση προγράμματος δραστηριοτήτων Ε&Κ, όπως, μεταξύ άλλων, δραστηριότητες σχετικές με την υιοθέτηση από την αγορά ή την υιοθέτηση κανόνων και πολιτικών·
- 4) «ανοικτή πρόσβαση»: δωρεάν διαδικτυακή πρόσβαση στον τελικό χρήστη με σκοπό την έρευνα αποτελεσμάτων που προκύπτουν από δράσεις βάσει του προγράμματος, σύμφωνα με το άρθρο 14 και το άρθρο 39 παράγραφος 3·
- 5) «ανοικτή επιστήμη»: προσέγγιση της επιστημονικής διαδικασίας, με βάση την ανοικτή συνεργασία, τα συναφή εργαλεία και τη διάδοση της γνώσης, συμπεριλαμβανομένων των στοιχείων που απαριθμούνται στο άρθρο 14·
- 6) «αποστολή»: χαρτοφυλάκιο δραστηριοτήτων Ε&Κ, σε διεπιστημονικό και διατομεακό επίπεδο, με βάση την αριστεία και οδηγούμενες από τον αντίκτυπο, οι οποίες αποσκοπούν: i) να επιτύχουν, εντός καθορισμένου χρονικού ορίου, μετρήσιμο στόχο που δεν θα μπορούσε να επιτευχθεί με μεμονωμένες δράσεις· ii) να έχουν αντίκτυπο στην κοινωνία και στη χάραξη πολιτικής μέσω της επιστήμης και της τεχνολογίας· και iii) να είναι σημαντικές για μεγάλο μέρος του ευρωπαϊκού πληθυσμού και για ευρύ φάσμα των Ευρωπαίων πολιτών·
- 7) «σύναψη προεμπορικών συμβάσεων»: προμήθεια υπηρεσιών έρευνας και ανάπτυξης που περιλαμβάνουν καταμερισμό επικινδυνότητας-ωφέλειας υπό συνθήκες αγοράς, και ανταγωνιστική ανάπτυξη κατά φάσεις, σε περιπτώσεις στις οποίες υφίσταται σαφής διαχωρισμός μεταξύ των υπηρεσιών έρευνας και ανάπτυξης που παρέχονται και της διάθεσης εμπορικών ποσοτήτων τελικών προϊόντων·
- 8) «δημόσια προμήθεια καινοτόμων λύσεων»: προμήθεια κατά την οποία οι αναθέτουσες αρχές ενεργούν ως εναρκτήριος πελάτης για καινοτόμα αγαθά ή υπηρεσίες που δεν είναι ακόμη διαθέσιμα εμπορικά σε ευρεία κλίμακα, και μπορεί να περιλαμβάνει δοκιμές συμμόρφωσης·

- 9) «δικαιώματα πρόσβασης»: δικαιώματα χρήσης αποτελεσμάτων ή προϋπαρχόντων στοιχείων υπό τους όρους και τις προϋποθέσεις που ορίζονται με βάση τον παρόντα κανονισμό·
- 10) «προϋπάρχοντα στοιχεία»: κάθε δεδομένο, τεχνογνωσία ή πληροφορία κάθε μορφής ή είδους, υλικού ή άυλου χαρακτήρα, καθώς και κάθε δικαίωμα, όπως τα δικαιώματα διανοητικής ιδιοκτησίας, που: i) κατεχόταν από δικαιούχους πριν από την προσχώρησή τους σε μία δεδομένη δράση και ii) έχει προσδιοριστεί από τους δικαιούχους με έγγραφη συμφωνία ως απαραίτητο για την υλοποίηση της δράσης ή την εκμετάλλευση των αποτελεσμάτων της·
- 11) «διάδοση»: η δημοσιοποίηση των αποτελεσμάτων με πρόσφορο μέσο, άλλο από εκείνα που απορρέουν από την προστασία ή την εκμετάλλευση των αποτελεσμάτων, μεταξύ άλλων, μέσω επιστημονικών δημοσιεύσεων σε οποιοδήποτε μέσο·
- 12) «εκμετάλλευση»: η χρησιμοποίηση αποτελεσμάτων στο πλαίσιο περαιτέρω δραστηριοτήτων Ε&Κ, διαφορετικών από εκείνες που καλύπτονται από τη συγκεκριμένη δράση, συμπεριλαμβανομένης, μεταξύ άλλων πραγμάτων, της εμπορικής εκμετάλλευσης λόγω χάρη για την ανάπτυξη, δημιουργία, κατασκευή και διάθεση στην αγορά προϊόντος ή διαδικασίας, για τη δημιουργία και παροχή υπηρεσίας ή για δραστηριότητες τυποποίησης·
- 13) «θεμιτές και λογικές προϋποθέσεις»: οι κατάλληλες προϋποθέσεις, συμπεριλαμβανομένων ενδεχόμενων οικονομικών όρων ή συνθηκών ατέλειας, οι οποίες λαμβάνουν υπόψη τις ειδικές περιστάσεις της αίτησης πρόσβασης, για παράδειγμα την πραγματική ή δυνητική αξία των αποτελεσμάτων ή των προϋπαρχόντων στοιχείων επί των οποίων ζητείται πρόσβαση και/ή το πεδίο εφαρμογής, τη διάρκεια ισχύος ή άλλα χαρακτηριστικά της προβλεπόμενης εκμετάλλευσης·
- 14) «φορέας χρηματοδότησης»: φορέας ή οργανισμός, όπως αναφέρεται στο άρθρο 62 παράγραφος 1 στοιχείο γ) του δημοσιονομικού κανονισμού, στον οποίο ο Επιτροπή έχει αναθέσει καθήκοντα εκτέλεσης του προϋπολογισμού βάσει του προγράμματος·
- 15) «διεθνής οργανισμός ευρωπαϊκής έρευνας»: διεθνής οργανισμός του οποίου τα μέλη είναι κατά πλειονότητα κράτη μέλη ή συνδεδεμένες χώρες, ο οποίος έχει ως κύριο σκοπό την προώθηση της επιστημονικής και τεχνολογικής συνεργασίας στην Ευρώπη·
- 16) «νομική οντότητα»: φυσικό πρόσωπο ή νομικό πρόσωπο που έχει συσταθεί και αναγνωρίζεται ως τέτοιο βάσει του ενωσιακού, του εθνικού ή του διεθνούς δικαίου και το οποίο διαθέτει νομική προσωπικότητα και έχει τη δυνατότητα να ενεργεί για δικό του λογαριασμό, να ασκεί δικαιώματα και να υπόκειται σε υποχρεώσεις, ή οντότητα που δεν έχει νομική προσωπικότητα όπως αναφέρεται στο άρθρο 197 παράγραφος 2 στοιχείο γ) του δημοσιονομικού κανονισμού·
- 17) «χώρες της διεύρυνσης» ή «χώρες με χαμηλές επιδόσεις στην Ε&Κ»: χώρες όπου πρέπει να είναι εγκατεστημένες οι νομικές οντότητες προκειμένου να είναι επιλέξιμες ως συντονιστές στο πλαίσιο της συνιστώσας «Διεύρυνση της συμμετοχής και διάδοση της αριστείας» του μέρους «Διεύρυνση της συμμετοχής και ενίσχυση του ΕΧΕ» του προγράμματος· από τα κράτη μέλη, οι χώρες αυτές είναι η Βουλγαρία, η Κροατία, η Κύπρος, η Τσεχία, η Εσθονία, η Ελλάδα, η Ουγγαρία, η Λετονία, η Λιθουανία, η Μάλτα, η Πολωνία, η Πορτογαλία, η Ρουμανία, η Σλοβακία και η Σλοβενία, καθ' όλη τη διάρκεια του προγράμματος· για τις συνδεδεμένες χώρες, ο κατάλογος των επιλέξιμων χωρών όπως καθορίζεται βάσει δείκτη και δημοσιεύεται στο πρόγραμμα εργασιών. Οι νομικές οντότητες από τις εξόχως απόκεντρες περιφέρειες, όπως καθορίζονται στο άρθρο 349 ΣΛΕΕ, θα είναι επίσης πλήρως επιλέξιμες ως συντονιστές στο πλαίσιο αυτής της συνιστώσας·
- 18) «μη κερδοσκοπική νομική οντότητα»: νομική οντότητα η οποία εκ νομικής μορφής είναι μη κερδοσκοπική ή έχει ευθύνη βάσει νόμου ή κανονιστικής ρυθμίσεως να μην διανέμει κέρδη στους μετόχους της ή σε μεμονωμένα μέλη·
- 19) «μικρή ή μεσαίου μεγέθους επιχείρηση» ή «ΜΜΕ»: πολύ μικρή, μικρή ή μεσαία επιχείρηση, όπως ορίζεται στο άρθρο 2 του παραρτήματος της σύστασης 2003/361/ΕΚ ⁽²⁷⁾·
- 20) «μικρή εταιρεία μεσαίας κεφαλαιοποίησης»: οντότητα που δεν είναι ΜΜΕ και διαθέτει έως 499 απασχολούμενους, εφόσον ο αριθμός απασχολούμενων υπολογίζεται σύμφωνα με τα άρθρα 3 έως 6 του παραρτήματος της σύστασης 2003/361/ΕΚ·
- 21) «αποτελέσματα»: κάθε υλική ή άυλη εκροή δεδομένης δράσης, για παράδειγμα δεδομένα, τεχνογνωσία ή πληροφορίες, ανεξαρτήτως μορφής ή φύσης και είτε μπορεί να προστατευτεί είτε όχι, καθώς και κάθε συνδεδεμένο με αυτήν δικαίωμα, συμπεριλαμβανομένων των δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας·

⁽²⁷⁾ Σύσταση 2003/361/ΕΚ της Επιτροπής, της 6ης Μαΐου 2003, σχετικά με τον ορισμό των πολύ μικρών, των μικρών και των μεσαίων επιχειρήσεων (ΕΕ L 124 της 20.5.2003, σ. 36).

- 22) «ερευνητικά αποτελέσματα»: αποτελέσματα που προκύπτουν από δεδομένη δράση και στα οποία μπορεί να παρασχεθεί πρόσβαση με τη μορφή επιστημονικών δημοσιεύσεων, δεδομένων ή άλλων επεξεργασμένων αποτελεσμάτων και διαδικασιών, όπως λογισμικό, αλγόριθμοι, πρωτόκολλα και ηλεκτρονικά σημειωματάρια·
- 23) «σφραγίδα αριστείας»: σήμανση ποιότητας η οποία υποδεικνύει ότι πρόταση υποβληθείσα στο πλαίσιο πρόσκλησης υποβολής προτάσεων υπερέβαινε μεν όλα τα κατώτατα όρια αξιολόγησης που ορίζονται στο πρόγραμμα εργασιών, αλλά δεν ήταν δυνατό να χρηματοδοτηθεί λόγω έλλειψης διαθέσιμων κονδυλίων για την εν λόγω πρόσκληση υποβολής προτάσεων στο πρόγραμμα εργασιών και θα μπορούσε να λάβει στήριξη από άλλες ενωσιακές ή εθνικές πηγές χρηματοδότησης·
- 24) «στρατηγικό σχέδιο E&K»: εκτελεστική πράξη που καθορίζει μια στρατηγική για την υλοποίηση περιεχομένου στο πρόγραμμα εργασιών, η οποία καλύπτει περίοδο τεσσάρων ετών κατ' ανώτατο όριο, καταρτίζεται μετά από ευρεία υποχρεωτική διαδικασία διαβούλευσης με πολυάριθμους ενδιαφερόμενους φορείς και καθορίζει τις προτεραιότητες, τους κατάλληλους τύπους δράσης και τις μορφές υλοποίησης που πρέπει να χρησιμοποιηθούν·
- 25) «πρόγραμμα εργασιών»: έγγραφο που εκδίδει η Επιτροπή για την υλοποίηση του ειδικού προγράμματος σύμφωνα με το άρθρο 14 της απόφασης (ΕΕ) 2021/764 ή έγγραφο ισοδύναμο ως προς το περιεχόμενο και τη δομή που εκδίδεται από φορέα χρηματοδότησης·
- 26) «σύμβαση»: συμφωνία που συνάπτει η Επιτροπή ή ο σχετικός φορέας χρηματοδότησης με νομική οντότητα η οποία υλοποιεί δράση καινοτομίας και διείσδυσης στην αγορά και στηρίζεται από μεικτή χρηματοδότηση του προγράμματος «Ορίζων Ευρώπη» ή μεικτή χρηματοδότηση του ΕΣΚ·
- 27) «επιστρεπτέα προκαταβολή»: το μέρος της μεικτής χρηματοδότησης του προγράμματος «Ορίζων Ευρώπη» ή μεικτής χρηματοδότησης του ΕΣΚ το οποίο αντιστοιχεί σε δάνειο υπό τον τίτλο Χ του δημοσιονομικού κανονισμού, χορηγείται όμως απευθείας από την Ένωση για μη κερδοσκοπικούς σκοπούς αλλά για σκοπούς κάλυψης των δαπανών για δραστηριότητες που αντιστοιχούν σε δράση καινοτομίας, και το οποίο πρέπει να επιστραφεί από τον δικαιούχο στην Ένωση σύμφωνα με τους προβλεπόμενους στη σύμβαση όρους·
- 28) «διαβαθμισμένες πληροφορίες»: διαβαθμισμένες πληροφορίες της Ευρωπαϊκής Ένωσης όπως ορίζονται στο άρθρο 3 της απόφασης (ΕΕ, Ευρατόμ) 2015/444, διαβαθμισμένες πληροφορίες κρατών μελών, διαβαθμισμένες πληροφορίες τρίτων χωρών με τις οποίες η Ένωση έχει συνάψει συμφωνία ασφάλειας, καθώς και διαβαθμισμένες πληροφορίες διεθνών οργανισμών με τους οποίους η Ένωση έχει συνάψει συμφωνία ασφάλειας·
- 29) «συνδυαστική πράξη»: ενέργεια που στηρίζεται από τον προϋπολογισμό της Ένωσης, μεταξύ άλλων και στο πλαίσιο συνδυαστικού μηχανισμού ή πλατφόρμας σύμφωνα με το άρθρο 2 παράγραφος 6 του δημοσιονομικού κανονισμού, και συνδυάζει μη επιστρεπτές μορφές στήριξης και/ή χρηματοδοτικά μέσα από τον προϋπολογισμό της Ένωσης με επιστρεπτές μορφές στήριξης από ιδρύματα αναπτυξιακής ή άλλης δημόσιας χρηματοδότησης, καθώς και από εμπορικά χρηματοδοτικά ιδρύματα και επενδυτές·
- 30) «μεικτή χρηματοδότηση του προγράμματος «Ορίζων Ευρώπη»»: χρηματοδοτική στήριξη για πρόγραμμα που υλοποιεί δράση καινοτομίας και διείσδυσης στην αγορά, η οποία συνίσταται σε ειδικό συνδυασμό επιχορήγησης ή επιστρεπτές προκαταβολής και επένδυση μετοχικού κεφαλαίου ή οποιαδήποτε άλλη επιστρεπτέα μορφή στήριξης·
- 31) «μεικτή χρηματοδότηση του ΕΣΚ»: άμεση χρηματοδοτική στήριξη που παρέχει το ΕΣΚ σε δράση καινοτομίας και διείσδυσης στην αγορά, η οποία συνίσταται σε ειδικό συνδυασμό επιχορήγησης ή επιστρεπτές προκαταβολής και επένδυση μετοχικού κεφαλαίου ή οποιαδήποτε άλλη επιστρεπτέα μορφή στήριξης·
- 32) «δράση έρευνας και καινοτομίας»: δράση που συνίσταται πρωτίστως σε δραστηριότητες οι οποίες αποσκοπούν στη δημιουργία νέων γνώσεων ή στη διερεύνηση της σκοπιμότητας νέων ή βελτιωμένων τεχνολογιών, προϊόντων, διαδικασιών, υπηρεσιών ή λύσεων. Μπορεί να περιλαμβάνουν βασική και εφαρμοσμένη έρευνα, τεχνολογική ανάπτυξη και ενοποίηση, δοκιμή, επίδειξη και επικύρωση σε πρωτότυπο μικρής κλίμακας σε εργαστήριο ή σε περιβάλλον προσομοίωσης·
- 33) «δράση καινοτομίας»: δράση που συνίσταται πρωτίστως σε δραστηριότητες οι οποίες έχουν ως άμεσο στόχο την παραγωγή σχεδίων και ρυθμίσεων ή σχεδιασμού για νέα/-ες, τροποποιημένα/-ες ή βελτιωμένα/-ες προϊόντα, διαδικασίες ή υπηρεσίες, που ενδεχομένως περιλαμβάνουν κατασκευή πρωτοτύπων, δοκιμή, επίδειξη, πιλοτική εφαρμογή, μεγάλης κλίμακας επικύρωση προϊόντος και πρώτη εμπορική εφαρμογή·
- 34) «δράση έρευνας αιχμής του ΕΣΕ»: ερευνητική δράση υπό την καθοδήγηση κύριου ερευνητή, συμπεριλαμβανομένης της εξακρίβωσης από το ΕΣΕ της δυνατότητας υλοποίησης, που φιλοξενείται από μεμονωμένους ή πολλαπλούς δικαιούχους που λαμβάνουν χρηματοδότηση από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο Έρευνας (ΕΣΕ)·
- 35) «δράση κατάρτισης και κινητικότητας»: δράση με στόχο τη βελτίωση των δεξιοτήτων, των γνώσεων και των προοπτικών σταδιοδρομίας των ερευνητών βάσει της κινητικότητας μεταξύ χωρών και, κατά περίπτωση, μεταξύ τομέων και επιστημονικών κλάδων·

- 36) «δράση συγχρηματοδότησης προγράμματος»: δράση για την παροχή πολυετούς συγχρηματοδότησης σε πρόγραμμα δραστηριοτήτων που έχει καταρτιστεί ή υλοποιηθεί από νομικές οντότητες που διαχειρίζονται ή χρηματοδοτούν προγράμματα Ε&Κ, εξαιρουμένων των φορέων χρηματοδότησης της Ένωσης· το εν λόγω πρόγραμμα δραστηριοτήτων ενδέχεται να στηρίζει τη δικτύωση και τον συντονισμό, την έρευνα, την καινοτομία, πιλοτικές δράσεις, δράσεις καινοτομίας και διείσδυσης στην αγορά, δράσεις κατάρτισης και κινητικότητας, την ενημέρωση και την επικοινωνία, τη διάδοση και την εκμετάλλευση, και παρέχει κάθε σχετική οικονομική στήριξη, όπως επιχορηγήσεις, βραβεία και προμήθεια, καθώς και μεικτή χρηματοδότηση του προγράμματος «Ορίζων Ευρώπη» ή του ΕΣΚ, ή συνδυασμό αυτών· και είτε εκτελείται από τις εν λόγω νομικές οντότητες απευθείας είτε από τρίτους για λογαριασμό τους·
- 37) «δράση σύναψης προεμπορικών συμβάσεων»: δράση της οποίας ο πρωταρχικός στόχος είναι η σύναψη προεμπορικών συμβάσεων, οι οποίες υλοποιούνται από δικαιούχους που είναι αναθέτουσες αρχές ή αναθέτοντες φορείς·
- 38) «δράση σύναψης δημοσίων συμβάσεων καινοτόμων λύσεων»: δράση της οποίας ο πρωταρχικός στόχος είναι η σύναψη κοινών ή συντονισμένων δημοσίων προμηθειών καινοτόμων λύσεων, οι οποίες υλοποιούνται από δικαιούχους που είναι αναθέτουσες αρχές ή αναθέτοντες φορείς·
- 39) «δράση συντονισμού και στήριξης»: δράση που συμβάλλει στην επίτευξη των στόχων του προγράμματος, εξαιρουμένων των δραστηριοτήτων Ε&Κ, εκτός αν διεξάγονται στο πλαίσιο της συνιστώσας «Διεύρυνση της συμμετοχής και διάδοση της αριστείας» του μέρους «Διεύρυνση της συμμετοχής και ενίσχυση του ΕΧΕ»· και εκ των κάτω προς τα άνω συντονισμός χωρίς συγχρηματοδότηση ερευνητικών δραστηριοτήτων από την Ένωση που επιτρέπει τη συνεργασία μεταξύ νομικών οντοτήτων από τα κράτη μέλη και τις συνδεδεμένες χώρες προκειμένου να ενισχυθεί ο ΕΧΕ·
- 40) «βραβείο παροχής κινήτρων»: βραβείο για την τόνωση των επενδύσεων σε δεδομένη κατεύθυνση, με καθορισμό στόχου πριν από την εκτέλεση του έργου·
- 41) «βραβείο αναγνώρισης»: βραβείο για την επιβράβευση προηγούμενων επιτευγμάτων και εξαιρετικού έργου, αφού έχει ολοκληρωθεί·
- 42) «δράσεις καινοτομίας και διείσδυσης στην αγορά»: δράσεις στις οποίες ενσωματώνονται δράσεις καινοτομίας και άλλες δραστηριότητες που απαιτούνται για την διείσδυση καινοτομίας στην αγορά, συμπεριλαμβανομένης της επέκτασης εταιρειών, της παροχής μεικτής χρηματοδότησης του προγράμματος «Ορίζων Ευρώπη» ή μεικτής χρηματοδότησης του ΕΣΚ·
- 43) «έμμεσες δράσεις»: δραστηριότητες Ε&Κ στις οποίες η Ένωση παρέχει χρηματοδοτική στήριξη και οι οποίες αναλαμβάνονται από συμμετέχοντες·
- 44) «άμεσες δράσεις»: δραστηριότητες Ε&Κ που αναλαμβάνει η Επιτροπή μέσω του ΚΚΕρ·
- 45) «προμήθεια»: προμήθεια όπως ορίζεται στο άρθρο 2 σημείο 49 του δημοσιονομικού κανονισμού·
- 46) «συνδεδεμένη οντότητα»: οντότητα όπως ορίζεται στο άρθρο 187 παράγραφος 1 του δημοσιονομικού κανονισμού·
- 47) «οικοσύστημα καινοτομίας»: οικοσύστημα στους κόλπους του οποίου συγκεντρώνονται σε επίπεδο Ένωσης φορείς ή οντότητες με λειτουργικό στόχο να καταστεί δυνατή η τεχνολογική ανάπτυξη και η καινοτομία· περιλαμβάνει σχέσεις μεταξύ υλικών πόρων (όπως ταμεία, εξοπλισμός και εγκαταστάσεις), θεσμικών φορέων (όπως ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και υπηρεσίες στήριξης, οργανισμούς έρευνας και τεχνολογίας, επιχειρήσεις, επενδυτές κεφαλαίων επιχειρηματικού κινδύνου και ενδιάμεσοι χρηματοπιστωτικοί οργανισμοί) και εθνικών, περιφερειακών και τοπικών φορέων χάραξης πολιτικής και χρηματοδότησης·
- 48) «αμοιβή βάσει έργου»: αμοιβή η οποία συνδέεται με τη συμμετοχή ενός προσώπου σε έργα, αποτελεί μέρος των συνήθων πρακτικών περί αποδοχών του δικαιούχου και καταβάλλεται με συνεπή τρόπο·

Άρθρο 3

Στόχοι του προγράμματος

1. Γενικός στόχος του προγράμματος είναι η επίτευξη επιστημονικού, τεχνολογικού, οικονομικού και κοινωνικού αντίκτυπου των επενδύσεων της Ένωσης στην Ε&Κ, ώστε να ενισχυθεί η επιστημονική και τεχνολογική βάση της Ένωσης, να προωθηθεί η ανταγωνιστικότητα της Ένωσης σε όλα τα κράτη μέλη, και μεταξύ άλλων στη βιομηχανία της, να επιτευχθούν οι στρατηγικές προτεραιότητες της Ένωσης και να υλοποιηθούν οι στόχοι και οι πολιτικές της Ένωσης, να αντιμετωπιστούν οι παγκόσμιες προκλήσεις, όπως οι ΣΒΑ, σύμφωνα με τις αρχές της Ατζέντας του 2030 και της συμφωνίας του Παρισιού, και να ενισχυθεί ο ΕΧΕ. Το πρόγραμμα θα μεγιστοποιήσει έτσι την ενωσιακή προστιθέμενη αξία, εστιάζοντας σε στόχους και δραστηριότητες που δεν μπορούν να υλοποιηθούν αποτελεσματικά από τα κράτη μέλη μεμονωμένα, αλλά σε συνεργασία.

2. Το πρόγραμμα έχει τους ακόλουθους ειδικούς στόχους:
- α) να αναπτύξει, να προωθήσει και να προαγάγει την επιστημονική αριστεία, να στηρίξει τη δημιουργία και τη διάδοση υψηλής ποιότητας νέων βασικών και εφαρμοσμένων γνώσεων, δεξιοτήτων, τεχνολογιών και λύσεων, να στηρίξει την κατάρτιση και την κινητικότητα των ερευνητών, να προσελκύσει ταλέντα σε όλα τα επίπεδα και να συμβάλει στην πλήρη συμμετοχή της δεξαμενής ταλέντων της Ένωσης σε δράσεις που στηρίζει το πρόγραμμα·
 - β) να δημιουργήσει γνώση, να ενισχύσει τον αντίκτυπο της Ε&Κ στην ανάπτυξη, την υποστήριξη και την εφαρμογή ενωσιακών πολιτικών, καθώς και να στηρίξει την αξιοποίηση καινοτόμων λύσεων, καθώς και την πρόσβαση στις λύσεις αυτές, από την ευρωπαϊκή βιομηχανία, ιδίως τις ΜΜΕ, και την κοινωνία, ώστε να αντιμετωπιστούν παγκόσμιες προκλήσεις, μεταξύ άλλων η κλιματική αλλαγή και οι ΣΒΑ·
 - γ) να προωθήσει όλες τις μορφές καινοτομίας, να διευκολύνει την τεχνολογική ανάπτυξη, την επίδειξη και τη μεταφορά γνώσεων και τεχνολογίας, και να ενισχύσει την ανάπτυξη και την εκμετάλλευση καινοτόμων λύσεων·
 - δ) να βελτιστοποιήσει τα αποτελέσματα του προγράμματος με σκοπό την ενίσχυση και την αύξηση του αντίκτυπου και της ελκυστικότητας του ΕΧΕ, να υποστηρίξει συμμετοχές στο πρόγραμμα με βάση την αριστεία από όλα τα κράτη μέλη, μεταξύ άλλων και από χώρες με χαμηλές επιδόσεις στην Ε&Κ, καθώς και να διευκολύνει τους συνεργατικούς δεσμούς στον ευρωπαϊκό τομέα Ε&Κ.

Άρθρο 4

Διάρθρωση του προγράμματος

1. Για το ειδικό πρόγραμμα που αναφέρεται στο άρθρο 1 παράγραφος 2 στοιχείο α) και το ΕΙΤ, το πρόγραμμα διαρθρώνεται ως ακολούθως σε μέρη, τα οποία συμβάλλουν στην επίτευξη των γενικών και ειδικών στόχων που ορίζονται στο άρθρο 3:
- α) Πυλώνας I «Επιστήμη αριστείας», με τις ακόλουθες συνιστώσες:
 - i) το ΕΣΕ·
 - ii) δράσεις Marie Skłodowska-Curie (MSCA)·
 - iii) ερευνητικές υποδομές·
 - β) Πυλώνας II «Παγκόσμιες προκλήσεις και ευρωπαϊκή βιομηχανική ανταγωνιστικότητα», με τις ακόλουθες συνιστώσες, λαμβάνοντας υπόψη ότι οι κοινωνικές και ανθρωπιστικές επιστήμες παίζουν σημαντικό ρόλο σε όλες τις ομάδες:
 - i) ομάδα «Υγεία»·
 - ii) ομάδα «Πολιτισμός, δημιουργικότητα και κοινωνία χωρίς αποκλεισμούς»·
 - iii) ομάδα «Πολιτική προστασία για την κοινωνία»·
 - iv) ομάδα «Ψηφιακές τεχνολογίες, βιομηχανία και διάστημα»·
 - v) ομάδα «Κλίμα, ενέργεια και κινητικότητα»·
 - vi) ομάδα «Τρόφιμα, βιοοικονομία, φυσικοί πόροι, γεωργία και περιβάλλον»·
 - vii) μη πυρηνικές άμεσες δράσεις του ΚΚΕΡ·
 - γ) Πυλώνας III «Καινοτόμος Ευρώπη», με τις ακόλουθες συνιστώσες:
 - i) το ΕΣΚ·
 - ii) ευρωπαϊκά οικοσυστήματα καινοτομίας·
 - iii) το ΕΙΤ.
 - δ) Μέρος «Διεύρυνση της συμμετοχής και ενίσχυση του ΕΧΕ», με τις ακόλουθες συνιστώσες:
 - i) διεύρυνση της συμμετοχής και διάδοση της αριστείας·
 - ii) μεταρρύθμιση και βελτίωση του ευρωπαϊκού συστήματος Ε&Κ.
2. Οι γενικές γραμμές των δραστηριοτήτων του προγράμματος ορίζονται στο παράρτημα I του παρόντος κανονισμού.

Άρθρο 5

Έρευνα και ανάπτυξη στον τομέα της άμυνας

Οι δραστηριότητες προς διεξαγωγή στο πλαίσιο του ειδικού προγράμματος του άρθρου 1 παράγραφος 2 στοιχείο γ), οι οποίες καθορίζονται στον κανονισμό (ΕΕ) 2021/697, εστιάζουν αποκλειστικά στην έρευνα και ανάπτυξη στον τομέα της άμυνας με τους στόχους και τις γενικές γραμμές των δραστηριοτήτων να στοχεύουν στην τόνωση της ανταγωνιστικότητας, της αποδοτικότητας και της ικανότητας καινοτομίας της τεχνολογικής και βιομηχανικής βάσης της ευρωπαϊκής άμυνας.

Άρθρο 6

Στρατηγικός σχεδιασμός και υλοποίηση και μορφές χρηματοδότησης της Ένωσης

1. Το πρόγραμμα υλοποιείται μέσω άμεσης διαχείρισης ή μέσω έμμεσης διαχείρισης από τους φορείς χρηματοδότησης.
2. Χρηματοδότηση μέσω του προγράμματος μπορεί να παρέχεται μέσω έμμεσων δράσεων σε οποιαδήποτε από τις μορφές που προβλέπονται στον δημοσιονομικό κανονισμό, ωστόσο οι επιχορηγήσεις αποτελούν την κύρια μορφή στήριξης μέσω του προγράμματος. Χρηματοδότηση μέσω του προγράμματος μπορεί επίσης να παρέχεται μέσω βραβείων, προμηθειών και χρηματοδοτικών μέσων στο πλαίσιο συνδυαστικών πράξεων, καθώς και στήριξη με τη μορφή μετοχικού κεφαλαίου βάσει του μέσου Accelerator.
3. Οι κανόνες συμμετοχής και διάδοσης που θεσπίζονται στον παρόντα κανονισμό εφαρμόζονται στις έμμεσες δράσεις.
4. Οι βασικοί τύποι δράσεων που πρόκειται να χρησιμοποιηθούν στο πλαίσιο του προγράμματος καθορίζονται στο άρθρο 2. Οι μορφές χρηματοδότησης όπως αναφέρονται στην παράγραφο 2 του παρόντος άρθρου χρησιμοποιούνται με ευελιξία σε όλο το φάσμα των στόχων του προγράμματος, ενώ η χρήση τους καθορίζεται με βάση τις ανάγκες και τις ιδιαιτερότητες του κάθε στόχου.
5. Το πρόγραμμα στηρίζει επίσης άμεσες δράσεις. Εάν οι εν λόγω άμεσες δράσεις συνεισφέρουν σε πρωτοβουλίες που θεσπίζονται δυνάμει του άρθρου 185 ή 187 ΣΛΕΕ, η εν λόγω συνεισφορά δεν μπορεί να θεωρηθεί ως μέρος της χρηματοδοτικής συνεισφοράς σε αυτές τις πρωτοβουλίες.
6. Η υλοποίηση του ειδικού προγράμματος που αναφέρεται στο άρθρο 1 παράγραφος 2 στοιχείο α) και των ΚΓΚ του ΕΠ υποστηρίζεται από διαφανή και στρατηγικό προγραμματισμό των δραστηριοτήτων Ε&Κ, όπως ορίζεται στο ειδικό πρόγραμμα που αναφέρεται στο άρθρο 1 παράγραφος 2 στοιχείο α), ιδίως για τον πυλώνα «Παγκόσμιες προκλήσεις και ευρωπαϊκή βιομηχανική ανταγωνιστικότητα», και καλύπτει επίσης συναφείς δραστηριότητες σε άλλους πυλώνες και στο μέρος «Διεύρυνση της συμμετοχής και ενίσχυση του ΕΧΕ».

Η Επιτροπή διασφαλίζει την έγκαιρη συμμετοχή κρατών μελών και εκτεταμένες ανταλλαγές με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, που θα συμπληρώνονται από διαβουλεύσεις με τους συμφεροντούχους και το ευρύ κοινό.

Ο στρατηγικός προγραμματισμός διασφαλίζει την εναρμόνιση με άλλα σχετικά ενωσιακά προγράμματα και την ευθυγράμμιση με τις ενωσιακές προτεραιότητες και δεσμεύσεις, και αυξάνει τη συμπληρωματικότητα και τις συνέργειες με τα χρηματοδοτικά προγράμματα και τις προτεραιότητες σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο, ενισχύοντας με τον τρόπο αυτό τον ΕΧΕ. Οι τομείς για ενδεχόμενες αποστολές και οι τομείς για ενδεχόμενες θεσμοθετημένες ευρωπαϊκές συμπράξεις καθορίζονται στο παράρτημα VI.

7. Κατά περίπτωση, προκειμένου να καταστεί δυνατή η ταχύτερη πρόσβαση των μικρών συνεργατικών κοινοπραξιών (consortia) σε κονδύλια, μπορεί να προταθεί ταχεία διαδικασία έρευνας και καινοτομίας (διαδικασία FTRI) στο πλαίσιο ορισμένων προσκλήσεων υποβολής προτάσεων που προορίζονται για την επιλογή δράσεων έρευνας και καινοτομίας ή δράσεων καινοτομίας στον πυλώνα «Παγκόσμιες προκλήσεις και ευρωπαϊκή βιομηχανική ανταγωνιστικότητα» και στο μέσο Pathfinder του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου Καινοτομίας.

Μια πρόσκληση υποβολής προτάσεων στο πλαίσιο της διαδικασίας FTRI έχει τα ακόλουθα σωρευτικά χαρακτηριστικά:

- α) προσκλήσεις υποβολής προτάσεων από τη βάση προς την κορυφή·
- β) συντομότερο χρονικό διάστημα έως την έγκριση της επιχορήγησης, το οποίο δεν υπερβαίνει τους έξι μήνες·
- γ) στήριξη που παρέχεται μόνο σε μικρές συνεργατικές κοινοπραξίες (consortia) οι οποίες απαρτίζονται από έξι, κατ' ανώτατο όριο, διαφορετικές και ανεξάρτητες επιλέξιμες νομικές οντότητες·

δ) μέγιστη χρηματοδοτική στήριξη ανά κοινοπραξία (consortium) που δεν υπερβαίνει τα 2,5 εκατομμύρια EUR.

Οι προσκλήσεις υποβολής προτάσεων που ακολουθούν τη διαδικασία FTRI προσδιορίζονται στο πρόγραμμα εργασιών.

8. Οι δραστηριότητες του προγράμματος υλοποιούνται κυρίως μέσω ανοικτών και ανταγωνιστικών προσκλήσεων υποβολής προτάσεων, μεταξύ άλλων στο πλαίσιο αποστολών και ευρωπαϊκών συμπράξεων.

Άρθρο 7

Αρχές του προγράμματος

1. Οι δραστηριότητες έρευνας και καινοτομίας που διεξάγονται στο πλαίσιο του ειδικού προγράμματος που αναφέρεται στο άρθρο 1 παράγραφος 2 στοιχείο α) και του ΕΙΤ εστιάζονται αποκλειστικά σε εφαρμογές μη στρατιωτικού χαρακτήρα. Δεν επιτρέπονται οι μεταφορές πιστώσεων μεταξύ του ποσού το οποίο διατίθεται για το ειδικό πρόγραμμα που αναφέρεται στο άρθρο 1 παράγραφος 2 στοιχείο α) και για το ΕΙΤ και του ποσού το οποίο διατίθεται για το ειδικό πρόγραμμα που αναφέρεται στο άρθρο 1 παράγραφος 2 στοιχείο γ), και αποφεύγονται οι περιττές επικαλύψεις των δύο προγραμμάτων.

2. Το πρόγραμμα διασφαλίζει την πολυεπιστημονική προσέγγιση και, όπου αρμόζει, παρέχει την ένταξη των κοινωνικών και ανθρωπιστικών επιστημών σε όλες τις ομάδες και δραστηριότητες που αναπτύσσονται στο πλαίσιο του προγράμματος, μεταξύ άλλων και στις ειδικές προσκλήσεις υποβολής προτάσεων σε θέματα κοινωνικών και ανθρωπιστικών επιστημών.

3. Τα συνεργατικά μέρη του προγράμματος διασφαλίζουν την ισορροπία μεταξύ χαμηλότερων και υψηλότερων ΕΤΕ, και έτσι καλύπτουν το σύνολο της αλυσίδας αξίας.

4. Το πρόγραμμα διασφαλίζει την αποτελεσματική προώθηση και ενσωμάτωση της συνεργασίας με τρίτες χώρες και διεθνείς οργανώσεις και πρωτοβουλίες με βάση τα αμοιβαία οφέλη, τα ενωσιακά συμφέροντα, τις διεθνείς δεσμεύσεις και, κατά περίπτωση, την αμοιβαιότητα.

5. Το πρόγραμμα βοηθά τις χώρες της διέυρυνσης ώστε να αυξηθεί η συμμετοχή τους σε αυτό και να προωθηθεί μία ευρεία γεωγραφική κάλυψη όσον αφορά συνεργατικά έργα, μεταξύ άλλων με τη διάδοση της επιστημονικής αριστείας, την ενίσχυση των νέων συνεργατικών δεσμών, την τόνωση της κυκλοφορίας εγκεφάλων, καθώς και με την εφαρμογή του άρθρου 24 παράγραφος 2 και του άρθρου 50 παράγραφος 5. Οι προσπάθειες αυτές αντανακλώνται σε ανάλογα μέτρα από τα κράτη μέλη, μεταξύ άλλων και μέσω του ορισμού ελκυστικών αμοιβών για τους ερευνητές, με στήριξη από ενωσιακά, εθνικά και περιφερειακά κονδύλια. Χωρίς να υπονομεύονται τα κριτήρια αριστείας, ιδιαίτερη προσοχή δίνεται στη γεωγραφική ισορροπία, ανάλογα με την κατάσταση στον οικείο τομέα Ε&Κ, σε ομάδες αξιολόγησης και όργανα όπως συμβούλια και ομάδες εμπειρογνομόνων.

6. Το πρόγραμμα διασφαλίζει την αποτελεσματική προώθηση ίσων ευκαιριών για όλους και την αποτελεσματική προώθηση της ισότητας των φύλων, συμπεριλαμβανομένης της ενσωμάτωσης της ισότητας των φύλων στο περιεχόμενο της Ε&Κ. Αποσκοπεί στην αντιμετώπιση των αιτιών της έλλειψης ισότητας μεταξύ των φύλων. Ιδιαίτερη προσοχή δίνεται στην εξασφάλιση της κατά το δυνατόν ισόρροπης εκπροσώπησης των φύλων σε ομάδες αξιολόγησης και σε άλλους συναφείς συμβουλευτικούς φορείς, όπως συμβούλια και ομάδες εμπειρογνομόνων.

7. Το πρόγραμμα υλοποιείται σε συνέργεια με άλλα προγράμματα της Ένωσης, ενώ στοχεύει παράλληλα στη μέγιστη διοικητική απλούστευση. Στο παράρτημα IV παρατίθεται μη εξαντλητικός κατάλογος συνεργειών με άλλα προγράμματα της Ένωσης.

8. Το πρόγραμμα συνεισφέρει στην αύξηση των δημόσιων και ιδιωτικών επενδύσεων στην Ε&Κ στα κράτη μέλη, ώστε να συμβάλει με τον τρόπο αυτόν στην επίτευξη συνολικών επενδύσεων στην έρευνα και την ανάπτυξη που θα αντιστοιχούν στο 3 % τουλάχιστον του ΑΕγχΠ της Ένωσης.

9. Κατά την υλοποίηση του προγράμματος, η Επιτροπή συνεχίζει να αποσκοπεί στη διοικητική απλούστευση και σε μείωση του φόρτου για τους αιτούντες και τους δικαιούχους.

10. Στο πλαίσιο του γενικού στόχου της Ένωσης για την ενσωμάτωση των δράσεων για το κλίμα στις τομεακές πολιτικές και τα ταμεία της Ένωσης, οι δράσεις στο πλαίσιο του παρόντος προγράμματος αφιερώνουν τουλάχιστον το 35 % των δαπανών σε στόχους σχετικούς με το κλίμα, κατά περίπτωση. Η διάσταση του κλίματος ενσωματώνεται επαρκώς στο περιεχόμενο της Ε&Κ.

11. Το πρόγραμμα προωθεί τη συνδημιουργία και τον κοινό σχεδιασμό μέσω της συμμετοχής των πολιτών και της κοινωνίας των πολιτών.

12. Το πρόγραμμα εξασφαλίζει τη διαφάνεια και λογοδοσία της δημόσιας χρηματοδότησης σε έργα Ε&Κ και, ως εκ τούτου, προασπίζει το δημόσιο συμφέρον.

13. Η Επιτροπή ή ο αρμόδιος φορέας χρηματοδότησης εξασφαλίζουν ότι παρέχονται σε όλους τους δυνητικούς συμμετέχοντες επαρκείς κατευθυντήριες γραμμές και πληροφορίες κατά τον χρόνο δημοσίευσης της πρόσκλησης υποβολής προτάσεων, ιδίως όσον αφορά την εφαρμοστέα πρότυπη συμφωνία επιχορήγησης.

Άρθρο 8

Αποστολές

1. Οι αποστολές προγραμματίζονται υπό τον πυλώνα «Παγκόσμιες προκλήσεις και ευρωπαϊκή βιομηχανική ανταγωνιστικότητα», επιτρέπεται όμως να επωφελούνται και από δράσεις που διεξάγονται στο πλαίσιο άλλων μερών του προγράμματος, καθώς και από συμπληρωματικές δράσεις που διεξάγονται δυνάμει άλλων προγραμμάτων της Ένωσης. Οι αποστολές επιτρέπουν ανταγωνιστικές λύσεις, με αποτέλεσμα πανευρωπαϊκή προστιθέμενη αξία και αντίκτυπο.

2. Οι αποστολές καθορίζονται και διεξάγονται σύμφωνα με τον παρόντα κανονισμό και το ειδικό πρόγραμμα που αναφέρεται στο άρθρο 1 παράγραφος 2 στοιχείο α), διασφαλίζοντας την ενεργή και έγκαιρη συμμετοχή των κρατών μελών και εκτενή διάλογο με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο. Οι αποστολές και ο σκοπός, ο προϋπολογισμός, οι στόχοι, το πεδίο εφαρμογής, οι δείκτες και τα ορόσημά τους προσδιορίζονται στα στρατηγικά σχέδια E&K ή στα προγράμματα εργασιών, κατά περίπτωση. Οι αξιολογήσεις των προτάσεων στο πλαίσιο αποστολών πραγματοποιείται σύμφωνα με το άρθρο 29.

3. Κατά τα πρώτα τρία έτη του προγράμματος, προγραμματίζεται το 10 % κατ' ανώτατο όριο του ετήσιου προϋπολογισμού του πυλώνα II μέσω ειδικών προσκλήσεων υποβολής προτάσεων για την εκτέλεση των αποστολών. Για τα υπόλοιπα έτη του προγράμματος, το ποσοστό αυτό μπορεί να αυξηθεί μετά από θετική αξιολόγηση της διαδικασίας επιλογής και της διαχείρισης των αποστολών. Η Επιτροπή κοινοποιεί το συνολικό δημοσιονομικό μερίδιο κάθε προγράμματος εργασιών που διατίθεται για τις αποστολές.

4. Οι αποστολές:

- α) χρησιμοποιούν τους ΣΒΑ ως πηγή για τον σχεδιασμό και την υλοποίησή τους, και έχουν σαφές περιεχόμενο E&K, και σαφή ενωσιακή προστιθέμενη αξία και συμβάλλουν στην επίτευξη των προτεραιοτήτων και των δεσμεύσεων της Ένωσης, καθώς και των στόχων του προγράμματος, οι οποίοι αναφέρονται στο άρθρο 3·
- β) καλύπτουν τομείς κοινής ευρωπαϊκής σημασίας, είναι περιεκτικές, ενθαρρύνουν την ευρεία και ενεργό συμμετοχή από συμφεροντούχους διαφόρων κατηγοριών από τον δημόσιο και τον ιδιωτικό τομέα, συμπεριλαμβανομένων των πολιτών και των τελικών χρηστών, και παρέχουν αποτελέσματα E&K τα οποία θα μπορούσαν να ωφελήσουν όλα τα κράτη μέλη·
- γ) είναι φιλόδοξες, αποτελούν πηγή έμπνευσης και, ως εκ τούτου, έχουν μεγάλη σημασία και αντίκτυπο όσον αφορά την επιστήμη, την τεχνολογία, την κοινωνία, την οικονομία, το περιβάλλον ή τις πολιτικές·
- δ) έχουν σαφή κατεύθυνση και σαφείς στόχους, είναι στοχευμένες, μετρήσιμες και χρονικά προσδιορισμένες και διαθέτουν σαφώς ορισμένα κονδύλια·
- ε) επιλέγονται με διαφανή τρόπο και επικεντρώνονται σε στόχους και δραστηριότητες έρευνας, ανάπτυξης και καινοτομίας που χαρακτηρίζονται από φιλοδοξία και ρεαλισμό, βασίζονται στην αριστεία και οδηγούνται από τον αντίκτυπο·
- στ) διαθέτουν το αναγκαίο πεδίο εφαρμογής, την κλίμακα και την κινητοποίηση των πόρων και τη μόχλευση πρόσθετων δημόσιων και ιδιωτικών κονδυλίων που απαιτούνται για την επίτευξη των αποτελεσμάτων τους·
- ζ) δίνουν ώθηση σε διεπιστημονικές δραστηριότητες (μεταξύ άλλων στον τομέα των κοινωνικών και ανθρωπιστικών επιστημών), συμπεριλαμβανομένων δραστηριοτήτων από ευρύ φάσμα επιπέδων τεχνολογικής ετοιμότητας, ακόμη και χαμηλότερων επιπέδων·
- η) είναι ανοικτές σε πολλαπλές προσεγγίσεις και λύσεις από τη βάση προς την κορυφή, οι οποίες λαμβάνουν υπόψη τις ανάγκες και τα οφέλη για τους ανθρώπους και την κοινωνία, και αναγνωρίζουν τη σημασία των διαφόρων συνεισφορών για την επίτευξή τους·
- θ) ωφελούνται με διαφανή τρόπο από συνέργειες με άλλα προγράμματα της Ένωσης, καθώς και με εθνικά και, κατά περίπτωση, περιφερειακά οικοσυστήματα καινοτομίας.

5. Η Επιτροπή παρακολουθεί και αξιολογεί κάθε αποστολή σύμφωνα με τα άρθρα 50 και 52 και το παράρτημα V, συμπεριλαμβανομένης της προόδου προς την επίτευξη βραχυπρόθεσμων, μεσοπρόθεσμων και μακροπρόθεσμων στόχων, καλύπτοντας την υλοποίηση, την παρακολούθηση και τη σταδιακή κατάργηση των αποστολών. Μια αξιολόγηση των πρώτων αποστολών στο πλαίσιο του προγράμματος θα πραγματοποιηθεί το αργότερο το 2023 και προτού ληφθεί οποιαδήποτε απόφαση σχετικά με τη δημιουργία νέων αποστολών, ή τη συνέχιση, τον τερματισμό ή τον αναπροσανατολισμό των εν εξελίξει αποστολών. Τα αποτελέσματα της εν λόγω αξιολόγησης δημοσιοποιούνται και περιλαμβάνουν, ενδεικτικά, ανάλυση της διαδικασίας επιλογής τους, καθώς και της διακυβέρνησης, του προϋπολογισμού, της εστίασης και της προόδου τους μέχρι τη στιγμή εκείνη.

Άρθρο 9

Ευρωπαϊκό Συμβούλιο Καινοτομίας

1. Η Επιτροπή συγκροτεί το ΕΣΚ, ως υπηρεσία μιας στάσης υπό κεντρική διαχείριση, για την υλοποίηση δράσεων στο πλαίσιο του πυλώνα III «Καινοτόμος Ευρώπη» που συνδέονται με το ΕΣΚ. Το ΕΣΚ εστιάζει κυρίως στη ρηξικέλευθη και ανατρεπτική καινοτομία, ιδίως με στόχο την καινοτομία που δημιουργεί αγορές, και στην παράλληλη στήριξη όλων των ειδών καινοτομίας, συμπεριλαμβανομένης της επαγγελματικής καινοτομίας.

Το ΕΣΚ λειτουργεί σύμφωνα με τις παρακάτω αρχές:

- α) σαφής προστιθέμενη αξία για την Ένωση·
- β) αυτονομία·
- γ) ικανότητα ανάληψης κινδύνων·
- δ) αποδοτικότητα·
- ε) αποτελεσματικότητα·
- στ) διαφάνεια·
- ζ) λογοδοσία.

2. Το ΕΣΚ είναι ανοικτό σε όλους τους τύπους φορέων καινοτομίας, μεταξύ άλλων ιδιώτες, πανεπιστήμια, ερευνητικούς οργανισμούς και επιχειρήσεις (ΜΜΕ, συμπεριλαμβανομένων νεοφυών επιχειρήσεων, και, σε εξαιρετικές περιπτώσεις, μικρές εταιρείες μεσαίας κεφαλαιοποίησης) καθώς και μεμονωμένους δικαιούχους και πολυεπιστημονικές κοινοπραξίες (consortia). Τουλάχιστον το 70 % του προϋπολογισμού του ΕΣΚ διατίθεται για ΜΜΕ, συμπεριλαμβανομένων νεοφυών επιχειρήσεων.

3. Το διοικητικό συμβούλιο του ΕΣΚ και τα χαρακτηριστικά διαχείρισής του περιγράφονται στην απόφαση (ΕΕ) 2021/764.

Άρθρο 10

Ευρωπαϊκές συμπράξεις

1. Μέρη του προγράμματος μπορούν να υλοποιούνται μέσω ευρωπαϊκών συμπράξεων. Η συμμετοχή της Ένωσης σε ευρωπαϊκές συμπράξεις λαμβάνει τις εξής μορφές:

- α) συμμετοχή σε ευρωπαϊκές συμπράξεις που συστήνονται με βάση μνημόνια συνεννόησης ή συμβατικές ρυθμίσεις μεταξύ της Επιτροπής και των εταίρων που αναφέρονται στο άρθρο 2 σημείο 3, όπου προσδιορίζονται οι στόχοι της ευρωπαϊκής σύμπραξης, οι σχετικές δεσμεύσεις της Ένωσης και των λοιπών εταίρων σχετικά με τις χρηματοδοτικές συνεισφορές τους και/ή τις συνεισφορές τους σε είδος, οι βασικοί δείκτες επιδόσεων και επιπτώσεων, τα αποτελέσματα που θα πρέπει να επιτευχθούν καθώς και οι ρυθμίσεις για την υποβολή εκθέσεων· Περιλαμβάνουν επίσης τον προσδιορισμό συμπληρωματικών δραστηριοτήτων Ε&Κ που υλοποιούνται από τους εταίρους και από το πρόγραμμα (ευρωπαϊκές συμπράξεις κοινού προγραμματισμού)·
- β) συμμετοχή και χρηματοδοτική συνεισφορά σε πρόγραμμα δραστηριοτήτων Ε&Κ, όπου προσδιορίζονται οι στόχοι, οι βασικοί δείκτες επιδόσεων και επιπτώσεων, τα αποτελέσματα που θα πρέπει να επιτευχθούν, με βάση τη δέσμευση των εταίρων σχετικά με τις χρηματοδοτικές συνεισφορές τους και/ή τις συνεισφορές τους σε είδος και την ενοποίηση των σχετικών δραστηριοτήτων των εταίρων μέσω δράσης συγχρηματοδότησης προγράμματος (συγχρηματοδοτούμενες ευρωπαϊκές συμπράξεις)·
- γ) συμμετοχή και χρηματοδοτική συνεισφορά σε προγράμματα Ε&Κ που αναλαμβάνονται από περισσότερα του ενός κράτη μέλη σύμφωνα με το άρθρο 185 ΣΛΕΕ ή από φορείς που συστήνονται δυνάμει του άρθρου 187 ΣΛΕΕ, όπως κοινές επιχειρήσεις ή από ΚΓΚ του ΕΠ σύμφωνα με τον κανονισμό για το ΕΠ (θεσμοθετημένες ευρωπαϊκές συμπράξεις)·

Οι θεσμοθετημένες ευρωπαϊκές συμπράξεις εφαρμόζονται μόνο στην περίπτωση που άλλα μέρη του προγράμματος, συμπεριλαμβανομένων άλλων μορφών ευρωπαϊκών συμπράξεων, δεν θα μπορούσαν να επιτύχουν τους στόχους ή δεν θα είχαν τον απαραίτητο προσδοκώμενο αντίκτυπο, και μόνον όπου αυτό δικαιολογείται από μακροπρόθεσμη προοπτική και έναν υψηλό βαθμό ενοποίησης. Οι ευρωπαϊκές συμπράξεις σύμφωνα με το άρθρο 185 ή το άρθρο 187 ΣΛΕΕ εφαρμόζουν κεντρική διαχείριση όλων των χρηματοδοτικών συνεισφορών, εξαιρουμένων δεόντως αιτιολογημένων περιπτώσεων. Στην περίπτωση κεντρικής διαχείρισης όλων των χρηματοδοτικών εισφορών, οι συνεισφορές από συμμετέχον κράτος σε επίπεδο έργου καταβάλλονται με βάση τη χρηματοδότηση που ζητείται στο πλαίσιο προτάσεων από νομικές οντότητες οι οποίες είναι εγκατεστημένες στο συμμετέχον αυτό κράτος, εκτός αν συμφωνηθεί διαφορετικά από όλα τα συμμετέχοντα κράτη.

Οι κανόνες για τις θεσμοθετημένες ευρωπαϊκές συμπράξεις προσδιορίζουν, μεταξύ άλλων πραγμάτων, τους στόχους, τους βασικούς δείκτες επιδόσεων και επιπτώσεων, τα αποτελέσματα που θα πρέπει να επιτευχθούν, καθώς και τις σχετικές δεσμεύσεις για χρηματοδοτικές συνεισφορές και/ή συνεισφορές σε είδος των εταιρών.

2. Οι ευρωπαϊκές συμπράξεις:

- α) συστήνονται με σκοπό την αντιμετώπιση ευρωπαϊκών ή παγκόσμιων προκλήσεων μόνο στις περιπτώσεις που οι στόχοι του προγράμματος θα μπορούσαν να επιτευχθούν πιο αποτελεσματικά μέσω μιας ευρωπαϊκής σύμπραξης από ό,τι από την Ένωση μεμονωμένα και σε σύγκριση με άλλες μορφές στήριξης στο πλαίσιο του προγράμματος. Ένα κατάλληλο μερίδιο του προϋπολογισμού του προγράμματος «Ορίζων Ευρώπη» κατανέμεται στις δραστηριότητες εκείνες του προγράμματος που υλοποιούνται μέσω ευρωπαϊκής σύμπραξης. Το μεγαλύτερο τμήμα του προϋπολογισμού στο πλαίσιο του πυλώνα II διατίθεται για δράσεις εκτός ευρωπαϊκών συμπράξεων·
- β) τηρούν τις αρχές της προστιθέμενης αξίας της Ένωσης, της διαφάνειας και του ανοικτού χαρακτήρα, και του αντίκτυπου για την Ένωση και εντός αυτής, των ισχυρών αποτελεσμάτων μόχλευσης σε επαρκή κλίμακα, των μακροπρόθεσμων δεσμεύσεων όλων των εμπλεκόμενων μερών, της ευελιξίας στην εφαρμογή, της συνοχής, του συντονισμού και της συμπληρωματικότητας με πρωτοβουλίες σε ενωσιακό, τοπικό, περιφερειακό, εθνικό και, κατά περίπτωση, διεθνές επίπεδο ή άλλες ευρωπαϊκές συμπράξεις και αποστολές·
- γ) έχουν σαφή προσέγγιση κύκλου ζωής, είναι χρονικά προσδιορισμένες και προβλέπουν όρους για τη σταδιακή κατάργηση της χρηματοδότησης βάσει του προγράμματος.

3. Οι ευρωπαϊκές συμπράξεις σύμφωνα με την παράγραφο 1 στοιχεία α) και β) του παρόντος άρθρου προσδιορίζονται σε στρατηγικά σχέδια Ε&Κ προτού υλοποιηθούν σε προγράμματα εργασιών.

4. Στο παράρτημα III προβλέπονται οι διατάξεις και τα κριτήρια για την επιλογή, την υλοποίηση, την παρακολούθηση και τη σταδιακή κατάργηση των ευρωπαϊκών συμπράξεων.

Άρθρο 11

Επανεξέταση των τομέων αποστολών και συμπράξεων

Έως την 31η Δεκεμβρίου 2023, η Επιτροπή διενεργεί επανεξέταση του παραρτήματος VI του παρόντος κανονισμού στο πλαίσιο της συνολικής παρακολούθησης του προγράμματος, συμπεριλαμβανομένων των αποστολών και των θεσμοθετημένων ευρωπαϊκών συμπράξεων που θεσπίστηκαν δυνάμει του άρθρου 185 ή του άρθρου 187 ΣΛΕΕ, και υποβάλλει έκθεση επί των βασικών πορισμάτων στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και στο Συμβούλιο.

Άρθρο 12

Προϋπολογισμός

1. Το χρηματοδοτικό κονδύλιο για την υλοποίηση του προγράμματος-πλαίσιου για την περίοδο από την 1η Ιανουαρίου 2021 έως τις 31 Δεκεμβρίου 2027 ανέρχεται σε 86 123 000 000 EUR σε τρέχουσες τιμές για το ειδικό πρόγραμμα που αναφέρεται στο άρθρο 1 παράγραφος 2 στοιχείο α) και για το ΕΙΤ και σε 7 953 000 000 EUR σε τρέχουσες τιμές για το ειδικό πρόγραμμα που αναφέρεται στο άρθρο 1 παράγραφος 2 στοιχείο γ).

2. Η ενδεικτική κατανομή του ποσού που αναφέρεται στην παράγραφο 1 για το ειδικό πρόγραμμα του άρθρου 1 παράγραφος 2 στοιχείο α) και για το ΕΙΤ έχει ως εξής:

α) 23 546 000 000 EUR για τον πυλώνα I «Ανοικτή επιστήμη» για την περίοδο 2021-2027, εκ των οποίων:

- i) 15 027 000 000 EUR για το ΕΣΕ,
- ii) 6 333 000 000 EUR για δράσεις MSCA,
- iii) 2 186 000 000 EUR για ερευνητικές υποδομές,

β) 47 428 000 000 EUR για τον πυλώνα II «Παγκόσμιες προκλήσεις και βιομηχανική ανταγωνιστικότητα» για την περίοδο 2021-2027, εκ των οποίων:

- i) 6 893 000 000 EUR για την ομάδα «Υγεία»,
- ii) 1 386 000 000 EUR για την ομάδα «Πολιτισμός, δημιουργικότητα και κοινωνία χωρίς αποκλεισμούς»,
- iii) 1 303 000 000 EUR για την ομάδα «Πολιτική ασφάλεια για την κοινωνία»,

- iv) 13 462 000 000 EUR για την ομάδα «Ψηφιακές τεχνολογίες και βιομηχανία»,
- v) 13 462 000 000 EUR για την ομάδα «Κλίμα, ενέργεια και κινητικότητα»,
- vi) 8 952 000 000 EUR για την ομάδα «Τρόφιμα, βιοοικονομία, φυσικοί πόροι, γεωργία και περιβάλλον»,
- vii) 1 970 000 000 EUR για τις μη πυρηνικές άμεσες δράσεις του ΚΚΕρ,
- γ) 11 937 000 000 EUR για τον πυλώνα III «Καινοτόμος Ευρώπη » για την περίοδο 2021-2027, εκ των οποίων:
 - i) 8 752 000 000 EUR για το ΕΣΚ,
 - ii) 459 000 000 EUR για ευρωπαϊκά οικοσυστήματα καινοτομίας,
 - iii) 2 726 000 000 EUR για το ΕΙΤ,
- δ) 3 212 000 000 EUR για το μέρος «Ενίσχυση του ΕΧΕ» για την περίοδο 2021-2027, εκ των οποίων:
 - i) 2 842 000 000 EUR για «διεύρυνση της συμμετοχής και διάδοση της αριστείας»,
 - ii) 370 000 000 EUR για «μεταρρύθμιση και βελτίωση του ευρωπαϊκού συστήματος Ε&Κ».

3. Ως αποτέλεσμα της ειδικής προσαρμογής προγραμμάτων που προβλέπεται στο άρθρο 5 του κανονισμού (ΕΕ, Ευρατόμ) 2020/2093 του Συμβουλίου, το ποσό που αναφέρεται στην παράγραφο 1 για το ειδικό πρόγραμμα που αναφέρεται στο άρθρο 1 παράγραφος 2 στοιχείο α) του παρόντος κανονισμού και για το ΕΙΤ αυξάνεται με πρόσθετη χρηματοδότηση ύψους 3 000 000 000 EUR σε σταθερές τιμές του 2018, όπως ορίζεται στο παράρτημα II του κανονισμού (ΕΕ, Ευρατόμ) 2020/2093 του Συμβουλίου.

4. Η ενδεικτική κατανομή του ποσού που αναφέρεται στην παράγραφο 3 είναι η εξής:

- α) 1 286 000 000 EUR σε σταθερές τιμές του 2018 για τον πυλώνα I «Επιστήμη αριστείας», εκ των οποίων:
 - i) 857 000 000 EUR σε σταθερές τιμές του 2018 για το ΕΣΕ,
 - ii) 236 000 000 EUR σε σταθερές τιμές του 2018 για δράσεις MSCA,
 - iii) 193 000 000 EUR σε σταθερές τιμές του 2018 για ερευνητικές υποδομές.
- β) 1 286 000 000 EUR σε σταθερές τιμές του 2018 για τον πυλώνα II «Παγκόσμιες προκλήσεις και ευρωπαϊκή βιομηχανική ανταγωνιστικότητα», εκ των οποίων:
 - i) 686 000 000 EUR σε σταθερές τιμές του 2018 για την ομάδα «Πολιτισμός, δημιουργικότητα και κοινωνία χωρίς αποκλεισμούς»,
 - ii) 257 000 000 EUR σε σταθερές τιμές του 2018 για την ομάδα «Πολιτική προστασία για την κοινωνία»,
 - iii) 171 000 000 EUR σε σταθερές τιμές του 2018 για την ομάδα «Ψηφιακές τεχνολογίες, βιομηχανία και διάστημα»,
 - iv) 171 000 000 EUR σε σταθερές τιμές του 2018 για την ομάδα «Κλίμα, ενέργεια και κινητικότητα».
- γ) 270 000 000 EUR σε σταθερές τιμές του 2018 για τον πυλώνα III «Καινοτόμος Ευρώπη», εκ των οποίων:
 - i) 60 000 000 EUR σε σταθερές τιμές του 2018 για ευρωπαϊκά οικοσυστήματα καινοτομίας,
 - ii) 210 000 000 EUR σε σταθερές τιμές του 2018 για το ΕΙΤ.
- δ) 159 000 000 EUR σε σταθερές τιμές του 2018 για το μέρος «Διεύρυνση της συμμετοχής και ενίσχυση του ΕΧΕ», εκ των οποίων:
 - i) 99 000 000 EUR σε σταθερές τιμές του 2018 για «διεύρυνση της συμμετοχής και διάδοση της αριστείας»,
 - ii) 60 000 000 EUR σε σταθερές τιμές του 2018 για «μεταρρύθμιση και βελτίωση του ευρωπαϊκού συστήματος Ε&Κ».

5. Προκειμένου να αντιμετωπίζονται απρόβλεπτες καταστάσεις ή νέες εξελίξεις και ανάγκες, η Επιτροπή μπορεί, στο πλαίσιο της ετήσιας διαδικασίας προϋπολογισμού, να παρεκκλίνει από τα ποσά που καθορίζονται στην παράγραφο 2 έως 10 % κατ' ανώτατο όριο. Δεν επιτρέπονται παρεκκλίσεις από τα ποσά που αναφέρονται στην παράγραφο 2 στοιχείο β) σημείο vii), ούτε από το συνολικό ποσό που προβλέπεται για το μέρος «Διεύρυνση της συμμετοχής και Ενίσχυση του ΕΧΕ» στην παράγραφο 2.

6. Το ποσό που αναφέρεται στις παραγράφους 1 και 3 του παρόντος άρθρου για το ειδικό πρόγραμμα του άρθρου 1 παράγραφος 2 στοιχείο α) και το ΕΙΤ μπορεί επίσης να καλύπτει δαπάνες για την προετοιμασία, την παρακολούθηση, τους ελέγχους, τους λογιστικούς ελέγχους, την αξιολόγηση, καθώς και άλλες δραστηριότητες και δαπάνες που απαιτούνται για την διαχείριση και την υλοποίηση του προγράμματος, όπως, μεταξύ άλλων, όλες τις διοικητικές δαπάνες, και την αξιολόγηση της επίτευξης των στόχων του προγράμματος. Οι διοικητικές δαπάνες που συνδέονται με τις έμμεσες δράσεις δεν υπερβαίνουν το 5 % του συνολικού ποσού των έμμεσων δράσεων του ειδικού προγράμματος που αναφέρεται στο άρθρο 1 παράγραφος 2 στοιχείο α) και του ΕΙΚΤ. Επιπλέον, το ποσό που αναφέρεται στις παραγράφους 1 και 3 του παρόντος άρθρου για το ειδικό πρόγραμμα του άρθρου 1 παράγραφος 2 στοιχείο α) και το ΕΙΤ μπορεί επίσης να καλύπτει:

- α) στον βαθμό που σχετίζονται με τους στόχους του προγράμματος, δαπάνες που αφορούν μελέτες, συνεδριάσεις εμπειρογνομόνων, δράσεις ενημέρωσης και επικοινωνίας,
- β) δαπάνες που συνδέονται με δίκτυα τεχνολογίας πληροφοριών με επίκεντρο την επεξεργασία και ανταλλαγή πληροφοριών, μεταξύ άλλων τα εταιρικά εργαλεία τεχνολογίας πληροφοριών και τις λοιπές δαπάνες τεχνικής και διοικητικής συνδρομής που απαιτούνται για τη διαχείριση του προγράμματος.

7. Εφόσον είναι αναγκαίο ώστε να καταστεί εφικτή η διαχείριση δράσεων που δεν θα έχουν ολοκληρωθεί έως την 31η Δεκεμβρίου 2027, μπορούν να εγγραφούν στον προϋπολογισμό της Ένωσης πιστώσεις πέραν του 2027, με σκοπό την κάλυψη των δαπανών που προβλέπονται στην παράγραφο 6.

8. Οι δημοσιονομικές δεσμεύσεις για δράσεις άνω του ενός οικονομικού έτους μπορούν να κατανέμονται σε ετήσιες δόσεις επί σειρά ετών.

9. Σύμφωνα με το άρθρο 193 παράγραφος 2 δεύτερο εδάφιο στοιχείο α) του δημοσιονομικού κανονισμού, σε δεόντως αιτιολογημένες περιπτώσεις που προσδιορίζονται στην απόφαση χρηματοδότησης και για περιορισμένο χρονικό διάστημα, οι δραστηριότητες που υποστηρίζονται βάσει του παρόντος κανονισμού και οι υποκείμενες δαπάνες μπορούν να θεωρηθούν επιλέξιμες από την 1η Ιανουαρίου 2021, ακόμη και αν υλοποιήθηκαν και πραγματοποιήθηκαν πριν από την υποβολή της αίτησης επιχορήγησης.

Άρθρο 13

Πόροι από το Μέσο Ανάκαμψης της Ευρωπαϊκής Ένωσης

1. Με την επιφύλαξη του άρθρου 3 παράγραφοι 3, 4, 7 και 9 του κανονισμού (ΕΕ) 2020/2094, τα μέτρα που αναφέρονται στο άρθρο 1 παράγραφος 2 του εν λόγω κανονισμού εφαρμόζονται στο πλαίσιο του προγράμματος με τα ποσά που αναφέρονται στο άρθρο 2 παράγραφος 2 στοιχείο α) σημείο iv) του εν λόγω κανονισμού.

2. Τα ποσά που αναφέρονται στο άρθρο 2 παράγραφος 2 στοιχείο α) στοιχείο iv) του κανονισμού (ΕΕ) 2020/2094 αποτελούν εξωτερικά έσοδα για ειδικό προορισμό όπως ορίζεται στο άρθρο 3 παράγραφος 1 του εν λόγω κανονισμού. Τα εν λόγω πρόσθετα ποσά διατίθενται αποκλειστικά σε δράσεις E&K που αποσκοπούν στην αντιμετώπιση των συνεπειών της κρίσης της COVID-19, ιδίως των οικονομικών και κοινωνικών συνεπειών της αλλά και των συνεπειών στην κοινωνία. Δίνεται προτεραιότητα στις καινοτόμες ΜΜΕ και επιδεικνύεται ιδιαίτερη προσοχή στην ενσωμάτωσή τους σε συνεργατικά έργα στο πλαίσιο του πυλώνα II.

3. Η ενδεικτική κατανομή των ποσών που αναφέρονται στο άρθρο 2 παράγραφος 2 στοιχείο α) στοιχείο iv) του κανονισμού (ΕΕ) 2020/2094 έχει ως εξής:

- α) 25 % για την ομάδα «Υγεία»,
- β) 25 % για την ομάδα «Ψηφιακές τεχνολογίες, βιομηχανία και διάστημα»,
- γ) 25 % για την ομάδα «Κλίμα, ενέργεια και κινητικότητα»,
- δ) 25 % για το ΕΣΚ.

Άρθρο 14

Ανοικτή επιστήμη

1. Το πρόγραμμα ενθαρρύνει την ανοικτή επιστήμη ως προσέγγιση της επιστημονικής διαδικασίας με βάση τη συνεργασία και τη διάδοση της γνώσης, ιδίως σύμφωνα με τα ακόλουθα στοιχεία τα οποία διασφαλίζονται σύμφωνα με το άρθρο 39 παράγραφος 3 του παρόντος κανονισμού:

- α) ανοικτή πρόσβαση σε επιστημονικές δημοσιεύσεις που απορρέουν από έρευνα χρηματοδοτούμενη βάσει του προγράμματος·

- β) ανοικτή πρόσβαση σε ερευνητικά δεδομένα, συμπεριλαμβανομένων αυτών στα οποία βασίζονται οι επιστημονικές δημοσιεύσεις, σύμφωνα με την αρχή «ανοικτή στο μέτρο του δυνατού, κλειστή στο μέτρο του αναγκαίου».
2. Προωθείται και ενθαρρύνεται η αρχή της αμοιβαιότητας στην ανοικτή επιστήμη σε όλες τις συμφωνίες σύνδεσης και συνεργασίας με τρίτες χώρες, συμπεριλαμβανομένων των συμφωνιών που υπογράφονται από φορείς χρηματοδότησης επιφορτισμένους με την έμμεση διαχείριση του προγράμματος.
3. Εξασφαλίζεται υπεύθυνη διαχείριση των ερευνητικών δεδομένων σύμφωνα με τις αρχές FAIR, δηλαδή την «ευρεσιμότητα», την «προσβασιμότητα», τη «διαλειτουργικότητα» και τη «δυνατότητα επαναχρησιμοποίησης». Δίνεται επίσης προσοχή στη μακροπρόθεσμη διατήρηση των δεδομένων.
4. Προωθούνται και ενθαρρύνονται και άλλες πρακτικές ανοικτής επιστήμης, μεταξύ άλλων προς όφελος των ΜΜΕ.

Άρθρο 15

Εναλλακτική, συνδυασμένη και σωρευτική χρηματοδότηση και μεταφορές πόρων

1. Το πρόγραμμα υλοποιείται σε συνέργεια με άλλα ενωσιακά προγράμματα, σύμφωνα με την αρχή του άρθρου 7 παράγραφος 7.
2. Η σφραγίδα αριστείας απονέμεται για προσκλήσεις υποβολής προτάσεων που προσδιορίζονται στο πρόγραμμα εργασιών. Σύμφωνα με την οικεία διάταξη του κανονισμού περί κοινών διατάξεων για το 2021-2027 και της οικείας διάταξης του κανονισμού για τα στρατηγικά σχέδια της ΚΓΠ, το ΕΤΠΑ, το ΕΚΤ+ ή το ΕΓΤΑΑ μπορούν να υποστηρίξουν:
- α) συγχρηματοδοτούμενες δράσεις που επιλέγονται στο πλαίσιο του προγράμματος, και
- β) δράσεις στις οποίες έχει απονεμηθεί πιστοποίηση σφραγίδας αριστείας εφόσον πληρούν όλες τις ακόλουθες προϋποθέσεις:
- i) έχουν αξιολογηθεί σε πρόσκληση υποβολής προτάσεων στο πλαίσιο του προγράμματος·
- ii) πληρούν τις ελάχιστες απαιτήσεις ποιότητας της εν λόγω πρόσκλησης υποβολής προτάσεων· και
- iii) δεν έχουν χρηματοδοτηθεί στο πλαίσιο της εν λόγω πρόσκλησης υποβολής προτάσεων μόνο λόγω δημοσιονομικών περιορισμών.
3. Οι χρηματοδοτικές συνεισφορές στο πλαίσιο προγραμμάτων που συγχρηματοδοτούνται από το ΕΤΠΑ, το ΕΚΤ+, το ΕΤΘΑ και το ΕΓΤΑΑ μπορούν να θεωρούνται συνεισφορές του συμμετέχοντος κράτους μέλους σε ευρωπαϊκές συμπράξεις βάσει του άρθρου 10 παράγραφος 1 στοιχεία β) και γ) του παρόντος κανονισμού, υπό την προϋπόθεση ότι τηρούνται οι οικείες διατάξεις του κανονισμού περί κοινών διατάξεων για το 2021-2027 και των κανονισμών που αφορούν το κάθε ταμείο.
4. Δράση που έχει λάβει συνεισφορά από άλλο πρόγραμμα της Ένωσης μπορεί επίσης να λάβει συνεισφορά από το πρόγραμμα, υπό την προϋπόθεση ότι οι εν λόγω συνεισφορές δεν καλύπτουν τις ίδιες δαπάνες. Οι κανόνες του οικείου προγράμματος της Ένωσης εφαρμόζονται στην αντίστοιχη συνεισφορά του στη δράση. Η σωρευτική χρηματοδότηση δεν υπερβαίνει τις συνολικές επιλέξιμες δαπάνες της δράσης. Η υποστήριξη από τα διάφορα ενωσιακά προγράμματα μπορεί να υπολογίζεται κατ' αναλογία, σύμφωνα με τα έγγραφα όπου καθορίζονται οι προϋποθέσεις για την υποστήριξη.
5. Πόροι που διατίθενται στα κράτη μέλη υπό καθεστώς επιμερισμένης διαχείρισης μπορούν, κατόπιν αιτήματος του ενδιαφερόμενου κράτους μέλους, να μεταφέρονται στο πρόγραμμα με την επιφύλαξη των οικείων διατάξεων του κανονισμού περί κοινών διατάξεων για το 2021-2027. Η Επιτροπή εκτελεί τους εν λόγω πόρους άμεσα, σύμφωνα με το άρθρο 62 παράγραφος 1 πρώτο εδάφιο στοιχείο α) του δημοσιονομικού κανονισμού, ή έμμεσα, σύμφωνα με το στοιχείο γ) του εν λόγω εδαφίου. Οι πόροι αυτοί χρησιμοποιούνται προς όφελος του οικείου κράτους μέλους.
6. Όταν η Επιτροπή δεν έχει αναλάβει νομική δέσμευση στο πλαίσιο άμεσης ή έμμεσης διαχείρισης για τους πόρους που μεταφέρονται σύμφωνα με την παράγραφο 5, οι αντίστοιχοι αδέσμευτοι πόροι μπορούν να μεταφερθούν σε ένα ή περισσότερα αντίστοιχα προγράμματα πηγή, κατόπιν αιτήματος του κράτους μέλους, σύμφωνα με τις οικείες διατάξεις του κανονισμού περί κοινών διατάξεων για το 2021-2027 .

Άρθρο 16

Τρίτες χώρες συνδεδεμένες με το πρόγραμμα

1. Το πρόγραμμα είναι ανοικτό στη σύνδεση με τις ακόλουθες τρίτες χώρες (συνδεδεμένες χώρες):
 - α) μέλη της Ευρωπαϊκής Ζώνης Ελεύθερων Συναλλαγών που είναι μέλη του ΕΟΧ, σύμφωνα με τους όρους που ορίζει η συμφωνία για τον Ευρωπαϊκό Οικονομικό Χώρο·
 - β) υπό προσχώρηση χώρες, υποψήφιες χώρες και εν δυνάμει υποψήφιοι, σύμφωνα με τις γενικές αρχές και τους γενικούς όρους και προϋποθέσεις συμμετοχής τους στα προγράμματα της Ένωσης που καθορίζονται στις αντίστοιχες συμφωνίες-πλαίσια και τις αποφάσεις του συμβουλίου σύνδεσης, ή σε παρεμφερείς συμφωνίες, και σύμφωνα με τους ειδικούς όρους που καθορίζονται στις συμφωνίες μεταξύ της Ένωσης και των εν λόγω χωρών·
 - γ) χώρες της Ευρωπαϊκής Πολιτικής Γειτονίας, σύμφωνα με τις γενικές αρχές και τους γενικούς όρους και προϋποθέσεις συμμετοχής τους στα προγράμματα της Ένωσης που καθορίζονται στις αντίστοιχες συμφωνίες-πλαίσια και τις αποφάσεις του συμβουλίου σύνδεσης ή σε παρεμφερείς συμφωνίες και σύμφωνα με τους ειδικούς όρους που καθορίζονται στις συμφωνίες μεταξύ της Ένωσης και των εν λόγω χωρών·
 - δ) τρίτες χώρες και εδάφη που πληρούν όλα τα ακόλουθα κριτήρια:
 - i) διαθέτουν ικανοποιητικές ικανότητες στην επιστήμη, την τεχνολογία και την καινοτομία·
 - ii) είναι προσηλωμένες στη βασιζόμενη σε κανόνες οικονομία της ανοιχτής αγοράς, συμπεριλαμβανομένης της δίκαιης και ισότιμης μεταχείρισης των δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας, του σεβασμού των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, πλαισιωμένης από δημοκρατικούς θεσμούς·
 - iii) προωθούν ενεργά πολιτικές για τη βελτίωση της οικονομικής και κοινωνικής ευημερίας των πολιτών.

2. Η σύνδεση με το πρόγραμμα για κάθε τρίτη χώρα που αναφέρεται στην παράγραφο 1 στοιχείο δ) συνάδει με τις προϋποθέσεις που καθορίζονται σε συμφωνία η οποία καλύπτει τη συμμετοχή της τρίτης χώρας σε κάθε πρόγραμμα της Ένωσης, υπό τον όρο ότι η συμφωνία:

- α) διασφαλίζει δίκαιη ισορροπία όσον αφορά τις συνεισφορές και τα οφέλη της τρίτης χώρας που συμμετέχει στα προγράμματα της Ένωσης·
- β) αθροίζει τους όρους συμμετοχής στα ενωσιακά προγράμματα, συμπεριλαμβανομένου του υπολογισμού των χρηματοδοτικών συνεισφορών στα επιμέρους προγράμματα και τα διοικητικά τους έξοδα·
- γ) δεν παρέχει στην τρίτη χώρα καμία εξουσία λήψης αποφάσεων σχετικά με το πρόγραμμα της Ένωσης·
- δ) εγγυάται τα δικαιώματα της Ένωσης για τη διασφάλιση χρηστής δημοσιονομικής διαχείρισης και την προστασία των οικονομικών συμφερόντων της Ένωσης.

Οι συνεισφορές που αναφέρονται στο πρώτο εδάφιο στοιχείο β) της παρούσας παραγράφου αποτελούν έσοδα για ειδικό προορισμό σύμφωνα με το άρθρο 21 παράγραφος 5 του δημοσιονομικού κανονισμού·

3. Στο πεδίο σύνδεσης κάθε τρίτης χώρας με το πρόγραμμα συνυπολογίζεται ανάλυση των οφελών για την Ένωση και ο στόχος της επίτευξης οικονομικής ανάπτυξης στην Ένωση μέσω της καινοτομίας. Αντιστοίχως, μέρη του προγράμματος μπορούν να μην συμπεριλαμβάνονται στη συμφωνία σύνδεσης συγκεκριμένης χώρας, εξαιρουμένων των μελών του ΕΟΧ, των υπό προσχώρηση χωρών, υποψήφιων χωρών και εν δυνάμει υποψήφιων χωρών ή οντοτήτων.

4. Στον βαθμό που είναι δυνατόν, στη συμφωνία σύνδεσης προβλέπεται η αμοιβαία συμμετοχή νομικών οντοτήτων που είναι εγκατεστημένες στην Ένωση σε ισοδύναμα προγράμματα συνδεδεμένων χωρών σύμφωνα με τους όρους που καθορίζονται στα εν λόγω προγράμματα.

5. Οι όροι για τον καθορισμό του ύψους της χρηματοδοτικής συνεισφοράς εξασφαλίζουν τακτική αυτόματη διόρθωση τυχόν σημαντικών ανισορροπιών σε σύγκριση με το ποσό που λαμβάνουν οι οντότητες που είναι εγκατεστημένες στη συνδεδεμένη χώρα μέσω της συμμετοχής στο πρόγραμμα, λαμβανομένων υπόψη των δαπανών διαχείρισης, εκτέλεσης και λειτουργίας του προγράμματος. Η διάθεση των χρηματοδοτικών συνεισφορών συνεκτιμά το επίπεδο συμμετοχής των νομικών οντοτήτων των συνδεδεμένων χωρών σε κάθε μέρος του προγράμματος.

ΤΙΤΛΟΣ II

ΚΑΝΟΝΕΣ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ ΚΑΙ ΔΙΑΔΟΣΗΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ I

Γενικές διατάξεις

Άρθρο 17

Φορείς χρηματοδότησης και άμεσες δράσεις του ΚΚΕρ

1. Οι κανόνες που καθορίζονται στον παρόντα τίτλο δεν εφαρμόζονται στις άμεσες δράσεις που αναλαμβάνονται από το ΚΚΕρ.
2. Σε δεόντως αιτιολογημένες περιπτώσεις, οι φορείς χρηματοδότησης δύνανται να παρεκκλίνουν από τους κανόνες που καθορίζονται στον παρόντα τίτλο, εξαιρουμένων των άρθρων 18, 19 και 20, εάν:
 - α) μια τέτοια παρέκκλιση προβλέπεται στη βασική πράξη για τη σύσταση του φορέα χρηματοδότησης ή την ανάθεση καθηκόντων εκτέλεσης του προϋπολογισμού σε αυτόν· ή
 - β) στην περίπτωση φορέων χρηματοδότησης που αναφέρονται στο άρθρο 62 παράγραφος 1 στοιχείο γ) σημείο ii), iii) ή ν) του δημοσιονομικού κανονισμού εάν αυτό προβλέπεται στη συμφωνία συνεισφοράς και επιβάλλεται από τις ειδικές τους λειτουργικές ανάγκες ή τον χαρακτήρα της δράσης.

Άρθρο 18

Επιλέξιμες δράσεις και δεοντολογικές αρχές

1. Με την επιφύλαξη της παραγράφου 2 του παρόντος άρθρου, μόνον οι δράσεις που υλοποιούν τους στόχους του άρθρου 3 είναι επιλέξιμες για χρηματοδότηση.

Δεν χρηματοδοτούνται τα ακόλουθα ερευνητικά πεδία:

- α) δραστηριότητες με αντικείμενο την κλωνοποίηση του ανθρώπου για αναπαραγωγικούς σκοπούς·
- β) δραστηριότητες με στόχο την τροποποίηση της γενετικής κληρονομιάς των ανθρώπινων όντων, οι οποίες ενδέχεται να καταστήσουν κληρονομικές τις εν λόγω τροποποιήσεις ⁽²⁸⁾·
- γ) δραστηριότητες που αποβλέπουν στη δημιουργία ανθρώπινων εμβρύων αποκλειστικά για ερευνητικούς σκοπούς ή για τον σκοπό της εξασφάλισης βλαστοκυττάρων, μεταξύ άλλων, μέσω μεταφοράς πυρήνων σωματικών κυττάρων.

2. Η έρευνα σε ανθρώπινα ενήλικα και εμβρυικά βλαστοκύτταρα μπορεί να χρηματοδοτείται αναλόγως του περιεχομένου της επιστημονικής πρότασης και του νομικού πλαισίου των συμμετεχόντων κρατών μελών. Καμία χρηματοδότηση, εντός ή εκτός της Ένωσης, δεν παρέχεται για ερευνητικές δραστηριότητες που απαγορεύονται σε όλα τα κράτη μέλη. Καμία χρηματοδότηση δεν παρέχεται σε κράτος μέλος για ερευνητική δραστηριότητα η οποία απαγορεύεται στο εν λόγω κράτος μέλος.

Άρθρο 19

Δεοντολογία

1. Οι δράσεις που υλοποιούνται στο πλαίσιο του προγράμματος συμμορφώνονται με τις αρχές δεοντολογίας και το σχετικό ενωσιακό, εθνικό και διεθνές δίκαιο, συμπεριλαμβανομένων του Χάρτη και της Ευρωπαϊκής Σύμβασης για την προστασία των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των θεμελιωδών ελευθεριών καθώς και των συμπληρωματικών πρωτοκόλλων της.

Ιδιαίτερη προσοχή δίνεται στην αρχή της αναλογικότητας, στο δικαίωμα στην ιδιωτική ζωή, στο δικαίωμα προστασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, στο δικαίωμα στη σωματική και διανοητική ακεραιότητα του ατόμου, στο δικαίωμα της μη εισαγωγής διακρίσεων και στην ανάγκη διασφάλισης της προστασίας του περιβάλλοντος και υψηλού επιπέδου προστασίας της ανθρώπινης υγείας.

⁽²⁸⁾ Η έρευνα με αντικείμενο τη θεραπεία του καρκίνου των γονάδων μπορεί να χρηματοδοτείται.

2. Οι νομικές οντότητες που συμμετέχουν σε μία δράση υποβάλλουν:
- α) αυτοαξιολόγηση δεοντολογίας στην οποία προσδιορίζονται και περιγράφονται λεπτομερώς όλα τα προβλέψιμα δεοντολογικά ζητήματα που σχετίζονται με τον στόχο, την υλοποίηση και τον πιθανό αντίκτυπο των προς χρηματοδότηση δραστηριοτήτων, μεταξύ άλλων επιβεβαίωση συμμόρφωσης με την παράγραφο 1 συνοδευόμενη από περιγραφή του τρόπου με τον οποίο αυτή η συμμόρφωση θα διασφαλίζεται·
 - β) επιβεβαίωση συμμόρφωσης των δραστηριοτήτων με τον ευρωπαϊκό κώδικα δεοντολογίας για την ακεραιότητα της έρευνας που δημοσιεύθηκε από τις «All European Academies» (Όλες οι Ευρωπαϊκές Ακαδημίες) και επιβεβαίωση ότι δεν θα διενεργηθεί καμία δραστηριότητα που αποκλείεται από χρηματοδότηση·
 - γ) για δραστηριότητες που διεξάγονται εκτός της Ένωσης, επιβεβαίωση ότι οι ίδιες δραστηριότητες θα είχαν επιτραπεί σε κράτος μέλος· και
 - δ) για δραστηριότητες στις οποίες χρησιμοποιούνται ανθρώπινα εμβρυϊκά βλαστοκύτταρα, εφόσον απαιτείται, λεπτομερή στοιχεία για τα μέτρα αδειοδότησης και ελέγχου που λαμβάνονται από τις αρμόδιες αρχές των οικείων κρατών μελών, καθώς και λεπτομερή στοιχεία των δεοντολογικών εγκρίσεων που χορηγούνται πριν από την έναρξη των οικείων δραστηριοτήτων.
3. Οι προτάσεις ελέγχονται συστηματικά με σκοπό τον εντοπισμό δράσεων που εγείρουν πολύπλοκα ή σοβαρά δεοντολογικά ζητήματα και υποβάλλονται σε αξιολόγηση δεοντολογίας. Η αξιολόγηση δεοντολογίας διενεργείται από την Επιτροπή, εκτός εάν έχει ανατεθεί στον φορέα χρηματοδότησης. Όλες οι δράσεις που αφορούν τη χρήση ανθρώπινων εμβρυϊκών βλαστοκυττάρων ή ανθρώπινων εμβρύων είναι αντικείμενο διενέργειας αξιολόγησης δεοντολογίας. Οι έλεγχοι και οι αξιολογήσεις δεοντολογίας διενεργούνται με την υποστήριξη εμπειρογνομόνων σε ζητήματα δεοντολογίας. Η Επιτροπή και οι φορείς χρηματοδότησης διασφαλίζουν τη διαφάνεια των διαδικασιών δεοντολογίας με την επιφύλαξη του απόρρητου χαρακτήρα του περιεχομένου των εν λόγω διαδικασιών.
4. Οι νομικές οντότητες που συμμετέχουν σε μία δράση μεριμνούν ώστε να αποκτήσουν όλες τις εγκρίσεις ή άλλα υποχρεωτικά έγγραφα από τις αρμόδιες εθνικές και τοπικές επιτροπές δεοντολογίας ή άλλους φορείς, όπως αρχές προστασίας δεδομένων, πριν από την έναρξη των σχετικών δραστηριοτήτων. Τα εν λόγω έγγραφα φυλάσσονται σε αρχείο και διαβιβάζονται στην Επιτροπή ή τον οικείο φορέα χρηματοδότησης κατόπιν αιτήματος.
5. Εφόσον κρίνεται σκόπιμο, οι έλεγχοι δεοντολογίας διενεργούνται από την Επιτροπή ή τον οικείο φορέα χρηματοδότησης. Σε περίπτωση σοβαρών ή πολύπλοκων δεοντολογικών ζητημάτων, οι έλεγχοι δεοντολογίας διενεργούνται από την Επιτροπή, εκτός εάν η Επιτροπή αναθέσει το έργο αυτό στον φορέα χρηματοδότησης.
- Οι έλεγχοι δεοντολογίας διενεργούνται με την υποστήριξη εμπειρογνομόνων σε ζητήματα δεοντολογίας.
6. Οι δράσεις που δεν πληρούν τις δεοντολογικές απαιτήσεις των παραγράφων 1 έως 4 και που, ως εκ τούτου, δεν είναι δεοντολογικά αποδεκτές, απορρίπτονται ή διακόπτονται μόλις εξακριβωθεί ότι είναι δεοντολογικά απαράδεκτες.

Άρθρο 20

Ασφάλεια

1. Οι δράσεις που υλοποιούνται βάσει του προγράμματος τηρούν τους εφαρμοστέους κανόνες ασφάλειας και, συγκεκριμένα, τους κανόνες για την προστασία των διαβαθμισμένων πληροφοριών από την άνευ αδειας δημοσιοποίηση, και συμμορφώνονται, μεταξύ άλλων, με κάθε συναφή ενωσιακή και εθνική νομοθεσία. Στην περίπτωση έρευνας που διεξάγεται εκτός της Ένωσης και χρησιμοποιεί ή παράγει διαβαθμισμένες πληροφορίες, απαιτείται επίσης, επιπλέον της συμμόρφωσης με τις εν λόγω απαιτήσεις, η σύναψη συμφωνίας περί ασφάλειας μεταξύ της Ένωσης και της τρίτης χώρας στην οποία θα διεξαχθεί η έρευνα.
2. Εφόσον κρίνεται σκόπιμο, οι προτάσεις περιλαμβάνουν αυτοαξιολόγηση ασφάλειας στην οποία επισημαίνονται τυχόν ζητήματα ασφάλειας και περιγράφεται λεπτομερώς ο τρόπος αντιμετώπισης των εν λόγω ζητημάτων με στόχο τη συμμόρφωση με τη συναφή ενωσιακή και εθνική νομοθεσία.
3. Εφόσον κρίνεται σκόπιμο, η Επιτροπή ή ο οικείος φορέας χρηματοδότησης διεξάγει αναλυτικό έλεγχο ασφάλειας για προτάσεις που εγείρουν ζητήματα ασφάλειας.
4. Κατά περίπτωση, οι δράσεις που διενεργούνται στο πλαίσιο του προγράμματος συμμορφώνονται με την απόφαση (ΕΕ, Ευρατόμ) 2015/444 και τους κανόνες εφαρμογής της.

5. Οι νομικές οντότητες που συμμετέχουν σε δράση μεριμνούν ώστε οι διαβαθμισμένες πληροφορίες που χρησιμοποιούνται ή παράγονται από τη δράση να προστατεύονται από την άνευ αδειας δημοσιοποίηση. Παρέχουν προσωπικό αποδεικτικό εξουσιοδότησης ασφαλείας ή αποδεικτικό εξουσιοδότησης ασφαλείας του φορέα από τις αρμόδιες εθνικές αρχές ασφαλείας, πριν από την έναρξη των οικείων δραστηριοτήτων.
6. Εάν ανεξάρτητοι εξωτερικοί εμπειρογνώμονες πρέπει να χειρίζονται διαβαθμισμένες πληροφορίες, απαιτείται η δέουσα εξουσιοδότηση ασφαλείας πριν από τον διορισμό των εν λόγω εμπειρογνομένων.
7. Εφόσον κρίνεται σκόπιμο, η Επιτροπή ή ο οικείος φορέας χρηματοδότησης δύναται να διενεργεί ελέγχους ασφαλείας.
8. Οι δράσεις που δεν τηρούν τους κανόνες ασφαλείας σύμφωνα με το παρόν άρθρο μπορεί να απορριφθούν ή να διακοπούν ανά πάσα στιγμή.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ II

Επιχορηγήσεις

Άρθρο 21

Επιχορηγήσεις

Η χορήγηση και η διαχείριση των επιχορηγήσεων στο πλαίσιο του προγράμματος συνάδει με τον τίτλο VIII του δημοσιονομικού κανονισμού, εκτός εάν προβλέπεται διαφορετικά στο παρόν κεφάλαιο.

Άρθρο 22

Νομικές οντότητες επιλέξιμες για συμμετοχή

1. Κάθε νομική οντότητα, ανεξαρτήτως του τόπου εγκατάστασής της και συμπεριλαμβανομένων νομικών οντοτήτων από μη συνδεδεμένες τρίτες χώρες ή διεθνών οργανισμών, μπορεί να συμμετέχει σε δράσεις στο πλαίσιο του προγράμματος, εφόσον πληρούνται οι προϋποθέσεις του παρόντος κανονισμού, καθώς και τυχόν προϋποθέσεις που ορίζονται στο πρόγραμμα εργασιών ή στην πρόσκληση υποβολής προτάσεων.
2. Με εξαίρεση δεόντως αιτιολογημένες περιπτώσεις όπου το πρόγραμμα εργασιών ορίζει διαφορετικά, οι νομικές οντότητες που σχηματίζουν κοινοπραξία (consortium) είναι επιλέξιμες για συμμετοχή σε δράσεις του προγράμματος υπό την προϋπόθεση ότι η κοινοπραξία (consortium) περιλαμβάνει:
 - α) τουλάχιστον μία ανεξάρτητη νομική οντότητα εγκατεστημένη σε κράτος μέλος και
 - β) τουλάχιστον δύο άλλες ανεξάρτητες νομικές οντότητες, η καθεμία εκ των οποίων είναι εγκατεστημένη σε διαφορετικά κράτη μέλη ή συνδεδεμένες χώρες
3. Οι δράσεις έρευνας αιχμής του ΕΣΕ, οι δράσεις του ΕΣΚ, οι δράσεις κατάρτισης και κινητικότητας ή οι δράσεις συγχρηματοδότησης προγράμματος μπορούν να υλοποιούνται από μία ή περισσότερες νομικές οντότητες, υπό την προϋπόθεση ότι μία από τις εν λόγω νομικές οντότητες είναι εγκατεστημένη σε κράτος μέλος ή συνδεδεμένη χώρα, βάσει συμφωνίας που συνάπτεται σύμφωνα με το άρθρο 16.
4. Οι δράσεις συντονισμού και στήριξης μπορούν να υλοποιούνται από μία ή περισσότερες νομικές οντότητες οι οποίες μπορούν να είναι εγκατεστημένες σε κράτος μέλος, συνδεδεμένη χώρα ή, σε εξαιρετικές περιπτώσεις, σε άλλη τρίτη χώρα.
5. Για δράσεις που αφορούν στρατηγικούς πόρους, συμφέροντα, την αυτονομία ή την ασφάλεια της Ένωσης, στο πρόγραμμα εργασιών μπορεί να προβλέπεται η δυνατότητα περιορισμού της συμμετοχής σε νομικές οντότητες που είναι εγκατεστημένες μόνο σε κράτη μέλη ή, σε νομικές οντότητες που είναι εγκατεστημένες σε συγκεκριμένες συνδεδεμένες ή άλλες τρίτες χώρες, πέραν των νομικών οντοτήτων που είναι εγκατεστημένες σε κράτη μέλη. Κάθε περιορισμός της συμμετοχής νομικών οντοτήτων εγκατεστημένων σε συνδεδεμένες χώρες που είναι μέλη του ΕΟΧ συνάδει με τους όρους και τις προϋποθέσεις της Συμφωνίας για τον Ευρωπαϊκό Οικονομικό Χώρο. Για δεόντως αιτιολογημένους και εξαιρετικούς λόγους, προκειμένου να εξασφαλιστεί η προστασία των στρατηγικών συμφερόντων της Ένωσης και των κρατών μελών της, το πρόγραμμα εργασιών μπορεί επίσης να αποκλείει τη συμμετοχή νομικών οντοτήτων εγκατεστημένων στην Ένωση ή σε συνδεδεμένες χώρες που ελέγχονται άμεσα ή έμμεσα από μη συνδεδεμένες τρίτες χώρες ή από νομικές οντότητες μη συνδεδεμένων τρίτων χωρών σε επιμέρους προσκλήσεις υποβολής προτάσεων, ή να εξαρτά τη συμμετοχή τους από προϋποθέσεις που ορίζονται στο πρόγραμμα εργασιών.

6. Κατά περίπτωση και όταν αιτιολογείται δεόντως, μπορούν να προβλέπονται στο πρόγραμμα εργασιών κριτήρια επιλεξιμότητας πέραν αυτών που καθορίζονται στις παραγράφους 2 έως 5, προκειμένου να ληφθούν υπόψη οι ειδικές απαιτήσεις πολιτικής ή ο χαρακτήρας και οι στόχοι της δράσης, όπως, για παράδειγμα, ο αριθμός των νομικών οντοτήτων, ο τύπος της νομικής οντότητας και ο τόπος εγκατάστασης.
7. Για δράσεις που λαμβάνουν ποσά δυνάμει του άρθρου 15 παράγραφος 5, η συμμετοχή περιορίζεται σε μία μόνο νομική οντότητα που είναι εγκατεστημένη στη δικαιοδοσία της εξουσιοδοτούσας διαχειριστικής αρχής, εκτός εάν έχει συμφωνηθεί διαφορετικά με την εν λόγω διαχειριστική αρχή.
8. Εφόσον αναφέρεται στο πρόγραμμα εργασιών, το Κοινό Κέντρο Ερευνών δύναται να συμμετέχει σε δράσεις.
9. Το Κοινό Κέντρο Ερευνών, διεθνείς οργανισμοί ευρωπαϊκής έρευνας και νομικές οντότητες που έχουν συσταθεί δυνάμει του δικαίου της Ένωσης θεωρούνται ότι είναι εγκατεστημένα σε κράτος μέλος διαφορετικό από αυτά στα οποία είναι εγκατεστημένες άλλες νομικές οντότητες που συμμετέχουν στη δράση.
10. Για τις δράσεις έρευνας αιχμής του ΕΣΕ, τις δράσεις κατάρτισης και κινητικότητας και όταν προβλέπεται στο πρόγραμμα εργασιών, οι διεθνείς οργανισμοί με έδρα σε κράτος μέλος ή συνδεδεμένη χώρα θεωρούνται ότι είναι εγκατεστημένοι στο εν λόγω κράτος μέλος ή την εν λόγω συνδεδεμένη χώρα. Για άλλα μέρη του προγράμματος, θεωρείται ότι οι διεθνείς οργανισμοί, εκτός των διεθνών οργανισμών ευρωπαϊκής έρευνας, είναι εγκατεστημένοι σε μη συνδεδεμένη τρίτη χώρα.

Άρθρο 23

Νομικές οντότητες επιλέξιμες για χρηματοδότηση

1. Οι νομικές οντότητες είναι επιλέξιμες για χρηματοδότηση εάν είναι εγκατεστημένες σε κράτος μέλος ή σε συνδεδεμένη χώρα. Μόνο νομικές οντότητες εγκατεστημένες στη δικαιοδοσία της εξουσιοδοτούσας διαχειριστικής αρχής είναι επιλέξιμες για χρηματοδότηση για δράσεις που λαμβάνουν ποσά δυνάμει του άρθρου 15 παράγραφος 5, εκτός εάν έχει συμφωνηθεί διαφορετικά από την εν λόγω διαχειριστική αρχή.
2. Οι νομικές οντότητες που είναι εγκατεστημένες σε μη συνδεδεμένη τρίτη χώρα αναλαμβάνουν το κόστος της συμμετοχής τους. Ωστόσο, μία νομική οντότητα που είναι εγκατεστημένη σε μη συνδεδεμένες τρίτες χώρες χαμηλού έως μεσαίου εισοδήματος και, κατ' εξαίρεση, άλλες μη συνδεδεμένες τρίτες χώρες είναι επιλέξιμη για χρηματοδότηση στο πλαίσιο δράσης, εάν:
- η τρίτη χώρα ορίζεται στο πρόγραμμα εργασιών που έχει εγκρίνει η Επιτροπή· ή
 - η Επιτροπή ή ο οικείος φορέας χρηματοδότησης θεωρεί ότι η συμμετοχή της σχετικής νομικής οντότητας είναι αναγκαία για την υλοποίηση της δράσης·
3. Συνδεδεμένες οντότητες είναι επιλέξιμες για χρηματοδότηση στο πλαίσιο δράσης, εάν είναι εγκατεστημένες σε κράτος μέλος, συνδεδεμένη χώρα ή σε τρίτη χώρα που ορίζεται στο πρόγραμμα εργασιών που έχει εγκρίνει η Επιτροπή.
4. Η Επιτροπή θέτει τακτικά στη διάθεση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου πληροφορίες σχετικά με το ποσό των χρηματοδοτικών συνεισφορών της Ένωσης που παρέχονται σε νομικές οντότητες εγκατεστημένες σε συνδεδεμένες και μη συνδεδεμένες τρίτες χώρες. Όσον αφορά τις συνδεδεμένες χώρες, οι εν λόγω πληροφορίες αφορούν επίσης το δημοσιονομικό τους ισοζύγιο.

Άρθρο 24

Προσκήσεις υποβολής προτάσεων

1. Το περιεχόμενο των προσκήσεων υποβολής προτάσεων για όλες τις δράσεις περιλαμβάνεται στο πρόγραμμα εργασιών.
2. Εφόσον απαιτείται για την επίτευξη των στόχων τους, οι προσκήσεις υποβολής προτάσεων μπορούν, σε εξαιρετικές περιπτώσεις, να έχουν περιορισμούς με στόχο την ανάπτυξη επιπλέον δραστηριοτήτων ή την προσθήκη επιπλέον εταίρων σε υφιστάμενες δράσεις. Επιπλέον, το πρόγραμμα εργασιών μπορεί να παρέχει τη δυνατότητα προσχώρησης νομικών οντοτήτων από χώρες με χαμηλές επιδόσεις Ε&Κ σε ήδη επιλεγμένες συνεργατικές δράσεις Ε&Κ, με τη συγκατάθεση της αντίστοιχης κοινοπραξίας (consortium) και υπό τον όρο ότι οι νομικές οντότητες από τις εν λόγω χώρες δεν συμμετέχουν ήδη.

3. Δεν απαιτείται πρόσκληση υποβολής προτάσεων για δράσεις συντονισμού και στήριξης ή για δράσεις συγχρηματοδότησης προγράμματος οι οποίες:

- α) πρόκειται να υλοποιηθούν από το Κοινό Κέντρο Ερευνών ή νομικές οντότητες που ορίζονται στο πρόγραμμα εργασιών·
- β) δεν εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής πρόσκλησης υποβολής προτάσεων, σύμφωνα με το άρθρο 195 στοιχείο ε) του δημοσιονομικού κανονισμού.

4. Στο πρόγραμμα εργασιών καθορίζονται προσκλήσεις υποβολής προτάσεων στις οποίες δύνανται να χορηγηθούν σφραγίδες αριστείας. Οι πληροφορίες σχετικά με την αίτηση και την αξιολόγηση επιτρέπεται να κοινοποιούνται σε ενδιαφερόμενες αρχές χρηματοδότησης, κατόπιν προηγούμενης έγκρισης από τον αιτούντα, με την επιφύλαξη σύναψης συμφωνιών περί τήρησης του απορρήτου.

Άρθρο 25

Κοινές προσκλήσεις υποβολής προτάσεων

Η Επιτροπή ή ο οικείος φορέας χρηματοδότησης δύνανται να προκηρύσσει κοινή πρόσκληση υποβολής προτάσεων με:

- α) τρίτες χώρες, συμπεριλαμβανομένων των επιστημονικών και τεχνολογικών οργανισμών ή υπηρεσιών τους·
- β) διεθνείς οργανισμούς·
- γ) μη κερδοσκοπικές νομικές οντότητες.

Σε περίπτωση κοινής πρόσκλησης υποβολής προτάσεων, οι αιτούντες πληρούν τις προϋποθέσεις του άρθρου 22 και θεσπίζονται κοινές διαδικασίες για την επιλογή και την αξιολόγηση των προτάσεων. Τέτοιου είδους διαδικασίες περιλαμβάνουν ισόρροπη ομάδα εμπειρογνομόνων οι οποίοι διορίζονται από κάθε μέρος.

Άρθρο 26

Σύναψη προεμπορικών συμβάσεων και δημόσια προμήθεια καινοτόμων λύσεων

1. Οι δράσεις μπορούν να περιλαμβάνουν ή να έχουν ως πρωταρχικό τους στόχο τη σύναψη προεμπορικών συμβάσεων ή τη σύναψη δημόσιων συμβάσεων καινοτόμων λύσεων προς υλοποίηση από δικαιούχους που είναι αναθέτουσες αρχές ή αναθέτοντες φορείς όπως ορίζονται στις οδηγίες 2014/24/ΕΕ⁽²⁹⁾ και 2014/25/ΕΕ⁽³⁰⁾ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου.

2. Οι διαδικασίες σύναψης συμβάσεων:

- α) συμμορφώνονται με τους κανόνες ανταγωνισμού και με τις αρχές της διαφάνειας, της μη εισαγωγής διακρίσεων, της ίσης μεταχείρισης, της χρηστής δημοσιονομικής διαχείρισης, της αναλογικότητας·
- β) μπορούν να επιτρέπουν την ανάθεση πολλών συμβάσεων στο πλαίσιο της ίδιας διαδικασίας («πολυπορισμός»)·
- γ) προβλέπουν την ανάθεση των συμβάσεων στην πλέον οικονομικά συμφέρουσα προσφορά, διασφαλίζοντας παράλληλα ότι δεν υφίσταται σύγκρουση συμφερόντων.

Στην περίπτωση σύναψης προεμπορικών συμβάσεων, κατά περίπτωση και με την επιφύλαξη των αρχών που αναγράφονται στο στοιχείο α), η διαδικασία σύναψης συμβάσεων μπορεί να απλουστευθεί ή να επιταχυνθεί, και μπορεί να προβλέπονται ειδικοί όροι, όπως ο περιορισμός του τύπου εκτέλεσης των παρεχόμενων δραστηριοτήτων στην επικράτεια των κρατών μελών και των συνδεδεμένων χωρών.

3. Ο ανάδοχος που παράγει αποτελέσματα σε προεμπορική σύμβαση είναι κύριος τουλάχιστον των δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας που συνδέονται με τα εν λόγω αποτελέσματα. Οι αναθέτουσες αρχές απολαύουν τουλάχιστον δικαιωμάτων ατελούς πρόσβασης στα αποτελέσματα για ίδια χρήση και του δικαιώματος να παραχωρούν ή να απαιτούν από τους συμμετέχοντες αναδόχους να παραχωρούν μη αποκλειστικές άδειες σε τρίτα μέρη με σκοπό την εκμετάλλευση των αποτελεσμάτων, εκ μέρους της αναθέτουσας αρχής, υπό θεμιτές και λογικές προϋποθέσεις, χωρίς δικαίωμα παραχώρησης παρεπόμενης άδειας. Εάν ανάδοχος δεν εκμεταλλευτεί εμπορικώς τα αποτελέσματα εντός καθοριζόμενου στη σύμβαση χρονικού διαστήματος μετά τη σύναψη προεμπορικής σύμβασης, οι αναθέτουσες αρχές δύνανται να απαιτήσουν από τον ανάδοχο, αφότου τον συμβουλευτούν όσον αφορά τους λόγους για τη μη εκμετάλλευση, να μεταβιβάσει τυχόν κυριότητα των αποτελεσμάτων στις αναθέτουσες αρχές.

⁽²⁹⁾ Οδηγία 2014/24/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 26ης Φεβρουαρίου 2014, σχετικά με τις δημόσιες προμήθειες και την κατάργηση της οδηγίας 2004/18/ΕΚ (ΕΕ L 94 της 28.3.2014, σ. 65).

⁽³⁰⁾ Οδηγία 2014/25/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 26ης Φεβρουαρίου 2014, σχετικά με τις διαδικασίες σύναψης συμβάσεων φορέων που δραστηριοποιούνται στους τομείς του ύδατος, της ενέργειας, των μεταφορών και των ταχυδρομικών υπηρεσιών και την κατάργηση της οδηγίας 2004/17/ΕΚ (ΕΕ L 94 της 28.3.2014, σ. 243).

Άρθρο 27

Χρηματοδοτική ικανότητα των αιτούντων

1. Πέραν των εξαιρέσεων που προβλέπει το άρθρο 198 παράγραφος 5 του δημοσιονομικού κανονισμού, επαληθεύεται μόνο η χρηματοδοτική ικανότητα του συντονιστή και μόνον εάν η αιτούμενη επιχορήγηση της Ένωσης για τη δράση είναι ίση ή μεγαλύτερη των 500 000 EUR.
2. Κατά παρέκκλιση από την παράγραφο 1, αν συντρέχουν λόγοι αμφισβήτησης της χρηματοδοτικής ικανότητας ενός αιτούντα, ή αν συντρέχει μεγαλύτερος κίνδυνος λόγω της συμμετοχής σε πάνω από μια εν εξελίξει δράσεις χρηματοδοτούμενες από προγράμματα E&K της Ένωσης, η Επιτροπή ή ο οικείος φορέας χρηματοδότησης επαληθεύει επίσης την χρηματοδοτική ικανότητα των λοιπών αιτούντων, ή των συντονιστών ακόμη και όταν η αιτούμενη επιχορήγηση είναι κάτω του κατώτατου ορίου που αναφέρεται στην παράγραφο 1.
3. Εάν άλλη νομική οντότητα είναι διαρθρωτικός εγγυητής της χρηματοδοτικής ικανότητας, επαληθεύεται η χρηματοδοτική ικανότητα της εν λόγω άλλης νομικής οντότητας.
4. Στην περίπτωση όπου η χρηματοδοτική ικανότητα ενός αιτούντα είναι αδύναμη, η Επιτροπή ή ο οικείος φορέας χρηματοδότησης δύναται να επιβάλλει ως προϋπόθεση για τη συμμετοχή του αιτούντος την υποβολή δήλωσης από κοινού και εις ολόκληρον ευθύνη από συνδεδεμένη οντότητα.
5. Η συνεισφορά στον μηχανισμό που προβλέπεται στο άρθρο 37 του παρόντος κανονισμού θεωρείται επαρκής εγγύηση δυνάμει του άρθρου 152 του δημοσιονομικού κανονισμού. Καμία συμπληρωματική εγγύηση ή ασφάλεια δεν γίνεται δεκτή από τους δικαιούχους, ούτε τους επιβάλλεται.

Άρθρο 28

Κριτήρια χορήγησης και επιλογή

1. Οι προτάσεις αξιολογούνται με βάση τα ακόλουθα κριτήρια χορήγησης:
 - α) αριστεία,
 - β) αντίκτυπος,
 - γ) ποιότητα και αποδοτικότητα της υλοποίησης.
2. Το κριτήριο του στοιχείου α) της παραγράφου 1 είναι το μόνο που εφαρμόζεται σε προτάσεις για δράσεις έρευνας αιχμής του ΕΣΕ.
3. Το πρόγραμμα εργασιών καθορίζει περαιτέρω λεπτομέρειες σχετικά με την εφαρμογή των κριτηρίων χορήγησης που αναφέρονται στην παράγραφο 1, μεταξύ άλλων και τυχόν συντελεστές στάθμισης, κατώτατα όρια, και, όπου αρμόζει, κανόνες για την αντιμετώπιση ex aequo προτάσεων, λαμβανομένων υπόψη των στόχων της πρόσκλησης υποβολής προτάσεων. Οι προϋποθέσεις για την αντιμετώπιση των ex aequo προτάσεων μπορούν να περιλαμβάνουν, αλλά όχι περιοριστικά, τα ακόλουθα κριτήρια: ΜΜΕ, φύλο και γεωγραφική ποικιλία.
4. Η Επιτροπή και άλλοι φορείς χρηματοδότησης λαμβάνουν υπόψη τη δυνατότητα διαδικασίας υποβολής σε δύο στάδια και διαδικασίας αξιολόγησης και όπου αρμόζει, το ενδεχόμενο αξιολόγησης ανωνυμοποιημένων προτάσεων κατά το πρώτο στάδιο της αξιολόγησης βάσει ενός ή περισσότερων από τα κριτήρια χορήγησης που αναφέρονται στην παράγραφο 1.

Άρθρο 29

Αξιολόγηση

1. Οι προτάσεις αξιολογούνται από την επιτροπή αξιολόγησης, η οποία αποτελείται από ανεξάρτητους εξωτερικούς εμπειρογνώμονες.

Για δραστηριότητες του ΕΣΚ, αποστολές και σε δεόντως αιτιολογημένες περιπτώσεις, όπως ορίζεται στο πρόγραμμα εργασιών που εγκρίνει η Επιτροπή, η επιτροπή αξιολόγησης μπορεί να απαρτίζεται εν μέρει ή, στην περίπτωση των δράσεων συντονισμού και στήριξης, εν μέρει ή εν όλω από εκπροσώπους θεσμικών οργάνων ή οργανισμών της Ένωσης, όπως αναφέρεται στο άρθρο 150 του δημοσιονομικού κανονισμού

Η επιτροπή αξιολόγησης μπορεί να επικουρείται από ανεξάρτητους παρατηρητές.

2. Όπου απαιτείται, η επιτροπή αξιολόγησης κατατάσσει τις προτάσεις που βρίσκονται πάνω από τα εφαρμοστέα κατώτατα όρια, σύμφωνα με τα ακόλουθα κριτήρια:

- a) τους βαθμούς αξιολόγησης,
- β) τη συμβολή τους στην επίτευξη ειδικών στόχων πολιτικής, συμπεριλαμβανομένης της σύστασης συνεκτικού χαρτοφυλακίου έργων, δηλαδή για δραστηριότητες του χρηματοδοτικού μέσου Pathfinder, αποστολές και σε άλλες δεόντως αιτιολογημένες περιπτώσεις, όπως ορίζεται λεπτομερώς στο πρόγραμμα εργασιών που εγκρίνει η Επιτροπή.

Για δραστηριότητες του ΕΣΚ, αποστολές και σε άλλες δεόντως αιτιολογημένες περιπτώσεις, όπως ορίζεται λεπτομερώς στο πρόγραμμα εργασιών που εγκρίνει η Επιτροπή, η επιτροπή αξιολόγησης μπορεί επίσης να προτείνει προσαρμογές των προτάσεων, εφόσον οι εν λόγω προσαρμογές απαιτούνται για τη συνοχή του χαρτοφυλακίου. Οι εν λόγω προσαρμογές πραγματοποιούνται σύμφωνα με τους όρους συμμετοχής και συμμορφώνονται με την αρχή της ίσης μεταχείρισης. Η επιτροπή του προγράμματος ενημερώνεται σχετικά με τέτοιες περιπτώσεις.

3. Η διαδικασία αξιολόγησης σχεδιάζεται κατά τέτοιο τρόπο ώστε να αποφεύγεται οποιαδήποτε σύγκρουση συμφερόντων και μεροληψία. Είναι εγγυημένη η διαφάνεια όσον αφορά τα κριτήρια αξιολόγησης και τη μέθοδο βαθμολόγησης της πρότασης.

4. Σύμφωνα με το άρθρο 200 παράγραφος 7 του δημοσιονομικού κανονισμού, οι αιτούντες λαμβάνουν παρατηρήσεις σχετικά με την αξιολόγηση της πρότασής τους σε όλα τα στάδια της αξιολόγησης και, στην περίπτωση απόρριψης, ενημερώνονται για τους λόγους της απόρριψης.

5. Οι νομικές οντότητες που είναι εγκατεστημένες σε χώρες με χαμηλές επιδόσεις στην Ε&Κ και έχουν συμμετάσχει επιτυχώς στη συνιστώσα «Διεύρυνση της συμμετοχής και διάδοση της αριστείας» λαμβάνουν, κατόπιν αιτήματος, απόδειξη της συμμετοχής τους, η οποία μπορεί να συνοδεύει προτάσεις στα συνεργατικά μέρη του προγράμματος που συντονίζουν.

Άρθρο 30

Διαδικασία επανεξέτασης της αξιολόγησης, ερωτήσεις και καταγγελίες

1. Οι αιτούντες δύνανται να ζητήσουν επανεξέταση της αξιολόγησης, αν θεωρούν ότι η εφαρμοστέα διαδικασία αξιολόγησης δεν εφαρμόστηκε ορθά στην πρότασή τους ⁽³¹⁾.

2. Μόνο οι διαδικαστικές παράμετροι της αξιολόγησης μπορούν να είναι αντικείμενο αίτησης για επανεξέταση της αξιολόγησης. Η εκτίμηση της αξίας της πρότασης δεν είναι αντικείμενο επανεξέτασης της αξιολόγησης.

3. Η αίτηση επανεξέτασης της αξιολόγησης αφορά συγκεκριμένη πρόταση και υποβάλλεται εντός 30 ημερών από την κοινοποίηση των αποτελεσμάτων της αξιολόγησης.

Μια επιτροπή επανεξέτασης της αξιολόγησης γνωμοδοτεί σχετικά με τις διαδικαστικές πτυχές της αξιολόγησης ο δε πρόεδρος και το προσωπικό της προέρχονται από την Επιτροπή ή τον αρμόδιο φορέα χρηματοδότησης και δεν συμμετέχουν στην αξιολόγηση των προτάσεων. Η επιτροπή επανεξέτασης της αξιολόγησης μπορεί να συστήσει ένα από τα ακόλουθα:

- a) επαναξιολόγηση της πρότασης που θα διεξαχθεί κυρίως από αξιολογητές που δεν συμμετείχαν στην προηγούμενη αξιολόγηση·
ή
- β) επιβεβαίωση της αρχικής αξιολόγησης.

4. Η επανεξέταση της αξιολόγησης δεν καθυστερεί τη διαδικασία επιλογής προτάσεων που δεν υπόκεινται στην εν λόγω επανεξέταση.

5. Η Επιτροπή εξασφαλίζει ότι υφίσταται διαδικασία που επιτρέπει στους συμμετέχοντες να προβαίνουν σε άμεσες ερωτήσεις και καταγγελίες σχετικά με τη συμμετοχή τους στο πρόγραμμα. Πληροφορίες σχετικά με τον τρόπο υποβολής των ερωτήσεων ή καταγγελιών διατίθενται στο κοινό μέσω διαδικτύου.

⁽³¹⁾ Η διαδικασία θα εξηγείται σε έγγραφο που θα δημοσιευθεί πριν από την έναρξη της διαδικασίας αξιολόγησης.

Άρθρο 31

Χρόνος μέχρι την επιχορήγηση

1. Κατά παρέκκλιση από το άρθρο 194 παράγραφος 2 πρώτο εδάφιο του δημοσιονομικού κανονισμού, ισχύουν οι ακόλουθες προθεσμίες:
 - α) όσον αφορά την ενημέρωση όλων των αιτούντων σχετικά με την έκβαση της αξιολόγησης της αίτησής τους, μέγιστη προθεσμία πέντε μηνών από την καταληκτική ημερομηνία υποβολής ολοκληρωμένων προτάσεων·
 - β) όσον αφορά τη σύναψη συμφωνιών επιχορήγησης με τους αιτούντες, μέγιστη προθεσμία οκτώ μηνών από την καταληκτική ημερομηνία υποβολής ολοκληρωμένων προτάσεων.
2. Στο πρόγραμμα εργασιών μπορούν να προβλέπονται συντομότερες προθεσμίες από αυτές που προβλέπονται στην παράγραφο 1.
3. Πλέον των εξαιρέσεων που προβλέπονται στο άρθρο 194 παράγραφος 2 δεύτερο εδάφιο του δημοσιονομικού κανονισμού, οι αναφερόμενες στην παράγραφο 1 του παρόντος άρθρου προθεσμίες μπορούν να παρατείνονται για δράσεις του ΕΣΕ, για αποστολές και για δράσεις που υπόκεινται σε αξιολόγηση δεοντολογίας ή έλεγχο ασφάλειας.

Άρθρο 32

Υλοποίηση της επιχορήγησης

1. Σε περίπτωση που δικαιούχος δεν τηρεί τις υποχρεώσεις που υπέχει όσον αφορά την τεχνική υλοποίηση της δράσης, οι λοιποί δικαιούχοι τηρούν τις εν λόγω υποχρεώσεις χωρίς συμπληρωματική χρηματοδότηση της Ένωσης, εκτός εάν απαλλάσσονται ρητώς από αυτή την υποχρέωση. Η οικονομική ευθύνη κάθε δικαιούχου περιορίζεται στο οικείο χρέος με την επιφύλαξη των διατάξεων που σχετίζονται με τον μηχανισμό.
2. Η συμφωνία επιχορήγησης μπορεί να καθορίζει ορόσημα και συναφείς δόσεις προχρηματοδότησης. Εάν τα ορόσημα δεν επιτευχθούν, η δράση μπορεί να ανασταλεί, να τροποποιηθεί, ή, όπου αιτιολογείται δεόντως, να διακοπεί.
3. Μία δράση μπορεί επίσης να διακοπεί εάν τα προσδοκώμενα αποτελέσματα δεν παρουσιάζουν πλέον ενδιαφέρον για την Ένωση για επιστημονικούς ή τεχνολογικούς λόγους ή επίσης, στην περίπτωση του μέσου Accelerator, για οικονομικούς λόγους ή, στην περίπτωση του ΕΣΚ και των αποστολών, επίσης επειδή τα προσδοκώμενα αποτελέσματα δεν παρουσιάζουν πλέον ενδιαφέρον στο πλαίσιο χαρτοφυλακίου δράσεων. Η Επιτροπή ακολουθεί διαδικασία συνεννόησης με τον συντονιστή δράσης και, κατά περίπτωση, με ανεξάρτητους εξωτερικούς εμπειρογνώμονες, προτού αποφασίσει να διακόψει μια δράση, σύμφωνα με το άρθρο 133 του δημοσιονομικού κανονισμού.

Άρθρο 33

Συμφωνίες επιχορήγησης

1. Η Επιτροπή, σε στενή συνεργασία με τα κράτη μέλη, εκπονεί πρότυπες συμφωνίες επιχορήγησης μεταξύ της Επιτροπής ή του αρμόδιου φορέα χρηματοδότησης και των δικαιούχων σύμφωνα με τον παρόντα κανονισμό. Σε περίπτωση που κριθεί αναγκαία σημαντική τροποποίηση της πρότυπης συμφωνίας επιχορήγησης, με στόχο, μεταξύ άλλων, την περαιτέρω απλούστευση για τους δικαιούχους, η Επιτροπή προβαίνει, σε στενή συνεργασία με τα κράτη μέλη, στην ενδεδειγμένη αναθεώρησή της εν λόγω πρότυπης συμφωνίας επιχορήγησης.
2. Οι συμφωνίες επιχορήγησης καθορίζουν τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις των δικαιούχων, καθώς και εκείνα της Επιτροπής ή του αρμόδιου φορέα χρηματοδότησης, σύμφωνα με τον παρόντα κανονισμό. Επίσης καθορίζουν τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις των νομικών οντοτήτων που καθίστανται δικαιούχοι κατά την εκτέλεση της δράσης, καθώς επίσης και τον ρόλο και τα καθήκοντα ενός συντονιστή.

Άρθρο 34

Ποσοστά χρηματοδότησης

1. Για κάθε δράση εφαρμόζεται ένα ποσοστό χρηματοδότησης για όλες τις δραστηριότητες που χρηματοδοτούνται στο πλαίσιο της εν λόγω δράσης. Το μέγιστο ποσοστό ανά δράση καθορίζεται στο πρόγραμμα εργασιών.

2. Έως το 100 % των συνολικών επιλέξιμων δαπανών για μια δράση στο πλαίσιο του προγράμματος μπορεί να επιστραφεί, με εξαίρεση τις ακόλουθες περιπτώσεις:
- α) δράσεις καινοτομίας όπου, έως το 70 % των συνολικών επιλέξιμων δαπανών μπορεί να επιστραφεί, εκτός από τις μη κερδοσκοπικές νομικές οντότητες όπου έως το 100 % των συνολικών επιλέξιμων δαπανών μπορεί να επιστραφεί·
 - β) δράσεις συγχρηματοδότησης προγράμματος όπου τουλάχιστον 30 % και, σε καθορισμένες και δεόντως αιτιολογημένες περιπτώσεις, έως το 70 % των συνολικών επιλέξιμων δαπανών μπορεί να επιστραφεί.
3. Τα ποσοστά χρηματοδότησης που καθορίζονται στο παρόν άρθρο εφαρμόζονται επίσης στην περίπτωση δράσεων στις οποίες έχει καθοριστεί ενιαίος συντελεστής, μοναδιαία δαπάνη ή κατ' αποκοπή ποσό για όλη τη δράση ή μέρος αυτής.

Άρθρο 35

Έμμεσες δαπάνες

1. Οι έμμεσες επιλέξιμες δαπάνες είναι 25 % επί των συνολικών άμεσων επιλέξιμων δαπανών, εξαιρουμένων των άμεσων επιλέξιμων δαπανών υπεργολαβίας, χρηματοδοτικής στήριξης σε τρίτα μέρη και τυχόν μοναδιαίων δαπανών ή κατ' αποκοπή ποσών που περιλαμβάνουν έμμεσες δαπάνες.

Κατά περίπτωση, έμμεσες δαπάνες που περιλαμβάνονται σε μοναδιαίες δαπάνες ή κατ' αποκοπή ποσά υπολογίζονται με βάση τον ενιαίο συντελεστή που αναφέρεται στο πρώτο εδάφιο, με εξαίρεση τις μοναδιαίες δαπάνες αγαθών και υπηρεσιών που τιμολογούνται εσωτερικά οι οποίες υπολογίζονται με βάση το πραγματικό κόστος, σύμφωνα με τη συνήθη πρακτική κοστολόγησης των δικαιούχων.

2. Κατά παρέκκλιση από την παράγραφο 1, οι έμμεσες δαπάνες μπορούν να δηλώνονται με τη μορφή κατ' αποκοπή ποσού ή μοναδιαίων δαπανών, εφόσον αυτό προβλέπεται στο πρόγραμμα εργασιών.

Άρθρο 36

Επιλέξιμες δαπάνες

1. Επιπροσθέτως των κριτηρίων που ορίζονται στο άρθρο 186 του δημοσιονομικού κανονισμού, για τους δικαιούχους που αμείβονται βάσει έργου, οι δαπάνες προσωπικού είναι επιλέξιμες έως την αμοιβή που θα καταβαλλόταν για εργασία σε έργα E&K χρηματοδοτούμενα από εθνικά προγράμματα, συμπεριλαμβανομένων των εισφορών κοινωνικής ασφάλισης και άλλων δαπανών που συνδέονται με τις αποδοχές του προσωπικού το οποίο συμμετέχει στη δράση, οι οποίες απορρέουν από την εθνική νομοθεσία ή τη σύμβαση εργασίας.

2. Κατά παρέκκλιση από το άρθρο 190 παράγραφος 1 του δημοσιονομικού κανονισμού, οι δαπάνες για πόρους διατιθέμενους από τρίτα μέρη με τη μορφή συνεισφορών σε είδος είναι επιλέξιμες έως το ύψος των άμεσων επιλέξιμων δαπανών του τρίτου μέρους.

3. Κατά παρέκκλιση από το άρθρο 192 του δημοσιονομικού κανονισμού, έσοδα παραγόμενα από την εκμετάλλευση των αποτελεσμάτων δεν θεωρούνται έσοδα της δράσης.

4. Οι δικαιούχοι μπορούν να χρησιμοποιούν τις συνήθεις πρακτικές κοστολόγησής τους για να προσδιορίζουν και να δηλώνουν τις δαπάνες που πραγματοποιούνται σε σχέση με μια δράση, σύμφωνα με το σύνολο των όρων και των προϋποθέσεων που καθορίζονται στη συμφωνία επιχορήγησης, όπως ορίζεται στον παρόντα κανονισμό και στο άρθρο 186 του δημοσιονομικού κανονισμού.

5. Κατά από το άρθρο 203 παράγραφος 4 του δημοσιονομικού κανονισμού, η υποβολή πιστοποιητικού οικονομικών καταστάσεων είναι υποχρεωτική κατά την πληρωμή του υπολοίπου, εάν το ποσό που ζητείται για πραγματικές δαπάνες και μοναδιαίες δαπάνες υπολογιζόμενο σύμφωνα με τις συνήθεις πρακτικές κοστολόγησης είναι ίσο ή μεγαλύτερο από 325 000 EUR.

Τα πιστοποιητικά οικονομικών καταστάσεων μπορούν να εκδίδονται από εγκεκριμένο εξωτερικό ελεγκτή ή, στην περίπτωση δημόσιων φορέων, από αρμόδιο και ανεξάρτητο δημόσιο λειτουργό, σύμφωνα με το άρθρο 203 παράγραφος 4 του δημοσιονομικού κανονισμού.

6. Κατά περίπτωση, για τις επιχορηγήσεις κατάρτισης και κινητικότητας των δράσεων MSCA, η συνεισφορά της Ένωσης λαμβάνει δεόντως υπόψη τυχόν πρόσθετες δαπάνες του δικαιούχου που συνδέονται με άδειες μητρότητας, γονικές άδειες, αναρρωτικές άδειες, ειδικές άδειες ή με αλλαγές στον προσλαμβανόμενα οργανισμό υποδοχής ή αλλαγές στην οικογενειακή κατάσταση του ερευνητή κατά τη διάρκεια ισχύος της συμφωνίας επιχορήγησης.

7. Οι δαπάνες που σχετίζονται με την ανοικτή πρόσβαση, συμπεριλαμβανομένων των σχεδίων διαχείρισης δεδομένων, είναι επιλέξιμες για επιστροφή δαπανών όπως ορίζεται περαιτέρω στη συμφωνία επιχορήγησης.

Άρθρο 37

Μηχανισμός αλληλασφάλισης

1. Συστήνεται μηχανισμός αλληλασφάλισης (ο «μηχανισμός») ο οποίος αντικαθιστά και διαδέχεται το ταμείο που συστήθηκε δυνάμει του άρθρου 38 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1290/2013. Ο μηχανισμός καλύπτει τον κίνδυνο που συνδέεται με τη μη είσπραξη ποσών οφειλόμενων από τους δικαιούχους:

- α) στην Επιτροπή σύμφωνα με την απόφαση αριθ. 1982/2006/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου ⁽³²⁾.
- β) στην Επιτροπή και τα όργανα της Ένωσης στο πλαίσιο του προγράμματος «Ορίζων 2020».
- γ) στην Επιτροπή και τους φορείς χρηματοδότησης στο πλαίσιο του προγράμματος.

Η κάλυψη του κινδύνου σχετικά με τους φορείς χρηματοδότησης, όπως αναφέρεται στο στοιχείο γ) του πρώτου εδαφίου, μπορεί να εφαρμόζεται με σύστημα έμμεσης κάλυψης που ορίζεται στην εφαρμοστέα συμφωνία και λαμβανομένης υπόψη της φύσης του φορέα χρηματοδότησης.

2. Η διαχείριση του μηχανισμού ασκείται από την Ένωση, εκπροσωπούμενη από την Επιτροπή η οποία ενεργεί ως εκτελεστικό όργανο. Η Επιτροπή θεσπίζει ειδικούς κανόνες για τη λειτουργία του μηχανισμού.

3. Οι δικαιούχοι καταβάλλουν συνεισφορά ύψους 5 % επί της χρηματοδότησης της Ένωσης για τη δράση. Βάσει περιοδικών διαφανών αξιολογήσεων, η Επιτροπή δύναται να αυξήσει την εν λόγω συνεισφορά έως το 8 % ή να τη μειώσει κάτω του 5 %. Η συνεισφορά των δικαιούχων στον μηχανισμό αντισταθμίζεται από την αρχική προχρηματοδότηση και καταβάλλεται στον μηχανισμό για λογαριασμό των δικαιούχων. Η εν λόγω συνεισφορά δεν υπερβαίνει το ποσό της αρχικής προχρηματοδότησης.

4. Η συνεισφορά των δικαιούχων επιστρέφεται κατά την πληρωμή του υπολοίπου.

5. Τυχόν χρηματοοικονομική απόδοση παραγόμενη από τον μηχανισμό προστίθεται στον μηχανισμό. Εάν η απόδοση δεν είναι επαρκής ο μηχανισμός δεν παρεμβαίνει, και η Επιτροπή ή ο οικείος φορέας χρηματοδότησης εισπράττει τυχόν οφειλόμενα ποσά απευθείας από τους δικαιούχους.

6. Τα εισπραττόμενα ποσά αποτελούν εισόδημα ειδικού προορισμού για τον μηχανισμό υπό την έννοια του άρθρου 21 παράγραφος 5 του δημοσιονομικού κανονισμού. Μετά την ολοκλήρωση όλων των επιχορηγήσεων των οποίων κίνδυνοι καλύπτονται από τον μηχανισμό, όλα τα εκκρεμή ποσά εισπράττονται από την Επιτροπή και εισέρχονται στον προϋπολογισμό της Ένωσης, με την επιφύλαξη αποφάσεων της νομοθετικής αρχής.

7. Ο μηχανισμός μπορεί να επεκταθεί σε δικαιούχους οποιουδήποτε άλλου προγράμματος της Ένωσης υπό την άμεση διαχείριση. Η Επιτροπή εγκρίνει όρους συμμετοχής για δικαιούχους άλλων προγραμμάτων.

Άρθρο 38

Κυριότητα και προστασία

1. Οι δικαιούχοι έχουν την κυριότητα των αποτελεσμάτων που παράγουν. Μεριμούν ώστε οι υπάλληλοι τους ή οποιαδήποτε άλλα μέρη να μπορούν να ασκούν τυχόν δικαιώματά τους επί των αποτελεσμάτων κατά τρόπο συμβατό με τις υποχρεώσεις των δικαιούχων στη συμφωνία επιχορήγησης.

Δύο ή περισσότεροι δικαιούχοι είναι συγκύριοι των αποτελεσμάτων όταν:

- α) τα έχουν παραγάγει από κοινού· και

⁽³²⁾ Απόφαση αριθ. 1982/2006/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 18ης Δεκεμβρίου 2006, σχετικά με το έβδομο πρόγραμμα-πλαίσιο δραστηριοτήτων έρευνας, τεχνολογικής ανάπτυξης και επίδειξης της Ευρωπαϊκής Κοινότητας (2007-2013) (ΕΕ L 412 της 30.12.2006, σ. 1).

β) δεν είναι δυνατόν:

- i) να καθοριστεί η αντίστοιχη συμβολή κάθε δικαιούχου· ή
- ii) να διαχωριστούν όταν αιτούνται, αποκτούν ή διατηρούν την προστασία τους.

Οι συγκύριοι συμφωνούν γραπτώς όσον αφορά την κατανομή και τους όρους άσκησης της συγκυριότητάς τους. Εκτός εάν έχει συμφωνηθεί διαφορετικά στη συμφωνία κοινοπραξίας (consortium) ή στη συμφωνία συγκυριότητας, κάθε συγκύριος δύναται να χορηγεί σε τρίτα μέρη μη αποκλειστικές άδειες εκμετάλλευσης των αποτελεσμάτων που τελούν υπό καθεστώς συγκυριότητας (χωρίς δικαίωμα παραχώρησης παρεπόμενης άδειας), υπό την προϋπόθεση ότι οι συγκύριοι έχουν ενημερωθεί εκ των προτέρων και έχουν λάβει δίκαιη και εύλογη αποζημίωση. Οι συγκύριοι δύνανται να συμφωνήσουν γραπτώς όσον αφορά την εφαρμογή άλλου καθεστώτος πλην της συγκυριότητας.

2. Οι δικαιούχοι που έχουν λάβει χρηματοδότηση από την Ένωση προστατεύουν επαρκώς τα αποτελέσματά τους εάν η προστασία είναι εφικτή και δικαιολογημένη, λαμβανομένων υπόψη όλων των συναφών ζητημάτων, όπως, για παράδειγμα, των προοπτικών εμπορικής εκμετάλλευσης και τυχόν άλλων έννομων συμφερόντων. Κατά τη λήψη απόφασης σχετικά με την προστασία, οι δικαιούχοι συνυπολογίζουν επίσης τα έννομα συμφέροντα των άλλων δικαιούχων στη δράση.

Άρθρο 39

Εκμετάλλευση και διάδοση

1. Κάθε δικαιούχος που έχει λάβει χρηματοδότηση από την Ένωση καταβάλλει κάθε δυνατή προσπάθεια για την εκμετάλλευση των αποτελεσμάτων που κατέχει ή φροντίζει για την εκμετάλλευσή τους από άλλη νομική οντότητα. Η εκμετάλλευση μπορεί να είναι άμεση από τους δικαιούχους ή έμμεση, ιδίως μέσω μεταβίβασης και παραχώρησης αδειών όσον αφορά τα αποτελέσματα σύμφωνα με το άρθρο 40.

Στο πρόγραμμα εργασιών μπορούν να προβλέπονται πρόσθετες υποχρεώσεις εκμετάλλευσης.

Εάν, παρά τις προσπάθειες δικαιούχου για άμεση ή έμμεση εκμετάλλευση των οικείων αποτελεσμάτων, τα αποτελέσματα δεν αποτελούν αντικείμενο εκμετάλλευσης εντός δεδομένης προθεσμίας καθοριζόμενης στη συμφωνία επιχορήγησης, ο δικαιούχος χρησιμοποιεί κατάλληλη επιγραμμική πλατφόρμα καθοριζόμενη στη συμφωνία επιχορήγησης προς αναζήτηση ενδιαφερόμενων μερών για την εκμετάλλευση αυτών των αποτελεσμάτων. Η εν λόγω υποχρέωση μπορεί να αίρεται βάσει αιτήματος του δικαιούχου εφόσον αυτό δικαιολογείται.

2. Οι δικαιούχοι διαδίδουν το ταχύτερο δυνατόν τα αποτελέσματά τους σε μορφότυπο διαθέσιμο στο κοινό, με την επιφύλαξη τυχόν περιορισμών λόγω προστασίας της διανοητικής ιδιοκτησίας, κανόνων ασφάλειας ή έννομων συμφερόντων.

Στο πρόγραμμα εργασιών μπορούν να προβλέπονται πρόσθετες υποχρεώσεις διάδοσης, ενώ ταυτόχρονα διαφυλάσσονται τα οικονομικά και επιστημονικά συμφέροντα της Ένωσης.

3. Οι δικαιούχοι μεριμνούν ώστε η ανοικτή πρόσβαση στις επιστημονικές δημοσιεύσεις να εφαρμόζεται σύμφωνα με τους όρους και τις προϋποθέσεις που προβλέπονται στη συμφωνία επιχορήγησης. Ειδικότερα, οι δικαιούχοι διασφαλίζουν ότι οι ίδιοι ή οι δημιουργοί διατηρούν επαρκή δικαιώματα διανοητικής ιδιοκτησίας ώστε να συμμορφώνονται με τις απαιτήσεις ανοικτής πρόσβασης που υπέχουν.

Η ανοικτή πρόσβαση σε ερευνητικά δεδομένα συνιστά τον γενικό κανόνα σύμφωνα με τους όρους και τις προϋποθέσεις που καθορίζονται στη συμφωνία επιχορήγησης, διασφαλίζοντας το ενδεχόμενο εξαιρέσεων με βάση την αρχή «ανοικτή στο μέτρο του δυνατού, κλειστή στο μέτρο του αναγκαίου», λαμβανομένων υπόψη των έννομων συμφερόντων των δικαιούχων, μεταξύ άλλων της εμπορικής εκμετάλλευσης και τυχόν άλλων περιορισμών, όπως είναι οι κανόνες προστασίας δεδομένων, η ιδιωτική ζωή, η εμπιστευτικότητα, το εμπορικό απόρρητο, τα ανταγωνιστικά συμφέροντα της Ένωσης, οι κανόνες ασφάλειας ή τα δικαιώματα διανοητικής ιδιοκτησίας.

Στο πρόγραμμα εργασιών μπορούν να προβλέπονται πρόσθετα κίνητρα ή πρόσθετες υποχρεώσεις με σκοπό την τήρηση των πρακτικών ανοικτής επιστήμης.

4. Οι δικαιούχοι διαχειρίζονται όλα τα ερευνητικά δεδομένα που παράγονται σε δράση του προγράμματος, σύμφωνα με τις αρχές FAIR και τη συμφωνία επιχορήγησης, και εκπονούν σχέδιο διαχείρισης δεδομένων.

Στο πρόγραμμα εργασιών μπορούν να προβλέπονται, εφόσον δικαιολογείται, πρόσθετες υποχρεώσεις χρήσης του ENAE για την αποθήκευση ερευνητικών δεδομένων και τη χορήγηση πρόσβασης σε αυτά.

5. Οι δικαιούχοι που προτίθενται να διαδώσουν τα αποτελέσματά τους ενημερώνουν εκ των προτέρων τους λοιπούς δικαιούχους στη δράση. Κάθε δικαιούχος μπορεί να διατυπώσει αντιρρήσεις εφόσον μπορεί να αποδείξει ότι η διάδοση των αποτελεσμάτων θα μπορούσε να θίξει σοβαρά τα έννομα συμφέροντά του επί των οικείων αποτελεσμάτων ή προϋπαρχόντων στοιχείων. Στην περίπτωση αυτή, τα αποτελέσματα δεν διαδίδονται παρά μόνον εφόσον ληφθούν κατάλληλα μέτρα διασφάλισης των εν λόγω έννομων συμφερόντων.

6. Οι προτάσεις περιλαμβάνουν σχέδιο εκμετάλλευσης και διάδοσης των αποτελεσμάτων, εκτός εάν προβλέπεται διαφορετικά στο πρόγραμμα εργασιών. Εάν η προσδοκώμενη εκμετάλλευση των αποτελεσμάτων συνεπάγεται την ανάπτυξη, δημιουργία, κατασκευή και διάθεση στην αγορά προϊόντος ή διαδικασίας ή τη δημιουργία και παροχή υπηρεσίας, το σχέδιο περιλαμβάνει στρατηγική για την εν λόγω εκμετάλλευση. Εάν στο σχέδιο προβλέπεται η εκμετάλλευση των αποτελεσμάτων πρωτίτως σε μη συνδεδεμένες τρίτες χώρες, οι νομικές οντότητες περιγράφουν λεπτομερώς τον τρόπο με τον οποίο η εν λόγω εκμετάλλευση εξακολουθεί να θεωρείται ότι εξυπηρετεί τα συμφέροντα της Ένωσης.

Οι δικαιούχοι επικαιροποιούν το σχέδιο εκμετάλλευσης και διάδοσης των αποτελεσμάτων κατά τη διάρκεια της δράσης και μετά την περάτωση της δράσης, όπως ορίζει η συμφωνία επιχορήγησης.

7. Για τους σκοπούς της παρακολούθησης και διάδοσης εκ μέρους της Επιτροπής ή ενός οικείου φορέα χρηματοδότησης, οι δικαιούχοι παρέχουν τυχόν ζητούμενες πληροφορίες σχετικά με την εκμετάλλευση και τη διάδοση των αποτελεσμάτων τους σύμφωνα με τη συμφωνία επιχορήγησης. Με την επιφύλαξη των έννομων συμφερόντων των δικαιούχων, οι εν λόγω πληροφορίες δημοσιοποιούνται.

Άρθρο 40

Μεταβίβαση και χορήγηση αδειών

1. Οι δικαιούχοι μπορούν να μεταβιβάσουν την κυριότητα των αποτελεσμάτων τους. Διασφαλίζουν ότι οι υποχρεώσεις που υπέχουν ισχύουν και για τον νέο κύριο, καθώς και ότι ο τελευταίος έχει την υποχρέωση μεταφοράς τους σε κάθε μεταγενέστερη μεταβίβαση.

2. Οι δικαιούχοι που προτίθενται να μεταβιβάσουν την κυριότητα των αποτελεσμάτων ενημερώνουν εκ των προτέρων κάθε άλλον δικαιούχο που εξακολουθεί να έχει δικαιώματα πρόσβασης στα αποτελέσματα, εκτός εάν έχει συμφωνηθεί διαφορετικά γραπτώς για συγκεκριμένα τρίτα μέρη, συμπεριλαμβανομένων των συνδεδεμένων οντοτήτων, ή εκτός εάν αυτό είναι αδύνατον δυνάμει της ισχύουσας νομοθεσίας. Η ενημέρωση αυτή περιλαμβάνει επαρκείς πληροφορίες σχετικά με τον νέο κύριο, ώστε οι ενδιαφερόμενοι να μπορούν να εκτιμήσουν τις επιπτώσεις στα οικεία δικαιώματα πρόσβασης.

Οι δικαιούχοι μπορούν να προβάλλουν αντιρρήσεις όσον αφορά τη μεταβίβαση της κυριότητας των αποτελεσμάτων από άλλον δικαιούχο εφόσον μπορούν να αποδείξουν ότι η μεταβίβαση θα μπορούσε να επηρεάσει αρνητικά τα οικεία δικαιώματα πρόσβασης, εκτός εάν έχει συμφωνηθεί διαφορετικά γραπτώς για συγκεκριμένα τρίτα μέρη, συμπεριλαμβανομένων των συνδεδεμένων οντοτήτων. Στην περίπτωση αυτή, η μεταβίβαση δεν πραγματοποιείται, μέχρις ότου επιτευχθεί συμφωνία μεταξύ των ενδιαφερόμενων δικαιούχων. Η συμφωνία επιχορήγησης ορίζει εν προκειμένω χρονικά όρια.

3. Οι δικαιούχοι δύνανται να παραχωρούν άδειες επί των οικείων αποτελεσμάτων ή να χορηγούν με άλλον τρόπο το δικαίωμα εκμετάλλευσής τους, μεταξύ άλλων, σε αποκλειστική βάση, εφόσον αυτό δεν θίγει τη συμμόρφωση με τις υποχρεώσεις τους. Επιτρέπεται η παραχώρηση αποκλειστικών αδειών εκμετάλλευσης αποτελεσμάτων, υπό τον όρο ότι όλοι οι άλλοι ενδιαφερόμενοι δικαιούχοι συμφωνούν ότι παραιτούνται των σχετικών δικαιωμάτων πρόσβασης.

4. Σε δικαιολογημένες περιπτώσεις, η συμφωνία επιχορήγησης παρέχει, για την Επιτροπή ή τον οικείο φορέα χρηματοδότησης, το δικαίωμα προβολής αντιρρήσεων όσον αφορά τη μεταβίβαση της κυριότητας αποτελεσμάτων ή τη χορήγηση αποκλειστικής άδειας επί των αποτελεσμάτων, εάν:

- α) οι δικαιούχοι που παρήγαγαν τα αποτελέσματα έχουν λάβει χρηματοδότηση της Ένωσης·
- β) η μεταβίβαση ή χορήγηση άδειας αφορά νομική οντότητα που είναι εγκατεστημένη σε μη συνδεδεμένη τρίτη χώρα· και
- γ) η μεταβίβαση ή χορήγηση άδειας δεν συνάδει με τα συμφέροντα της Ένωσης.

Εάν προβλέπεται το δικαίωμα προβολής αντιρρήσεων, ο δικαιούχος ενημερώνει εκ των προτέρων για την πρόθεσή του να μεταβιβάσει την κυριότητα αποτελεσμάτων ή να χορηγήσει αποκλειστική άδεια επί των αποτελεσμάτων. Το δικαίωμα προβολής αντιρρήσεων μπορεί να αίρεται γραπτώς όσον αφορά μεταβιβάσεις ή χορήγηση αδειών σε συγκεκριμένες νομικές οντότητες, εφόσον εφαρμόζονται μέτρα για τη διασφάλιση των συμφερόντων της Ένωσης.

Άρθρο 41

Δικαιώματα πρόσβασης

1. Τα αιτήματα άσκησης δικαιωμάτων πρόσβασης και η παραίτηση από δικαιώματα πρόσβασης διατυπώνονται γραπτώς.
2. Τα δικαιώματα πρόσβασης δεν περιλαμβάνουν το δικαίωμα παραχώρησης παρεπόμενης άδειας, εκτός εάν έχει συμφωνηθεί διαφορετικά με τον εκχωρούντα το δικαίωμα.
3. Πριν από την προσχώρησή τους στη συμφωνία επιχορήγησης οι δικαιούχοι αλληλοενημερώνονται σχετικά με κάθε περιορισμό που αφορά την παραχώρηση πρόσβασης στα οικεία προϋπάρχοντα στοιχεία.
4. Εάν δικαιούχος δεν συμμετέχει πλέον στη δράση, αυτό δεν θίγει τις υποχρεώσεις που υπέχει όσον αφορά την παραχώρηση πρόσβασης.
5. Εάν δικαιούχος αθετήσει τις υποχρεώσεις που υπέχει, οι δικαιούχοι δύνανται να συμφωνήσουν ότι ο εν λόγω δικαιούχος δεν διαθέτει πλέον δικαιώματα πρόσβασης.
6. Οι δικαιούχοι παραχωρούν πρόσβαση:
 - α) στα οικεία αποτελέσματα ατελώς σε κάθε άλλον δικαιούχο της δράσης που τα χρειάζεται προκειμένου να εκτελέσει τα καθήκοντά του·
 - β) στα οικεία προϋπάρχοντα στοιχεία σε κάθε άλλον δικαιούχο της δράσης που τη χρειάζεται προκειμένου να εκτελέσει τα καθήκοντά του, με την επιφύλαξη τυχόν περιορισμών που αναφέρονται στην παράγραφο 3. Αυτή η πρόσβαση παραχωρείται ατελώς, εκτός εάν έχει συμφωνηθεί διαφορετικά από τους δικαιούχους πριν από την προσχώρησή τους στη συμφωνία επιχορήγησης·
 - γ) στα οικεία αποτελέσματα και, με την επιφύλαξη τυχόν περιορισμών που αναφέρονται στην παράγραφο 3, στα οικεία προϋπάρχοντα στοιχεία σε κάθε άλλον δικαιούχο της δράσης που τα χρειάζεται προκειμένου να εκμεταλλευτεί τα οικεία αποτελέσματα. Αυτή η πρόσβαση παραχωρείται υπό θεμιτές και λογικές προϋποθέσεις που θα πρέπει να συμφωνηθούν.
7. Εκτός εάν έχει συμφωνηθεί διαφορετικά από τους δικαιούχους, αυτοί παραχωρούν επίσης πρόσβαση στα οικεία αποτελέσματα και, με την επιφύλαξη τυχόν περιορισμών που αναφέρονται στην παράγραφο 3, στα οικεία προϋπάρχοντα στοιχεία σε νομική οντότητα η οποία:
 - α) είναι εγκατεστημένη σε κράτος μέλος ή συνδεδεμένη χώρα·
 - β) τελεί υπό τον άμεσο ή έμμεσο έλεγχο άλλου δικαιούχου, ή τελεί υπό τον ίδιο άμεσο ή έμμεσο έλεγχο με τον εν λόγω δικαιούχο, ή ασκεί τον άμεσο ή έμμεσο έλεγχο του εν λόγω δικαιούχου· και
 - γ) χρειάζεται την πρόσβαση προκειμένου να εκμεταλλευτεί τα αποτελέσματα του εν λόγω δικαιούχου, σύμφωνα με τις υποχρεώσεις εκμετάλλευσης του δικαιούχου.

Η πρόσβαση παραχωρείται υπό θεμιτές και λογικές προϋποθέσεις που θα πρέπει να συμφωνηθούν.

8. Αίτημα για πρόσβαση για λόγους εκμετάλλευσης μπορεί να υποβάλλεται έως και ένα έτος μετά την περάτωση της δράσης, εκτός εάν οι δικαιούχοι συμφωνήσουν διαφορετική προθεσμία.

9. Οι δικαιούχοι που έχουν λάβει χρηματοδότηση από την Ένωση παραχωρούν ατελώς πρόσβαση στα οικεία αποτελέσματα στα θεσμικά και λοιπά όργανα και οργανισμούς της Ένωσης για την ανάπτυξη, την εφαρμογή και την παρακολούθηση πολιτικών ή προγραμμάτων της Ένωσης. Η πρόσβαση περιορίζεται σε μη εμπορική και μη ανταγωνιστική χρήση.

Τα εν λόγω δικαιώματα πρόσβασης δεν καλύπτουν τα προϋπάρχοντα στοιχεία των δικαιούχων.

Για δράσεις υπό την ομάδα «Πολιτική προστασία για την κοινωνία», οι δικαιούχοι που έχουν λάβει χρηματοδότηση της Ένωσης παραχωρούν επίσης ατελώς πρόσβαση στα οικεία αποτελέσματα στις εθνικές αρχές κρατών μελών για την ανάπτυξη, την εφαρμογή και την παρακολούθηση των οικείων πολιτικών ή προγραμμάτων στον συγκεκριμένο τομέα. Η πρόσβαση περιορίζεται σε μη εμπορική και μη ανταγωνιστική χρήση και υπόκειται σε διμερή συμφωνία που ορίζει συγκεκριμένες προϋποθέσεις, ώστε να διασφαλίζεται ότι τα εν λόγω δικαιώματα πρόσβασης χρησιμοποιούνται μόνο για τον σκοπό για τον οποίο προορίζονται και ότι εφαρμόζονται οι δέουσες υποχρεώσεις εμπιστευτικότητας. Το κράτος μέλος, θεσμικό ή άλλο όργανο και οργανισμός της Ένωσης που υποβάλλει το αίτημα ενημερώνει όλα τα κράτη μέλη για τα εν λόγω αιτήματα.

10. Στο πρόγραμμα εργασιών μπορούν να προβλέπονται, κατά περίπτωση, πρόσθετα δικαιώματα πρόσβασης.

Άρθρο 42

Ειδικές διατάξεις

1. Σε δράσεις του ΕΣΕ, δράσεις κατάρτισης και κινητικότητας, δράσεις σύναψης προεμπορικών συμβάσεων, δράσεις σύναψης δημόσιων συμβάσεων καινοτόμων λύσεων, δράσεις συγχρηματοδότησης προγράμματος και δράσεις συντονισμού και στήριξης μπορούν να εφαρμόζονται ειδικές διατάξεις σχετικά με την κυριότητα, την εκμετάλλευση και τη διάδοση, τη μεταβίβαση και την παραχώρηση αδειών, καθώς και τα δικαιώματα πρόσβασης.
2. Οι ειδικές διατάξεις που αναφέρονται στην παράγραφο 1 καθορίζονται στη συμφωνία επιχορήγησης και δεν μεταβάλλουν τις αρχές και τις υποχρεώσεις σχετικά με την ανοικτή πρόσβαση.

Άρθρο 43

Βραβεία

1. Εκτός εάν προβλέπεται διαφορετικά στο παρόν κεφάλαιο, η χορήγηση και η διαχείριση βραβείων παροχής κινήτρων ή αναγνώρισης στο πλαίσιο του προγράμματος συνάδει με τον τίτλο ΙΧ του δημοσιονομικού κανονισμού.
2. Εκτός εάν προβλέπεται διαφορετικά στο πρόγραμμα εργασιών ή τους κανόνες του διαγωνισμού, κάθε νομική οντότητα, ανεξαρτήτως του τύπου εγκατάστασής της, μπορεί να συμμετέχει σε διαγωνισμό.
3. Η Επιτροπή ή ο οικείος φορέας χρηματοδότησης δύναται, κατά περίπτωση, να διοργανώνει διαγωνισμούς βραβείων με:
 - α) άλλα όργανα της Ένωσης·
 - β) τρίτες χώρες, συμπεριλαμβανομένων των επιστημονικών και τεχνολογικών οργανισμών ή υπηρεσιών τους·
 - γ) διεθνείς οργανισμούς· ή
 - δ) μη κερδοσκοπικές νομικές οντότητες.
4. Τα προγράμματα εργασιών ή οι κανόνες του διαγωνισμού περιλαμβάνουν υποχρεώσεις σχετικά με την επικοινωνία και, κατά περίπτωση, την εκμετάλλευση και τη διάδοση, καθώς και τα δικαιώματα κυριότητας και πρόσβασης, συμπεριλαμβανομένων των διατάξεων για τη χορήγηση αδειών.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΙΙΙ

Προμήθειες

Άρθρο 44

Προμήθειες

1. Εκτός εάν προβλέπεται διαφορετικά στο παρόν κεφάλαιο, οι προμήθειες στο πλαίσιο του προγράμματος διεξάγονται σύμφωνα με τον τίτλο VII του δημοσιονομικού κανονισμού.
2. Οι προμήθειες μπορούν να λαμβάνουν τη μορφή σύναψης προεμπορικών συμβάσεων ή σύναψης δημόσιων συμβάσεων καινοτόμων λύσεων, εκτελούμενης από την Επιτροπή ή τον οικείο φορέα χρηματοδότησης για ίδιο λογαριασμό ή από κοινού με αναθέτουσες αρχές κρατών μελών και συνδεδεμένων χωρών. Σε τέτοιες περιπτώσεις, εφαρμόζονται οι κανόνες που προβλέπονται στο άρθρο 26.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ IV

Συνδυαστικές πράξεις και μεικτή χρηματοδότηση

Άρθρο 45

Συνδυαστικές πράξεις

Οι συνδυαστικές πράξεις στο πλαίσιο του προγράμματος υλοποιούνται σύμφωνα με το πρόγραμμα InvestEU και τον τίτλο X του δημοσιονομικού κανονισμού.

Άρθρο 46

Μεικτή χρηματοδότηση του προγράμματος «Ορίζων Ευρώπη» και μεικτή χρηματοδότηση του ΕΣΚ

1. Οι συνιστώσες «επιχορήγηση» και «επιστρεπτέα προκαταβολή» της μεικτής χρηματοδότησης του προγράμματος «Ορίζων Ευρώπη» και της μεικτής χρηματοδότησης του ΕΣΚ υπάγονται στις διατάξεις των άρθρων 34 έως 37.
2. Η μεικτή χρηματοδότηση του ΕΣΚ υλοποιείται σύμφωνα με το άρθρο 48 του παρόντος κανονισμού. Στήριξη από μεικτή χρηματοδότηση του ΕΣΚ μπορεί να παρέχεται μέχρις ότου η δράση να μπορεί να χρηματοδοτείται ως συνδυαστική πράξη ή ως χρηματοδοτική και επενδυτική πράξη που καλύπτεται πλήρως από την εγγύηση της Ένωσης στο πλαίσιο του προγράμματος InvestEU. Κατά παρέκκλιση από το άρθρο 209 του δημοσιονομικού κανονισμού, οι όροι που προβλέπονται στην παράγραφο 2 του εν λόγω άρθρου, ιδίως δε τα στοιχεία α) και δ), δεν εφαρμόζονται κατά τη χορήγηση της μεικτής χρηματοδότησης του ΕΣΚ.
3. Η μεικτή χρηματοδότηση του προγράμματος «Ορίζων Ευρώπη» μπορεί να χορηγείται σε συγχρηματοδότηση προγράμματος, όταν προβλέπεται σε κοινό πρόγραμμα κρατών μελών και συνδεδεμένων χωρών η διάθεση χρηματοδοτικών μέσων για τη στήριξη επιλεγθεισών δράσεων. Οι εν λόγω δράσεις αξιολογούνται και επιλέγονται σύμφωνα με τα άρθρα 15, 23, 24, 27, 28 και 29 του παρόντος κανονισμού. Οι προϋποθέσεις εκτέλεσης της μεικτής χρηματοδότησης του προγράμματος «Ορίζων Ευρώπη» συνάδουν με το άρθρο 32 κατ' αναλογία προς το άρθρο 48 παράγραφος 10, όπως επίσης και με τυχόν πρόσθετες και αιτιολογημένες προϋποθέσεις που καθορίζονται στο πρόγραμμα εργασιών.
4. Οι επιστροφές, όπως, μεταξύ άλλων, οι επιστρεπτέες προκαταβολές και τα έσοδα από τη μεικτή χρηματοδότηση του προγράμματος «Ορίζων Ευρώπη» και τη μεικτή χρηματοδότηση του ΕΣΚ θεωρούνται εσωτερικά έσοδα για ειδικό προορισμό, σύμφωνα με το άρθρο 21 παράγραφος 3 στοιχείο στ) και το άρθρο 21 παράγραφος 4 του δημοσιονομικού κανονισμού.
5. Η μεικτή χρηματοδότηση του προγράμματος «Ορίζων Ευρώπη» και η μεικτή χρηματοδότηση του ΕΣΚ παρέχεται κατά τρόπο που προωθεί την ανταγωνιστικότητα της Ένωσης χωρίς να στρεβλώνει τον ανταγωνισμό στην εσωτερική αγορά.

Άρθρο 47

Το μέσο Pathfinder

1. Το μέσο Pathfinder παρέχει επιχορηγήσεις σε έργα αιχμής υψηλού κινδύνου, τα οποία υλοποιούνται από κοινοπραξίες (consortia) ή μεμονωμένους δικαιούχους, με στόχο την ανάπτυξη ριζοσπαστικών καινοτομιών και τη δημιουργία νέων ευκαιριών στην αγορά. Το μέσο Pathfinder υποστηρίζει τα πρώιμα στάδια της επιστημονικής, τεχνολογικής ή υπερπροηγμένης τεχνολογικής έρευνας και ανάπτυξης, μεταξύ άλλων την εξακρίβωση της δυνατότητας υλοποίησης και τα πρωτότυπα επικύρωσης τεχνολογίας.

Το Pathfinder εκτελείται κυρίως μέσω ανοικτής πρόσκλησης υποβολής προτάσεων από τη βάση προς την κορυφή, με τακτικές προθεσμίες ανά έτος, και επίσης προβλέπει ανταγωνιστικές προκλήσεις για την ανάπτυξη βασικών στρατηγικών στόχων που απαιτούν υπερπροηγμένη τεχνολογία (deep-tech) και ριζοσπαστική σκέψη.

2. Οι μεταβατικές δραστηριότητες του μέσου Pathfinder βοηθούν φορείς έρευνας και καινοτομίας κάθε είδους να προετοιμάζουν το έδαφος για την εμπορική ανάπτυξη στην Ένωση, όπως δραστηριότητες επίδειξης και μελέτες σκοπιμότητας για την αξιολόγηση πιθανών επιχειρηματικών σχεδίων, καθώς και να υποστηρίζουν τη δημιουργία τεχνολογικών και νεοφυών επιχειρήσεων:

Η προκήρυξη και το περιεχόμενο των προσκλήσεων υποβολής προτάσεων στο πλαίσιο των μεταβατικών δραστηριοτήτων του χρηματοδοτικού μέσου Pathfinder καθορίζεται λαμβάνοντας υπόψη τους στόχους και τον προϋπολογισμό που προβλέπονται στο πρόγραμμα εργασιών του σχετικού χαρτοφυλακίου δράσεων·

Επιτρέπεται η χορήγηση πρόσθετων επιχορηγήσεων πάγιου ποσού έως 50 000 EUR σε κάθε πρόταση που έχει ήδη επιλεγεί στο πλαίσιο του μέσου Pathfinder και στο πλαίσιο των μεταβατικών δραστηριοτήτων του οικείου χρηματοδοτικού μέσου Pathfinder, κατόπιν πρόσκλησης υποβολής προτάσεων, για τη διεξαγωγή συμπληρωματικών δραστηριοτήτων, συμπεριλαμβανομένων επειγουσών δράσεων συντονισμού και στήριξης, για την ενίσχυση της κοινότητας δικαιούχων του χαρτοφυλακίου, όπως η αξιολόγηση πιθανών τεχνολογιών, οι δυνητικές καινοτομίες που δημιουργούν αγορές ή η ανάπτυξη επιχειρηματικού σχεδίου. Η επιτροπή του προγράμματος που συγκροτήθηκε στο πλαίσιο του ειδικού προγράμματος ενημερώνεται σχετικά με τέτοιες περιπτώσεις.

3. Τα κριτήρια χορήγησης που αναφέρονται στο άρθρο 28 εφαρμόζονται στο μέσο Pathfinder.

Άρθρο 48

Το μέσο Accelerator

1. Το μέσο Accelerator αποσκοπεί στη στήριξη της καινοτομίας που κυρίως δημιουργεί αγορές. Στήριζει αποκλειστικά μεμονωμένους δικαιούχους και παρέχει κυρίως μεικτή χρηματοδότηση. Υπό ορισμένες συνθήκες, μπορεί επίσης να παρέχει στήριξη μόνο υπό τη μορφή επιχορηγήσεων και μόνο υπό τη μορφή ιδίων κεφαλαίων.

Το μέσο Accelerator παρέχει τα ακόλουθα είδη στήριξης:

- α) μεικτή χρηματοδοτική στήριξη για ΜΜΕ, συμπεριλαμβανομένων των νεοφυών επιχειρήσεων, και, σε εξαιρετικές περιπτώσεις, για μικρές επιχειρήσεις μεσαίας κεφαλαιοποίησης οι οποίες ασχολούνται με ρηξικέλευθες και ανατρεπτικές καινοτομίες που δεν είναι τραπεζικά ελκυστικές·
- β) στήριξη αποκλειστικά με τη μορφή επιχορηγήσεων για ΜΜΕ, συμπεριλαμβανομένων των νεοφυών επιχειρήσεων, οι οποίες ασχολούνται με οποιοδήποτε είδος καινοτομίας, από την επαυξητική έως τη ρηξικέλευθη και ανατρεπτική καινοτομία, και αποσκοπούν στη μεταγενέστερη επέκταση·
- γ) ενδέχεται επίσης να παρασχεθεί στήριξη αποκλειστικά με τη μορφή ιδίων κεφαλαίων για ΜΜΕ οι οποίες δεν είναι τραπεζικά ελκυστικές, συμπεριλαμβανομένων των νεοφυών επιχειρήσεων, και οι οποίες έχουν ήδη λάβει στήριξη αποκλειστικά με τη μορφή επιχορηγήσεων.

Η στήριξη μόνο υπό τη μορφή επιχορηγήσεων στο πλαίσιο του μέσου Accelerator παρέχεται μόνο υπό τις ακόλουθες σωρευτικές προϋποθέσεις:

- α) το έργο περιλαμβάνει πληροφορίες σχετικά με τις ικανότητες και την προθυμία του αιτούντος επέκταση·
- β) ο δικαιούχος είναι μόνον νεοφυής επιχείρηση ή ΜΜΕ·
- γ) η στήριξη μόνο υπό τη μορφή επιχορηγήσεων στο πλαίσιο του μέσου Accelerator παρέχεται μόνο μία φορά σε δικαιούχο κατά τη διάρκεια της περιόδου υλοποίησης του προγράμματος για μέγιστο ποσό 2,5 εκατομμύρια EUR.

2. Ο δικαιούχος του μέσου Accelerator είναι νομική οντότητα που μπορεί να θεωρείται νεοφυής επιχείρηση, ΜΜΕ ή, σε εξαιρετικές περιπτώσεις, μικρή εταιρεία μεσαίας κεφαλαιοποίησης που σκοπεύει να επεκταθεί και είναι εγκατεστημένη σε κράτος μέλος ή συνδεδεμένη χώρα. Η πρόταση μπορεί να υποβάλλεται είτε από τον δικαιούχο είτε, κατόπιν εκ των προτέρων συμφωνίας του δικαιούχου, από ένα ή περισσότερα φυσικά πρόσωπα ή νομικές οντότητες που προτίθενται να προχωρήσουν σε σύσταση ή στήριξη του εν λόγω δικαιούχου. Στην τελευταία περίπτωση, η συμφωνία χρηματοδότησης υπογράφεται με τον δικαιούχο και μόνον.

3. Με μια μόνο απόφαση χορήγησης καλύπτονται και χρηματοδοτούνται όλες οι μορφές συνεισφοράς της Ένωσης που παρέχεται στο πλαίσιο μεικτής χρηματοδότησης του ΕΣΚ.

4. Οι προτάσεις αξιολογούνται με βάση τις αξίες καθεμιάς από αυτές από ανεξάρτητους εξωτερικούς εμπειρογνώμονες και επιλέγονται για χρηματοδότηση μέσω ανοικτής πρόσκλησης υποβολής προτάσεων με καταληκτικές ημερομηνίες, σύμφωνα με τα άρθρα 27, 28 και 29, με την επιφύλαξη της παραγράφου 5 του παρόντος άρθρου.

5. Οι υποβαλλόμενες προτάσεις αξιολογούνται με βάση τα ακόλουθα κριτήρια χορήγησης:

- α) αριστεία,
- β) αντίκτυπος,
- γ) το επίπεδο κινδύνου της δράσης που θα εμποδίζε επενδύσεις, η ποιότητα και η αποτελεσματικότητα της υλοποίησης, καθώς και η ανάγκη στήριξης από την Ένωση.

6. Κατόπιν συναίνεσης των ενδιαφερόμενων δικαιούχων, η Επιτροπή ή οι φορείς χρηματοδότησης που υλοποιούν το πρόγραμμα (συμπεριλαμβανομένων των ΚΓΚ του ΕΠ) δύνανται να υποβάλλουν απευθείας προς αξιολόγηση, σύμφωνα με το κριτήριο χορήγησης που αναφέρεται στην παράγραφο 5 στοιχείο γ), πρόταση για δράση καινοτομίας και διείσδυσης στην αγορά η οποία ήδη πληροί τα κριτήρια χορήγησης που αναφέρονται στην παράγραφο 5 στοιχεία α) και β), υπό την προϋπόθεση ότι πληρούνται οι ακόλουθες σωρευτικές προϋποθέσεις:

- α) η πρόταση απορρέει από οποιαδήποτε άλλη δράση χρηματοδοτούμενη στο πλαίσιο του προγράμματος «Ορίζων 2020», από το πρόγραμμα ή, με την επιφύλαξη διενέργειας ερευνητικής πιλοτικής εφαρμογής στο πρώτο πρόγραμμα εργασιών «Ορίζων Ευρώπη», από εθνικά και/ή περιφερειακά προγράμματα, ξεκινώντας με τη χαρτογράφηση της ζήτησης για ένα τέτοιο πρόγραμμα. Οι λεπτομερείς διατάξεις καθορίζονται στο ειδικό πρόγραμμα που αναφέρεται στο άρθρο 1 παράγραφος 2 στοιχείο α)·
- β) η πρόταση βασίζεται σε αξιολόγηση έργου, διενεργηθείσα μέσα στο διάστημα των προηγούμενων δύο ετών, για την εκτίμηση της αριστείας και του αντικτύπου της πρότασης και υπάγεται σε όρους και διαδικασίες που αναλύονται περαιτέρω στο πρόγραμμα εργασιών.

7. Μπορεί να χορηγείται σφραγίδα αριστείας, υπό την προϋπόθεση ότι πληρούνται οι ακόλουθες σωρευτικές προϋποθέσεις:

- α) ο δικαιούχος είναι νεοφυής επιχείρηση, ΜΜΕ ή μικρή εταιρεία μεσαίας κεφαλαιοποίησης·
- β) η πρόταση ήταν επιλέξιμη και υπερέβαινε τα εφαρμοστέα κατώτατα όρια για τα κριτήρια χορήγησης που αναφέρονται στην παράγραφο 5 στοιχεία α) και β)·
- γ) η δραστηριότητα θα ήταν επιλέξιμη στο πλαίσιο δράσης καινοτομίας.

8. Στην περίπτωση πρότασης που έχει εκπληρώσει τα κριτήρια της αξιολόγησης, ανεξάρτητοι εξωτερικοί εμπειρογνώμονες προτείνουν αντίστοιχη στήριξη του μέσου Accelerator, με βάση τον συνεπαγόμενο κίνδυνο, τους πόρους και τον χρόνο που απαιτούνται για την κυκλοφορία και τη διείσδυση της καινοτομίας στην αγορά.

Η Επιτροπή δύναται να απορρίψει, εάν αυτό δικαιολογείται, πρόταση που έχει γίνει δεκτή από τους ανεξάρτητους εξωτερικούς εμπειρογνώμονες, μεταξύ άλλων, για λόγους μη συμμόρφωσης με τους στόχους πολιτικών της Ένωσης. Η επιτροπή του προγράμματος ενημερώνεται σχετικά με τους λόγους μιας τέτοιας απόρριψης.

9. Η συνιστώσα «επιχορήγηση» ή «επιστρεπτέα προκαταβολή» της στήριξης του μέσου Accelerator δεν υπερβαίνει το 70 % των συνολικών επιλέξιμων δαπανών της επιλεχθείσας δράσης καινοτομίας.

10. Οι προϋποθέσεις εκτέλεσης των συνιστωσών «ίδια κεφάλαια» και «επιστρεπτέα στήριξη» της στήριξης του μέσου Accelerator ορίζονται στην απόφαση (ΕΕ) 2021/764.

11. Στη σύμβαση για την επιλεχθείσα δράση καθορίζονται ειδικά μετρήσιμα ορόσημα και οι αντίστοιχες προχρηματοδοτήσεις και πληρωμές σε δόσεις της στήριξης του μέσου Accelerator.

Στην περίπτωση της μεικτής χρηματοδότησης του ΕΣΚ, μπορούν να δρομολογούνται δραστηριότητες που αντιστοιχούν σε δράση καινοτομίας και να καταβάλλεται η πρώτη προχρηματοδότηση της επιχορήγησης ή της επιστρεπτέας προκαταβολής πριν από την εκτέλεση άλλων συνιστωσών της χορηγηθείσας μεικτής χρηματοδότησης του ΕΣΚ. Η εκτέλεση των εν λόγω συνιστωσών εξαρτάται από την επίτευξη των ειδικών οροσήμων που καθορίζονται στη σύμβαση.

12. Σύμφωνα με τη σύμβαση, η δράση αναστέλλεται, τροποποιείται ή, με τη δέουσα αιτιολόγηση, διακόπτεται εάν δεν επιτευχθούν τα μετρήσιμα ορόσημα. Μπορεί επίσης να διακοπεί, εάν δεν είναι εφικτή η προσδοκώμενη διείσδυση στην αγορά, ιδίως στην Ένωση.

Σε εξαιρετικές περιπτώσεις και κατόπιν γνωμοδοσίας του ΕΣΚ, η Επιτροπή δύναται να αποφασίσει να αυξήσει τη στήριξη του μέσου Accelerator κατόπιν επανεξέτασης του έργου από ανεξάρτητους εξωτερικούς εμπειρογνώμονες. Η επιτροπή του προγράμματος ενημερώνεται σχετικά με τέτοιες περιπτώσεις.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ V

Εμπειρογνώμονες

Άρθρο 49

Διορισμός ανεξάρτητων εξωτερικών εμπειρογνομένων

1. Οι ανεξάρτητοι εξωτερικοί εμπειρογνώμονες εντοπίζονται και επιλέγονται με προσκλήσεις εκδήλωσης ενδιαφέροντος μεταξύ μεμονωμένων ατόμων και μέσω προσκλήσεων απευθυνόμενων σε αρμόδιους οργανισμούς όπως υπηρεσίες έρευνας, ερευνητικά ινστιτούτα, πανεπιστήμια, οργανισμοί τυποποίησης, οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών ή επιχειρήσεις, με σκοπό τη δημιουργία βάσης δεδομένων για υποψηφίους.

Κατά παρέκκλιση από το άρθρο 237 παράγραφος 3 του δημοσιονομικού κανονισμού, η Επιτροπή ή ο αρμόδιος φορέας χρηματοδότησης μπορεί, κατ' εξαίρεση και σε δεόντως αιτιολογημένες περιπτώσεις, να επιλέγει με τρόπο διαφανή οποιονδήποτε μεμονωμένο εμπειρογνώμονα διαθέτει τις ενδεδειγμένες δεξιότητες χωρίς να λαμβάνει υπόψη τη βάση δεδομένων, υπό την προϋπόθεση ότι στην πρόσκληση εκδήλωσης ενδιαφέροντος δεν έχουν εντοπιστεί κατάλληλοι ανεξάρτητοι εξωτερικοί εμπειρογνώμονες.

Οι εν λόγω εμπειρογνώμονες αποδεικνύουν την ανεξαρτησία τους και την ικανότητά τους να υποστηρίζουν τους στόχους του προγράμματος.

2. Σύμφωνα με το άρθρο 237 παράγραφοι 2 και 3 του δημοσιονομικού κανονισμού, οι ανεξάρτητοι εξωτερικοί εμπειρογνώμονες αμειβονται βάσει τυποποιημένων όρων. Εφόσον δικαιολογείται και σε εξαιρετικές περιπτώσεις, μπορεί να εγκρίνεται κατάλληλο επίπεδο αμοιβής πέραν των τυποποιημένων όρων με βάση τα σχετικά πρότυπα της αγοράς, ιδίως για ειδικούς εμπειρογνώμονες υψηλού επιπέδου. Οι δαπάνες αυτές καλύπτονται από το πρόγραμμα.

3. Επιπροσθέτως των πληροφοριών που αναφέρονται στο άρθρο 38 παράγραφοι 2 και 3 του δημοσιονομικού κανονισμού, τα ονόματα των ανεξάρτητων εξωτερικών εμπειρογνομένων που συμμετέχουν στην αξιολόγηση αιτήσεων επιχορήγησης καθώς και ο οικείος τομέας εμπειρογνώσεάς τους, δημοσιεύονται τουλάχιστον μία φορά ανά έτος στον διαδικτυακό τόπο της Επιτροπής ή του φορέα χρηματοδότησης. Οι πληροφορίες αυτές συγκεντρώνονται, υποβάλλονται σε επεξεργασία και δημοσιεύονται σύμφωνα με τον κανονισμό (ΕΕ) 2018/1725 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου ⁽³⁾.

4. Η Επιτροπή ή ο αρμόδιος φορέας χρηματοδότησης λαμβάνει τα κατάλληλα μέτρα για την πρόληψη των συγκρούσεων συμφερόντων όσον αφορά τη συμμετοχή ανεξάρτητων εξωτερικών εμπειρογνομένων, σύμφωνα με το άρθρο 61 και το άρθρο 150 παράγραφος 5 του δημοσιονομικού κανονισμού.

Η Επιτροπή ή ο αρμόδιος φορέας χρηματοδότησης εξασφαλίζουν ότι, σε περίπτωση που ένας εμπειρογνώμων αντιμετωπίζει σύγκρουση συμφερόντων σε ό,τι αφορά θέμα για το οποίο καλείται να εκφέρει γνώμη, ο εν λόγω εμπειρογνώμων δεν προχωρά σε κρίση, δεν παρέχει συμβουλές και δεν προσφέρει τη βοήθειά του στο συγκεκριμένο θέμα.

5. Κατά τον διορισμό ανεξάρτητων εξωτερικών εμπειρογνομένων, η Επιτροπή ή ο αρμόδιος φορέας χρηματοδότησης λαμβάνουν τα κατάλληλα μέτρα ώστε να επιτύχουν μια ισορροπημένη σύνθεση στις ομάδες εμπειρογνομένων και τις ομάδες αξιολόγησης όσον αφορά τις δεξιότητες, την πείρα, τις γνώσεις, μεταξύ άλλων όσον αφορά την εξειδίκευση, ιδίως στο πεδίο των κοινωνικών και ανθρωπιστικών επιστημών, τη γεωγραφική ποικιλότητα και το φύλο, ανάλογα με την κατάσταση στο πεδίο της δράσης.

6. Εφόσον κρίνεται σκόπιμο, διασφαλίζεται επαρκής αριθμός ανεξάρτητων εξωτερικών εμπειρογνομένων για κάθε πρόταση, προκειμένου να εξασφαλίζεται η ποιότητα της αξιολόγησης.

7. Οι πληροφορίες για το επίπεδο αμοιβής όλων των ανεξάρτητων εξωτερικών εμπειρογνομένων γνωστοποιούνται στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και στο Συμβούλιο.

ΤΙΤΛΟΣ ΙΙΙ

ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗ, ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ, ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΚΑΙ ΕΛΕΓΧΟΣ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

Άρθρο 50

Παρακολούθηση και υποβολή εκθέσεων

1. Η Επιτροπή παρακολουθεί συνεχώς τη διαχείριση και την υλοποίηση του προγράμματος, του ειδικού προγράμματος που αναφέρεται στο άρθρο 1 παράγραφος 2 στοιχείο α) και των δραστηριοτήτων του ΕΙΤ. Προκειμένου να ενισχυθεί η διαφάνεια, τα δεδομένα δημοσιοποιούνται επίσης με προσβάσιμο τρόπο στην ιστοσελίδα της Επιτροπής, σύμφωνα με την τελευταία επικαιροποίηση. Ειδικότερα, στην ίδια βάση δεδομένων περιλαμβάνονται τα δεδομένα για τα έργα που χρηματοδοτούνται στο πλαίσιο του ΕΣΕ, των ευρωπαϊκών συμπράξεων, των αποστολών, του ΕΣΚ και του ΕΙΤ.

⁽³⁾ Κανονισμός (ΕΕ) 2018/1725 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 23ης Οκτωβρίου 2018, για την προστασία των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα από τα θεσμικά και λοιπά όργανα και τους οργανισμούς της Ένωσης και την ελεύθερη κυκλοφορία των δεδομένων αυτών, και για την κατάργηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 45/2001 και της απόφασης αριθ. 1247/2002/ΕΚ (ΕΕ L 295 της 21.11.2018, σ. 39).

Στη βάση δεδομένων περιλαμβάνονται:

- α) χρονικά προσδιορισμένοι δείκτες για την κατάρτιση ετήσιων εκθέσεων σχετικά με την πρόοδο του προγράμματος ως προς την επίτευξη των στόχων που αναφέρονται στο άρθρο 3 και παρατίθενται στο παράρτημα V, με βάση κατευθύνσεις αντικτύπου·
- β) πληροφορίες σχετικά με το επίπεδο ενσωμάτωσης των κοινωνικών και ανθρώπινων επιστημών, τη σχέση μεταξύ χαμηλότερων και υψηλότερων επιπέδων τεχνολογικής ετοιμότητας στη συνεργατική έρευνα, την πρόοδο όσον αφορά τη συμμετοχή των χωρών της διεύρυνσης, τη γεωγραφική σύνθεση των κοινοπραξιών (consortia) στα συνεργατικά έργα, την εξέλιξη των αμοιβών των ερευνητών, τη χρήση μιας διαδικασίας υποβολής και αξιολόγησης σε δύο στάδια, τα μέτρα που αποσκοπούν στη διευκόλυνση των συνεργατικών δεσμών στον ευρωπαϊκό τομέα E&K, τη χρήση της επανεξέτασης της αξιολόγησης και τον αριθμό και τα είδη των καταγγελιών, το επίπεδο της ενσωμάτωσης της διάστασης του κλίματος και των συναφών δαπανών, τη συμμετοχή των ΜΜΕ, τη συμμετοχή του ιδιωτικού τομέα, τη συμμετοχή των φύλων στις χρηματοδοτούμενες δράσεις, στις ομάδες αξιολόγησης, στα συμβούλια και στις συμβουλευτικές ομάδες, τις «σφραγίδες αριστείας», τις ευρωπαϊκές συμπράξεις, καθώς και το ποσοστό συγχρηματοδότησης, τη συμπληρωματική και σωρευτική χρηματοδότηση από άλλα ενωσιακά προγράμματα, τις ερευνητικές υποδομές, τον χρόνο έως την έγκριση της επιχορήγησης, το επίπεδο της διεθνούς συνεργασίας και τη συμμετοχή των πολιτών και της κοινωνίας των πολιτών·
- γ) τα επίπεδα δαπανών αναλυτικά ανά επίπεδο έργου, προκειμένου να καταστεί δυνατή η ειδική ανάλυση, μεταξύ άλλων και ανά τομέα παρέμβασης·
- δ) το επίπεδο της υπερκάλυψης, και ιδίως ο αριθμός προτάσεων και ανά πρόσκληση υποβολής προτάσεων, η μέση βαθμολογία τους και το ποσοστό των προτάσεων πάνω και κάτω από τα κατώτατα όρια ποιότητας.

2. Για να διασφαλιστεί η αποτελεσματική αξιολόγηση της προόδου του προγράμματος ως προς την επίτευξη των στόχων του, ανατίθεται στην Επιτροπή η εξουσία να εκδίδει κατ' εξουσιοδότηση πράξεις, σύμφωνα με το άρθρο 55, για την τροποποίηση του παραρτήματος V όσον αφορά τους δείκτες κατεύθυνσης αντικτύπου, όταν κρίνεται απαραίτητο, και τον καθορισμό γραμμών αναφοράς και στόχων καθώς και για τη συμπλήρωση του παρόντος κανονισμού με διατάξεις για την καθιέρωση ενός πλαισίου παρακολούθησης και αξιολόγησης.

3. Το σύστημα υποβολής εκθέσεων σχετικά με τις επιδόσεις διασφαλίζει ότι τα δεδομένα για την παρακολούθηση της υλοποίησης και των αποτελεσμάτων του προγράμματος συλλέγονται αποτελεσματικά, αποδοτικά και έγκαιρα, με τρόπο που δεν αυξάνει τον διοικητικό φόρτο για τους δικαιούχους. Για τον σκοπό αυτόν, επιβάλλονται αναλογικές απαιτήσεις υποβολής εκθέσεων στους αποδέκτες κονδυλίων της Ένωσης, μεταξύ άλλων και στο επίπεδο των ερευνητών που συμμετέχουν στις δράσεις, ώστε να είναι σε θέση να παρακολουθούν τη σταδιοδρομία και την κινητικότητα τους και όπως αρμόζει, στα κράτη μέλη.

4. Η ποιοτική ανάλυση από την Επιτροπή και τους ενωσιακούς ή εθνικούς φορείς χρηματοδότησης συμπληρώνει, κατά το δυνατόν, τα ποσοτικά δεδομένα.

5. Τα μέτρα που αποσκοπούν στη διευκόλυνση συνεργατικών δεσμών στην ευρωπαϊκή E&K παρακολουθούνται και επανεξετάζονται στο πλαίσιο των προγραμμάτων εργασιών.

Άρθρο 51

Πληροφόρηση, επικοινωνία, δημοσιότητα, διάδοση και εκμετάλλευση

1. Οι αποδέκτες ενωσιακής χρηματοδότησης μνημονεύουν ρητώς την προέλευση των εν λόγω κονδυλίων και εξασφαλίζουν την προβολή της, ιδίως κατά την προώθηση των δράσεων και των αποτελεσμάτων τους (μεταξύ άλλων για βραβεία), παρέχοντας συνεκτική, αποτελεσματική και αναλογική στοχευμένη πληροφόρηση σε πολλά ακροατήρια, συμπεριλαμβανομένων των μέσων ενημέρωσης και του κοινού.

2. Η Επιτροπή προβαίνει σε ενέργειες πληροφόρησης και επικοινωνίας για το πρόγραμμα, τις δράσεις υπό την αιγίδα του προγράμματος και σχετικά με τα αποτελέσματα που επιτυγχάνονται. Επιπλέον, παρέχει έγκαιρη και λεπτομερή ενημέρωση στα κράτη μέλη και στους δικαιούχους. Υπηρεσίες ανάπτυξης επαφών βασισμένες σε τεκμηρίωση, ανάλυση και δικτυακές συνάψεις παρέχονται σε ενδιαφερόμενες οντότητες, προκειμένου να συγκροτηθούν κοινοπραξίες (consortia) για συνεργατικά έργα, με ιδιαίτερη προσοχή στον εντοπισμό ευκαιριών δικτύωσης για νομικές οντότητες από χώρες με χαμηλές επιδόσεις στην E&K. Βάσει της ανάλυσης αυτής, μπορούν να διοργανώνονται στοχευμένες εκδηλώσεις ανάπτυξης επαφών σε συνάρτηση με ειδικές προσκλήσεις υποβολής προτάσεων.

3. Επιπλέον, η Επιτροπή καταρτίζει στρατηγική διάδοσης και εκμετάλλευσης για την αύξηση της διαθεσιμότητας και της διάδοσης των αποτελεσμάτων και των γνώσεων E&K του προγράμματος, ώστε να επιταχυνθεί η εκμετάλλευση για τους σκοπούς της υιοθέτησης από την αγορά και να ενισχυθεί σημαντικά ο αντίκτυπος του προγράμματος.

4. Οι χρηματοδοτικοί πόροι που διατίθενται στο πρόγραμμα συμβάλλουν επίσης στην προβολή των πολιτικών προτεραιοτήτων της Ένωσης, καθώς και σε δραστηριότητες πληροφόρησης, επικοινωνίας, δημοσιότητας, διάδοσης και εκμετάλλευσης, στον βαθμό που αυτές οι προτεραιότητες είναι συναφείς με τους στόχους που αναφέρονται στο άρθρο 3.

Άρθρο 52

Αξιολόγηση του προγράμματος

1. Οι αξιολογήσεις του προγράμματος διεξάγονται εγκαίρως ώστε να χρησιμοποιούνται για την τεκμηρίωση της διαδικασίας λήψης αποφάσεων του προγράμματος, το επόμενο πρόγραμμα-πλαίσιο και άλλες πρωτοβουλίες συναφείς με την Ε&Κ.
2. Η ενδιάμεση αξιολόγηση του προγράμματος διενεργείται με τη συνδρομή ανεξάρτητων εμπειρογνομόνων επιλεγμένων βάσει διαφανούς διαδικασίας όταν υπάρχουν επαρκείς διαθέσιμες πληροφορίες για την υλοποίηση του προγράμματος, το αργότερο όμως τέσσερα έτη από την έναρξη της εν λόγω υλοποίησης. Περιλαμβάνει ανάλυση του χαρτοφυλακίου και αξιολόγηση του μακροπρόθεσμου αντικτύπου των προηγούμενων προγραμμάτων-πλαisiών και αποτελεί τη βάση για την προσαρμογή ή τον επαναπροσδιορισμό του προγράμματος, κατά περίπτωση. Αξιολογεί την αποτελεσματικότητα, την αποδοτικότητα, τη συνάφεια, τη συνεκτικότητα και την ενωσιακή προστιθέμενη αξία του προγράμματος.
3. Αφού ολοκληρωθεί η υλοποίηση του προγράμματος, το αργότερο όμως τέσσερα έτη από τη λήξη της περιόδου που προβλέπεται στο άρθρο 1, η Επιτροπή ολοκληρώνει την τελική αξιολόγηση του προγράμματος. Σε αυτήν περιλαμβάνεται αξιολόγηση του μακροπρόθεσμου αντικτύπου των προηγούμενων προγραμμάτων-πλαisiών.
4. Η Επιτροπή δημοσιεύει και κοινοποιεί τα συμπεράσματα των αξιολογήσεων, μαζί με τις παρατηρήσεις της, και τα παρουσιάζει στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών.

Άρθρο 53

Λογιστικοί έλεγχοι

1. Το σύστημα ελέγχου του προγράμματος διασφαλίζει κατάλληλη ισορροπία μεταξύ εμπιστοσύνης και ελέγχου, λαμβάνοντας υπόψη τις διοικητικές και λοιπές δαπάνες των ελέγχων σε όλα τα επίπεδα, ιδίως για τους δικαιούχους. Οι κανόνες ελέγχου πρέπει να είναι σαφείς, σταθεροί και συνεκτικοί καθ' όλη τη διάρκεια του προγράμματος.
2. Η στρατηγική λογιστικού ελέγχου του προγράμματος βασίζεται στον δημοσιονομικό έλεγχο αντιπροσωπευτικού δείγματος των δαπανών στο σύνολο του προγράμματος. Το αντιπροσωπευτικό δείγμα συμπληρώνεται από στοιχεία που επιλέγονται βάσει εκτίμησης των κινδύνων που συνδέονται με τις δαπάνες. Οι δαπάνες που λαμβάνουν κοινή χρηματοδότηση από διαφορετικά προγράμματα της Ένωσης υποβάλλονται μόνο μια φορά σε λογιστικό έλεγχο ο οποίος καλύπτει όλα τα εμπλεκόμενα προγράμματα και τους αντίστοιχους εφαρμοστέους κανόνες τους.
3. Επιπλέον, η Επιτροπή ή ο οικείος φορέας χρηματοδότησης δύναται να βασίζεται σε ελέγχους συστημάτων και διαδικασιών σε επίπεδο δικαιούχου. Οι εν λόγω έλεγχοι είναι προαιρετικοί για ορισμένους τύπους δικαιούχων και εξετάζουν τα συστήματα και τις διαδικασίες ενός δικαιούχου, και συμπληρώνονται από λογιστικό έλεγχο συναλλαγών. Διεξάγονται από αρμόδιο ανεξάρτητο ελεγκτή που διαθέτει τα απαιτούμενα προσόντα για τη διεξαγωγή υποχρεωτικών ελέγχων λογιστικών εγγράφων σύμφωνα με την οδηγία 2006/43/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου ⁽³⁴⁾. Οι έλεγχοι συστημάτων και διαδικασιών μπορούν να χρησιμοποιούνται από την Επιτροπή ή από τον οικείο φορέα χρηματοδότησης για τον καθορισμό της συνολικής διασφάλισης της χρηστής δημοσιονομικής διαχείρισης των δαπανών και την επανεξέταση του επιπέδου των εκ των υστέρων ελέγχων και των πιστοποιητικών οικονομικών καταστάσεων.
4. Σύμφωνα με το άρθρο 127 του δημοσιονομικού κανονισμού, η Επιτροπή ή ο οικείος φορέας χρηματοδότησης δύναται να βασίζεται σε λογιστικούς ελέγχους σχετικά με τη χρήση των συνεισφορών της Ένωσης, οι οποίοι διενεργούνται από άλλα ανεξάρτητα και αρμόδια πρόσωπα ή οντότητες, είτε αυτά ενεργούν κατ' εντολή των θεσμικών οργάνων ή οργανισμών της Ένωσης είτε όχι.
5. Λογιστικοί έλεγχοι μπορούν να διενεργούνται έως και δύο έτη μετά την πληρωμή του υπολοίπου.

⁽³⁴⁾ Οδηγία 2006/43/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 17ης Μαΐου 2006, για τους υποχρεωτικούς ελέγχους των ετήσιων και των ενοποιημένων λογαριασμών, για την τροποποίηση των οδηγιών 78/660/ΕΟΚ και 83/349/ΕΟΚ του Συμβουλίου και για την κατάργηση της οδηγίας 84/253/ΕΟΚ του Συμβουλίου (ΕΕ L 157 της 9.6.2006, σ. 87).

6. Η Επιτροπή δημοσιεύει κατευθυντήριες γραμμές ελέγχου, με σκοπό να διασφαλίσει την αξιόπιστη και ομοιόμορφη εφαρμογή και ερμηνεία των ελεγκτικών διαδικασιών και κανόνων καθ' όλη τη διάρκεια του προγράμματος.

Άρθρο 54

Προστασία των οικονομικών συμφερόντων της Ένωσης

Όταν μια τρίτη χώρα συμμετέχει στο πρόγραμμα μέσω απόφασης που εκδίδεται δυνάμει διεθνούς συμφωνίας ή βάσει οποιασδήποτε άλλης νομικής πράξης, η τρίτη χώρα χορηγεί τα αναγκαία δικαιώματα και την απαιτούμενη πρόσβαση στον αρμόδιο διατάκτη, στην OLAF και στο Ελεγκτικό Συνέδριο, ώστε να μπορούν να ασκούν πλήρως τις οικείες αρμοδιότητές τους. Ως προς την OLAF, τα δικαιώματα αυτά περιλαμβάνουν το δικαίωμα διενέργειας ερευνών, μεταξύ άλλων και με επιτόπιους ελέγχους και εξακριβώσεις, που προβλέπονται στον κανονισμό (ΕΕ, Ευρατόμ) αριθ. 883/2013.

Άρθρο 55

Άσκηση της εξουσιοδότησης

1. Ανατίθεται στην Επιτροπή η εξουσία να εκδίδει κατ' εξουσιοδότηση πράξεις υπό τους όρους του παρόντος άρθρου.
2. Η προβλεπόμενη στο άρθρο 50 παράγραφος 2 εξουσία έκδοσης κατ' εξουσιοδότηση πράξεων ανατίθεται στην Επιτροπή έως την 31η Δεκεμβρίου 2028.
3. Η εξουσιοδότηση που προβλέπεται στο άρθρο 50 παράγραφος 2 μπορεί να ανακληθεί ανά πάσα στιγμή από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο ή το Συμβούλιο. Η απόφαση ανάκλησης περατώνει την εξουσιοδότηση που προσδιορίζεται στην εν λόγω απόφαση. Αρχίζει να ισχύει την επομένη της δημοσίευσης της απόφασης στην *Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης* ή σε μεταγενέστερη ημερομηνία που ορίζεται σε αυτή. Δεν θίγει το κύρος των κατ' εξουσιοδότηση πράξεων που ισχύουν ήδη.
4. Πριν από την έκδοση μιας κατ' εξουσιοδότηση πράξης, η Επιτροπή διεξάγει διαβουλεύσεις με εμπειρογνώμονες που ορίζουν τα κράτη μέλη σύμφωνα με τις αρχές της διοργανικής συμφωνίας της 13ης Απριλίου 2016 για τη βελτίωση του νομοθετικού έργου.
5. Μόλις εκδώσει κατ' εξουσιοδότηση πράξη, η Επιτροπή την κοινοποιεί ταυτόχρονα στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και στο Συμβούλιο.
6. Οι κατ' εξουσιοδότηση πράξεις που εκδίδονται δυνάμει του άρθρου 50 παράγραφος 2 τίθενται σε ισχύ μόνο εφόσον δεν έχει διατυπωθεί αντίρρηση από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο ή το Συμβούλιο εντός δύο μηνών από την ημέρα που η πράξη κοινοποιείται στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και στο Συμβούλιο ή αν, πριν λήξει αυτή η περίοδος, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο ενημερώσουν αμφότερα την Επιτροπή ότι δεν θα προβάλουν αντιρρήσεις. Η προθεσμία αυτή παρατείνεται κατά δύο μήνες κατόπιν πρωτοβουλίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου ή του Συμβουλίου.

ΤΙΤΛΟΣ IV

ΜΕΤΑΒΑΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΤΕΛΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Άρθρο 56

Κατάργηση

Οι κανονισμοί (ΕΕ) αριθ. 1290/2013 και (ΕΕ) αριθ. 1291/2013 καταργούνται με ισχύ από την 1η Ιανουαρίου 2021.

Άρθρο 57

Μεταβατικές διατάξεις

1. Ο παρών κανονισμός δεν θίγει τη συνέχιση ή την τροποποίηση των δράσεων που έχουν ξεκινήσει δυνάμει των κανονισμών (ΕΕ) αριθ. 1290/2013 και (ΕΕ) αριθ. 1291/2013, οι οποίοι εξακολουθούν να εφαρμόζονται στις εν λόγω δράσεις μέχρι τη λήξη τους. Τα σχέδια εργασίας και οι δράσεις που προβλέπονται σε σχέδια εργασίας που έχουν εγκριθεί δυνάμει του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1290/2013 και δυνάμει των βασικών πράξεων των αντίστοιχων φορέων χρηματοδότησης εξακολουθούν να διέπονται από τον κανονισμό (ΕΕ) αριθ. 1290/2013 και τις εν λόγω βασικές πράξεις μέχρι την ολοκλήρωσή τους.
2. Το χρηματοδοτικό κονδύλιο για το πρόγραμμα μπορεί επίσης να καλύψει δαπάνες τεχνικής και διοικητικής συνδρομής που είναι αναγκαίες για την εξασφάλιση της μετάβασης μεταξύ του προγράμματος και των μέτρων που θεσπίστηκαν δυνάμει κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1291/2013.

Άρθρο 58

Έναρξη ισχύος

Ο παρών κανονισμός αρχίζει να ισχύει την ημέρα της δημοσίευσής του στην *Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης*.
Εφαρμόζεται από την 1η Ιανουαρίου 2021.

Ο παρών κανονισμός είναι δεσμευτικός ως προς όλα τα μέρη του και ισχύει άμεσα σε κάθε κράτος μέλος.

Βρυξέλλες, 28 Απριλίου 2021.

Για το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο
Ο Πρόεδρος
D. M. SASSOLI

Για το Συμβούλιο
Η Πρόεδρος
A. P. ZACARIAS

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι

ΓΕΝΙΚΕΣ ΓΡΑΜΜΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ

Ο γενικός στόχος και οι ειδικοί στόχοι που αναφέρονται στο άρθρο 3 του παρόντος κανονισμού επιδιώκονται στο σύνολο του προγράμματος με τους τομείς παρέμβασης και τις γενικές γραμμές δραστηριοτήτων που περιγράφονται στο παρόν παράρτημα και στο παράρτημα ΙΙ του παρόντος κανονισμού, καθώς και στο παράρτημα Ι της απόφασης (ΕΕ) 2021/764.

1. Πυλώνας Ι «Επιστήμη αριστείας»

Μέσω των ακόλουθων δραστηριοτήτων, ο παρών πυλώνας, σύμφωνα με το άρθρο 4, προάγει την επιστημονική αριστεία, προσελκύει τα καλύτερα talέντα στην Ευρώπη, παρέχει την κατάλληλη υποστήριξη σε ερευνητές αρχικού σταδίου και υποστηρίζει τη δημιουργία και διάδοση της επιστημονικής αριστείας, υψηλής ποιότητας γνώσεων, μεθόδων και δεξιοτήτων, τεχνολογιών και λύσεων σε παγκόσμιες, κοινωνικές, περιβαλλοντικές και οικονομικές προκλήσεις. Συμβάλλει επίσης στους λοιπούς ειδικούς στόχους του προγράμματος όπως αναφέρονται στο άρθρο 3.

- α) ΕΣΕ: παροχή ελκυστικής και ευέλικτης χρηματοδότησης ώστε να δίνεται η δυνατότητα σε ταλαντούχους και δημιουργικούς μεμονωμένους ερευνητές, ιδίως σε ερευνητές αρχικού σταδίου, και στις ομάδες τους να συμμετέχουν στα πλέον υποσχόμενα πεδία της επιστήμης αιχμής, ανεξάρτητα από την εθνικότητα και τη χώρα προέλευσής τους και με βάση τον ανταγωνισμό σε επίπεδο Ένωσης με αποκλειστικό κριτήριο την αριστεία.

Τομέας παρέμβασης: Επιστήμη αιχμής.

- β) Δράσεις MSCA: εφοδιασμός των ερευνητών με νέες γνώσεις και δεξιότητες μέσω της κινητικότητας και της έκθεσης σε διασυνοριακό, διατομεακό και διεπιστημονικό επίπεδο, ενίσχυση των συστημάτων κατάρτισης και επαγγελματικής εξέλιξης, καθώς και διάρθρωση και βελτίωση των θεσμικών και εθνικών προσλήψεων, λαμβάνοντας υπόψη την Ευρωπαϊκή Χάρτα του Ερευνητή και τον κώδικα δεοντολογίας για την πρόσληψη ερευνητών· εν προκειμένω, οι δράσεις MSCA βοηθούν στη θεμελίωση του ευρωπαϊκού ερευνητικού τοπίου αριστείας σε ολόκληρη την Ευρώπη, συμβάλλοντας στην τόνωση της απασχόλησης, της ανάπτυξης και των επενδύσεων, καθώς και στην επίλυση υφιστάμενων και μελλοντικών κοινωνικών προκλήσεων.

Τομείς παρέμβασης: προαγωγή της αριστείας μέσω της διασυνοριακής, διατομεακής και διεπιστημονικής κινητικότητας των ερευνητών· προώθηση νέων δεξιοτήτων μέσω της άριστης κατάρτισης των ερευνητών· ενίσχυση του ανθρώπινου κεφαλαίου και της ανάπτυξης δεξιοτήτων σε ολόκληρο τον ΕΧΕ· βελτίωση και διευκόλυνση συνεργειών· προώθηση της δημόσιας προβολής.

- γ) Ερευνητικές υποδομές: παροχή στην Ευρώπη βιώσιμων ανοικτών ερευνητικών υποδομών παγκόσμιας κλάσης, στις οποίες έχουν πρόσβαση οι καλύτεροι ερευνητές από την Ευρώπη και πέραν αυτής. Προώθηση της χρήσης υφιστάμενων ερευνητικών υποδομών, συμπεριλαμβανομένων αυτών που χρηματοδοτούνται από κονδύλια από την πολιτική συνοχής της Ένωσης. Στο εν λόγω πλαίσιο θα ενισχυθεί η δυνατότητα των ερευνητικών υποδομών να στηρίζουν την επιστημονική πρόοδο και καινοτομία και να καθιστούν εφικτή την ανοικτή επιστήμη και την επιστήμη αριστείας σύμφωνα με τις αρχές FAIR, παράλληλα με δραστηριότητες συναφείς με τις πολιτικές της Ένωσης και τη διεθνή συνεργασία.

Τομείς παρέμβασης: εδραίωση και ανάπτυξη του τοπίου των ευρωπαϊκών ερευνητικών υποδομών· άνοιγμα, ενοποίηση και διασύνδεση ερευνητικών υποδομών· δυναμικό καινοτομίας των ευρωπαϊκών ερευνητικών υποδομών και δραστηριότητες για καινοτομία και κατάρτιση· ενίσχυση της ευρωπαϊκής πολιτικής για τις ερευνητικές υποδομές και της διεθνούς συνεργασίας.

2. Πυλώνας ΙΙ «Παγκόσμιες προκλήσεις και ευρωπαϊκή βιομηχανική ανταγωνιστικότητα»

Μέσω των ακόλουθων δραστηριοτήτων, ο πυλώνας αυτός πρέπει, σύμφωνα με το άρθρο 4, να στηρίζει τη δημιουργία και την καλύτερη διάδοση των νέων γνώσεων, τεχνολογιών και βιώσιμων λύσεων υψηλής ποιότητας, να ενδυναμώνει την ευρωπαϊκή βιομηχανική ανταγωνιστικότητα, να ενισχύει τον αντίκτυπο της Ε&Κ στην ανάπτυξη, υποστήριξη και εφαρμογή ενωσιακών πολιτικών και να στηρίζει την υιοθέτηση καινοτόμων λύσεων από τη βιομηχανία, ιδίως τις ΜΜΕ και τις νεοφυείς επιχειρήσεις, καθώς και από την κοινωνία με σκοπό την αντιμετώπιση των παγκόσμιων προκλήσεων. Συμβάλλει επίσης στους λοιπούς ειδικούς στόχους του προγράμματος όπως αναφέρονται στο άρθρο 3.

Οι κοινωνικές και ανθρωπιστικές επιστήμες θα ενταχθούν πλήρως σε όλες τις ομάδες, περιλαμβανομένων συγκεκριμένων και ειδικών δραστηριοτήτων.

Με στόχο τη μεγιστοποίηση του αντίκτυπου, της ευελιξίας και των συνεργιών, οι δραστηριότητες Ε&Κ διοργανώνονται σε έξι ομάδες διασυνδεδεμένες μέσω πανευρωπαϊκών ερευνητικών υποδομών, οι οποίες, τόσο μεμονωμένα όσο και από κοινού, παρέχουν κίνητρα για την πολυεπιστημονική, διατομεακή, διαπολιτική, διασυνοριακή και διεθνή συνεργασία. Ο πυλώνας II του προγράμματος καλύπτει δραστηριότητες από ευρύ φάσμα επιπέδων τεχνολογικής ετοιμότητας, συμπεριλαμβανομένων χαμηλότερων επιπέδων τεχνολογικής ετοιμότητας.

Κάθε ομάδα συμβάλλει στην επίτευξη διαφόρων ΣΒΑ και πολλοί ΣΒΑ στηρίζονται από περισσότερες της μίας ομάδες.

Οι δραστηριότητες Ε&Κ διεξάγονται εντός και μεταξύ των ακόλουθων ομάδων:

- α) Ομάδα «Υγεία»: βελτίωση και προστασία της υγείας και της ευημερίας των πολιτών όλων των ηλικιών, με παραγωγή νέων γνώσεων, ανάπτυξη καινοτόμων λύσεων και εξασφάλιση της ενσωμάτωσης της διάστασης του φύλου, κατά περίπτωση, για την πρόληψη, διάγνωση, παρακολούθηση, αντιμετώπιση και θεραπεία ασθενειών, καθώς και την ανάπτυξη τεχνολογιών υγείας· μετριασμός των κινδύνων για την υγεία, προστασία των πληθυσμών και προώθηση της καλής υγείας και της ευημερίας, μεταξύ άλλων, στον χώρο εργασίας· βελτίωση της οικονομικής αποδοτικότητας, της ισοτιμίας και της βιωσιμότητας των συστημάτων δημόσιας υγείας· πρόληψη και αντιμετώπιση των ασθενειών που σχετίζονται με τη φτώχεια· και στήριξη και διευκόλυνση της συμμετοχής και της αυτοδιαχείρισης των ασθενών.

Τομείς παρέμβασης: υγεία σε όλη τη διάρκεια της ζωής· καθοριστικοί παράγοντες για το περιβάλλον και την κοινωνική υγεία· μη μεταδοτικές και σπάνιες ασθένειες· μεταδοτικές ασθένειες, συμπεριλαμβανομένων των ασθενειών που συνδέονται με τη φτώχεια και των παραμελημένων ασθενειών· εργαλεία, τεχνολογίες και ψηφιακές λύσεις για την υγεία και την περίθαλψη, συμπεριλαμβανομένης της εξατομικευμένης ιατρικής· συστήματα υγειονομικής περίθαλψης.

- β) Ομάδα «Πολιτισμός, δημιουργικότητα και κοινωνία χωρίς αποκλεισμούς»: ενίσχυση των δημοκρατικών αξιών, μεταξύ άλλων, του κράτους δικαίου και των θεμελιωδών δικαιωμάτων, διαφύλαξη της πολιτισμικής μας κληρονομιάς, διερεύνηση των δυνατοτήτων του πολιτιστικού και του δημιουργικού τομέα και προώθηση κοινωνικοοικονομικών μετασχηματισμών που συμβάλλουν στην ένταξη και την ανάπτυξη, συμπεριλαμβανομένων της διαχείρισης της μετανάστευσης και της ένταξης των μεταναστών.

Τομείς παρέμβασης: δημοκρατία και διακυβέρνηση· πολιτισμός, πολιτιστική κληρονομιά και δημιουργικότητα· κοινωνικοί και οικονομικοί μετασχηματισμοί.

- γ) Ομάδα «Πολιτική προστασία για την κοινωνία»: ανταπόκριση στις προκλήσεις που ανακύπτουν από τις επίμονες απειλές κατά της ασφάλειας, συμπεριλαμβανομένου του εγκλήματος στον κυβερνοχώρο, καθώς και των φυσικών και ανθρωπογενών καταστροφών.

Τομείς παρέμβασης: κοινωνίες ανθεκτικές στις καταστροφές· προστασία και ασφάλεια· ασφάλεια στον κυβερνοχώρο.

- δ) Ομάδα «Ψηφιακές τεχνολογίες, βιομηχανία και διάστημα»: ενίσχυση των ικανοτήτων και διασφάλιση της κυριαρχης θέσης της Ευρώπης σε βασικές τεχνολογίες γενικής εφαρμογής στους τομείς της ψηφιοποίησης και της παραγωγής, καθώς και στη διαστημική τεχνολογία, καθ' όλη την αλυσίδα αξίας, με στόχο τη δημιουργία ανταγωνιστικής, ψηφιακής, κυκλικής βιομηχανίας χαμηλών ανθρακούχων εκπομπών· διασφάλιση βιώσιμου εφοδιασμού με πρώτες ύλες· ανάπτυξη προηγμένων υλικών και παροχή της βάσης για πρόοδο και καινοτομία στις παγκόσμιες κοινωνικές προκλήσεις.

Τομείς παρέμβασης: μεταποιητικές τεχνολογίες· βασικές ψηφιακές τεχνολογίες, συμπεριλαμβανομένων των κβαντικών· αναδυόμενες τεχνολογίες γενικής εφαρμογής· προηγμένα υλικά· τεχνητή νοημοσύνη και ρομποτική· διαδικτυο επόμενης γενιάς· προηγμένη πληροφορική και μαζικά δεδομένα· κυκλικές βιομηχανίες· καθαρές βιομηχανίες χαμηλών ανθρακούχων εκπομπών· διάστημα, συμπεριλαμβανομένης της παρατήρησης της γης.

- ε) Ομάδα «Κλίμα, ενέργεια και κινητικότητα»: καταπολέμηση της κλιματικής αλλαγής κατανοώντας καλύτερα τα σχετικά αίτια, την εξέλιξη, τους κινδύνους, τον αντίκτυπο και τις ευκαιρίες, καθιστώντας τους τομείς της ενέργειας και των μεταφορών πιο φιλικούς προς το κλίμα και το περιβάλλον, πιο αποτελεσματικούς και ανταγωνιστικούς, ευφύστερους, ασφαλέστερους και ανθεκτικότερους, προωθώντας τη χρήση ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές και την ενεργειακή απόδοση, βελτιώνοντας την ανθεκτικότητα της Ένωσης σε εξωτερικούς κλυδωνισμούς και προσαρμόζοντας την κοινωνική συμπεριφορά υπό το πρίσμα των ΣΒΑ.

Τομείς παρέμβασης: επιστήμη του κλίματος και λύσεις· ενεργειακός εφοδιασμός· ενεργειακά συστήματα και δίκτυα· κτίρια και βιομηχανικές εγκαταστάσεις σε ενεργειακή μετάβαση· κοινότητες και πόλεις· βιομηχανική ανταγωνιστικότητα στις μεταφορές· καθαρές, ασφαλείς και προσβάσιμες μεταφορές και κινητικότητα· έξυπνη κινητικότητα· αποθήκευση ενέργειας.

- στ) Ομάδα «Τρόφιμα, βιοοικονομία, φυσικοί πόροι, γεωργία και περιβάλλον»: προστασία του περιβάλλοντος, αποκατάσταση, βιώσιμη διαχείριση και χρήση φυσικών και βιολογικών πόρων από γη, θάλασσα και εσωτερικά ύδατα ώστε να τερματιστεί η διάβρωση της βιοποικιλότητας, να καλύπτονται η επισιτιστική και διατροφική ασφάλεια για όλους και η μετάβαση σε μια αποδοτική ως προς τη χρήση των πόρων κυκλική οικονομία χαμηλών ανθρακούχων εκπομπών και βιώσιμη βιοοικονομία.

Τομείς παρέμβασης: περιβαλλοντική παρατήρηση· βιοποικιλότητα και φυσικοί πόροι· γεωργία, δασοκομία και αγροτικές περιοχές· θάλασσες, ωκεανοί και εσωτερικά ύδατα· συστήματα τροφίμων· βιολογικά συστήματα καινοτομίας στη βιοοικονομία της Ένωσης· κυκλικά συστήματα.

- ζ) Μη πυρηνικές άμεσες δράσεις του ΚΚΕρ: παραγωγή επιστημονικών στοιχείων υψηλής ποιότητας για τη χάραξη αποτελεσματικών και οικονομικά προσιτών χρηστών δημόσιων πολιτικών. Οι νέες πρωτοβουλίες και προτάσεις για ενωσιακές νομικές πράξεις χρειάζονται διαφανή, ολοκληρωμένα και ισορροπημένα στοιχεία ώστε να καταρτίζονται με λογική, ενώ η εφαρμογή των πολιτικών απαιτεί στοιχεία για τη μέτρηση και την παρακολούθηση της προόδου. Το ΚΚΕρ παρέχει ανεξάρτητα επιστημονικά στοιχεία και τεχνική στήριξη για τις ενωσιακές πολιτικές καθ' όλη τη διάρκεια του κύκλου πολιτικής. Το ΚΚΕρ επικεντρώνει τις έρευνές του στις προτεραιότητες πολιτικής της Ένωσης.

Τομείς παρέμβασης: ενίσχυση της βάσης γνώσεων για τη χάραξη πολιτικής· παγκόσμιες προκλήσεις (υγεία· πολιτισμός, δημιουργικότητα και κοινωνία χωρίς αποκλεισμούς· πολιτική προστασία για την κοινωνία· ψηφιακές τεχνολογίες, βιομηχανία και διάστημα· κλίμα, ενέργεια και κινητικότητα· τρόφιμα, βιοοικονομία, φυσικοί πόροι, γεωργία και περιβάλλον)· καινοτομία, οικονομική ανάπτυξη και ανταγωνιστικότητα· επιστημονική αριστεία· εδαφική ανάπτυξη και στήριξη για τα κράτη μέλη και τις περιφέρειες.

3. Πυλώνας III «Καινοτόμος Ευρώπη»

Μέσω των ακόλουθων δραστηριοτήτων, ο πυλώνας αυτός πρέπει, σύμφωνα με το άρθρο 4, να προάγει όλες τις μορφές καινοτομίας, συμπεριλαμβανομένης της μη τεχνολογικής καινοτομίας, κυρίως στις ΜΜΕ συμπεριλαμβανομένων των νεοφυών επιχειρήσεων, με τη διευκόλυνση της τεχνολογικής ανάπτυξης, της επίδειξης και της μεταφοράς γνώσης, και να ενισχύει την ανάπτυξη καινοτόμων λύσεων. Θα συμβάλλει επίσης στους λοιπούς ειδικούς στόχους του προγράμματος που αναφέρονται στο άρθρο 3. Το ΕΣΚ υλοποιείται κατά κύριο λόγο με δύο μέσα: το μέσο Pathfinder, που θα υλοποιηθεί κυρίως μέσω της συνεργατικής έρευνας, και το μέσο Accelerator.

- α) ΕΣΚ: Εστίαση κυρίως στη ρηξικέλευθη και ανατρεπτική καινοτομία, ιδίως με στόχο την καινοτομία που δημιουργεί αγορές, και παράλληλη στήριξη όλων των ειδών καινοτομίας, συμπεριλαμβανομένης της επαυξητικής καινοτομίας.

Τομείς παρέμβασης: Pathfinder για την προηγμένη έρευνα, υποστήριξη μελλοντικών και αναδυόμενων ρηξικέλευθων τεχνολογιών που δημιουργούν αγορές και/ή υπερπροηγμένων τεχνολογιών· Accelerator: κάλυψη του χρηματοδοτικού κενού μεταξύ των τελευταίων σταδίων των δραστηριοτήτων Ε&Κ και της υιοθέτησης από την αγορά, ώστε να επιτυγχάνεται αποτελεσματική ανάπτυξη ρηξικέλευθων καινοτομιών που δημιουργούν αγορές και να επεκτείνονται οι εταιρείες σε τομείς που η αγορά δεν παρέχει βιώσιμη χρηματοδότηση· και πρόσθετες δραστηριότητες του ΚΚΕρ, όπως βραβεία και υποτροφίες, καθώς και υπηρεσίες προστιθέμενης αξίας για τις επιχειρήσεις.

- β) Ευρωπαϊκά οικοσυστήματα καινοτομίας

Τομείς παρέμβασης: δραστηριότητες που περιλαμβάνουν ιδίως σύνδεση, κατά περίπτωση σε συνεργασία με το ΕΙΤ, με εθνικούς και περιφερειακούς φορείς καινοτομίας και στήριξη της υλοποίησης κοινών διασυνοριακών προγραμμάτων καινοτομίας από κράτη μέλη, περιφέρειες και συνδεδεμένες χώρες, από την ανταλλαγή πρακτικών και γνώσεων για τη ρύθμιση της καινοτομίας έως την αναβάθμιση των μη τεχνικών δεξιοτήτων για την καινοτομία και τη διεξαγωγή δραστηριοτήτων έρευνας και καινοτομίας, συμπεριλαμβανομένων της ανοικτής ή υπό την ηγεσία χρηστών καινοτομίας, με σκοπό την ενίσχυση της αποτελεσματικότητας του ευρωπαϊκού συστήματος καινοτομίας. Αυτό θα πρέπει να υλοποιηθεί σε συνδυασμό με, μεταξύ άλλων, τη στήριξη του ΕΤΠΑ σε οικοσυστήματα καινοτομίας και διαπεριφερειακές συμπράξεις με αντικείμενο θέματα έξυπνης εξειδίκευσης.

- γ) Το Ευρωπαϊκό Ινστιτούτο Καινοτομίας και Τεχνολογίας

Τομείς παρέμβασης (που ορίζονται στο παράρτημα II): βιώσιμα οικοσυστήματα καινοτομίας σε ολόκληρη την Ευρώπη· δεξιότητες για την καινοτομία και επιχειρηματικές δεξιότητες σε προοπτική διά βίου μάθησης, συμπεριλαμβανομένης της αύξησης των ικανοτήτων των ιδρυμάτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης σε ολόκληρη την Ευρώπη· νέες λύσεις στην αγορά για την αντιμετώπιση παγκόσμιων προκλήσεων· συνέργειες και προστιθέμενη αξία στο πλαίσιο του προγράμματος.

4. Τμήμα «Διεύρυνση της συμμετοχής και ενίσχυση του ΕΧΕ»

Μέσω των ακόλουθων δραστηριοτήτων, το μέρος αυτό επιδιώκει την επίτευξη των ειδικών στόχων όπως ορίζονται στο άρθρο 3 παράγραφος 2 στοιχείο δ). Συμβάλλει επίσης στους λοιπούς ειδικούς στόχους του προγράμματος όπως αναφέρονται στο άρθρο 3. Ενώ στηρίζει το πρόγραμμα στο σύνολό του, το παρόν τμήμα στηρίζει και δραστηριότητες που συμβάλλουν στην προσέλκυση ταλέντων, στην ενίσχυση της «κυκλοφορίας των εγκεφάλων» και στην πρόληψη της «διαρροής εγκεφάλων», στη δημιουργία μιας Ευρώπης που θα βασίζεται περισσότερο στις γνώσεις, την καινοτομία και την ισότητα των φύλων και θα βρίσκεται στην κορυφή του παγκόσμιου ανταγωνισμού, στην προώθηση της διεθνούς συνεργασίας και, ως εκ τούτου, στη βελτιστοποίηση των δυνατών σημείων σε εθνικό επίπεδο και των δυνατοτήτων σε ολόκληρη την Ευρώπη, στο πλαίσιο της εύρυθμης λειτουργίας του ΕΧΕ, όπου οι γνώσεις και ένα εργατικό δυναμικό υψηλής ειδίκευσης κυκλοφορούν ελεύθερα με ισορροπημένο τρόπο, όπου τα αποτελέσματα της Ε&Κ διαδίδονται ευρέως, γίνονται κατανοητά και δεκτά από ενημερωμένους πολίτες και ωφελούν την κοινωνία στο σύνολό της, και όπου η πολιτική της Ένωσης, ιδίως για την Ε&Κ, βασίζεται σε υψηλής ποιότητας επιστημονικά στοιχεία.

Το μέρος αυτό θα στηρίζει επίσης δραστηριότητες με στόχο τη βελτίωση της ποιότητας προτάσεων από νομικές οντότητες χωρών με χαμηλές επιδόσεις σε Ε&Κ, όπως επαγγελματικοί έλεγχοι και συμβουλές για τις προκαταρκτικές προτάσεις, και την ενθάρρυνση των δραστηριοτήτων των εθνικών σημείων επαφής με στόχο την υποστήριξη της διεθνούς δικτύωσης, καθώς και των δραστηριοτήτων με στόχο την υποστήριξη νομικών οντοτήτων χωρών με χαμηλές επιδόσεις σε Ε&Κ που προσχωρούν σε ήδη επιλεγμένα συνεργατικά έργα στα οποία δεν συμμετέχουν νομικές οντότητες από τις εν λόγω χώρες.

Τομείς παρέμβασης: διεύρυνση της συμμετοχής και διάδοση της αριστείας, μεταξύ άλλων μέσω συγκρότησης ομάδων, αδελφοποίησης, πανεπιστημιακών εδρών ΕΧΕ, ευρωπαϊκής συνεργασίας στον τομέα της επιστήμης και της τεχνολογίας (COST), πρωτοβουλιών αριστείας και δραστηριοτήτων για την προώθηση της «κυκλοφορίας των εγκεφάλων»· μεταρρύθμιση και ενίσχυση του ευρωπαϊκού συστήματος Ε&Κ, για παράδειγμα, μεταξύ άλλων, με την υποστήριξη των μεταρρυθμίσεων των εθνικών πολιτικών Ε&Κ, την παροχή ελκυστικών επαγγελματικών συνθηκών και την υποστήριξη της επιστήμης για τους πολίτες και την ισότητα των φύλων.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ II

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ (ΕΙΚΤ)

Ισχύουν τα ακόλουθα κατά την υλοποίηση του προγράμματος δραστηριοτήτων του ΕΙΤ:

1. Σκεπτικό

Όπως αναφέρει σαφώς η έκθεση της ομάδας υψηλού επιπέδου σχετικά με τη μεγιστοποίηση του αντίκτυπου των προγραμμάτων E&K της Ένωσης (ομάδα υψηλού επιπέδου «Lamy»), τα επόμενα βήματα συνίστανται «στην εκπαίδευση για το μέλλον και στην επένδυση σε ανθρώπους που θα κάνουν την αλλαγή». Πιο συγκεκριμένα, τα ευρωπαϊκά ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης καλούνται να ενθαρρύνουν την επιχειρηματικότητα, να καταρρίψουν τα επιστημονικά στεγανά και να κατοχυρώσουν θεσμικά ισχυρές συνεργασίες μεταξύ του ακαδημαϊκού κόσμου και της βιομηχανίας, οι οποίες θα έχουν διεπιστημονικό χαρακτήρα. Σύμφωνα με πρόσφατες έρευνες, η πρόσβαση σε ταλέντα είναι μακράν ο σημαντικότερος παράγοντας που επηρεάζει τις επιλογές των Ευρωπαίων ιδρυτών νεοφυών επιχειρήσεων όσον αφορά την τοποθεσία. Η εκπαίδευση στην επιχειρηματικότητα, οι ευκαιρίες κατάρτισης και η ανάπτυξη δημιουργικών δεξιοτήτων παίζουν καίριας σημασίας ρόλο στην καλλιέργεια μελλοντικών δημιουργών καινοτομίας και στην ανάπτυξη των ικανοτήτων των υφιστάμενων δημιουργών καινοτομίας ώστε να καρπωθούν μεγαλύτερες επιτυχίες στο πλαίσιο της ανάπτυξης των επιχειρηματικών τους δραστηριοτήτων. Η πρόσβαση σε επιχειρηματικά ταλέντα, σε συνδυασμό με την πρόσβαση σε επαγγελματικές υπηρεσίες, κεφάλαια και αγορές σε επίπεδο Ένωσης, καθώς και η συσπείρωση σημαντικών παραγόντων καινοτομίας γύρω από έναν κοινό στόχο αποτελούν τα βασικά συστατικά για την καλλιέργεια ενός οικοσυστήματος καινοτομίας. Υπάρχει ανάγκη να συντονιστούν οι προσπάθειες σε ολόκληρη την Ένωση με στόχο τη δημιουργία κρίσιμης μάζας διασυνδεδεμένων επιχειρηματικών συνεργατικών σχηματισμών και οικοσυστημάτων σε ολόκληρη την Ένωση.

Το ΕΙΤ αποτελεί σήμερα το μεγαλύτερο ολοκληρωμένο οικοσύστημα καινοτομίας της Ευρώπης, το οποίο συγκεντρώνει εταίρους από τις επιχειρήσεις, την έρευνα, την εκπαίδευση και άλλους τομείς. Το ΕΙΤ συνεχίζει να στηρίζει τις ΚΓΚ του, που είναι ευρωπαϊκές συμπράξεις μεγάλης κλίμακας οι οποίες αντιμετωπίζουν συγκεκριμένες παγκόσμιες προκλήσεις, καθώς και να ενισχύει τα οικοσυστήματα καινοτομίας γύρω από αυτές. Το πράττει προωθώντας τη συγχώνευση της εκπαίδευσης, της E&K ύψιστων προτύπων, δημιουργώντας έτσι περιβάλλοντα που ευνοούν την καινοτομία, καθώς και προάγοντας και στηρίζοντας μια νέα γενιά επιχειρηματιών και δίνοντας ώθηση στη σύσταση καινοτόμων εταιρειών σε στενή συνέργεια και συμπληρωματικότητα με το ΕΣΚ.

Σε ολόκληρη την Ευρώπη, εξακολουθούν να απαιτούνται προσπάθειες για την ανάπτυξη οικοσυστημάτων όπου ερευνητές, δημιουργοί καινοτομίας, βιομηχανίες και κυβερνήσεις θα μπορούν να αλληλοεπιδρούν με ευκολία. Είναι γεγονός ότι τα οικοσυστήματα καινοτομίας δεν λειτουργούν ακόμα με τον βέλτιστο τρόπο για διάφορους λόγους, όπως:

- α) η αλληλεπίδραση μεταξύ των παραγόντων καινοτομίας παρεμποδίζεται ακόμα από οργανωτικούς, κανονιστικούς και πολιτισμικούς φραγμούς·
- β) οι προσπάθειες για την ενίσχυση των οικοσυστημάτων καινοτομίας θα ωφεληθούν από τον συντονισμό και τη σαφή εστίαση σε συγκεκριμένους στόχους και αντίκτυπο.

Για να αντιμετωπιστούν οι μελλοντικές κοινωνικές προκλήσεις, να αξιοποιηθούν οι ευκαιρίες που προσφέρουν οι νέες τεχνολογίες και να υπάρξει συνεισφορά στην περιβαλλοντικά φιλική και βιώσιμη οικονομική ανάπτυξη, στην απασχόληση, στην ανταγωνιστικότητα και στην ευημερία των Ευρωπαίων πολιτών, υπάρχει ανάγκη για περαιτέρω ενίσχυση της ικανότητας της Ευρώπης να καινοτομεί, μέσω της ενίσχυσης των υφιστάμενων και της ενθάρρυνσης της δημιουργίας νέων περιβαλλόντων που ευνοούν τη συνεργασία και την καινοτομία· της ενίσχυσης των ικανοτήτων καινοτομίας του ακαδημαϊκού κόσμου και του ερευνητικού τομέα· της στήριξης της νέας γενιάς επιχειρηματιών· της ενθάρρυνσης της δημιουργίας και της ανάπτυξης καινοτόμων επιχειρήσεων, καθώς και της ενίσχυσης της προβολής και της αναγνώρισης των δραστηριοτήτων E&K που χρηματοδοτούνται από την Ένωση, ειδικότερα της χρηματοδότησης του ΕΙΤ, προς και από το ευρύ κοινό.

Η φύση και το μέγεθος των προκλήσεων όσον αφορά την καινοτομία απαιτούν την ανάπτυξη επαφών και την κινητοποίηση παραγόντων και πόρων σε ευρωπαϊκή κλίμακα, μέσω της ενίσχυσης της διασυνοριακής συνεργασίας. Πρέπει να αρθούν τα στεγανά μεταξύ επιστημονικών τομέων και στις αλυσίδες αξίας και να ενισχυθεί η διαμόρφωση ευνοϊκών συνθηκών για την αποτελεσματική ανταλλαγή γνώσεων και εμπειρογνομοσύνης, καθώς και για την ανάπτυξη και την προσέλκυση επιχειρηματικών ταλέντων. Το στρατηγικό θεματολόγιο καινοτομίας του ΕΙΤ εξασφαλίζει τη συνοχή με τις προκλήσεις του προγράμματος, καθώς και τη συμπληρωματικότητα με το ΕΣΚ.

2. Τομείς παρέμβασης

2.1. Βιώσιμα οικοσυστήματα καινοτομίας σε ολόκληρη την Ευρώπη

Σύμφωνα με τον κανονισμό για το ΕΙΤ και το στρατηγικό θεματολόγιο καινοτομίας του ΕΙΤ, το Ινστιτούτο συμβάλλει περισσότερο στην ενίσχυση των βιώσιμων οικοσυστημάτων καινοτομίας που βασίζονται στις προκλήσεις σε ολόκληρη την Ευρώπη. Πιο συγκεκριμένα, το ΕΙΚΤ συνεχίζει να λειτουργεί κυρίως μέσω των ΚΓΚ, των μεγάλης κλίμακας ευρωπαϊκών συμπράξεων που αντιμετωπίζουν συγκεκριμένες κοινωνικές προκλήσεις. Συνεχίζει να ενισχύει τα οικοσυστήματα καινοτομίας γύρω από αυτές, μέσω του ανοίγματός τους και μέσω της ενθάρρυνσης της ολοκλήρωσης της έρευνας, της καινοτομίας και της εκπαίδευσης. Επιπλέον, το ΕΙΤ ενισχύει τα οικοσυστήματα καινοτομίας σε ολόκληρη την Ευρώπη μέσω της επέκτασης του σχεδίου περιφερειακής καινοτομίας (RIS). Το ΕΙΤ συνεργάζεται με τα οικοσυστήματα καινοτομίας που παρουσιάζουν υψηλό δυναμικό καινοτομίας βάσει στρατηγικής, θεματικής ευθυγράμμισης και προβλεπόμενου αντίκτυπου, σε στενή συνέργεια με στρατηγικές και πλατφόρμες έξυπνης εξειδίκευσης.

Γενικές γραμμές

- α) ενίσχυση της αποτελεσματικότητας και του ανοικτού χαρακτήρα σε νέους εταίρους των υφιστάμενων ΚΓΚ, καθιστώντας δυνατή τη μετάβαση στην αυτονομία σε μακροπρόθεσμη βάση και ανάλυση της ανάγκης να δημιουργηθούν νέες ΚΓΚ για την αντιμετώπιση παγκόσμιων προκλήσεων. Οι συγκεκριμένοι θεματικοί τομείς προσδιορίζονται στο στρατηγικό θεματολόγιο καινοτομίας του ΕΙΤ, λαμβάνοντας υπόψη τον στρατηγικό σχεδιασμό·
 - β) επίτευξη της προόδου των περιφερειών προς την αριστεία στις χώρες που αναφέρονται στο στρατηγικό θεματολόγιο καινοτομίας του ΕΙΤ σε στενή συνεργασία με τα διαρθρωτικά ταμεία και άλλα σχετικά ενωσιακά προγράμματα, κατά περίπτωση.
- 2.2. Δεξιότητες για την καινοτομία και επιχειρηματικές δεξιότητες σε προοπτική διά βίου μάθησης, συμπεριλαμβανομένης της αύξησης των ικανοτήτων των ιδρυμάτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης σε ολόκληρη την Ευρώπη

Οι δραστηριότητες εκπαίδευσης του ΕΙΤ ενισχύονται με στόχο την ενθάρρυνση της καινοτομίας και της επιχειρηματικότητας μέσω εκπαίδευσης και κατάρτισης που σχεδιάζονται ειδικά για τον σκοπό αυτόν. Στο πλαίσιο της επέκτασης των εκπαιδευτικών προγραμμάτων των υφιστάμενων ΚΓΚ του ΕΙΤ δίνεται μεγαλύτερη έμφαση στην ανάπτυξη του ανθρώπινου κεφαλαίου, ώστε να συνεχίσουν να προσφέρονται στους σπουδαστές και στους επαγγελματίες προγράμματα σπουδών υψηλής ποιότητας με βάση την καινοτομία, τη δημιουργικότητα και την επιχειρηματικότητα σύμφωνα ιδίως με τη στρατηγική της Ένωσης για τη βιομηχανία και τις δεξιότητες. Τούτο μπορεί να περιλαμβάνει ερευνητές και δημιουργούς καινοτομίας που στηρίζονται από άλλα μέρη του προγράμματος, ιδίως από τις δράσεις MSCA. Το ΕΙΚΤ στηρίζει επίσης τον εκσυγχρονισμό των ιδρυμάτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης σε ολόκληρη την Ευρώπη και την ένταξή τους σε οικοσυστήματα καινοτομίας, μέσω της τόνωσης και της αύξησης του επιχειρηματικού δυναμικού και των ικανοτήτων τους και της ενθάρρυνσής τους να προβλέπουν καλύτερα τις νέες απαιτήσεις δεξιοτήτων.

Γενικές γραμμές

- α) ανάπτυξη καινοτόμων προγραμμάτων σπουδών, λαμβάνοντας υπόψη τις μελλοντικές ανάγκες της κοινωνίας και της βιομηχανίας, και διατομεακών προγραμμάτων για σπουδαστές, επιχειρηματίες και επαγγελματίες σε ολόκληρη την Ευρώπη και πέραν αυτής, εκεί όπου οι γνώσεις ειδημόνων και οι ειδικές ανά τομέα γνώσεις συνδυάζονται με δεξιότητες προσανατολισμένες στην επιχειρηματικότητα και την καινοτομία, όπως δεξιότητες υψηλής τεχνολογίας σε σχέση με ψηφιακές τεχνολογίες και βιώσιμες βασικές τεχνολογίες γενικής εφαρμογής·
 - β) ενίσχυση και επέκταση του σήματος ΕΙΤ, με στόχο τη βελτίωση της προβολής και της αναγνώρισης των εκπαιδευτικών προγραμμάτων του ΕΙΤ με βάση συμπράξεις μεταξύ διαφόρων ανώτατων εκπαιδευτικών ιδρυμάτων, ερευνητικών κέντρων και εταιρειών, βελτιώνοντας παράλληλα τη συνολική του ποιότητα με την προσφορά προγραμμάτων μάθησης μέσω της εφαρμογής στην πράξη και στοχευμένης επιχειρηματικής εκπαίδευσης, καθώς και διεθνούς και διατομεακής κινητικότητας, αλλά και κινητικότητας μεταξύ οργανισμών·
 - γ) ανάπτυξη ικανοτήτων καινοτομίας και επιχειρηματικότητας στον τομέα της ανώτατης εκπαίδευσης, μέσω της αξιοποίησης και της προώθησης της εμπειρογνωμοσύνης της κοινότητας του ΕΙΤ στη σύνδεση της εκπαίδευσης, της έρευνας και των επιχειρήσεων·
 - δ) ενίσχυση του ρόλου της κοινότητας αποφοίτων του ΕΙΤ ως προτύπου για νέους σπουδαστές και ισχυρού μέσου για την προβολή του αντικτύπου του ΕΙΤ.
- 2.3. Νέες λύσεις στην αγορά για την αντιμετώπιση παγκόσμιων προκλήσεων

Το ΕΙΚΤ διευκολύνει, ενδυναμώνει και επιχορηγεί τους επιχειρηματίες, τους δημιουργούς καινοτομίας, τους ερευνητές, τους εκπαιδευτές, τους σπουδαστές και άλλους παράγοντες καινοτομίας, εξασφαλίζοντας παράλληλα την ενσωμάτωση της ισότητας των φύλων (διάσταση του φύλου), ώστε να συνεργαστούν σε διεπιστημονικές ομάδες και να συλλάβουν ιδέες οι οποίες θα μετουσιωθούν τόσο σε επαγγελματικές όσο και σε ανατρεπτικές καινοτομίες. Οι δραστηριότητες χαρακτηρίζονται από προσέγγιση ανοικτής καινοτομίας και μια διασυννοριακή προσέγγιση, ενώ θα εστιάζουν στην ενσωμάτωση σχετικών δραστηριοτήτων για το τρίγωνο της γνώσης που θα συμβάλουν στην επιτυχία τους (όπως οι φορείς υλοποίησης ενός έργου μπορούν να βελτιώσουν την πρόσβασή τους σε ειδικευμένους αποφοίτους, κύριους χρήστες, νεοφυείς επιχειρήσεις με καινοτόμες ιδέες, ξένες εταιρείες με σχετικά συμπληρωματικά περιουσιακά στοιχεία κ.λπ.).

Γενικές γραμμές

- α) παροχή στήριξης για την ανάπτυξη νέων προϊόντων, υπηρεσιών και ευκαιριών στην αγορά, όπου παράγοντες του τριγώνου της γνώσης συνεργάζονται ώστε να προσφέρουν λύσεις σε παγκόσμιες προκλήσεις·
- β) πλήρης ολοκλήρωση της αλυσίδας αξίας καινοτομίας στο σύνολό της: από τον σπουδαστή στον επιχειρηματία, από την ιδέα στο προϊόν, από το εργαστήριο στον πελάτη. Αυτό περιλαμβάνει τη στήριξη σε νεοφυείς επιχειρήσεις και την επέκταση εταιρειών·

- γ) παροχή υπηρεσιών υψηλού επιπέδου και στήριξης σε καινοτόμες επιχειρήσεις, συμπεριλαμβανομένης τεχνικής βοήθειας για την τελειοποίηση προϊόντων ή υπηρεσιών, ουσιαστική καθοδήγηση, στήριξη για την προσέγγιση πελατών και την αύξηση του κεφαλαίου, με στόχο την ταχεία είσοδο στην αγορά και την επιτάχυνση της διαδικασίας μεγέθυνσης.

2.4. Συνέργειες και προστιθέμενη αξία στο πλαίσιο του προγράμματος.

Το ΕΙΤ εντίνει τις προσπάθειές του για την αξιοποίηση των συνεργειών και της συμπληρωματικότητας μεταξύ των υφιστάμενων ΚΓΚ και διαφορετικών παραγόντων και πρωτοβουλιών σε επίπεδο Ένωσης και παγκοσμίως, καθώς και για την επέκταση του δικτύου του με συνεργαζόμενους οργανισμούς τόσο από στρατηγική όσο και από επιχειρησιακή άποψη, αποφεύγοντας παράλληλα τις επικαλύψεις.

Γενικές γραμμές

- α) στενή συνεργασία με το ΕΣΚ και το Πρόγραμμα InvestEU για τον εξορθολογισμό της στήριξης (ήτοι χρηματοδότηση και υπηρεσίες) που παρέχεται σε καινοτόμες νεοφυείς και επεκτεινόμενες επιχειρήσεις, ιδίως μέσω των ΚΓΚ·
- β) σχεδιασμός και υλοποίηση των δραστηριοτήτων του ΕΙΤ, με στόχο να μεγιστοποιούνται οι συνέργειες και η συμπληρωματικότητα με άλλα μέρη του προγράμματος·
- γ) συνεργασία με τα κράτη μέλη, τόσο σε εθνικό όσο και σε περιφερειακό επίπεδο, ανάπτυξη διαρθρωμένου διαλόγου και συντονισμός των προσπαθειών για να καταστούν δυνατές οι συνέργειες με εθνικές και περιφερειακές πρωτοβουλίες, συμπεριλαμβανομένων στρατηγικών έξυπνης εξειδίκευσης, εξετάζοντας μεταξύ άλλων την υλοποίηση των «ευρωπαϊκών οικοσυστημάτων καινοτομίας», με στόχο τον εντοπισμό, την ανταλλαγή και τη διάδοση βέλτιστων πρακτικών και διδαγμάτων·
- δ) ανταλλαγή και διάδοση καινοτόμων πρακτικών και διδαγμάτων σε ολόκληρη την Ευρώπη και πέραν αυτής, με στόχο τη συμβολή στην πολιτική για την καινοτομία στην Ευρώπη σε συντονισμό με άλλα μέρη του προγράμματος·
- ε) συνεισφορά σε συζητήσεις πολιτικής για την καινοτομία και συμβολή στον σχεδιασμό και στην υλοποίηση των προτεραιοτήτων πολιτικής της Ένωσης μέσω της συνεχούς συνεργασίας με όλες τις σχετικές υπηρεσίες της Επιτροπής, άλλα προγράμματα της Ένωσης και τα ενδιαφερόμενα μέρη τους και περαιτέρω διερεύνηση ευκαιριών στο πλαίσιο πρωτοβουλιών εφαρμογής πολιτικής·
- στ) αξιοποίηση συνεργειών με άλλα προγράμματα της Ένωσης, συμπεριλαμβανομένων όσων στηρίζουν την ανάπτυξη του ανθρώπινου δυναμικού και την καινοτομία (όπως τα COST, EKT+, ΕΤΠΑ, Erasmus+, Δημιουργική Ευρώπη και COSME Plus/ενιαία αγορά, το πρόγραμμα InvestEU)·
- ζ) ανάπτυξη στρατηγικών συμμαχιών με σημαντικούς παράγοντες καινοτομίας σε επίπεδο Ένωσης και σε διεθνές επίπεδο και στήριξη ΚΓΚ με στόχο την ανάπτυξη συνεργασιών και δεσμών με βασικούς εταίρους του τριγώνου της γνώσης από τρίτες χώρες, με σκοπό τη δημιουργία νέων αγορών για λύσεις που υποστηρίζονται από ΚΓΚ και την προσέλκυση χρηματοδότησης και ταλέντων από το εξωτερικό. Προωθείται η συμμετοχή τρίτων χωρών, λαμβάνοντας υπόψη τις αρχές της αμοιβαιότητας και των αμοιβαίων οφελών.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙΙ

ΕΥΡΩΠΑΙΚΕΣ ΣΥΜΠΡΑΞΕΙΣ

Οι ευρωπαϊκές συμπράξεις επιλέγονται και υλοποιούνται, παρακολουθούνται, αξιολογούνται και καταργούνται σταδιακά ή ανανεώνονται με βάση τα ακόλουθα κριτήρια:

1. Επιλογή

Επίδειξη στοιχείων που να αποδεικνύουν ότι η ευρωπαϊκή σύμπραξη είναι περισσότερο αποτελεσματική για την επίτευξη των συναφών στόχων του προγράμματος μέσω συμμετοχής και δέσμευσης των εταιρών, ιδίως όσον αφορά την επίτευξη σαφούς αντίκτυπου για την Ένωση και τους πολίτες της, ιδίως την αντιμετώπιση παγκόσμιων προκλήσεων, την υλοποίηση των στόχων E&K, τη διασφάλιση της ανταγωνιστικότητας και της βιωσιμότητας της Ένωσης, καθώς και τη συμβολή στην ενίσχυση του ΕΧΕΚ και, κατά περίπτωση, των διεθνών δεσμεύσεων.

Στην περίπτωση των θεσμοθετημένων ευρωπαϊκών συμπράξεων που θεσπίζονται σύμφωνα με το άρθρο 185 ΣΛΕΕ, είναι υποχρεωτική η συμμετοχή τουλάχιστον του 40 % των κρατών μελών:

- α) συνοχή και συνέργειες της ευρωπαϊκής σύμπραξης εντός του ενωσιακού τοπίου E&K, τηρώντας κατά το μέγιστο δυνατόν τους κανόνες του προγράμματος·
- β) διαφάνεια και ανοικτός χαρακτήρας της ευρωπαϊκής σύμπραξης όσον αφορά τον καθορισμό προτεραιοτήτων και στόχων σχετικά με τα προσδοκώμενα αποτελέσματα και τον προσδοκώμενο αντίκτυπο, καθώς και όσον αφορά τη συμμετοχή εταιρών και ενδιαφερόμενων φορέων από ολόκληρη την αλυσίδα αξίας, από διαφορετικούς τομείς, προϋπάρχοντα στοιχεία και κλάδους, συμπεριλαμβανομένων διεθνών φορέων, κατά περίπτωση, και χωρίς παρέμβαση στην ευρωπαϊκή ανταγωνιστικότητα· σαφείς ρυθμίσεις για την προώθηση της συμμετοχής των ΜΜΕ και για τη διάδοση και αξιοποίηση των αποτελεσμάτων, ιδίως από τις ΜΜΕ, μεταξύ άλλων μέσω ενδιάμεσων οργανώσεων·
- γ) εκ των προτέρων επίδειξη προσθετικότητας και κατευθυντικότητας της ευρωπαϊκής σύμπραξης, συμπεριλαμβανομένου κοινού στρατηγικού οράματος σχετικά με τον στόχο της. Το εν λόγω όραμα περιλαμβάνει συγκεκριμένα:
 - i) προσδιορισμό μετρήσιμων προσδοκώμενων αποτελεσμάτων και επιπτώσεων εντός συγκεκριμένων χρονικών πλαισίων, συμπεριλαμβανομένης βασικής οικονομικής και/ή κοινωνικής αξίας για την Ένωση,
 - ii) επίδειξη προσδοκώμενων ποιοτικών και σημαντικών ποσοτικών αποτελεσμάτων μόχλευσης, καθώς και μιας μεθόδου για τη μέτρηση βασικών δεικτών επιδόσεων,
 - iii) προσεγγίσεις για τη διασφάλιση ευέλικτης εφαρμογής και την προσαρμογή στις μεταβαλλόμενες ανάγκες της πολιτικής, της κοινωνίας και/ή της αγοράς, ή στην επιστημονική πρόοδο, καθώς και για την αύξηση της πολιτικής συνοχής μεταξύ περιφερειακού, εθνικού και ενωσιακού επιπέδου,
 - iv) στρατηγικές εξόδου και μέτρα για τη σταδιακή κατάργηση του προγράμματος·
- δ) εκ των προτέρων επίδειξη μακροπρόθεσμης δέσμευσης εκ μέρους των εταιρών, συμπεριλαμβανομένου ελάχιστου ποσοστού δημόσιων και/ή ιδιωτικών επενδύσεων.

Στην περίπτωση των θεσμοθετημένων ευρωπαϊκών συμπράξεων που θεσπίζονται σύμφωνα με το άρθρο 185 ή το άρθρο 187 ΣΛΕΕ, οι χρηματοδοτικές και/ή σε είδος συνεισφορές από εταιρους άλλους πλην της Ένωσης είναι τουλάχιστον ίσες με το 50 % και μπορούν να ανέρχονται έως και το 75 % των συνολικών δημοσιονομικών δεσμεύσεων από τον προϋπολογισμό της ευρωπαϊκής σύμπραξης. Για κάθε τέτοια θεσμοθετημένη ευρωπαϊκή σύμπραξη, ένα μερίδιο των συνεισφορών από εταιρους άλλους πλην της Ένωσης καταβάλλεται με τη μορφή χρηματοδοτικών συνεισφορών. Για εταιρους άλλους πλην της Ένωσης και των συμμετεχόντων κρατών, οι χρηματοδοτικές συνεισφορές θα πρέπει να αποσκοπούν κυρίως στην κάλυψη διοικητικών δαπανών, καθώς και του συντονισμού, της στήριξης και άλλων μη ανταγωνιστικών δραστηριοτήτων.

2. Υλοποίηση:

- α) συστημική προσέγγιση που διασφαλίζει την ενεργή και έγκαιρη συμμετοχή των κρατών μελών και την επίτευξη του προσδοκώμενου αντίκτυπου της ευρωπαϊκής σύμπραξης με την ευέλικτη εφαρμογή κοινών δράσεων υψηλής ενωσιακής προστιθέμενης αξίας και οι οποίες υπερβαίνουν τις κοινές προσκλήσεις υποβολής προτάσεων για δραστηριότητες E&K, συμπεριλαμβανομένων εκείνων που σχετίζονται με την υιοθέτηση κανόνων ή πολιτικών ή με την υιοθέτηση από την αγορά·
- β) κατάλληλα μέτρα που διασφαλίζουν τον διαρκή ανοικτό χαρακτήρα της πρωτοβουλίας και τη διαφάνεια κατά την υλοποίηση, ιδίως όσον αφορά τον καθορισμό προτεραιοτήτων, τη συμμετοχή σε προσκλήσεις υποβολής προτάσεων, τις πληροφορίες για τη λειτουργία της διακυβέρνησης, την προβολή της Ένωσης, τα μέτρα επικοινωνίας και προβολής, τη διάδοση και την εκμετάλλευση των αποτελεσμάτων, συμπεριλαμβανομένης της σαφούς στρατηγικής ανοικτής πρόσβασης/χρήση σε ολόκληρη την αλυσίδα αξίας· κατάλληλα μέτρα για την ενημέρωση των ΜΜΕ και την προώθηση της συμμετοχής τους·

- γ) συντονισμός ή κοινές δραστηριότητες με άλλες συναφείς πρωτοβουλίες Ε&Κ για τη διασφάλιση βέλτιστου επιπέδου διασυνδέσεων και αποτελεσματικών συνεργειών, μεταξύ άλλων για την άρση των πιθανών φραγμών στην υλοποίηση σε εθνικό επίπεδο και την αύξηση της αποδοτικότητας από άποψη κόστους·
 - δ) δεσμεύσεις, για χρηματοδοτικές και/ή σε είδος συνεισφορές, από κάθε εταίρο σύμφωνα με τις εθνικές διατάξεις καθ' όλη τη διάρκεια της πρωτοβουλίας·
 - ε) στην περίπτωση θεσμοθετημένης ευρωπαϊκής σύμπραξης, πρόσβαση της Επιτροπής στα αποτελέσματα και τις λοιπές σχετικές με τη δράση πληροφορίες για τους σκοπούς της ανάπτυξης, της υλοποίησης και της παρακολούθησης πολιτικών ή προγραμμάτων της Ένωσης.
3. Παρακολούθηση:
- α) σύστημα παρακολούθησης σύμφωνα με το άρθρο 50 για την παρακολούθηση της προόδου ως προς την επίτευξη συγκεκριμένων στόχων πολιτικής, παραδοτέων και βασικών δεικτών επιδόσεων, το οποίο καθιστά εφικτή την αξιολόγηση των επιτευγμάτων, του αντίκτυπου και των ενδεχόμενων αναγκών για διορθωτικά μέτρα σε βάθος χρόνου·
 - β) υποβολή ειδικών περιοδικών εκθέσεων σχετικά με τα ποσοτικά και ποιοτικά αποτελέσματα μόχλευσης, μεταξύ άλλων όσον αφορά τις δεσμευμένες και πράγματι χορηγηθείσες χρηματοδοτικές και σε είδος συνεισφορές, την προβολή και τη θέση στο διεθνές πλαίσιο, καθώς και τον αντίκτυπο στους κινδύνους που συνδέονται με επενδύσεις του ιδιωτικού τομέα στην Ε&Κ·
 - γ) λεπτομερείς πληροφορίες σχετικά με τη διαδικασία αξιολόγησης και τα αποτελέσματα όλων των προσκλήσεων υποβολής προτάσεων στο πλαίσιο ευρωπαϊκών συμπράξεων, ώστε να είναι διαθέσιμες εγκαίρως και προσβάσιμες σε κοινή ηλεκτρονική βάση δεδομένων.
4. Αξιολόγηση, σταδιακή κατάργηση και ανανέωση:
- α) αξιολόγηση του αντίκτυπου που επιτεύχθηκε σε ενωσιακό και εθνικό επίπεδο ως προς καθορισμένους στόχους και βασικούς δείκτες επιδόσεων, η οποία χρησιμοποιείται για την τεκμηρίωση της αξιολόγησης του προγράμματος που προβλέπεται στο άρθρο 52, και, μεταξύ άλλων, αξιολόγηση του πλέον αποδοτικού τρόπου παρέμβασης πολιτικής για τυχόν μελλοντικές δράσεις· και θέση κάθε πιθανής ανανέωσης ευρωπαϊκής σύμπραξης στο συνολικό τοπίο των ευρωπαϊκών συμπράξεων και των πολιτικών προτεραιοτήτων της·
 - β) σε περίπτωση μη ανανέωσης, κατάλληλα μέτρα που να διασφαλίζουν τη σταδιακή κατάργηση της χρηματοδότησης του προγράμματος με βάση τους όρους και το χρονοδιάγραμμα που έχουν εκ των προτέρων συμφωνηθεί με τους νομικά δεσμευμένους εταίρους, με την επιφύλαξη ενδεχόμενης συνεχιζόμενης διακρατικής χρηματοδότησης από εθνικά ή άλλα ενωσιακά προγράμματα, καθώς και με την επιφύλαξη ιδιωτικών επενδύσεων και εν εξελίξει έργων.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ IV

ΣΥΝΕΡΓΕΙΕΣ ΜΕ ΆΛΛΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΤΗΣ ΕΝΩΣΗΣ

Οι συνέργειες με άλλα προγράμματα της Ένωσης βασίζονται στη συμπληρωματικότητα μεταξύ του σχεδιασμού και των στόχων των προγραμμάτων, και στη συμβατότητα των κανόνων και των διαδικασιών χρηματοδότησης σε επίπεδο εφαρμογής.

Χρηματοδότηση από το πρόγραμμα χρησιμοποιείται μόνο υπέρ δραστηριοτήτων Ε&Κ. Ο στρατηγικός σχεδιασμός διασφαλίζει την ευθυγράμμιση των προτεραιοτήτων για τα διάφορα προγράμματα της Ένωσης και διασφαλίζει συνεκτικές επιλογές χρηματοδότησης σε διάφορα στάδια του κύκλου Ε&Κ. Μεταξύ άλλων, οι αποστολές και οι ευρωπαϊκές συμπράξεις επωφελούνται από συνέργειες με άλλα χρηματοδοτικά προγράμματα και πολιτικές της Ένωσης.

Η ανάπτυξη των ερευνητικών αποτελεσμάτων και των καινοτόμων λύσεων που αναπτύσσονται στο πρόγραμμα διευκολύνεται με την υποστήριξη άλλων προγραμμάτων της Ένωσης, ιδίως μέσω στρατηγικών διάδοσης και εκμετάλλευσης, μεταφοράς γνώσεων, συμπληρωματικών και σωρευτικών χρηματοδοτικών πόρων και συνοδευτικών μέτρων πολιτικής. Η χρηματοδότηση για δραστηριότητες Ε&Κ επωφελείται από εναρμονισμένους κανόνες που έχουν σχεδιαστεί για να εξασφαλίζεται προστιθέμενη αξία για την Ένωση, να αποφεύγονται οι επικαλύψεις με διαφορετικά προγράμματα της Ένωσης και να επιδιώκεται η μέγιστη αποτελεσματικότητα και η διοικητική απλούστευση.

Στις ακόλουθες παραγράφους καθορίζονται περισσότερες λεπτομέρειες για τον τρόπο με τον οποίο οι συνέργειες εφαρμόζονται μεταξύ του προγράμματος και των διαφόρων προγραμμάτων της Ένωσης:

1. Οι συνέργειες με το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Εγγυήσεων (ΕΓΤΕ) και το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης (ΕΓΤΑΑ) στο πλαίσιο της Κοινής Γεωργικής Πολιτικής-(ΚΓΠ) διασφαλίζουν ότι:
 - α) οι ανάγκες Ε&Κ του γεωργικού τομέα και των αγροτικών περιοχών εντός της Ένωσης προσδιορίζονται, παραδείγματος χάριν, στο πλαίσιο της «ευρωπαϊκής σύμπραξης καινοτομίας για τη γεωργική παραγωγικότητα και βιωσιμότητα» και συνυπολογίζονται τόσο στον στρατηγικό σχεδιασμό του προγράμματος όσο και στα προγράμματα εργασιών·
 - β) η ΚΓΠ αξιοποιεί με τον καλύτερο δυνατό τρόπο τα αποτελέσματα της Ε&Κ και προωθεί τη χρήση, εφαρμογή και διάδοση καινοτόμων λύσεων, συμπεριλαμβανομένων όσων απορρέουν από έργα χρηματοδοτούμενα από τα προγράμματα-πλαίσια Ε&Κ, από την ευρωπαϊκή σύμπραξη καινοτομίας «γεωργική παραγωγικότητα και βιωσιμότητα» και από σχετικές ΚΓΚ του ΕΠ·
 - γ) το ΕΓΤΑΑ στηρίζει την υιοθέτηση και τη διάδοση γνώσεων και λύσεων που απορρέουν από τα αποτελέσματα του προγράμματος, οι οποίες οδηγούν στην αύξηση της δυναμικότητας του γεωργικού τομέα και τη δημιουργία νέων ευκαιριών για την ανάπτυξη των αγροτικών περιοχών.
2. Οι συνέργειες με το Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας, Αλιείας και Υδατοκαλλιέργειας (ΕΤΘΑΥ) διασφαλίζουν ότι:
 - α) το πρόγραμμα και το ΕΤΘΑΥ είναι στενά διασυνδεδεμένα αφού οι ανάγκες Ε&Κ της Ένωσης στον τομέα της θάλασσας και ολοκληρωμένης ναυτιλιακής πολιτικής μετατρέπονται σε πράξη μέσω του στρατηγικού σχεδιασμού του προγράμματος·
 - β) το ΕΤΘΑΥ στηρίζει την ανάπτυξη νέων τεχνολογιών και καινοτόμων προϊόντων, διαδικασιών και υπηρεσιών, ιδίως όσων απορρέουν από το πρόγραμμα στους τομείς της θάλασσας και ολοκληρωμένης ναυτιλιακής πολιτικής· το ΕΤΘΑΥ προωθεί επίσης τη συλλογή, την επεξεργασία και την παρακολούθηση επιτόπιων δεδομένων, και διαδίδει τα αποτελέσματα συναφών δράσεων που υποστηρίζονται από το πρόγραμμα, το οποίο με τη σειρά του συμβάλλει στην εφαρμογή της κοινής αλιευτικής πολιτικής, της ολοκληρωμένης ναυτιλιακής πολιτικής της ΕΕ, της διεθνούς διακυβέρνησης των ωκεανών και των διεθνών δεσμεύσεων.
3. Οι συνέργειες με το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ) διασφαλίζουν ότι:
 - α) με στόχο την ενίσχυση του ΕΧΕ και τη συμβολή στους ΣΒΑ, οι ρυθμίσεις για εναλλακτική και σωρευτική χρηματοδότηση από το ΕΤΠΑ και το πρόγραμμα στηρίζουν δραστηριότητες που γεφυρώνουν ιδίως τις στρατηγικές έξυπνης εξειδίκευσης με την αριστεία στον τομέα της Ε&Κ, συμπεριλαμβανομένων κοινών διαπεριφερειακών/διακρατικών προγραμμάτων και πανευρωπαϊκών ερευνητικών υποδομών·
 - β) το ΕΤΠΑ εστιάζει, μεταξύ άλλων, στην ανάπτυξη και την ενίσχυση περιφερειακών και τοπικών οικοσυστημάτων Ε&Κ, δικτύων και στον μετασχηματισμό της βιομηχανίας, συμπεριλαμβανομένης της παροχής στήριξης για τη δημιουργία ικανοτήτων στην Ε&Κ και της υιοθέτησης των αποτελεσμάτων και της ανάπτυξης νέων τεχνολογιών και καινοτόμων, φιλικών προς το περιβάλλον λύσεων από τα προγράμματα-πλαίσια Ε&Κ μέσω του ΕΤΠΑ.

4. Οι συνέργειες με το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο+ (ΕΚΤ+) διασφαλίζουν ότι:
- α) μέσω εθνικών και περιφερειακών προγραμμάτων, το ΕΚΤ+ μπορεί να ενσωματώνει και να επεκτείνει καινοτόμα προγράμματα σπουδών υποστηριζόμενα από το πρόγραμμα, μεταξύ άλλων, ώστε οι πολίτες να εφοδιάζονται με τις απαραίτητες ικανότητες και δεξιότητες για τις εξελισσόμενες απαιτήσεις της αγοράς εργασίας·
 - β) μπορούν να χρησιμοποιούνται ρυθμίσεις για εναλλακτική και συνδυασμένη χρηματοδότηση από το ΕΚΤ+ με σκοπό τη στήριξη δραστηριοτήτων του προγράμματος οι οποίες προωθούν την ανάπτυξη του ανθρώπινου κεφαλαίου στην Ε&Κ, προκειμένου να ενισχυθεί ο ΕΧΕ·
 - γ) το ΕΚΤ+ ενσωματώνει καινοτόμες τεχνολογίες και νέα επιχειρηματικά μοντέλα και λύσεις, ιδίως όσα απορρέουν από το πρόγραμμα, ούτως ώστε να συμβάλλει στην ανάπτυξη καινοτόμων, αποδοτικών και βιώσιμων συστημάτων υγείας και να διευκολύνει την πρόσβαση των Ευρωπαίων πολιτών σε καλύτερη και ασφαλέστερη υγειονομική περίθαλψη.
5. Οι συνέργειες με το Πρόγραμμα «η ΕΕ για την υγεία» (EU4Health) διασφαλίζουν ότι:
- α) οι ανάγκες Ε&Κ της Ένωσης στον τομέα της υγείας προσδιορίζονται και καθορίζονται μέσω του στρατηγικού σχεδιασμού του προγράμματος·
 - β) το πρόγραμμα EU4Health συμβάλλει στην εξασφάλιση της βέλτιστης χρήσης των ερευνητικών αποτελεσμάτων, ιδίως όσων απορρέουν από το πρόγραμμα.
6. Οι συνέργειες με τον Μηχανισμό «Συνδέοντας την Ευρώπη», διασφαλίζουν ότι:
- α) οι ανάγκες Ε&Κ στους τομείς των μεταφορών, της ενέργειας και τον ψηφιακό τομέα εντός της Ένωσης προσδιορίζονται και καθορίζονται μέσω του στρατηγικού σχεδιασμού του προγράμματος·
 - β) ο Μηχανισμός «Συνδέοντας την Ευρώπη» στηρίζει την ευρείας κλίμακας ανάπτυξη και διείσδυση καινοτόμων νέων τεχνολογιών και λύσεων στους τομείς των μεταφορών, της ενέργειας και των ψηφιακών υλικών υποδομών, ιδίως εκείνων που προκύπτουν από τα προγράμματα-πλαίσια Ε&Κ·
 - γ) διευκολύνεται η ανταλλαγή πληροφοριών και δεδομένων μεταξύ του προγράμματος και των έργων στο πλαίσιο του Μηχανισμού «Συνδέοντας την Ευρώπη», για παράδειγμα με την επισήμανση τεχνολογιών του προγράμματος με υψηλό βαθμό εμπορικής ωριμότητας τα οποία θα μπορούσαν να αναπτυχθούν περαιτέρω μέσω του εν λόγω μηχανισμού.
7. Οι συνέργειες με το Πρόγραμμα «Ψηφιακή Ευρώπη» διασφαλίζουν ότι:
- α) μολοντί διάφορα θεματικά πεδία που καλύπτονται από το πρόγραμμα και το Πρόγραμμα «Ψηφιακή Ευρώπη» συγκλίνουν, οι τύποι των δράσεων προς υποστήριξη, τα προσδοκώμενα αποτελέσματα και η λογική παρέμβασής τους διαφέρουν και αλληλοσυμπληρώνονται·
 - β) οι ανάγκες Ε&Κ που σχετίζονται με τις ψηφιακές πτυχές του προγράμματος προσδιορίζονται και καθορίζονται μέσω του στρατηγικού σχεδιασμού του· μεταξύ αυτών περιλαμβάνονται, για παράδειγμα, η Ε&Κ στους τομείς της υπολογιστικής υψηλών επιδόσεων, της τεχνητής νοημοσύνης, της ασφάλειας στον κυβερνοχώρο, των τεχνολογιών καταναλωτή, των κβαντικών τεχνολογιών που συνδυάζουν ψηφιακές με άλλες τεχνολογίες γενικής εφαρμογής και με μη τεχνολογικές καινοτομίες· η στήριξη για την επέκταση επιχειρήσεων που εισάγουν ρηθικέλευθες καινοτομίες (πολλές από τις οποίες συνδυάζουν ψηφιακές και υλικές τεχνολογίες)· και η στήριξη των ψηφιακών ερευνητικών υποδομών·
 - γ) το Πρόγραμμα «Ψηφιακή Ευρώπη» εστιάζει στη δημιουργία ψηφιακών ικανοτήτων και υποδομών μεγάλης κλίμακας σε τομείς όπως η υπολογιστική υψηλών επιδόσεων, η τεχνητή νοημοσύνη, η ασφάλεια στον κυβερνοχώρο, οι τεχνολογίες καταναλωτή, οι κβαντικές τεχνολογίες και οι προηγμένες ψηφιακές δεξιότητες, με στόχο να υιοθετηθούν και να αναπτυχθούν ευρέως ανά την Ένωση κρίσιμες καινοτόμες ψηφιακές λύσεις –υφιστάμενες ή υπό δοκιμή– εντός ενωσιακού πλαισίου σε τομείς δημοσίου συμφέροντος (όπως η υγεία, η δημόσια διοίκηση, η δικαιοσύνη και η εκπαίδευση) ή όπου παρατηρείται ανεπάρκεια της αγοράς (όπως στην ψηφιοποίηση των επιχειρήσεων, ιδίως των ΜΜΕ)· το Πρόγραμμα «Ψηφιακή Ευρώπη» υλοποιείται κυρίως μέσω συντονισμένων και στρατηγικών επενδύσεων με τα κράτη μέλη, ιδίως με τη σύναψη κοινών δημόσιων συμβάσεων, σε ψηφιακές ικανότητες προς από κοινού χρήση σε ολόκληρη την Ένωση και σε δράσεις ενωσιακής εμβέλειας που στηρίζουν τη διαλειτουργικότητα και την τυποποίηση στο πλαίσιο της ανάπτυξης της ψηφιακής ενιαίας αγοράς·
 - δ) οι ικανότητες και υποδομές του Προγράμματος «Ψηφιακή Ευρώπη» διατίθενται στην κοινότητα Ε&Κ, μεταξύ άλλων, για δραστηριότητες που στηρίζονται από το πρόγραμμα, όπως δοκιμές, πειραματισμός και επίδειξη σε όλους τους τομείς και επιστημονικούς κλάδους·
 - ε) νέες ψηφιακές τεχνολογίες που αναπτύσσονται μέσω του προγράμματος πρέπει να υιοθετούνται και εξαπλώνονται σταδιακά από το Πρόγραμμα «Ψηφιακή Ευρώπη»·
 - στ) οι πρωτοβουλίες του προγράμματος για την κατάρτιση εκπαιδευτικών προγραμμάτων που παρέχουν δεξιότητες και ικανότητες, συμπεριλαμβανομένων εκείνων που προσφέρονται στις σχετικές ΚΓΚ του ΕΙΤ, συμπληρώνονται με δημιουργία ικανοτήτων σε προηγμένες ψηφιακές δεξιότητες με στήριξη από το Πρόγραμμα «Ψηφιακή Ευρώπη»·
 - ζ) υφίστανται ισχυροί μηχανισμοί συντονισμού του στρατηγικού σχεδιασμού, των διαδικασιών λειτουργίας και των δομών διακυβέρνησης και για τα δύο προγράμματα.

8. Οι συνέργειες με το Πρόγραμμα για την Ενιαία Αγορά διασφαλίζουν ότι:
- α) το Πρόγραμμα για την Ενιαία Αγορά αντιμετωπίζει τις ανεπάρκειες της αγοράς που επηρεάζουν τις ΜΜΕ και προωθεί την επιχειρηματικότητα και τη δημιουργία και μεγέθυνση εταιρειών, και ότι υφίσταται συμπληρωματικότητα μεταξύ του προγράμματος για την ενιαία αγορά και των δράσεων τόσο του ΕΙΤ όσο και του μελλοντικού ΕΣΚ για τις καινοτόμες εταιρείες, καθώς και στον τομέα των υπηρεσιών στήριξης των ΜΜΕ, ιδίως εκεί όπου η αγορά δεν παρέχει βιώσιμη χρηματοδότηση·
 - β) το «Enterprise Europe Network» μπορεί, εκτός από τις άλλες υφιστάμενες δομές στήριξης των ΜΜΕ (π.χ. εθνικά σημεία επαφής, οργανισμοί καινοτομίας, κόμβοι ψηφιακής καινοτομίας, κέντρα ικανοτήτων, εκκολλητήρια επιχειρήσεων), να παρέχει υπηρεσίες στήριξης στο πλαίσιο του προγράμματος, συμπεριλαμβανομένου του ΕΣΚ.
9. Οι συνέργειες με το Πρόγραμμα για το περιβάλλον και τη δράση για το κλίμα («LIFE») διασφαλίζουν ότι:
- α) οι ανάγκες Ε&Κ για την αντιμετώπιση των περιβαλλοντικών, κλιματικών και ενεργειακών προκλήσεων εντός της Ένωσης προσδιορίζονται και καθορίζονται στο πλαίσιο του στρατηγικού σχεδιασμού του προγράμματος·
 - β) το Πρόγραμμα LIFE εξακολουθεί να διαδραματίζει καταλυτικό ρόλο στην εφαρμογή της πολιτικής και της συναφούς νομοθεσίας της Ένωσης για το περιβάλλον, το κλίμα και την ενέργεια, μεταξύ άλλων με την υιοθέτηση και την εφαρμογή των αποτελεσμάτων Ε&Κ από το πρόγραμμα και με την ανάπτυξη τους σε εθνική, διαπεριφερειακή και περιφερειακή κλίμακα, όταν αυτά μπορούν να συμβάλλουν στην αντιμετώπιση περιβαλλοντικών και κλιματικών ζητημάτων καθώς και ζητημάτων μετάβασης στην καθαρή ενέργεια. Συγκεκριμένα, το Πρόγραμμα LIFE εξακολουθεί να παρέχει κίνητρα για συνέργειες με το πρόγραμμα μέσω προμδότησης κατά την αξιολόγηση των προτάσεων που περιλαμβάνουν την υιοθέτηση των αποτελεσμάτων του προγράμματος·
 - γ) τα συνήθη έργα δράσης του Προγράμματος LIFE στηρίζουν την ανάπτυξη, τη δοκιμή ή την επίδειξη κατάλληλων τεχνολογιών ή μεθοδολογιών για την εφαρμογή της πολιτικής της Ένωσης για το περιβάλλον και το κλίμα, που μπορούν στη συνέχεια να αναπτυχθούν σε μεγάλη κλίμακα, με χρηματοδότηση από άλλες πηγές, όπως το πρόγραμμα. Το ΕΙΤ καθώς και το ΕΣΚ μπορούν να στηρίζουν την επέκταση και την εμπορική διάθεση νέων ρηξικέλευθων ιδεών οι οποίες ενδεχομένως απορρέουν από την εφαρμογή των έργων του Προγράμματος LIFE.
10. Οι συνέργειες με το Erasmus+ διασφαλίζουν ότι:
- α) χρησιμοποιούνται συνδυασμένοι πόροι από το πρόγραμμα, μεταξύ άλλων και από το ΕΙΤ, και το Erasmus+ για τη στήριξη δραστηριοτήτων που αποσκοπούν αποκλειστικά στην ενίσχυση, τον εκσυγχρονισμό και τον μετασχηματισμό ευρωπαϊκών ιδρυμάτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. Ανάλογα με την περίπτωση, το πρόγραμμα συμπληρώνει τη στήριξη του Erasmus+ προς την πρωτοβουλία των ευρωπαϊκών πανεπιστημίων σε ό,τι αφορά την ερευνητική του διάσταση, ως μέρος της ανάπτυξης νέων κοινών και ολοκληρωμένων μακροπρόθεσμων και βιώσιμων στρατηγικών για την εκπαίδευση, την Ε&Κ βάσει διεπιστημονικών και διατομεακών προσεγγίσεων για την υλοποίηση του τριγώνου της γνώσης. Οι δραστηριότητες του ΕΙΤ θα μπορούσαν να συμπληρώνουν τις στρατηγικές που θα εφαρμοστούν στο πλαίσιο της πρωτοβουλίας των ευρωπαϊκών πανεπιστημίων·
 - β) το πρόγραμμα και το Erasmus+ προωθούν την ολοκλήρωση της εκπαίδευσης με την έρευνα, υποβοηθώντας τα ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης να διατυπώνουν και να καταρτίζουν κοινές στρατηγικές και δίκτυα εκπαίδευσης, Ε&Κ, ενημερώνοντας τα εκπαιδευτικά συστήματα, τους καθηγητές και τους εκπαιδευτές για τα πλέον πρόσφατα πορίσματα και τις πρακτικές έρευνας, και παρέχοντας ενεργή ερευνητική εμπειρία σε όλους τους φοιτητές και το προσωπικό τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και ιδίως στους ερευνητές, καθώς και να στηρίζονται άλλες δραστηριότητες ενοποίησης της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης με την Ε&Κ.
11. Οι συνέργειες με το Διαστημικό Πρόγραμμα της Ένωσης διασφαλίζουν ότι:
- α) οι ανάγκες Ε&Κ του Διαστημικού Προγράμματος της Ένωσης και εκείνες του ανάντους και κατάντους διαστημικού τομέα εντός της Ένωσης προσδιορίζονται και καθορίζονται ως μέρος του στρατηγικού σχεδιασμού του προγράμματος· οι δράσεις διαστημικής έρευνας που υλοποιούνται στο πλαίσιο του προγράμματος διεξάγονται, κατά περίπτωση, στους τομείς της προμήθειας και της επιλεξιμότητας νομικών οντοτήτων, σύμφωνα με το Διαστημικό Πρόγραμμα της Ένωσης·
 - β) τα διαστημικά δεδομένα και οι υπηρεσίες που διατίθενται ως δημόσιο αγαθό από το Διαστημικό Πρόγραμμα της Ένωσης χρησιμοποιούνται για την ανάπτυξη ρηξικέλευθων λύσεων μέσω της Ε&Κ, μεταξύ άλλων στο πρόγραμμα, ιδίως για τα βιώσιμα τρόφιμα και τους φυσικούς πόρους, την παρακολούθηση του κλίματος, την ατμόσφαιρα, το χερσαίο, παράκτιο και θαλάσσιο περιβάλλον, τις έξυπνες πόλεις, την αυτοματοποιημένη κινητικότητα και τη διαχείριση καταστροφών·
 - γ) οι υπηρεσίες πρόσβασης σε δεδομένα και πληροφορίες του Copernicus συμβάλλουν στο ENAE και, ως εκ τούτου, διευκολύνουν την πρόσβαση ερευνητών, επιστημόνων και παραγόντων καινοτομίας σε δεδομένα του Copernicus· οι ερευνητικές υποδομές, ιδίως τα δίκτυα επιτόπια παρατήρησης, αποτελούν ουσιώδη στοιχεία των υποδομών επιτόπιας παρατήρησης που καθιστούν εφικτές τις υπηρεσίες του Copernicus και, αντίστοιχα, ωφελούνται από πληροφορίες που παράγονται από τις υπηρεσίες του Copernicus.

12. Οι συνέργειες με τον Μηχανισμό Γειτονίας, Ανάπτυξης και Διεθνούς Συνεργασίας (ΜΓΑΔΣ) και τον Μηχανισμό Προενταξιακής Βοήθειας («ΜΠΒ III») εξασφαλίζουν ότι:
- οι ανάγκες Ε&Κ στους τομείς του ΜΓΑΔΣ και του ΜΠΒ III προσδιορίζονται μέσω του στρατηγικού σχεδιασμού του προγράμματος, σύμφωνα με τους ΣΒΑ·
 - οι δραστηριότητες Ε&Κ του προγράμματος, με τη συμμετοχή τρίτων χωρών και στοχευμένες δράσεις διεθνούς συνεργασίας, επιδιώκουν την ευθυγράμμιση και τη συνοχή με παράλληλες δράσεις υιοθέτησης από την αγορά και ανάπτυξης ικανοτήτων στο πλαίσιο του ΜΓΑΔΣ και του ΜΠΒ III, με βάση τον κοινό ορισμό των αναγκών και των περιοχών παρέμβασης.
13. Οι συνέργειες με το Ταμείο Εσωτερικής Ασφάλειας και το μέσο για τη διαχείριση των συνόρων που αποτελεί μέρος του Ταμείου για την Ολοκληρωμένη Διαχείριση των Συνόρων διασφαλίζουν ότι:
- οι ανάγκες Ε&Κ στους τομείς της ασφάλειας και της ολοκληρωμένης διαχείρισης των συνόρων προσδιορίζονται και καθορίζονται μέσω του στρατηγικού σχεδιασμού του προγράμματος·
 - το Ταμείο Εσωτερικής Ασφάλειας και το Ταμείο για την Ολοκληρωμένη Διαχείριση των Συνόρων στηρίζουν την ανάπτυξη νέων καινοτόμων τεχνολογιών και λύσεων, ιδίως όσων απορρέουν από τα προγράμματα-πλαίσια Ε&Κ στον τομέα της ασφάλειας.
14. Οι συνέργειες με το Πρόγραμμα InvestEU διασφαλίζουν ότι:
- το πρόγραμμα προβλέπει τη μεικτή χρηματοδότηση του προγράμματος «Ορίζων Ευρώπη» και τη μεικτή χρηματοδότηση του ΕΣΚ για τους παράγοντες καινοτομίας, που αναλαμβάνουν υψηλό επίπεδο κινδύνου και για τους οποίους η αγορά δεν παρέχει επαρκή και βιώσιμη χρηματοδότηση· ταυτόχρονα, το πρόγραμμα στηρίζει την αποτελεσματική υλοποίηση και διαχείριση του ιδιωτικού μέρους της μεικτής χρηματοδότησης μέσω ταμείων και διαμεσολαβητών που υποστηρίζονται από το Πρόγραμμα InvestEU κλπ·
 - τα χρηματοδοτικά μέσα για την Ε&Κ και τις ΜΜΕ ομαδοποιούνται στο πλαίσιο του Προγράμματος InvestEU, ειδικότερα μέσω ειδικής θεματικής θυρίδας Ε&Κ, καθώς και μέσω προϊόντων που αναπτύσσονται στο πλαίσιο της θυρίδας ΜΜΕ, συμβάλλοντας με τον τρόπο αυτό στην επίτευξη των στόχων και των δύο προγραμμάτων καθώς και στη δημιουργία ισχυρών συμπληρωματικών δεσμών μεταξύ των δύο προγραμμάτων·
 - το πρόγραμμα παρέχει την κατάλληλη στήριξη για τον αναπροσανατολισμό έργων ελκυστικών από άποψη τραπεζικής χρηματοδότησης, που δεν είναι κατάλληλα για χρηματοδότηση από το ΕΣΚ, προς το Πρόγραμμα InvestEU, κατά περίπτωση.
15. Οι συνέργειες με το Ταμείο Καινοτομίας δυνάμει του συστήματος εμπορίας εκπομπών («Ταμείο Καινοτομίας») διασφαλίζουν ότι:
- το Ταμείο Καινοτομίας εστιάζει ειδικά στην καινοτομία σε τεχνολογίες και διαδικασίες χαμηλών ανθρακούχων εκπομπών, όπως για παράδειγμα η περιβαλλοντικά ασφαλής δέσμευση και αξιοποίηση άνθρακα, η οποία συμβάλλει σημαντικά στον μετριασμό των επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής, καθώς και τα προϊόντα που υποκαθιστούν άλλα προϊόντα υψηλής έντασης άνθρακα, και συμβάλλει στην τόνωση της ανάπτυξης και της λειτουργίας έργων που αποσκοπούν σε περιβαλλοντικά ασφαλή δέσμευση CO₂, σε αποθήκευση CO₂ σε γεωλογικούς σχηματισμούς, καθώς και σε καινοτόμες τεχνολογίες ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές και αποθήκευσης ενέργειας, και στην παροχή διευκολύνσεων και κινήτρων για «πιο πράσινα» προϊόντα·
 - το πρόγραμμα χρηματοδοτεί την ανάπτυξη και επίδειξη τεχνολογιών, συμπεριλαμβανομένων ρηξικέλευθων λύσεων, που μπορούν να επιτύχουν τους στόχους της Ένωσης για κλιματική ουδετερότητα, καθώς και τους στόχους ενεργειακού και βιομηχανικού μετασχηματισμού, ιδίως μέσω των δραστηριοτήτων του πυλώνα II και του πυλώνα III·
 - το Ταμείο Καινοτομίας μπορεί, με την επιφύλαξη της πλήρωσης των οικείων κριτηρίων επιλογής και χορήγησης, να στηρίζει το στάδιο επίδειξης επιλέξιμων έργων που μπορεί να έχουν λάβει στήριξη από το πρόγραμμα· παράλληλα θα δημιουργηθούν ισχυροί συμπληρωματικοί δεσμοί μεταξύ των δύο προγραμμάτων.
16. Οι συνέργειες με τον Μηχανισμό Δίκαιης Μετάβασης διασφαλίζουν ότι:
- οι ανάγκες Ε&Κ προσδιορίζονται μέσω του στρατηγικού σχεδιασμού του προγράμματος για τη στήριξη δίκαιης και ισότιμης μετάβασης προς την κλιματική ουδετερότητα·
 - προωθούνται η αξιοποίηση και η ανάπτυξη καινοτόμων και φιλικών προς το περιβάλλον λύσεων, ιδίως όσων απορρέουν από το πρόγραμμα.
17. Οι συνέργειες με το Πρόγραμμα Έρευνας και Εκπαίδευσης της Ευρατόμ διασφαλίζουν ότι:
- το πρόγραμμα και το Πρόγραμμα Έρευνας και Εκπαίδευσης της Ευρατόμ αναπτύσσουν ολοκληρωμένες δράσεις για τη στήριξη της εκπαίδευσης και της κατάρτισης (συμπεριλαμβανομένων των δράσεων MSCA), με στόχο τη διατήρηση και την ανάπτυξη σχετικών δεξιοτήτων στην Ευρώπη·

- β) το πρόγραμμα και το Πρόγραμμα Έρευνας και Εκπαίδευσης της Ευρατόμ αναπτύσσουν κοινές ερευνητικές δράσεις με επίκεντρο οριζόντιες πτυχές της ασφαλούς και αξιόπιστης χρήσης εφαρμογών ιοντίζουσας ακτινοβολίας πλην ηλεκτροπαραγωγής σε τομείς όπως η ιατρική, η βιομηχανία, η γεωργία, το διάστημα, η κλιματική αλλαγή, η ασφάλεια και η ετοιμότητα αντιμετώπισης καταστάσεων έκτακτης ανάγκης, καθώς και η συμβολή στην πυρηνική επιστήμη.
18. Οι δυνητικές συνέργειες με το Ευρωπαϊκό Ταμείο Άμυνας ωφελούν την έρευνα για μη στρατιωτικούς και αμυντικούς σκοπούς με σκοπό την αποφυγή των περιττών επικαλύψεων και σύμφωνα με το άρθρο 5 και το άρθρο 7 παράγραφος 1.
19. Οι συνέργειες με το Πρόγραμμα «Δημιουργική Ευρώπη» ενισχύονται με τον προσδιορισμό των αναγκών Ε&Κ στον τομέα των πολιτικών του κλάδου του πολιτισμού και της δημιουργίας στον στρατηγικό σχεδιασμό του προγράμματος.
20. Οι συνέργειες με τον Μηχανισμό Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας διασφαλίζουν ότι:
- α) οι ανάγκες Ε&Κ για τη στήριξη της ενίσχυσης της ανθεκτικότητας και της ετοιμότητας των οικονομιών και της κοινωνίας των κρατών μελών για το μέλλον προσδιορίζονται μέσω του στρατηγικού σχεδιασμού του προγράμματος·
- β) στηρίζονται η αξιοποίηση και η ανάπτυξη καινοτόμων λύσεων, ιδίως όσων απορρέουν από το πρόγραμμα.
-

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ V

ΚΥΡΙΟΙ ΔΕΙΚΤΕΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗΣ ΑΝΤΙΚΤΥΠΟΥ

Οι κατευθύνσεις αντικτύπου και οι συναφείς κύριοι δείκτες κατεύθυνσης αντικτύπου θα διαρθρώνουν την παρακολούθηση της προόδου του προγράμματος ως προς την επίτευξη των στόχων του όπως αναφέρεται στο άρθρο 3. Οι κατευθύνσεις αντικτύπου εξαρτώνται από τον παράγοντα χρόνο και αποτυπώνουν τρεις συμπληρωματικές κατηγορίες αντικτύπου που αντικατοπτρίζουν τον μη γραμμικό χαρακτήρα των επενδύσεων σε Ε&Κ: επιστημονικές, κοινωνικές και τεχνολογικές ή οικονομικές. Για καθεμία από τις εν λόγω κατηγορίες αντικτύπου χρησιμοποιούνται προσεγγιστικοί δείκτες για την παρακολούθηση της προόδου, κάνοντας διάκριση ανάμεσα στις βραχυπρόθεσμες, τις μεσοπρόθεσμες και τις μακροπρόθεσμες επιπτώσεις, ακόμη και πέρα από τη διάρκεια του προγράμματος, με δυνατότητα κατανομών, μεταξύ άλλων από τα κράτη μέλη και συνδεδεμένες χώρες. Οι εν λόγω δείκτες καταρτίζονται με τη χρήση ποσοτικών και ποιοτικών μεθοδολογιών. Τα μεμονωμένα μέρη του προγράμματος συμβάλλουν στους εν λόγω δείκτες σε διαφορετικό βαθμό και μέσω διαφορετικών μηχανισμών. Μπορεί να γίνει χρήση πρόσθετων δεικτών για την παρακολούθηση μεμονωμένων μερών του προγράμματος, κατά περίπτωση.

Τα μικροδεδομένα στα οποία βασίζονται οι κύριοι δείκτες κατεύθυνσης αντικτύπου συλλέγονται για όλα τα μέρη του προγράμματος και για όλους τους μηχανισμούς υλοποίησης με κεντρικά διαχειριζόμενο και εναρμονισμένο τρόπο, στον κατάλληλο βαθμό λεπτομέρειας και με ελάχιστο φόρτο υποβολής εκθέσεων για τους δικαιούχους.

Επιπλέον και πέραν των βασικών δεικτών κατεύθυνσης αντικτύπου, τα δεδομένα σχετικά με τη βελτιστοποιημένη υλοποίηση του προγράμματος για την ενίσχυση του ΕΧΕ, την τόνωση των συμμετοχών που βασίζονται στην αριστεία από όλα τα κράτη μέλη στο πρόγραμμα, καθώς και τη διευκόλυνση των συνεργατικών δεσμών στην ευρωπαϊκή Ε&Κ συλλέγονται και καταγράφονται σε σχεδόν πραγματικό χρόνο ως μέρος των δεδομένων υλοποίησης και διαχείρισης, όπως αναφέρεται στο άρθρο 50. Στο πλαίσιο αυτό περιλαμβάνονται η παρακολούθηση των συνεργατικών δεσμών, των αναλύσεων δικτύου, των δεδομένων για προτάσεις, αιτήσεις, συμμετοχές, έργα, αιτούντες και συμμετέχοντες [συμπεριλαμβανομένων δεδομένων για τον τύπο της οργάνωσης (όπως οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών, ΜΜΕ και ιδιωτικός τομέας), τη χώρα (όπως η συγκεκριμένη κατηγορία ομάδας χωρών, όπως κράτη μέλη, συνδεδεμένες χώρες και τρίτες χώρες), το φύλο, το ρόλο στο έργο, τον επιστημονικό κλάδο ή τομέα, συμπεριλαμβανομένων των κοινωνικών και ανθρωπιστικών επιστημών), και την παρακολούθηση του επιπέδου ενσωμάτωσης κλιματικών πτυχών και σχετικών δαπανών.

Δείκτες κατεύθυνσης επιστημονικού αντικτύπου

Το πρόγραμμα αναμένεται ότι θα έχει επιστημονικό αντίκτυπο μέσω της παραγωγής νέων γνώσεων υψηλής ποιότητας, της ενίσχυσης του ανθρώπινου κεφαλαίου στον τομέα της Ε&Κ, καθώς και της προώθησης της διάδοσης γνώσεων και της ανοικτής επιστήμης. Η πρόοδος ως προς την επίτευξη του συγκεκριμένου αντικτύπου παρακολουθείται μέσω προσεγγιστικών δεικτών οι οποίοι καθορίζονται σύμφωνα με τις ακόλουθες τρεις βασικές κατευθύνσεις επιπτώσεων.

Πίνακας 1

Κατευθύνσεις επιστημονικού αντικτύπου	Βραχυπρόθεσμες	Μεσοπρόθεσμες	Μακροπρόθεσμες
Παραγωγή νέων γνώσεων υψηλής ποιότητας	Δημοσιεύσεις – Αριθμός επιστημονικών δημοσιεύσεων αξιολογούμενων από ομοτίμους που απορρέουν από το πρόγραμμα	Παραπομπές – Σταθμισμένο ανά τομέα ευρετήριο παραπομπών σε δημοσιεύσεις αξιολογούμενες από ομοτίμους που απορρέουν από το πρόγραμμα	Επιστήμη παγκόσμιου επιπέδου – Αριθμός και ποσοστό των δημοσιεύσεων που έχουν αξιολογηθεί από ομοτίμους που απορρέουν τα έργα χρηματοδοτούμενα από το πρόγραμμα που αποτελούν κύρια συνεισφορά σε επιστημονικά πεδία
Ενίσχυση του ανθρώπινου κεφαλαίου της Ε&Κ	Δεξιότητες – Αριθμός ερευνητών που ασχολούνται με δραστηριότητες αναβάθμισης δεξιοτήτων (κατάρτιση, καθοδήγηση/πλαισίωση, κινητικότητα και πρόσβαση σε υποδομές Ε&Κ) σε έργα χρηματοδοτούμενα από το πρόγραμμα	Σταδιοδρομίες – Αριθμός και ποσοστό ερευνητών που εμπλέκονται στο πρόγραμμα και έχουν αναβαθμίσει τις δεξιότητές τους με μεγαλύτερη επιρροή στον οικείο τομέα Ε&Κ	Συνθήκες εργασίας – Αριθμός και ποσοστό ερευνητών που εμπλέκονται στο πρόγραμμα και έχουν αναβαθμίσει τις δεξιότητές τους με βελτιωμένες συνθήκες εργασίας, συμπεριλαμβανομένων των μισθών των ερευνητών

Κατευθύνσεις επιστημονικού αντικτύπου	Βραχυπρόθεσμες	Μεσοπρόθεσμες	Μακροπρόθεσμες
Πρώθηση της διάδοσης γνώσεων και της ανοικτής επιστήμης	Ανταλλαγή γνώσεων – Ποσοστό αποτελεσμάτων έρευνας (ανοικτά δεδομένα/ανοικτές δημοσιεύσεις/ανοικτό λογισμικό κ.λπ.) που απορρέουν από το πρόγραμμα και ανταλλάσσονται μέσω υποδομών ανοικτής γνώσης	Διάδοση γνώσεων – Ποσοστό των αποτελεσμάτων έρευνας ανοικτής πρόσβασης που απορρέουν από το πρόγραμμα και χρησιμοποιούνται ενεργά/ αποτελούν αντικείμενο παραπομπής	Νέες συνεργασίες – Ποσοστό δικαιούχων του προγράμματος που έχουν αναπτύξει νέες διεπιστημονικές/ διατομεακές συνεργασίες με χρήστες των οικείων αποτελεσμάτων πρόσβασης έρευνας που απορρέουν από το πρόγραμμα

Δείκτες κατεύθυνσης κοινωνικού αντικτύπου

Το πρόγραμμα αναμένεται να έχει κοινωνικό αντίκτυπο μέσω της κάλυψης των προτεραιοτήτων πολιτικής της Ένωσης και της αντιμετώπισης των παγκόσμιων προκλήσεων, συμπεριλαμβανομένων των ΣΒΑ, σύμφωνα με τις αρχές της ατζέντας του 2030 και τους στόχους της συμφωνίας του Παρισιού, μέσω της Ε&Κ, παρέχοντας οφέλη και αντίκτυπο μέσω αποστολών Ε&Κ και ευρωπαϊκών συμπράξεων, καθώς και ενισχύοντας την υιοθέτηση της καινοτομίας από την κοινωνία με απώτερη συμβολή στην ευημερία των πολιτών. Η πρόοδος ως προς την επίτευξη του συγκεκριμένου αντικτύπου παρακολουθείται μέσω προσεγγιστικών δεικτών οι οποίοι καθορίζονται σύμφωνα με τις ακόλουθες τρεις βασικές κατευθύνσεις αντικτύπου.

Πίνακας 2

Κατευθύνσεις κοινωνικού αντικτύπου	Βραχυπρόθεσμες	Μεσοπρόθεσμες	Μακροπρόθεσμες
Κάλυψη ενωσιακών προτεραιοτήτων πολιτικής και αντιμετώπιση παγκόσμιων προκλήσεων μέσω της Ε&Κ	Αποτελέσματα – Αριθμός και ποσοστό αποτελεσμάτων για την κάλυψη καθορισμένων ενωσιακών προτεραιοτήτων πολιτικής και την αντιμετώπιση παγκόσμιων προκλήσεων (συμπεριλαμβανομένων των ΣΒΑ) (πολυδιάστατο: για κάθε καθορισμένη προτεραιότητα) Περιλαμβάνονται: Αριθμός και ποσοστό αποτελεσμάτων σχετικών με το κλίμα που έχουν στόχο την τήρηση της δέσμευσης της Ένωσης βάσει της συμφωνίας του Παρισιού	Λύσεις – Αριθμός και ποσοστό καινοτομιών και ερευνητικών αποτελεσμάτων για την κάλυψη καθορισμένων ενωσιακών προτεραιοτήτων πολιτικής και την αντιμετώπιση παγκόσμιων προκλήσεων (συμπεριλαμβανομένων των ΣΒΑ) (πολυδιάστατο: για κάθε καθορισμένη προτεραιότητα) Περιλαμβάνονται: Αριθμός και ποσοστό καινοτομιών και ερευνητικών αποτελεσμάτων σχετικών με το κλίμα που έχουν στόχο την τήρηση της δέσμευσης της Ένωσης βάσει της συμφωνίας του Παρισιού	Οφέλη – Συνολικές προσδοκώμενες επιπτώσεις από τη χρήση/ αξιοποίηση αποτελεσμάτων χρηματοδοτούμενων από το πρόγραμμα σχετικές με την κάλυψη καθορισμένων ενωσιακών προτεραιοτήτων πολιτικής και την αντιμετώπιση παγκόσμιων προκλήσεων (συμπεριλαμβανομένων των ΣΒΑ), συμβολής στον κύκλο πολιτικής και νομοθέτησης (όπως κανόνες και τα πρότυπα) (πολυδιάστατο: για κάθε καθορισμένη προτεραιότητα) Περιλαμβάνονται: Συνολικές προσδοκώμενες επιπτώσεις από τη χρήση/αξιοποίηση αποτελεσμάτων χρηματοδοτούμενων από το πρόγραμμα που σχετίζονται με το κλίμα και έχουν στόχο την τήρηση της δέσμευσης της Ένωσης βάσει της συμφωνίας του Παρισιού, συμπεριλαμβανομένης της συμβολής στον κύκλο πολιτικής και νομοθέτησης (όπως κανόνες και τα πρότυπα)
Οφέλη και αντίκτυπος μέσω αποστολών Ε&Κ	Αποτελέσματα των αποστολών Ε&Κ – Αποτελέσματα σε συγκεκριμένες αποστολές Ε&Κ (πολυδιάστατο: για κάθε καθορισμένη αποστολή)	Αποτελέσματα των αποστολών Ε&Κ – Αποτελέσματα σε συγκεκριμένες αποστολές Ε&Κ (πολυδιάστατο: για κάθε καθορισμένη αποστολή)	Στόχοι αποστολών Ε&Κ που επιτεύχθηκαν – Στόχοι που επιτεύχθηκαν σε συγκεκριμένες αποστολές Ε&Κ (πολυδιάστατο: για κάθε καθορισμένη αποστολή)

Κατευθύνσεις κοινωνικού αντικτύπου	Βραχυπρόθεσμες	Μεσοπρόθεσμες	Μακροπρόθεσμες
Ενίσχυση της υιοθέτησης της E&K από την κοινωνία	Συνδημιουργία – Αριθμός και ποσοστό έργων χρηματοδοτούμενων από το πρόγραμμα στα οποία οι πολίτες της Ένωσης και οι τελικοί χρήστες συμβάλλουν στη συνδημιουργία περιεχομένου E&K	Συμμετοχή – Αριθμός και ποσοστό συμμετεχουσών νομικών οντοτήτων οι οποίες διαθέτουν μηχανισμούς συμμετοχής πολιτών και τελικών χρηστών μετά το τέλος των έργων που χρηματοδοτούνται από το πρόγραμμα	Υιοθέτηση της E&K από την κοινωνία – Υιοθέτηση και προβολή επιστημονικών αποτελεσμάτων και καινοτόμων λύσεων που απορρέουν από το πρόγραμμα

Δείκτες κατεύθυνσης τεχνολογικού και οικονομικού αντικτύπου

Το πρόγραμμα αναμένεται ότι θα έχει τεχνολογικό και οικονομικό αντίκτυπο, ιδίως εντός της Ένωσης, επηρεάζοντας τη δημιουργία και την ανάπτυξη εταιρειών, ιδίως ΜΜΕ συμπεριλαμβανομένων των νεοφυών επιχειρήσεων, δημιουργώντας άμεσες και έμμεσες θέσεις εργασίας, ιδίως εντός της Ένωσης, και συμβάλλοντας στη μόχλευση επενδύσεων για E&K. Η πρόοδος ως προς την επίτευξη του συγκεκριμένου αντικτύπου παρακολουθείται μέσω προσεγγιστικών δεικτών οι οποίοι καθορίζονται σύμφωνα με τις ακόλουθες τρεις βασικές κατευθύνσεις επιπτώσεων.

Πίνακας 3

Κατευθύνσεις τεχνολογικού/οικονομικού αντικτύπου	Βραχυπρόθεσμες	Μεσοπρόθεσμες	Μακροπρόθεσμες
Δημιουργία ανάπτυξης με βάση την καινοτομία	Αποτελέσματα καινοτομίας – Αριθμός καινοτόμων προϊόντων, διαδικασιών ή μεθόδων που απορρέουν από το πρόγραμμα (ανά είδος καινοτομίας) & αιτήσεων σχετικών με δικαιώματα διανοητικής ιδιοκτησίας (ΔΔΙ)	Καινοτομίες – Αριθμός καινοτομιών που απορρέουν από έργα που χρηματοδοτούνται από το πρόγραμμα (ανά είδος καινοτομίας), μεταξύ άλλων από χορηγηθέντα ΔΔΙ	Οικονομική ανάπτυξη – Δημιουργία, ανάπτυξη και μερίδια αγοράς εταιρειών που έχουν αναπτύξει καινοτομίες στο πρόγραμμα
Δημιουργία περισσότερων και καλύτερων θέσεων εργασίας	Στήριξη της απασχόλησης – Αριθμός θέσεων εργασίας ισοδύναμων πλήρους απασχόλησης (ΙΠΑ) που δημιουργήθηκαν και θέσεις εργασίας που διατηρήθηκαν σε συμμετέχουσες νομικές οντότητες για έργο που χρηματοδοτείται από το πρόγραμμα (ανά είδος θέσης εργασίας)	Διαρκής απασχόληση – Αύξηση των θέσεων εργασίας ΙΠΑ σε συμμετέχουσες νομικές οντότητες μετά το έργο που χρηματοδοτείται από το πρόγραμμα (ανά είδος θέσης εργασίας)	Συνολική απασχόληση – Αριθμός άμεσων και έμμεσων θέσεων εργασίας που δημιουργήθηκαν ή διατηρήθηκαν λόγω διάδοσης των αποτελεσμάτων του προγράμματος (ανά είδος θέσης εργασίας)
Μόχλευση επενδύσεων σε E&K	Συνεπένδυση – Το ύψος των δημόσιων και ιδιωτικών επενδύσεων που κινητοποιήθηκαν με την αρχική επένδυση από το πρόγραμμα	Επέκταση – Το ύψος των δημόσιων και ιδιωτικών επενδύσεων που κινητοποιήθηκαν για την εκμετάλλευση ή την επέκταση αποτελεσμάτων του προγράμματος (συμπεριλαμβανομένων των άμεσων ξένων επενδύσεων)	Συμβολή στον «στόχο του 3 %» – Πρόοδος στην Ένωση όσον αφορά τον στόχο του 3 % του ΑΕγχΠ από το πρόγραμμα

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ VI

ΤΟΜΕΙΣ ΓΙΑ ΠΙΘΑΝΕΣ ΑΠΟΣΤΟΛΕΣ ΚΑΙ ΤΟΜΕΙΣ ΓΙΑ ΠΙΘΑΝΕΣ ΘΕΣΜΟΘΕΤΗΜΕΝΕΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΕΣ ΣΥΜΠΡΑΞΕΙΣ ΠΟΥ ΘΕΣΠΙΖΟΝΤΑΙ ΔΥΝΑΜΕΙ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 185 Ή ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 187 ΤΗΣ ΣΛΕΕ

Σύμφωνα με τα άρθρα 8 και 12 του παρόντος κανονισμού, στο παρόν παράρτημα ορίζονται οι τομείς για πιθανές αποστολές και οι τομείς για πιθανές θεσμοθετημένες ευρωπαϊκές συμπράξεις που θεσπίζονται δυνάμει του άρθρου 185 ή του άρθρου 187 ΣΛΕΕ.

I. Τομείς για πιθανές αποστολές:

- Τομέας αποστολών 1: Προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή συμπεριλαμβανομένου του κοινωνικού μετασχηματισμού.
- Τομέας αποστολών 2: Καρκίνος.
- Τομέας αποστολών 3: Υγιείς ωκεανοί, θάλασσες, παράκτια και εσωτερικά ύδατα.
- Τομέας αποστολών 4: Κλιματικά ουδέτερες και έξυπνες πόλεις.
- Τομέας αποστολών 5: Υγεία του εδάφους και τρόφιμα.

Κάθε αποστολή ακολουθεί τις αρχές που ορίζονται στο άρθρο 8 παράγραφος 4 του παρόντος κανονισμού.

II. Τομείς για πιθανές θεσμοθετημένες ευρωπαϊκές συμπράξεις βάσει του άρθρου 185 ή του άρθρου 187 ΣΛΕΕ:

- Τομέας σύμπραξης 1: Ταχύτερη ανάπτυξη και ασφαλέστερη χρήση καινοτομιών στον χώρο της υγείας για τους Ευρωπαίους ασθενείς και την παγκόσμια υγεία.
- Τομέας σύμπραξης 2: Προώθηση βασικών ψηφιακών τεχνολογιών και τεχνολογιών γενικής εφαρμογής καθώς και της χρήσης τους, συμπεριλαμβανομένων αλλά όχι αποκλειστικά, των νέων τεχνολογιών όπως η τεχνητή νοημοσύνη, η φωτονική και οι κβαντικές τεχνολογίες.
- Τομέας σύμπραξης 3: Ηγετικός ρόλος της Ευρώπης στη μετρολογία συμπεριλαμβανομένου ολοκληρωμένου συστήματος μετρολογίας.
- Τομέας σύμπραξης 4: Επιτάχυνση της ανταγωνιστικότητας, της ασφάλειας και της περιβαλλοντικής επίδοσης της εναέριας κυκλοφορίας, της αεροπορίας και των σιδηροδρόμων στην Ένωση.
- Τομέας σύμπραξης 5: Βιώσιμες και κυκλικές λύσεις βιοπροϊόντων χωρίς αποκλεισμούς.
- Τομέας σύμπραξης 6: Τεχνολογίες υδρογόνου και αποθήκευσης βιώσιμης ενέργειας με μικρότερο περιβαλλοντικό αποτύπωμα και λιγότερο ενεργοβόρο παραγωγή.
- Τομέας σύμπραξης 7: Καθαρές, συνδεδεμένες, συνεργατικές, αυτόνομες και αυτοματοποιημένες λύσεις για τις μελλοντικές απαιτήσεις κινητικότητας ανθρώπων και αγαθών.
- Τομέας σύμπραξης 8: Καινοτόμες ΜΜΕ έντασης E&A.

Η διαδικασία εκτίμησης της ανάγκης για θεσμοθετημένη ευρωπαϊκή σύμπραξη σε έναν από τους παραπάνω τομείς σύμπραξης μπορεί να οδηγήσει σε νομοθετική πρόταση σύμφωνα με το δικαίωμα πρωτοβουλίας της Επιτροπής. Διαφορετικά, μπορεί επίσης να δημιουργηθεί σύμπραξη στον αντίστοιχο τομέα ευρωπαϊκής σύμπραξης σύμφωνα με το άρθρο 10 παράγραφος 1 στοιχείο α) ή το άρθρο 10 παράγραφος 1 στοιχείο β) του παρόντος κανονισμού ή να υλοποιηθεί με άλλες προσκλήσεις υποβολής προτάσεων στο πλαίσιο του παρόντος προγράμματος.

Καθώς οι πιθανοί τομείς για θεσμοθετημένες ευρωπαϊκές συμπράξεις καλύπτουν ευρεία θεματικά πεδία, μπορούν, με βάση τις εκτιμηθείσες ανάγκες, να υλοποιηθούν από περισσότερες της μίας ευρωπαϊκές συμπράξεις.